

APOSTOLATSKI CENTAR **"SAV-TVOJ"**

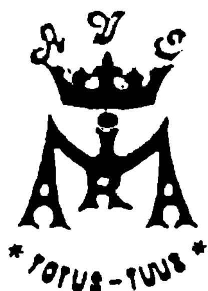
Ljubav i žrtva br. 37

Sv. Alfons Liguori, crkveni naučitelj

I DIO

PRIPRAVA NA SMRT

ILI RAZMATRANJA O VJEČNIM ISTINAMA

Zdravo Marijo,
Zlatna
Kraljice mira,
prepuna sjaja
Zvijezdo što kroz tminu vodi
život moj.
Sav se danas predajem Tebi,
Krasna,
Majko moja i Majko
Krista Kralja
Da uvijek budem Njegov i uvijek
Sav-Tvoj.

Nakladnički niz: **Ljubav i žrtva br. 37**

Autor: Sv. Alfons Marija Liguori, crkveni naučitelj

Naslov izvornika: *Le considerazioni sulle massime eterne* u *Opere ascetiche* Torino 1845.

Razmatranja o vječnim istinama
O smrti i pripravi na smrt

S crkvenim odobrenjem
Preveo: fra Ambro Miletić 1906. godine
reprint

Nakladnik i tisak: Apostolatski centar «SAV TVOJ»

ISBN 978 - 953 – 6471 – 95 - 7

Naklada: 1000 komada

Narudžbe na adresu:
Apostolatski centar «SAV TVOJ»
Porečka 62
10 000 Zagreb
Tel/ fax: 01/ 23 70 332
Tel: 01/ 23 71 822

APOSTOLATSKI CENTAR «SAV TVOJ»

LJUBAV I ŽRTVA BR. 37.

RAZMATRANJA O VJEČNIM ISTINAMA

O SMRTI I PRIPRAVI NA SMRT

ZAGREB 2007.

Namjena knjige
(Napisao sv. Alfons)

Neki su željeli da napišem knjigu o razmatranju vječnih istina za duše koje se žele učvrstiti i usavršiti u duhovnom životu. Drugi su opet tražili da im napišem knjigu propovjedi za poslanstva i duhovne vježbe. Ja sam, pak, napisao samo ovu knjigu ovakvu kakva jest da može služiti za jednu i drugu svrhu. Razdijelio sam promišljanja u tri točke, da i svjetovne osobe mogu lakše promišljati. Svaka točka služi za jedno promišljanje, a iza svakog promišljanja dolaze molitve.

Molim vas dragi čitatelji da vam ne bude dosadno, što ćete često sebe pronalaziti kako od Boga tražite milosti, ustrajnosti i molitve; jer su nam najpotrebnije ove dvije milosti za spas naših duša. Milost Božanske ljubavi jest ona milost, veli sv. Franjo Saleski, u kojoj su sve druge milost, jer krijepost Božje ljubavi nosi sa sobom sve druge krijeposti. Tko ljubi Boga, taj je ponizan, čist, poslušan, mrtvi svoje tijelo, jednom riječju, taj je u svemu krjepostan. Ljubi Boga i radi što hoćeš, rekao je sv. Augustin. A tako i jest, jer tko gleda da ne učini što nažao Bogu, taj će nastojati da mu u svem i ugodi. Ljubi Boga i radi što hoćeš, rekao je sv. Augustin. Tako i jest; jer onaj tko gleda da ne učini što nažao Bogu, taj će nastojati da mu u svemu ugodi.

Druga pak je milost ona kojom zadobivamo vječnu krunu. Sveti Bernard kaže da je obećan raj onima koji započnu dobro živjeti, a dobivaju ga samo oni koji u započetom dobru ustraju do smrti. Ali ustrajnost se daje jedino onima koji je traže. Odatle piše sv. Toma, da treba neprestano moliti, ako se želi u raj doći. To je isto rekao

naš Spasitelj: kaza im prispodobu kako valja uvijek moliti i nikada posustati (Lk. 18, 1.). i stoga mnogi grešnici, sve ako se i pokaju, do kraja ne ostaju u milosti Božjoj, dobiju, ali ne mole za ustrajnosti, osobito u napastima i tako ponovno posrću u grijehe. Premda ovu milost ustrajnosti ne možemo zaslužiti svim našim dobrim djelima, ipak nam se daje ako je prosimo i tražimo, kako navodi o. Suarez, po onom što je prije rekao sv. Augustin, da se ustrajnost može zaslužiti molitvom.

Da ova knjiga uzmogne služiti i za svećenike i propovjednike, koji nemaju dovoljno knjiga ili nemaju kada čitati, prožeo sam je rečenicama iz Svetog Pisma i riječima svetih otaca, napominjući da svako promišljanje s tri točke sačinjava jednu propovijed. Zato sam od raznih spisatelja pokupio čuvstvene izraze, koji su mi se činili da će, čovjeka koji ovo čita, lakše ganuti.

Sve na veću slavu Božju. Molim te dragi čitatelju, da me preporučiš Isusu Kristu, bio ja živ ili mrtav kad budeš čitao ovu knjigu, a ja obećavam da ću se moliti za tebe. Slava Isusu i Mariji, našem ufanju.

Molitva prije razmatranja

Došavši na mjesto, gdje ćeš promišljati, prekrsti se govoreći: *Po znamenju sv. Križa od neprijatelja naših oslobodi nas, Gospodine naš. U ime Oca i Sina i Duha Svetog. Amen.*

Bože moj vjerujem da si ovdje sa mnom. Klanjam ti se: žao mi je da sam te toliko vrijeđao. Rasvijetli me da dobro obavim razmatranje, da popravim svoj život i da napredujem u tvojoj svetoj ljubavi. Presveta Djevice,

anđele čuvaru, sveti odvjetnici pomozite mi. *Zdravo Marijo i Slava Ocu...*

Molitva poslije razmatranja

Gospodine zahvaljujem ti na odlukama koje si potaknuo u meni kroz ovo promišljanje. Molim te oprosti mi pogreške koje sam učinio, prikazujem ti odluke koje su tvojom milošću pobuđene u meni i molim te udjeli mi milost, da ih točno ispunjam sve do smrti. Nadam se da ćeš mi udijeliti ovu milost po zaslugama Isusovim i zagovoru Djevice Marije. *Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu...*

RAZMATRANJA

1. Slika netom umrlog čovjeka

Prah si i u prah ćeš se pretvoriti (Gen. 13, 19.).

1. Promisli dragi brate da si zemlja i da ćeš se opet u zemlju vratiti. Doći će dan kada ćeš umrijeti, te u jednu jamu bačen biti, u njoj ćeš strunuti i crvima biti pokriven. Ova sudbina zapasti će svakoga; bogataša i siromaha, plemića i slugu. Čim se duša posljednjim izdisajem odjeli od svoga tijela, otići će u svoju vječnost, a tijelo će se pretvoriti u zemlju.

Zamisli da gledaš mrtvo tijelo čovjeka, koji je malo prije ispustio svoju dušu, promotri kako leži na krevetu, glave oborene na prsa, raščupane kose još mokre od smrtnog znoja, udubljene oči i istrošene jagodice; drvenasto lice, jezik i usne željezne boje, tijelo hladno i teško. Tko god izbliza promotri to ukočeno tijelo problijedi

od straha. Koliko ih je tako gledajući koga od svoje rodbine promijenilo svoj život.

A još veći strah i grozotu zadaje tijelo kad počne trunuti. Neće proći ni dvadeset i četiri sata od smrti onog mladića, a već se smrad iz njega osjeti. Treba prozore otvoriti, mnogo tamjana spaliti i mirisavih voda proliti i nastojati da se čim prije to tijelo prenese u crkvu i u zemlju zatrpa, da svojim smradom ne okuži cijelu kuću. K tomu još ako je tijelo kojeg plemića ili bogataša, onda još više zadiše tim groznim smradom.

Evo na što je spao onaj besramnik, onaj oholica! Prije je bio rado očekivan i priman u društva i zabave, a sada je postao strašilom i grdobom gledaoca. Zbog toga mu se rodbina žuri, da ga se ukloni čim prije iz kuće, te siromahe plaćaju da ga zatvorena u sanduku nose i bace gdje u grobnicu.

Od prije se širio glas o njegovoj srdačnosti i hrabrosti, o njegovoj sposobnosti i ponašanju, te o njegovoj šaljivosti, ali čim umre o njemu se sve zaboravi. *Njihova uspomena se izgubila sa zvukom zvona.* Kad se pročuo glas o njegovoj smrti, odmah jedni počnu govoriti:»Jadan, bio je štovan i čašćen;» drugi su pak govorili kako je ostavio kuću u potpunom redu, treći pak su žalili, jer ih je pokojnik u čemu potpomogao, četvrti se počeše radovati, jer će im njegova smrt donijeti kakvu korist. Napokon kroz brzo vrijeme, o pokojniku ni riječi se više ne čuje, tobože da im žalosti ne ponavljaju. U posjetima sažaljenja se razgovaralo o posve drugim stvarima i da tko spomene pokojnika, rodbina odmah ustaje i govori: „Za ljubav, ne spominjite njegovo ime više!”

Promisli još, kako god si ti radio na smrti tvojih prijatelja, da će isto tako i drugi s tobom postupati. Živi se ističu na prvim mjestima, da zauzmu dobra pokojnih, a o njima se ništa ne govori, niti imaju kakvih sjećanja na pokojnog. Roditelji u početku će neko vrijeme ostati ožalošćeni, ali će se brzo utješiti onim dijelom stvari koji im pripada, tako će se tvojom smrću još malo i razveseliti; u onoj sobi, gdje ćeš ti ispustiti dušu i gdje ćeš od Isusa suđen biti, plesat će se, jesti će se, igrati će se i smijati kao i prije, a tvoja duša, gdje će ona biti?

Molitva: Ah Isuse, moj slatki Otkupitelju, zahvaljujem ti što me nisi uzeo s ovog svijeta dok sam bio u grijehu i tvojoj nemilosti. Po mojim zaslugama već sam davno morao pasti u pakao! Da sam umro onaj dan, one noći, što bi od mene bilo kroz svu vječnost? Svoju smrt primam na onaj način na koji hoćeš da mi je pošalješ, a sve to u ime zadovoljštine mojih grijeha; ali kad si me do sada već čekao, pričekaj me još malo. Daj da oplačem uvrede koje sam ti nanio, prije nego me budeš sudio. Ne, neću se više opirati tvome glasu. Tko zna da li su ove riječi koje sam sada pročitao, moj posljednji glas? Priznajem da ne zaslužujem nikakva milosrđa, jer si mi toliko put oprostio, a ja nezahvalnik opet sam te vrijeđao.

Gospodine, kad već ne znaš mrziti srce koje se ponižava i kaje, evo skrušeni izdajica se tebi utječe. Po svom neizmjernom milosrđu oprosti mi i ne odbij me od sebe. Rekao si: »*Tko se meni utječe neću ga odbiti od sebe.*» (Job. 6, 37.). Istina da sam te vrijeđao više nego itko drugi, jer sam više od drugih bio obdaren tvojim milostima; ali krv, koju si prolio, hrabri me i pruža mi praštanje, ako se

skrušeno pokajem. O moje najveće dobro, kajem se iz dna duše, što sam te vrijeđao.

Život koji mi preostaje, moj Isuse, neću više trošiti na grešne naslade, tebe vrijeđajući, nego ću ga cijelog uložiti oplakujući uvrede, koje sam ti nezahvalno nanio i ljubeći te svim srcem, o Bože vrijedan neizmjerne ljubavi. O Marijo, ufanje moje, moli Isusa za mene.

2. Kršćanine dragi, da bolje upoznaš ono što kaže sv. Ivan Zlatousti:»*Pođi na grob, promotri onaj prah, pepeo, crve, te udahni.*» Pogledaj kako mrtvo tijelo, najprije požuti, pa pocrni; zatim se ukaže po njemu gadljivi bijeli skorup. Nakon svega tog iz njega se stane točiti rastezljiva i sluzinasta gadna gnjušotina i smrad, u kojem se pojavi nebrojeno mnoštvo crvi, koji se hrane smrdljivim mesom i u njem se množe. Pridolaze miševi i ugrizaju; jedni obilazeći izvana, a drugi ulazeći u usta i crijeva.

Na komade se raspadaju jagodice, usne i vlasi; najprije se ogule bedra, zatim ruke i noge. Crvi rastoči meso, počnu se uništavati međusobno i napokon od onog tijela ne ostane ništa osim smrdljivog kostura, koji se s vremenom saspe odijelivši se kost od kosti i glava otpadne od svog trupa, da čovjek nije ništa drugo doli:»*Malo praha, koji je vjetar nanio na guvno*» (Dan. 2, 35.).

Onaj plemić, onaj bogataš, koji je cijelog svog života samo šetao i bio društveni vođa, gdje je? U ništavilu mu je soba, u njoj ga ima više. Potražiš li mu krevet, dat je nekom drugom; njegovo sjajno odijelo, njegovo silno oružje, sve su to drugi razgrabili. Ako ga želiš vidjeti nadvij se nad onu jamu, gdje se pretvorio u šaku smrada, naći ćeš gole kosti i ništa drugo. Ah! Bože! Ono tijelo odgajano u tolikom

raskošju, odijevano tolikim grimizom, toliko služeno od tolikih sluga, na što je došlo?

Sveti na nebu, vi jedini dobro shvaćate, koji ste za ljubav svog Boga, kog jedino ljubite na ovoj zemlji, znali umrtviti svoja tijela, a sad vam se kosti u zlato i srebro okovane štuju i na oltarima drže kao sveti ostatci, plemenite vam duše uživaju Boga, očekujući najposebniji dan, kad će doći i vaša tijela, da budu dionici slave na nebu, kao što su bila patnje na zemlji. Ovo je prava ljubav tijela, mučiti ga i umrtviti na ovom svijetu, da zauvijek bude sretno i blaženo na nebu, a uskraćivati mu sve one tjelesne naslade, koje bi ga za zauvijek učinile nesretnim.

Molitva: Evo, dakle Bože moj, na što će spasti ovo moje tijelo, kojim sam te toliko vrijeđao, sagnjit će i pretvoriti se u crve. Ali ne žalim, o Gospodine, dapače se radujem, što će ovo moje tijelo sagnjiti i rastočiti se, tijelo zbog kojeg sam izgubio tebe, najveće dobro, nego se žalostim što sam onim bijednim nasladama toliko puta ožalostio tebe. Ali ne zdvajam u tvoje milosrđe: »*Čekao si me da mi oprostiš*» (Iz. 30, 18.). I oprosti ćeš mi, ako se pokajem. Da, iz svega se srca kajem, o neizmjerna dobroto, što sam te vrijeđao.

Reći ču ti sa sv. Katarinom Đenovskom:» *Isuse moj, neću više griješiti.*» Neću više za zlo iskorištavati tvoje sveto strpljenje. Neću čekati, razapeta moja ljubavi, da te zagrlim kada mi te ispovijed pruži na času moje smrti: sad te grlim, sad ti preporučujem dušu moju. Moja duša toliko je godina živjela na ovom svijetu i nije te ljubila, prosvijetli me i ojačaj, kroz život što mi je preostao. Ne neću čekati, da te počnem ljubiti tek na kraju mog života, sad te grlim i

ljubim i obećavam da te nikada više neću ostaviti. O Djevice presveta sveži me za Isusa i isprosi mi tu milost, da ga nikada više ne izgubim.

3. Brate moj, u ovoj tužnoj slici smrti pogledaj samog sebe, te ono što ćeš jednom biti: «*Spomeni se da si prah i da ćeš se u prah vratiti*». Promisli kako ćeš se za malo godina, pretvoriti u gnjilež i crve. Job promatrajući ovo, posveti se, gnoj nazivaše ocem, a crve majkom i sestrama.

Sve će proći i na smrti ako izgubiš dušu, izgubio si sve. «*Pomisli da si već umro* -kaže sv. Lovro- *kad istinu znaš, da ćeš svakako jednom umrijeti*». Da si već umro, a što sad ne bi želio, da si za života činio? Sad kad si živ, promisli da ćeš jednog dana osvanuti mrtav. Kaže sv. Bono da brodar koji hoće dobro upravljati svojom lađom na moru treba stajati na stražnjem kraju lađe; isto i čovjek, koji hoće da sveto živi, treba uvijek razmišljati o posljednjem trenutku svog života i da se nalazi na smrtnoj postelji.

Odatle nastavlja sv. Bernard:» *Svrni pogled na grijehe svoje mladosti i posrami se; pogledaj grijehe svoje zrelosti i zaplači; promisli svoje nekadašnje i sadašnje neurednosti svog života, te se prestraši i brzo popravi.*» Sveti Kamilo Lelski, kad bi se nadvio nad grobnicu mrtvih, sam bi sebi rekao:» *Da se ovi opet povrate na život, a što ne bi činili za svoje vječno spasenje? A ja nevoljan, koji imam vremena i na pretek, pak što radim za spas svoje duše?* Ovako je svetac govorio iz poniznosti.

Ali ti, brate moj, za sigurno imaš razlog bojati se, da si ona neplodna smokva o kojoj Gospodin reče: « *Evo već tri godine dolazim i tražim ploda na ovoj smokvi i ne nalazim.*» (Luk.13,7). Ti koji više od tri godine stojiš na

svijetu, kakav si plod donio? Pazi, veli sv. Bernard, da Gospodin ne gleda na sami cvijet, nego hoće i plod, to jest ne samo dobre želje i odluke, nego hoće i dobra djela. Okoristi se ovim vremenom, koje ti Bog daje po svom milosrđu; ne čekaj onog časa kad ćeš ga željeti, a neće biti koristi i kad ti se rekne: *«Više vremena nema, polazi brzo, što je učinjeno, učinjeno.»*

Molitva: Evo me, Bože moj, ja sam ono neplodno stablo koje je toliko godina zasluživalo da mu se kaže: *„Posijeci ga; zašto da uzalud zaprema zemlju?“* Tako je jer kroz toliko godina od kako sam na svijetu drugim plodom nisam donio drugog ploda do li trnje i nevolje grijeha. No, Gospodine, ne želiš da se brinem. Rekao si da će te svako naći, tko te zatraži: *«Tražite i naći ćete.»* Tražim te, Bože moj i želim tvoju milost. Za sve uvrede kojim sam te vrijeđao iz sveg se srca kajem i od žalosti bih umro. Do sada sam te izbjegavao, ali sad više cijenim tvoje prijateljstvo, nego da bih zadobio sva kraljevstva na zemlji.

Neću se više opirati tvom očinskom glasu. Hoćeš da ti se cio predam, bez iznimke sav ti se predajem. Rekao si: *»Ako me što zaištete u moje ime, učinit ću.»*(Iv. 14). Slatki moj Isuse, ufajući se u ovo veliko obećanje, u ime tvoje i po tvojim zaslugama molim tvoju milost i tvoju svetu ljubav. Daj, da obiluje tvoja milost i ljubav u mojoj duši, gdje je do sada obilovao grijeh i zloća.

Hvala ti što me potičeš da se ovako molim; čim mi nadahnjuješ ovu molitvu, znak je, da ćeš me uslišati. Smiluj mi se, Isuse moj, daj da te jako uzljubim, udijeli mi veliku želju da ti udovoljavam, i uz to snagu da to sve uzmognem

ispuniti. O, moja velika odvjetnice, Marijo, uslišaj me još i ti, moli Isusa za me.

2. Sa smrću sve svršava

Svršeno je, dovršeno jest. (Ez 7,6)

1. Ljubitelji ovog svijeta sretne i blažene drže samo one koji posjeduju mnoga dobra ovog svijeta, kao tjelesne naslade, bogatstva i raskoš, a smrt ruši i uništava sva dobra zemaljska: *»Što je vaš život? Ništa drugo nego dah, koja za malo traje.»* (Jak.4,5). Para, koja ishlapljuje iz zemlje, više puta dižući se u zrak obasja ju sunce, te ima jako lijepi izgled; ali taj krasni izgled za koliko traje? Puhne malo vjetra i sve iščezne. Evo onog velikaša, danas tako štovana i služena, da mu se od straha skoro i klanjaju, sutra neka umre, prezirat će ga, proklinjati i pod noge bacati. Iza smrti sve ostavljamo.

Brat velikog Božjeg sluge Tome Kempenca hvalio se, kako je bio sagradio divnu kuću, na što mu jedan njegov prijatelj reče, da mu je doista kuća lijepa i krasna, ali da ima jednu veliku manu. – Kakvu? – upita ga . – Mana joj je ta, odgovori mu prijatelj, što si na njoj vrata napravio. – Kako to? Zar su vrata mana jedne kuće? – Da, odgovori mu prijatelj, jer će te jednog dana na ona vrata iznijeti mrtva i tako ćeš zauvijek ostaviti i kuću i sve što je u njoj.

Jednom riječju, čovjeku smrt oduzme sva dobra ovog svijeta. Zar nije čudno gledati kako onog plemića iznose u nepovrat iz njegove kuće i drugi zauzimaju njegovo imanje? Sluge ga ostave u grobnici jedva s jednom haljinom, samo da mu tijelo pokrije; više nikog nema, koji

bi ga štovao i ulagivao mu se; niti se itko obazire na njegove ostavljene naredbe. Saladin kralj, koji je osvojio mnoge krajeve u Aziji, umirući naredi, kad mu tijelo ponesu u grob da jedan ide naprijed s njegovom košuljom izvješenom o štapu i viče:» Ovo je sve što Saladin nosi sa sobom u grob!»

Položi se mrtvo tijelo onog plemića, meso se raspadne i više se ne raspoznaju njegove kosti od drugih. *Pogledaj grobnice!* Kaže sv. Baziljie, *i pogledaj tko je bio sluga, tko li gospodar.* Aleksandar Veliki jednog dana gledao gdje Diogenes pomnjivo nešto tražaše među kostima mrtvih. – Što tražiš? Iz znatiželje upita Aleksandar. – Evo tražim lubanju Filipa kralja, tvoga oca, odgovori mu, i ne mogu nikako da ju razaberem; ako ju ti možeš naći i raspoznati, dođi i pokaži mi ju. Ljudi se nejednaki rađaju na ovome svijetu, ali se izjednačuju poslije smrti. Veli Oracije: »*Smrt izjednačuje žezla s motikama.*» Jednom riječju, kad smrt dođe sve prestane, sve se ostavi i nikakva stvar ovog svijeta ne nosi se u grob sa sobom.

Molitva: Gospodine moj, kad me već rasvjetljuješ, da upoznam ono što svijet cijeni, to jest da je sve dim i ludost, pomozi mi da ih se oslobodim prije nego me smrt s njima rastavi. Žalosna li i tužna mene, koliko sam puta radi nevoljnih i ništavnih naslada, te svjetskih dobara uvrijedio i izgubio tebe, o neizmjerna dobroto! O moj Isuse, liječniče nebeski, svrni milostivi pogled na moju nevoljnu dušu, pogledaj tolike rane, koje sam sebi zadao, i smiluj mi se. Znam da možeš a i hoćeš ozdraviti me, ali prije svega želiš da se pokajem za uvrede koje sam ti nanio, da se iz sveg

srca kajem; izliječi me dakle sad kad možeš: *«Izliječi dušu moju, jer sam sagriješio.»* (Ps. 40, 5.).

Bio sam te zaboravio ali ti nisi mene, sad mi opet poručuješ, da ćeš zaboraviti i uvrede kojim sam te toliko puta povrijedio, samo ako ih zamrzim. *Ako grešnik učini pokoru... zaboravit ću njegove zloće (Ez. 18,21.).* Evo ja ih mrzim i prezirem više nego ikakvo drugo zlo; zaboravi dakle, Otkupitelju moj, sve uvrede kojim sam te ogorčavao. Ubuduće ću radije izgubiti i svoj život i sve drugo prije nego li tvoju milost. Što će mi sva dobra ovog svijeta bez tebe i tvoje milosti? Ah, pomozi mi, znaš koliko sam slab. Pakao me neće pustiti bez napasti: ta već mi pripravlja tisuće uzica, da me opet ulovi i zarobi. Ne, Isuse moj, ne zapusti me. Od sad u naprijed bit ću sužanj tvoje ljubavi. Ti si jedini moj Gospodin, ti si me stvorio, ti otkupio; ti si onaj, koji si me ljubio više nego itko; ti si jedini, koji zaslužuješ da budeš ljubljen i tebe samog ću ljubiti.

2. Filip drugi, kralj španjolski, pred smrt zovnu k sebi sina i bacivši sa sebe kraljevski plašt kojim se bio prigrnuo, pokaže mu prsa rastočena od crvi, te reče:*»Vojvodo, gledaj kako se umire, te kako završavaju veličanstva ovog svijeta.»* Dobro je rekao Teodoret:*» Smrt se ne boji bogatstva, ni vojske, ni grimiza,»* nego kao iz sluge tako i iz plemića gnjoj i smrad teče. Tako svako, tko god umre, bio on sto puta plemić, u grob sa sobom ništa ne nosi, svu svoju slavu i čast ostavlja na krevetu, gdje: *Kad umre, neće ništa sa sobom ponijeti, niti će s njim poći njegova slava (Ps 48, 18).*

Pripovijeda sv. Antonin, da je na smrti Aleksandra velikog, jedan mudrac uskliknuo i rekao:*»Evo onog, koji je*

sve do jučer zemlju gazio, sad njega zemlja pokriva i tišti. Jučer ne bi mu sva zemlja dostatna bila, a sada je sa sedam pedlji iste zadovoljan. Jučer po zemlji vođaše vojsku, a sada ga evo nekoliko prostih slugu nosi u zemlju. Ali, bolje poslušajmo što veli Bog: *«Zašto se uzvisuješ zemljo i pepelu?»* (Prop.10, 9). Čovječe, zar ne vidiš da si prah i pepeo, zašto se uzvisuješ? Zašto trošiš svoje misli i godine tražeći da postaneš velik na ovom svijetu?

Doći će smrt i s njom će svršiti sve tvoje veličine i sve tvoje svjetske nakane. Oh, koliko je sretnija smrt sv. Antuna pustinjaka, koji je šezdeset godina proživio sam u pustinji, od smrti Neronove, koji je carevao u Rimu! Koliko sretnija smrt sv.Feliksa, kapucinskog laika, od smrti Henrika VIII., koji je živio u kraljevskom raskošju, a kao neprijatelj Božji! No, najprije treba znati da su sveti, da tako sretno umru, ostavili domovinu, naslade i sve nade koje im je svijet pružao, te zagrlili siromašni i prezirni život.

Ovdje se živi zakopaše, da nakon smrti ne budu zakopani u paklu. No, svjetski ljudi, živeći u neprekidnim grijesima, zemaljskim nasladama i u stalnim pogibeljnim prigodama, kako se ikada mogu nadati, da će sretno umrijeti? Bog grešnicima prijeti, *da će ga na smrt tražiti, ali da ga neće naći (Jer.13).* Veli, da onda neće biti vrijeme pokore i milosrđa, nego vrijeme osvete. A to nam i sami zdrav razum svjedoči, jer onda na smrti svjetski čovjek naći će se u slaboj pameti, zaslijepljena i otvrdnuta srca iz pokvarenog življenja i zločestih običaja; napasti će se pojačati; koji je u životu uvijek popuštao i davao se svladavati, kako će se na smrti moć održati?

U onaj čas trebala bi milost Božja jača, da mu iskvareno srce promijeni; ali ovu milost jeli nam Bog dužan dati? Možda ju je onaj zaslužio svojim vanrednim i pokvarenim življenjem? Ipak, u onaj čas radi se ili o njegovoj vječnoj sreći ili o vječnoj propasti. Kako je moguće, misleći na to, da onaj, koji vjeruje u istine naše svete vjere, sve ne ostavi i sav se Bogu ne posveti, koji će nas po našim djelima suditi?

Molitva: Ah, ljubazni moj Gospodine, koliko sam noći prespavao u tvojoj nemilosti? Ah, Bože! U kakvom nevoljnom stanju nalazila se tad duša moja. Ti si ju prezirao, a i sama je tražila tvoj prezir. Već sam bio osuđen u pakao: jedino još se osuda nije bila izvršila. Ali ti, moj Bože, nisi propustio doći mi u susret i pozvati me na pokoru. Ali, tko mi jamči jesi li mi i oprostio? Hoću li, Isuse moj, u ovom strahu živjeti sve dotle dok me zbilja ne osudiš? No, žalost koju osjećam što sam te vrijeđao, želja, koja se u meni pobudila, da te ljubim, a još više tvoja pregorka muka, ljubazni moj Otkupitelju, tješe me, da sam u tvojoj milosti.

Kajem se što sam te vrijeđao, najveće dobro, i ljubim te više svake stvari. Spreman sam izgubiti sve, prije nego izgubim tvoju milost i tvoju svetu ljubav. Hoćeš da se veseli srce koje te traži: *«Veselit će se srce tražeći Gospodina»* (Par.15, 60). Gospodine, mrzim sve uvrede koje sam ti nanio, udijeli mi hrabrost i pouzdanje, ne kori me više mojom nezahvalnošću, dok je sam priznajem i prezirem. Rekao si:*» Neću smrti grešnika, nego hoću da se obrati i žive»* (Ez.3, 21). Da, moj Bože, ostavljam sve i tebi se obraćam, tražim te, želim i ljubim iznad svake stvar:

Samo mi daruj svoju ljubav, a drugo i ne pitam. O, Marijo, ti si moje uzdanje, isprosi mi svetu ustrajnost.

3. David kralj reče: Sreća sadašnjeg ljudskog života jest kao čovječji san, kad se probudi. Dobra ovog svijeta pokazuju se velika, ali su u biti jedno ništa, i za malo traju, kao što za malo traje san, iza kojeg sve iščezne. Misao, da će sa smrću sve svršiti, prisili sv. Franju Borgia, da se potpuno Bogu posveti. Ovaj svetac u Granadi pratio je mrtvo tijelo kraljice Izabele. Kad otvoriše sanduk, od smrada svi pobjegoše, ali sv. Franjo, praćen božanskom svjetlošću, stade razmatrati ono mrtvo tijelo, promotri ga i reče: *«Ti si dakle ona moja kraljica? Ti si ona kojoj su se toliki velikaši iz počasti klanjali? O, ženo Izabela, kuda je otišlo ono tvoje veličanstvo, tvoja ljepota?»*

Tako dakle, sam u sebi zaključi, prestaju veličine i krune ovog svijeta? Od sada unaprijed služit ću onom gospodaru koji mi nikada neće dati umrijeti. I tako od onog časa sav se posveti ljubavi Razapetog, i zavjetova, da će stupiti u redovnički stalež, ako bi mu žena prije njega umrla, što se i dogodi, te stupi u družbu Isusovu.

Dobro dakle, neki razočarani čovjek o truplu mrtvog čovjeka napisa ove riječi: *«Tko ozbiljno promatra smrt, dobra svjetska ne može ljubiti.»* A onda, zašto je toliko mnoštvo ljubitelja ovoga svijeta? Zato, jer ne misle na smrt. Nevoljni Adamovi sinovi, opominje nas Duh Sveti, zašto iz vaših srdaca ne izbacite tolike požude za zemaljskim dobrim, koje vas sile, da ljubite ispraznosti i laži? Što se je god dogodilo vašim prethodnicima, to će se na kraju dogoditi i vama; oni su u ovoj istoj kući nekoć stanovali, na

ovom istom krevetu spavali, a sad ih više nema; na isti način i s tobom će se dogoditi.

Dakle, brate moj, brzo se predaj Bogu, dok smrt nije došla po te. Što danas možeš urediti, ne ostavljaj za sutra, jer ovo danas brzo prolazi i više se ne vraća; a sutra bi mogla doći smrt koja te neće pustiti, da bilo što više uradiš. Brzo se otresi svega onog što te dijeli ili bi te moglo dijeliti od tvog dragoga Boga. Živom željom ostavimo dobra ovog svijeta, prije nego nas smrt od njih otrgne. Blaženi umirući, koji su davno umrli svjetskim požudama. Ti se smrti ne bije, nego ju s veseljem iščekuju i prihvaćaju, jer onda umjesto da ih rastavi s dobrom, koje ljube, sastavit će ih s najvećim dobrom, koje su jedino ovdje ljubili, te koje će ih uvijek usrećiti vječnim blaženstvom.

Molitva: Dragi moj Otkupitelju, zahvaljujem ti da si me toliko čekao. Što bi od mene bilo da si me u smrt poslao dok sam živio odijeljen od tebe? Uvijek budi blagoslovljeno tvoje sveto milosrđe i strpljenje, koje si imao sa mnom. Zahvaljujem ti na svjetlosti i milosti kojom me sad potpomažeš. Do sada te nisam ljubio, niti se brinuo da stečem tvoju ljubav. Sad svim srcem najviše žalim, da sam toliko puta ražalostio mog tako dobrog Boga. Ova me žalost muči, ali je slatka, jer me tješi da si mi već oprostio. Slatki moj Spasitelju, kamo sreća, da sam tisuću puta prije umro, nego da sam te ikada uvrijedio! Bojim se da se opet ne padnem u prijašnje moje zloće. Ali, daj da prije umrem najtežom smrću, što može biti, nego da nanovo izgubim tvoju svetu milost. Jedno vrijeme bio sam rob pakla, ali sam sad tvoj sluga, o Bože duše moje. Rekao si da ljubiš onog tko tebe ljubi.

Ljubim te; dakle to si moj, a ja sam tvoj. Mogao bih te po kojoj nesreći opet izgubiti, i stoga tu milost molim, da me prije sa ovoga svijeta digneš, nego da te nanovo izgubim.

Toliko si mi milosti udijelio, kojih od tebe nisam ni tražio, ne sumnjam, da ćeš mi uskratiti ovu milost koju sad od tebe tražim. Ne daj, da te igda više izgubim, pokloni mi svoju svetu ljubav, a drugo i ne želim. Marijo, ufanje moje, moli Isusa za me.

3. O kratkoći našeg života.

«Što je naš život, dim koja za malo traje». (Jak. 4, 14)

1. Što je tvoj život? Ništa drugo nego dim, koji s malim vjetrom iščezne, i tako se raspline. Svi znaju da će jednom umrijeti, ali se mnogi varaju u tom što misle da im je smrt tako daleko, kao da nikad neće doći. Na to nas opominje Job, govoreći da je ljudski život kratak, koji kao cvijet dolazi i prolazi. Ovo isto Gospodin preporuči Izaiji proroku da pripovijeda: «*Viči,* reče mu, *da je ljudski život kao život jedne slamke, smrt dođe, slamka se osuši, i tako isto život svrši, svih veličina i svjetskih dobara cvijet otpadne.»* Job da nam poručuje: *« Smrt trči u susret brže od ikakva glasnika, a mi joj neprestano letimo u susret».*

Svakim korakom, svakom izdisajem njoj se približavamo. Govoraše sv. Jeronim: »*Kroz ovo vrijeme, u kojem pišem sve to brže smrti se približavam. Pogledaj kako onaj potočić teče u moru, i vode, koje odlaze i više se ne vraćaju.»* Isto tako, brate moj, i tvoji dani prolaze, i ti se smrti približavaš; prolaze naslade, šetnje gizdavosti, hvale i

povlađivanja, a napokon što ostaje? Ništa drugo nego:» *Jedini grob mi preostaje*» (Job 17,1). Strpat će nas u kakvu jamu, i ondje ćemo goli sagnjiti.

Kod umiranja spomen na sve naslade koje smo uživali za života, sve zadobivene časti i odlična mjesta neće koristiti, nego će nam više povećati muku i zdvajanje u postignuće vječnog spasa. Dakle, reći će onda ljubitelj i uživalac ovog svijeta, moja kuća, moji vrtovi, moji perivoji, ona krasna pokućstva, one slikarije, odijela, još malo pak ću ih morati ostaviti. I zar nikad više neće biti moja?

Tko je ovdje na zemlji strastveno ljubio dobra ovog svijeta, na čas svoje smrti teškom mukom će ih gledati i ova muka staviti će u još veću pogibelj spas njegove duše: a to nam i samo iskustvo potvrđuje, da osobe vezane za dobra ovoga svijeta, na smrti o drugom neće govoriti, osim o njihovoj bolesti, liječnicima koji bi se imali pozvati, te o lijekovima koji bi im bolje koristili: a kad im se progovori o duši, odmah im dosadi te stanu govoriti da ih se pusti otpočinuti, jer da ih glava boli, pa ne mogu slušati govora. A, i ako kad odgovore, smetu se, ne znaju što bi odgovorili i tako često im ispovjednik dade samo odrješenje; ali ne stog što ih smatra pripravnim, nego stoga što nema više vremena. Tako umiru svi oni koji malo ili nimalo ne misle na smrt.

Molitva: Ah, moj Bože, o, Gospodine neizmjernog veličanstva, sramim se stati preda te? Koliko sam te puta uvrijedio zapostavljajući tvoju milost jednoj gadnoj nasladi, jednom prkosu, jednom dimu? Klanjam se i ljubim, o moj Otkupitelju tvoje svete rane koje sam ti mojim grijesima

nanio, ali po njima se nadam zadobiti oproštenje i vječni spas. Pokaži mi, Isuse moj, veliku krivnju kojom sam te uvrijedio ostavljajući tebe, izvor svakog dobra, i to samo da se napijem otrovne i smrdljive vode.

Što nalazim u tolikim uvredama koje sam ti nanio, ako ne žalost, grizodušja i zasluge za pakao? *Oče, nisam vrijedan nazvati se tvojim sinom (Lk 15, 18)*. Oče moj, ne odbaci me od sebe. Istina, da ne zaslužujem više tvoje milosti kojom bih opet postao tvojim sinom; ali si umro da mi oprostiš. Ti si rekao: *«Obratite se vi k meni, i ja ću onda k vama.»* (Zah.1.1-3). Ostavljam sva svoja zadovoljstva, odričem se svih naslada koje mi ovaj svijet može dati i tebi se obraćam dušom i tijelom. Radi krvi koju si za me prolio, oprosti mi dočim se kajem iz sveg srca za sve uvreda koje sam ti nanio. Kajem se i ljubim te više nego ikakvu drugu stvar. Ja nisam vrijedan da te ljubim, ali ti si zaslužio da budeš ljubljen, dopusti da te ljubim; ne ljuti se na ono srce koje te je nekada toliko pogrđivalo. Ti nisi htio da umrem dok sam još bio u grijehu, nego si me ostavio da te počnem ljubiti; da, ljubit ću te kroz ovo života što mi preostaje, i drugo neću ljubiti osim tebe samog. Pomozi me, daruj mi svetu ustrajnost, i tvoju svetu ljubav. Marijo, ufanje moje, preporuči me slatkom Isusu.

2. Plakaše kralj Ezekija gledajući svoj život kao platno koje tkalja prereže prije nego ga dovrši. Ah kolikom broju ljudi u najljepše vrijeme, tkajući platno, to jest smijući se i izvršavajući svoje svjetske naume, tolikom brigom odmjerene, smrt dođe i prekine sve! Svjetlošću one posljednje svijeće iščezne svaka stvar ovoga svijeta, povlađivanja, zabave, gizdavosti i veličine. Smrt je velika

tajna; ona nam predoči ono što ljubitelji ovog svijeta ne vide. Najzavidnije sreće, najslavnije pobjede izgube sav svoj sjaj i ljepotu kad se sa smrtne postelje motre. Misli oni lažljivih sreća koje smo imali, onda se mijenjaju u prezir protiv vlastite ludorije. Prava i strahovita sjena smrti zastre i potamni sva i najveća dostojanstva.

Sad nam strasti ukazuju na dobra ovog svijeta u posve drugom obliku nego su uistinu, smrt ih otkriva i prikazuje nam ih onakva kakva su jesu, dim blato, taštine i nevolje. Ah, Bože! Čemu nam služe bogatstva, plemstva i kraljevstva na smrti kad nas onda neće drugo zapasti, osim jedna drvena kućica i jedna prosta i toliko duga haljina samo da nam tijelo može pokriti? Čemu služe časti, kad nas tada drugo ne sljeduje, osim žalobnog sprovoda i sjajne zadušnice, koje duši neće ništa pomoći ako se je izgubila? Čemu služi ljepota tijela, kad onda drugo ne ostaje osim crvi smrada i grozota još prije smrti, a nakon smrti nešto malo smrdljivog praha?

Umre onaj bogataš, ministar, kapetan, o njegovoj smrti svugdje će se govoriti; te ako je zlo živio, onda će biti svjetska bajka i kao primjer svjetske ništavnosti i božanske pravde služit će drugim na poboljšanje. U grobnici, pak, pomiješat će se sa tjelesima siromaha.

Što mu je vrijedio onaj njegov dobro uređeni stas, kad danas od njega nema drugo osim gomilu crva? Čemu njegova vlast i moć koju je imao, ako su tijelo sad zakopali, a duša mu otišla u pakao? Velika je to nevolja i nesreća drugom služiti za razmatranje ovih stvari, a za svoju korist od tog ništa nije činio. Uvjerimo se dakle, da uređivanje društvenih nereda nije vrijeme čas smrti, nego dok smo živi. Požurimo se dakle i radimo ono sad, što onda na smrti

nećemo moći. Vrijeme brzo prolazi i prestaje: zato nastojmo da nam sve posluži za postignuće vječnog spasa.

Molitva: O, Bože duše moje, o neizmjerna dobroto: smiluj se meni koji sam te toliko vrijeđao. Već sam griješeći znao da ću izgubiti tvoju milost i htio sam ju izgubiti. Reci mi, što imam raditi da ju opet zadobijem! Ako želiš da se za grijehe pokajem, kajem se iz svega srca i rado bih od žalosti umrijeti. Ako hoćeš, da se nadam, da ćeš mi grijehe oprostiti, ufam se da ćeš mi ih oprostiti i to po zaslugama krvi Kristove.

Ako želiš, da te ljubim više od svake stvari, puštam sve, odričem se svih dobara i naslada, što mi svijet može dati i ljubim te više nego ikakvo drugo dobro, o ljubazni moj Spasitelju. Ako želiš da od tebe molim milosti, samo dvije stvari tražim: ne dopusti da te više vrijeđam i daj da te uvijek ljubim, i tada postupaj sa mnom kako znaš i hoćeš. Marijo, ufanje moje, ti mi isprosi ove dvije milosti, od tebe ih očekujem.

3. Nije li velika ludost radi kukavnih i časovitih naslada ovog tako kratkog života dovesti se u taku pogibelj, u kojoj bi mogli lako zlom smrću umrijeti i s njom otpočeti nesretnu vječnost? Ah, koliko toga sobom nosi onaj posljednji čas, onaj posljednji otvor usta? Nosi vječnost svih zadovoljstava i sreće ili vječnost svih muka i nevolja.

Pomislimo da je Isukrst odabrao gorku i prezirnu smrt, da nama zadobije dobru smrt. U tu svrhu nas i zove, rasvjetljuje i opominje tolikim prijetnjama da nas potakne na pokoru i tako onaj posljednji čas da završimo u Božjoj milosti.

I poganin Antisten na pitanje kakva je najbolja sreća na ovom svijetu, odgovori:»Dobra smrt». A što će reći kršćanin, kojeg vjera uči, da onog časa započima vječnost, tako da će u onaj čas uhvatiti jedna od dvaju kola, koje sobom vuku vječno uživanje ili vječne muke. Da su u jednoj vrećici dvije karte, i da je na jednoj upisan pakao, a na drugoj raj, i od tih jedna da te mora zapasti; zar ne bi svu pomnju stavio, ne bi li se namjerio i izvadio onu od raja? Oni nevoljnici koji su osuđeni da na kocke izigraju svoj život, ah Bože, kako dršću, pružajući ruke, da bace kocke o kojima ovisi njihov život ili smrt!

Kakav će te strah obuzeti kad se nađeš blizu onog posljednjeg časa, kada ćeš morati reći: »O ovom času, kojem sam blizu, ovisi moj život ili moja vječna smrt. Sad će se vidjeti, ili ću za uvijek biti blažen u raju ili na vijeke očajan u paklu. Pripovijeda sv. Bernardin Sijenski o nekom vojvodi koji umirući sav prestrašen govoraše: „Evo, ja imam toliko zemalja, toliko kuća na ovome svijetu, ali ako noćas umrem, ne znam koji će me stan zapasti".

Brate, ako vjeruješ da ćeš umrijeti, te da ima vječnost i da se samo jedanput umire, te ako se onda izgubiš, da ćeš se izgubiti zauvijek, bez više ikakve nade popravka i spasenja, kako se ne odlučiš i odmah ne počneš od ovoga časa, u kom ovo čitaš, raditi koliko možeš da se osiguraš i umreš sretnom smrću?

Drhtaše sv. Andrija Avelinski, govoreći: »Tko zna kakva će me sreća zapasti na drugom svijetu? Ili ću se spasiti ili izgubiti.« Drhtaše još i sv. Vjekoslav Beltrando tako, da po noći nije mogao zaspati kad bi pomislio:»Tko zna hoću li se spasiti?» A ti, koji se nalaziš u tolikim grijesima, ne dršćeš! Brzo, popravi se dok je još vrijeme,

odluči da ćeš se uistinu posvetiti Bogu; i barem od ovog časa počni takav život, koji te neće smutiti, nego razveseliti na smrti. Daj se na molitvu, često primaj sveta otajstva, pusti grešne prigode, i ako je potreba ostavi i svijet, osiguraj vječni spas i upamti, da za osiguranje vječnog spasa nema dostatne jamčevine.

Molitva: O, dragi moj Spasitelju, koliko sam zadužen! I kako si uopće toliku milost mogao dati jednom nezahvalniku, jednoj izdajici, kao što sam je bio prema tebi? Stvorio si me, i stvarajući me već si unaprijed gledao uvrede koje sam ti imao učiniti: Otkupio si me umirući za me, i već si od onda gledao sve one grdne nezahvalnosti, koje sam ti imao nanijeti. Poslije tog čina stupio sam na ovaj svijet, odmah sam ti okrenuo leđa i s tim sam bio umro, postao smrdljiva lešina, a ti si mi svojom milošću opet povratio život.

Bio sam zaslijepljen, a ti si mi svojom milošću opet život povratio. Bio sam zaslijepljen, a ti si me rasvijetlio. Bio sam te izgubio, a ti si radio da te nađem. O, Bože milosrđa, daj da upoznam dužnosti, koje ti dugujem i dopusti, da oplačem sve uvrede kojima sam te uvrijedio! Ah, osveti mi se, udijelivši mi veliku žalost mojih grijeha! Ne kazni me uskraćivanjem tvoje milosti i ljubavi.

O, vječni Oče, prezirem sve tebi nanesene uvrede više nego ikakvo drugo zlo. Radi Isusove ljubavi smiluj mi se. Pogledaj svog Sina koji je umro na križu: »Krv njegova na nas». Neka siđe ova božanska krv i neka opere dušu moju. O, kralju mog srca, *dođi kraljevstvo tvoje*. Spreman sam odbaciti svaku želju koja nije za te. Ljubim te više od svake stvari, dođi i samo ti vladaj mojom dušom; daj da samo

tebe ljubim i ništa drugo. Želim ti udovoljavati i tvojoj svetoj volji ugađati kroz ovo života, što mi preostaje živjeti.

Blagoslovi, o Oče, ovu moju želju i daruj mi milost, da se nikada više od tebe ne odijelim. Sve moje želje tebi posvećujem i od danas unaprijed ničiji neću biti, samo tvoj, moje blago, moj miru, moje ufanje, moja ljubavi, moje sve i nadam se da ću ovo sve od tebe dobiti po zaslugama tvog Sina. Kraljice i majko moja, Marijo, pomozi mi svojim zagovorom. Majko Božja moli za me.

4. Istinitost smrti

Određeno je ljudima, da će jedanput umrijeti. (Heb 9, 27)

1. Napisana je smrtna osuda svim ljudima; čovjek si i umrijet ćeš. Govoraše sv. Augustin: *«Sva druga naša dobra i zla jesu neistinita, jedina je smrt istinita.»* Ne zna se da li će ono dijete tek rođeno biti bogato ili siromašno, dali će imati dobro ili loše zdravlje, ili će umrijeti staro ili mlado, to je sve relativno, ali da će umrijeti, to je jedino istinito. Svakog plemića, vladara, siromaha smrt će pokositi. A kad smrt dođe, nema te sile koja bi ju mogla zaustaviti; može se spriječiti voda, vatra, željezo; odupire se sili vojvoda, ali smrti se nemoguće oduprijeti. Pripovijeda Belluacense, kako je neki francuski kralj, došavši kraju svog života, rekao:» *Evo ja svom svojom silom i moću ne mogu suzbiti smrt i da me pričeka još makar jedan sat da više živim.»* Kad smrt dođe, ne odgađa ni za jedan trenutak.

Da poživiš, čitatelju moj, sve one godine kojima se nadaš, opet će doći jedan dan i onog dana jedan sat, koji će za tebe biti zadnji. Za mene, koji ovo sada pišem, za tebe koji ovo sada čitaš, već stoji određen dan i čas u kojem niti

ću ja više pisati, niti ćeš ti više čitati. *Tko je taj čovjek, koji živi i ne vidi svoje smrti (Ps 89,49).*

Osuda je već izrečena, do sada nikakva čovjeka nije bilo da je sam sebe obmanjivao i zavaravao, da neće nikad umrijeti. Što se dogodilo tvojim predcima, dogoditi će se i tebi. Koliko ih je na početku prošlog vijeka živjelo u tvojoj domovini, a evo danas nema ni jednog od njih. Još i vojvode i vladaoci promijeniše svoju postojbinu; od njih ovdje nije ništa ostalo osim grobne mramorne ploče s krasnim natpisom, koja nam pokazuje, da od svjetskih velikaša ovdje drugo ne ostaje, osim nešto pepela zatvorena među četiri zidića.

Sv. Bernard pita:» *Reci mi, gdje su ljubitelji ovog svijeta?»* I odgovara:» *Od njih nije ostalo ništa drugo, osim pepela i crvi.»* Za to nam se valja truditi da zadobijemo sreću i to ne onu koja prolazi, nego onu koja nikad neće prestat, jer su nam i duše vječne. A što bi ti služilo da si sretan, ako se može dati prava sreća u duši bez milosti Božje, kada bi kasnije zauvijek ostao nesretan.

Sazidao si onu kuću, koja ti je posve mila i draga; ali pomisli, da ćeš je brzo ostaviti i otići istrunuti u jednoj jami. Postigao si takvo dostojanstvo, da si ugledniji od drugih, ali će doći smrt, koja će te izjednačiti sa najprostijim seljakom na zemlji.

Molitva: Tužna i nevoljna mene kroz toliko godina nisam na drugo mislio nego kako ću te vrijeđati, o Bože duše moje! Ove su godine već prošle, moguće da mi je smrt već blizu, a što drugo imam osim žalosti i nemira u duši? Ah, kamo sreće da sam te uvijek ljubio, o moj Gospodine! Budalast ti sam bio, toliko sam godina živio na ovom

svijetu i umjesto da sam radio što sam trebao, da zaslužim drugi bolji svijet, opteretio sam se tolikim dugovima prema božanskoj pravdi. Dragi moj Otkupitelju rasvijetli me i ojačaj me da sada sredim svoje račune. Moguće, da mi smrt nije daleko.

Pripravit ću se za onaj veliki i odlučujući čas moje sreće ili vječne nesreće. Hvala ti što si me do sada čekao. Kad mi već daješ vremena, da popravim svoje zloće, evo me, Bože moj, što mi je za tebe raditi. Hoćeš li, da se kajem za uvrede, koje sam ti nanio? Kajem se i iz sveg srca se žalostim. Hoćeš li, da ovo godina i dana potrošim ljubeći tebe? Da to ću činiti. Ah, Bože moj, to sam i do sada više puta obećavao, ali sva ta moja obećanja pretvorila su se u izdajstva! Ne, Isuse moj, neću više biti nezahvalan na tolikim milostima, koje si mi udijelio. Ako barem sada ne promijenim svoje življenje, onda kako ću se na smrti moći nadati, da ćeš mi oprostiti i raj udijeliti?

Evo sad tvrdo i ozbiljno odlučujem, da ću u naprijed u istinu samo tebi služiti, ali ojačaj me i ne zapusti me. Kad me nisi zapustio dok sam te vrijeđao, ne zapusti me ni sada; tim više što se sada uzdam u tvoju pomoć, kad obećavam, da ću sve ostaviti, samo da tebi ugodim. Primi me dakle da te ljubim, o Bože vrijedan neizmjerne ljubavi. Primi onog izdajicu, koji se sad skrušen baca pod tvoje noge, ljubi te i traži milost. Ljubim te, Isuse moj, svim srcem, više nego samog sebe. Evo tvoj sam. Raspolaži sa mnom i svim mojim stvarima kako hoćeš, daj mi ustrajnost, da ti ostanem vjeran u posluhu; udjeli mi tvoju ljubav i tada radi od mene što hoćeš. Marijo, majko, ufanje, utočište moje, tebi se preporučujem, tebi izručujem dušu moju, čuvaj ju i moli za mene.

2. Istina je dakle da smo svi osuđeni na smrt. Svi se rađamo, kaže sv. Ciprian, sa omčom oko vrata, te koliko puta zakoračimo, toliko se smrti približimo. Brate moj, kako si jednog dana bio upisan u knjigu rođenih, isto tako jednog ćeš dana biti upisan u knjigu umrlih. Kao što ti brojiš sate svojih prethodnika, govoriš moj pokojni otac, moj pokojni stric, moj brat, tako će isto i nasljednici o tebi govoriti. Kako si mnogo puta čuo mrtvačka zvona za drugog, tako će i drugi slušati ta ista zvona kad se tebi bude zvonilo.

Što bi rekao, da gledaš osuđenika na smrt, gdje ide na vješala, šaleći se, smijući se, prevrćući očima amo tamo, misleći na igre, svečanosti i šetnje? A ti zar sad ne ideš prema smrti? I na što misliš sad? Pogledaj onamo u onoj jami, one tvoje prijatelje, rodbinu kojima je osuda već izrečena i izvršena. Koliki strah obuzima osuđenike, motreći svoje drugove obješene i mrtve? Pogledaj ona mrtva tijela i svako će reći:» *Jučer meni, sutra tebi (Ez 38, 23.).* Isto ti govore i slike tvojih pokojnih roditelja, njihove spomen knjige, kuće, postelje i haljine od njih ostale.

Kakva bi se više ludorija mogla učiniti znajući, da se mora mrijeti, da nas poslije smrti čeka ili vječnost uživanja ili vječnost muka i patnja; znati, da o onom času ovisi ili naša vječna sreća ili naša vječna nesreća, a ne misliti kako ćemo naše račune urediti, te što nam je činiti da sveto umremo? Mi sažalijevamo sve one, koji iznenadno umru, jer se nisu mogli pripraviti za smrt, a zašto onda mi ne nastojimo da budemo pripravni, budući da se to isto i nama može posve lako dogoditi? Prije ili kasnije, bilo svjesno, bilo iznenada, mislili ili ne mislili, zauvijek ćemo umrijeti,

svakog sata, svakog časa se približavamo našim vješalama, ta vješala za nas biti će upravo ona posljednja bolest, koja će nas protjerati s ovog svijeta.

Svakog vijeka, kuće, trgovi i gradovi nastanjuju se novim naraštajem i narodom, a prvi je naraštaj već strpan i zatvoren u grobnice. Kao što su dani njihovog života svršili, tako će doći vrijeme, kad ni mene ni tebe niti ikog živa neće biti na ovoj zemlji. Tad ćemo se naći svi u vječnosti, koja će za nas biti ili vječni dan veselja ili vječna noć patnja. Nije bilo kako: istina je, a vjera nas uči, da će nas od tih dviju stvari, jedna ili druga zapasti.

Molitva: Ljubazni moj Otkupitelju, ne bi se smio usudit i stupiti pred tebe, da te nisam gledao kako visiš na križu, te razderana i pogrđena kako umireš za mene. Velika je bila moja nezahvalnost, ali je više tvoje milosrđe. Mnogi su bili moji grijesi, ali su veće tvoje zasluge. Tvoje rane, tvoja krv, tvoja smrt su moje uzdanje. Prvim mojim grijehom zaslužio sam pakao; poslije sam se toliko puta vraćao na isti put, a ti ne samo da si me uzdržao u životu, nego si mi još milosrdno i tolikom ljubaznošću ponudio pomirenje.

Kako bih se mogao bojati, da ćeš me sad od sebe otjerati, kad te ljubim, a drugo ne želim osim tvoje milosti? Da ljubim te svim srcem, dragi moj Gospodine, a drugo i ne želim, osim da te ljubim. Ljubim te i žalim što sam vrijeđao tebe, ne toliko zbog tog što sam zaslužio pakao, koliko zbog tog, što sam tebe uvrijedio, o Bože moj, koji si me toliko ljubo. No Isuse moj, otvori mi izvor svoje ljubavi i dobrote, te nadodaj milosrđe na milosrđe. Daj da ti više ne budem nezahvalan u svem i promjeni mi srce.

Daj da ovo moje srce, koje do sada nije cijenilo tvoje ljubavi i zamjenjivalo je nevoljnim nasladama ovog svijeta, sad bude posve tvoje, te da uvijek plamti za tebe, uzdam se da ću doći u raj, da te zauvijek ljubim; znam ondje me neće moć zapasti mjesto među nevinim, nego će mi trebat stati među pokornicima ljubiti ću te više nego nevini. Na slavu tvog milosrđa, neka vidi raj, gdje jedan grešnik plamti velikom ljubavlju, grešnik koji te je toliko puta uvrijedio. Od sada naprijed čvrsto obećavam, da ću zauvijek biti tvoj; na drugo neću misliti, nego na samog tebe. Pomozi me svojom svjetlošću i milošću, neka me okrijepi da uzmognem ispuniti ovu moju želju, koju mi sam svojom dobrotom pružaš. O Marijo, ti koji si majka ustrajnosti, isprosi mi, da ostanem vjeran ovom mom obećanju.

3. Smrt je istinita. Ali, o Bože! Kad to kršćani znaju, vjeruju i vide, kako tako mnogi žive, da ni malo ne misle na smrt, kao da nikad neće umrijeti? Da poslije ovog života nema ni raja ni pakla, bili mogli manje misliti na svoju smrt nego što misle danas? Zato žive zlo. Brate moj, ako želiš dobro živjeti, nastoj početi živjeti još danas, kao da je sama smrt pred tobom! Misleći na smrt izgubi se sva želja za zemaljskim stvarima.

Sva dobra ovog svijeta odnose se na tjelesne naslade, stvari i časti, ali to sve prezire onaj, koji promišlja da će ga zakopati u zemlju i dati za hranu crvima. Doista, držeći svaki dan pred sobom smrt sveti su zamrzili sva dobra ovog svijeta.

Zato je sv. Karlo Boromero na svom stolu uvijek držao jednu ljudsku glavu, da ju može svaki dan gledati. Kardinal Boronio na prstenuje je imao upisano: *»Spomeni se da ćeš*

umrijeti.» Štovani Đovenal Ancina, biskup, na spomeniku jednog mrtvaca napisao je ovako:» *Što si sad ti bio sam i ja, a što sam sad ja bit ćeš i ti.»*

Jedan drugi sveti pustinjak, upitan na samrti, zašto je onako veseo, odgovorio je:» *Često sam držao smrt pred očima, zato sad kad je došla nije za mene nikakva nova stvar.»*

Kolika bi ludost bila putnika, koji bi putujući po svijetu, mislio kako bi postao velikim i bogatim u onom mjestu, u kome se nalazio u prolazu za nekoliko dana, a ne bi se brinuo, da ne bi kasnije pao u veliko siromaštvo kad dođe u ono mjesto, gdje misli ostati preko cijelog svog života?

Zar nije lud onaj koji traži da se usreći na ovom svijetu, na kojem će ostati još nekoliko dana i dovede se u opasnost da na drugom svijetu se posve unesreći, gdje će morati ostati zauvijek?

Tko uzme u najam kakvu tuđu stvar, slabo je cijeni, jer zna da nije njegova i da će je morati brzo povratiti; dobra ovog svijeta sva su nam pozajmljena, zato je velika ludorija zaljubljivati se u njih, kad ćemo ih morati brzo vratiti. Smrt će nas posve ogoliti i oduzeti nam sve što imamo. Sva dobit i sreća ovog svijeta završit će jednim otvorom usta, jednim sprovodom i jednim pokopom u crnu zemlju.

Kuću, koju si nedavno sagradio do malo morat ćeš drugome ustupiti, grob će biti vlasnik tvom tijelu do sudnjeg dana i odanle će se preseliti ili u raj ili u pakao, gdje je već prije duša otišla.

Molitva: Dakle smrću za mene sve će završiti! Tada drugo neću naći, o moj Bože, osim ono malo dobra, koje

sam za ljubav tvoju činio, a što očekujem? Čekam dok smrt dođe i nađe me ovako nevoljna i grijesima uprljana, kao što sam sad. Da sad umrem, umro bih posve nemiran i nezadovoljan s mojim prošlim življenjem. Ne Isuse u toj ne zadovoljštini neću umrijeti. Zahvaljujem ti što mi daješ vremena da oplačem svoje grijehe i da te počnem ljubiti; od ovog časa ću početi.

Kajem se nadasve što sam vrijeđao tebe, moje najveće dobro i ljubim te više nego ikakvu drugu stvar, više nego sama sebe, sav ti se predajem. Isuse moj, od sada te grlim, privijam te svom srcu i od ovog časa darivam ti svoju dušu.

Ne neću čekati da ti je predam onda, kad mi se navijesti onim zazivom:*»Pođi dušo kršćanska»* polazak s ovog svijeta. Ne, neću čekati da te onda zamolim za oproštenje da me spasiš.

Spasitelju moj, spasi me sad oprostom i darom tvoje svete ljubavi. Tko zna da ovo promišljanje, koje sam danas čitao, nije zadnji glas, kojim me zoveš na pokoru i obraćenje, te zadnje milosrđe, koje mi pružaš?

Pruži ruku, moja ljubavi i izvedi me iz blata moje lijenosti. Daruj mi veliku gorljivost, daj da te poslušam velikom ljubavlju u svemu, što je tebi milo i što od mene iziskuješ.

Vječni Oče, radi Isusove ljubavi pokloni mi svetu ustrajnost i milost, da te ljubim i to da te puno ljubim kroz ovo malo života, što mi preostaje.

O Marijo, majko moja, Majko milosrđa, iz ljubavi, koju imaš prema tvom Isusu, isprosi mi ove dvije milosti: ustrajnost i ljubav.

5. Ne znamo u koji čas ćemo umrijeti

Budite pripravni, jer će Sin čovječji iznenada doći (Lk 12, 40).

1. Istina je da ćemo svi umrijeti, a kada, to ne znamo. Brate moj, već je određena godina, mjesec, dan, sat i čas u kojem ćemo ja i ti ostaviti ovu zemlju i stupiti u neprekidnu vječnost; ali taj trenutak nama nije poznat. Isus nam kaže, da svakog časa budemo pripravni, da će smrt doći kao lupež noću i kriomice. Opet nas opominje, da živimo budni oprezni, jer kad se ni najmanje ne budemo nadali, da će on doći, suditi nam. Kaže sv. Grgur, Bog za naše dobro krije čas naše smrti, a to da se u svako doba nađemo pripravni za umrijeti.

Kad nam dakle smrt može u svako doba i na svakom mjestu uzeti ovaj život, onda ako želimo dobro umrijeti i spasiti se, treba - kaže sveti Bernard - da je u svako doba i na svakom mjestu čekamo. Svi znaju da će umrijeti, ali je veliko zlo, što mnogi misle, da im je smrt još daleko. Pa i starci teško bolesni i oni se time zanose da će živjeti još tri ili četiri godine.

Naprotiv, kažem vam ja, koliko ih danas mi poznamo što u umrli nenadano, netko sjedeći, netko hodajući, a netko i spavajući mirno na svom krevetu? Istina je da ni jedan od tih nije držao, da će nenadano umrijeti i to baš u onaj čas, kad ga je smrt pokosila. Dalje vam kažem, koliko ih je god ove godine otišlo na drugi svijet, umirući na svom krevetu, ni jedan od njih nije mislio, ove godine svoje dane izbrojiti. Rijetke su smrti, koje nenadano ne dolaze.

Dakle, kršćanine moj, kad te đavao stane napastovati, da sagriješiš govoreći ti, da ćeš se sutra ispovjediti, odgovori mu: a što ja znam, da ovaj dan nije posljednji za mene? Ako ovaj sat, ovaj čas, u kojem sam sagriješio i Boga uvrijedio, bude posljednji za mene, tako da za mene ne bude više vremena, da se popravim, što bi onda za uvijek od mene bilo? Koliko je nevoljnih grešnika u onaj isti čas, kad su se hranili kakvim otrovnim nasladama, dignuto sa ovog svijeta i bačeno u pakao? *Kao što se ribe hvataju za udicu, tako se i ljudi love u zlu času (Prop. 9, 12).* Zli čas je upravo onaj u kojem grešnik vrijeđa Boga. Vrag će ti reći, ta nesreća neće ti se dogoditi, a ti mu odgovori: ako mi se dogodi, što će onda od mene biti kroz sve vijeke?

Molitva: Gospodine, mjesto gdje bi u ovaj čas mogao biti, nije ovo, gdje se sad nalazim, nego pakao, koji sam svojim grijesima, toliko puta zaslužio. No podsjeća me sv. Petar:*»Bog je strpljiv s vama, neće da se tko izgubi, nego hoće da se svaki povrati na pokoru (2Ptr 3, 9.).* Zato si me dakle tolikom strpljivošću čekao, da se vratim na pokoru. Da, moj Bože, vraćam ti se, padam pred tvoje noge i tražim oproštenje: *Smiluj mi se Bože, po milosrđu svome.* Gospodine, za oprostiti meni se traži veliko i izvanredno milosrđe, jer sam te prosvijetljen uvrijedio. I drugi su te grešnici vrijeđali, ali nisu bili prosvijetljeni kao što sam bio ja.

Sa svima njima zoveš mene da se pokajem za grijehe i da se nadam oproštenju. Da, moj Otkupitelju, od sveg se srca kajem, što sam te vrijeđao i ufam se, da ću po zaslugama tvoje preteške muke dobiti oproštenje. Ti, Isuse

moj, iako si bio nevin, htio si umrijeti kao krivac na križu i svoju krv proliti, da me od grijeha očistiš.

O vječni Oče, radi Isusove ljubavi oprosti mi; uslišaj njegove molitve, sad ti se on za mene moli kao moj odvjetnik. Ali za mene nije dosta, da mi oprostiš, o Bože dostojan neizmjerne ljubavi, nego želim, da mi još dadneš tu milost, da te ljubim kroz cijeli moj život. Ljubim te, o najveće dobro i od sad u naprijed čuvati ću se ne samo od teških nego i od malih grijeha.

Uklanjat ću ti se od svake zle prigode. Najprije me oslobodi od grijeha i onda me kazni kako hoćeš. Primam sve bolesti, patnje, gubitke, koje mi budeš poslao; za mene je dosta da ne izgubim tvoju milost i tvoju ljubav. Obećao si, da ćeš davati što se bude od tebe tražilo. Ove dvije milosti molim, naime svetu ustrajnost i milost, da te ljubim. O Majko milosrđa, moli Isusa za mene, u tebe se uzdam.

2. Gospodin neće da se izgubimo, zato prijeteći kaznama opominje nas, da promijenimo život: *Ako se ne obratite, mač ću svoj naoštriti (Ps. 7).* Gledajte, kaže vam na drugom mjestu, koliko ih je nenadano smrt pokosila, koji se ni najmanje nisu nadali, da će tako brzo umrijeti, zbog toga nisu htjeli prekinuti svoje zloće i obratiti se. Na drugom mjestu opet govori: *Ako ne budete činili pokoru, svi ćete se tako propasti..* Zašto tolike prijetnje i opomene, prije nego nas kazni? Zato jer hoće, da se popravimo i tako izbjegnemo zlu smrt.

Tko viče: *Pazi se!* Taj nema namjere da te ubije, kaže sv. Augustin. Potrebno je dakle da sredimo račune prije nego li dođe dan od polaganja računa. Kršćanine moj, još bi danas prije mraka mogao umrijeti i onog istog časa bi se izrekao sud o tvom vječnom životu, što ti se čini, bi li se s

pripravnim računima našao? Ili koliko bi platio da ti Bog produlji još jednu godinu, mjesec ili najmanje jedna dan vremena? A zašto sad kad ti Bog daje ovo vrijeme? Zar se ne bi moglo dogoditi, da ovaj dan za tebe bude posljednji? Da se spasiš treba, brate moj, da ostaviš grijehe; kad ćeš ga već jednom morati ostaviti, onda, zašto ga odmah ne ostaviš? Valjda čekaš dok smrt dođe? Ali znaj da vrijeme smrti za okorjele nije vrijeme oprosta i milosti, nego osvete.

Da kome pozajmiš veliku svotu novaca, tražio bi što prije, da pismeno novac osiguraš, govoreći: Tko zna, što se može dogoditi? A zašto tako oprezno ne postupaš i sa svojom dušom, koja je mnogo vrednija od te svote novaca? Zašto isto ne kažeš: tko zna što se može dogoditi?

Ako izgubiš onu svotu, opet sve nećeš izgubiti: i sve kad bi sa onom svotom izgubio sav svoj imetak, ipak bi ti ostala nada, da ćeš ga svojim trudom i marom opet moći zadobiti; ali ako smrću izgubiš svoju dušu, onda ćeš u istinu sve izgubiti, niti ćeš imati ikakve nade, da ćeš je moći izbaviti ikad više. Kako brižno čuvaš svoja zemaljska dobra, bojeći se da ti ne propadnu, ako bi slučajno nenadano umro, ali da te slučajno iznenada smrt pokosi u nemilosti Božjoj, što bi onda bilo od tvoje duše kroz sve vjekove?

Molitva: Ah, moj Otkupitelju, svu si krv prolio, svoj si život dao za spas moje duše, a ja sam je toliko puta izgubio uzdajući se u tvoje milosrđe! Dakle ja sam se u toliko puta poslužio tvojom dobrotom, da te vrijeđam? Zbog ovoga sam zaslužio da me odmah usmrtiš i baciš u pakao. Jednom riječju, s tobom sam se natjecao: ti dijeleći mi milosti, a ja vrijeđajući te. Ti dolazeći mi u susret, a ja

bježeći od Tebe. Ti darivajući mi vrijeme da se popravim, a sam se ja njime služio i umnažao grijeh na grijeh. Gospodine, daj da upoznam veliku krivicu, koju sam ti nanio i dužnost koju imam ljubiti te.

Ah, Isuse moj, kako sam ti mogao biti tako drag, da si mi pošao toliko puta u susret, a koliko sam ja puta od tebe pobjegao? Kako si mogao dijeliti tolike milosti onom, koji te je toliko ožalošćivao? Iz svega toga uviđam, koliko nastojiš i želiš da se ne izgubim, nego da se spasim. Svim se srcem kajem, što sam te toliko vrijeđao, neizmjerna dobroto. Ah! Primi ovu nezahvalnu ovčicu, koja se skrušeno tebi vraća; primi je i stavi na svoja ramena tako, da više od tebe ne pobjegne.

Ne, neću više od tebe bježati, Isuse moj, ljubit ću te svim srcem i potpuno biti tvoj; i samo neka vidim, da sam tvoj, tad ću prihvatiti svaku patnju. A kakvu bi višu muku mogao imati, nego da živim bez tvoje milosti, odijeljen od tebe, koji si moj Bog, koji si me stvorio, te si za mene umro?! Prokleti grijesi, što ste uradili! Učinili ste da ožalostim svog Spasitelja, koji me je toliko ljubio.

Ah! Isuse moj, kao što si ti za mene umro, želio bih da i ja za tebe umrem; ti iz ljubavi, ja iz žalosti, što sam te vrijeđao. Smrt ću primiti onakvu kakvu mi pošalješ; ali do sada sam te posve malo ili nimalo ljubio; ovako neću umrijeti.

Ah! Produlji mi ovaj život, da te ljubim prije nego umrem; zato izmjeni moje nezahvalno srce, rani ga i raspali svojom svetom ljubavi, koja te je natjerala da za mene umreš. Ljubim te svom svojom dušom; moja se duša u tebe zaljubila. Ne dopusti, da te ikad više izgubi. Udijeli mi

svetu ustrajnost, daj mi svoju ljubav. Marijo presveta, utočište i Majko moja, budi mi odvjetnicom.

3. *Budite pripravni.* Ne kaže Gospodin, da se pripravimo onda kad smrt dođe, nego da budemo pripravni. Kada smrt dođe, onda će biti gotovo nemoguće u onoj burnoj smutnji urediti pomućeno duševno stanje, što i sami zdrav razum potvrđuje. Tako nam Bog prijeti, govoreći, da on onda neće doći praštati, nego da osveti svoje pogažene milosti i dobročinstva. «*Biti će to zaslužena kazna,* veli sv. Augustin, *za onog, koji se je mogao spasiti, a nije htio, što neće moć onda, kad htio bude.*» Reći će mi tko: «*Tko zna? Moglo bi biti da ću se ja onda ipak obratiti i tako se spasiti.*» no bi li itko bio tako drzak, te skočio u bunar govoreći: Tko zna, moglo bi se dogoditi, kad živ skočim, da ću živ ostati i spasiti se? Oh, Bože, kako nesretni grijeh zasljepljuje grešnika, da se i zdrav razum izgubi! Ljudi, kad se tiče tijela, govore kako najpametniji, a kad se govori o duši, onda govore kao luđaci.

Brate moj, tko zna da ova točka, koju sada čitaš, nije zadnja opomena, koju ti Bog šalje? Brzo se pripravimo na smrt, da nas iznenada ne spopadne. Kaže sv. Augustin, da Bog zato krije zadnji čas našeg života, da svaki dan budemo pripravni za umrijeti. Opominje nas sv. Pavao, da treba nastojati spasiti se ne samo sa strahom, nego i drhtanjem. Pripovijedao je sv. Antonin, kako je neki sicilijanski kralj, da pokaže jednom svom prijatelju strah, s kojim je sijedio na svom prijestolju, sjeo pod mačem koji je visio nad njegovom glavom o tankom končiću i tako on od straha nije mogao ništa okusiti. Svi mi živimo u istoj

pogibelji, dok svakog časa smrtni mač može na nas pasti, o kojem visi naš vječni spas ili vječne muke u paklu.

Radi se o vječnosti. Ako se nađemo u milosti Božjoj, kad smrt dođe, ah koliko će se naša duša onda veseliti! Jer će moći reći: sve sam osigurala, mog Boga više neću moć izgubiti, bit ću sretna za uvijek! Ali ako smrt nađe dušu u grijehu, s kolikim će očajem zavikati: Dakle promašila sam? Ovaj moj promašaj zar neću moć ispraviti, preko vječnosti?

Ovakav strah je obuzeo opata Avilu, španjolskog apostola, kad je doznao za svoju smrt: *Ah! Da mi je još malo vremena i da se bolje pripravim na smrt!* Ovo je isto govorio opat Agaton, sa svim tim, što je umirao nakon toliko godina pokorničkoga života: «*Što će biti od mene?! Tko znade Božje sudove?!* « Sveti Arsenije također je drhtao na smrti, i upitan od svojih učenika, za što drhti, odgovori:»*Sinovi, ovaj strah za me nije nešto nova, strahovao sam preko cijelog svog života*. Nadasve drhtaše Job, govoreći:» *Što ću tad učiniti kad Bog stane suditi; i na pitanja što ću mu odgovoriti?»*

Molitva: Ah, moj Bože, gdje sam ja ikada ikog imao, da me je ljubio više od tebe? O, krvi neprocjenjiva, o rane Isusove, vi ste moje pouzdanje. Vječni Oče, ne gledaj na moje grijehe, nego pogledaj na rane Isukrstove, pogledaj svog ljubaznog Sina, koji od muke za me umire i moli te da mi oprostiš. Kajem se, o moj Stvoritelju, što sam te vrijeđao, žalim više zbog toga nego zbog ikakvog drugog zla. Ti si me stvorio, da te ljubim, a ja sam živio tako, kao da si me stvorio da te vrijeđam.

Radi Isusove ljubavi oprosti mi i udijeli mi milost, da te mogu ljubiti. Prije sam se opirao tvojoj volji, ali od sad se više neću opirati, nego ću raditi sve što mi zapovijedaš. Naređuješ, da zamrzim uvrede koje sam ti počinio; evo ja ih iz sveg srca mrzim. Tražiš da tvrdo odlučim ne vraćati se više na njih; evo čvrsto odlučujem da ću tisuću puta prije svoj život izgubiti, negoli tvoju milost. Zapovijedaš da te svim srcem ljubim, da, ljubim tebe iz dna moje duše i drugo ljubit neću, osim tebe: od sad ti ćeš mi biti jedina moja ljubav.

Tebe samog pitam, i uzdam se, da ćeš mi darovati svetu ustrajnost. Radi Isusove ljubavi daj da ti ostanem vjeran i da uvijek mogu govoriti sa sv. Bonom: »*Jedan je moj ljubljeni, jedna je moja ljubav.*» Ne, neću te više mojim pokvarenim življenjem vrijeđati ni žalostiti, od sada pa nadalje mi život služi za oplakivanje uvreda koje sam ti nanio, da za tebe samog živim i tebe ljubim. Marijo, Majko moja, ti se moliš za sve koji se tebi utječu, moli Isusa i za me.

6. Smrt grešnika

Dolazi tjeskoba! Tražit će mir ali ga neće naći! Dolaziti će nevolja za nevoljom. (Ez 7,25)

1. Sada grešnici od sebe odbacuju misao smrti, i tako traže mir iako ga nikada ne nalaze u grešnom življenju; ali kad se nađu u smrtnoj stisci, kad se nađu blizu svoje vječnosti, tad neće moći izbjeći muke grižnje savjesti; tražiti će mir, ali kakav mir može naći ona duša, koja se nalazi u grijesima, koji ju kao zmije ljutice grizu? Kakav

mir, kad pomisli da će za koji čas stupiti pred Isusa svog sudca, čiji je zakon i prijateljstvo sve do onog časa prezirao?

Vijest od smrti već primljena, misao da će se brzo morati rastaviti sa svim stvorenjima na ovom svijetu, nemiri u duši, izgubljeno vrijeme, nedostatak vremena, strogost božanskog Sudca, vječna nesreća koja čeka grešnike, sve ovo će prouzročiti strahoviti nemir, to će sve pomutiti grešnikovu pamet i povećati zdvajanje; i tako pun pometnje i nepouzdanja umirući će prijeći u drugi život.

Abraham velikom zaslugom pouzda se u Boga protiv ljudskog uzdanja, vjerujući u božansko obećanje. «*On vjerova u nadu, protiv svake nade.*» (Rim.4,18). A grešnici na svoju veliku štetu i krivo na vlastitu propast ufaju se ne samo protiv ufanja, nego i protiv vjere, dok preziru i prijetnje kojima Bog opominje grešnike. Boje se zle smrti, ali se ne boje zato što zlo žive. No tko im jamči da neće naglom smrću umrijeti, od groma, kapi ili od zagušenja krvi? I sve kad bi na smrti i imali vremena, da se obrate, tko im jamči da će se uistinu obratiti?

Sv. Augustin se kroz dvanaest godina borio da svlada zle navike; onda kako će to moći učiniti umirući, koji je uvijek živio u zapletenosti svoje duše, u bolima, u nesvjestici i glavobolji, te u smrtnoj pometnji kako se potpuno obratiti?

Kažem *potpuno,* jer onda neće biti dovoljno jezikom reći i obećati. Ah, Bože, kakav će strah i pometnja tada obuzeti onog tužnog i nevoljnog bolesnika koji je uvijek živio u ne brizi za svoju dušu, kad opazi da je opterećen grijesima, strahom suda, pakla i vječnosti! U kakvu će ga pometnju strovaliti ove misli, kad mu glava iznemogne,

pamet se pomuti, te kad ga već smrtne boli spopadnu! Ispovjedit će se, obećati će, plakati će, tražiti će milosrđe Boga, ali neće potpuno znati što radi; i u ovoj burnoj trzavici, grižnji savjesti, žalosti i strahu otići će na drugi svijet. Dobro reče jedan autor, da su molitve, plač i obećanja umirućeg grešnika upravo kao plač i obećanja onog kojeg je neprijatelj uhvatio i nož mu pod grkljan stavio, da mu život uzme. Nesretan li je onaj koji u večer u krevet legne spavati u nemilosti Božjoj i odande prijeđe u vječnost!

Molitva: O rane Isusove, vi ste moje uzdanje. Ja bih već do sada izgubio svako ufanje u oproštenje mojih grijeha i moje vječno spasenje, da ne gledam sva djela milosrđa i milosti, rane kroz koje je Bog svu svoju krv prolio, da opere moju dušu od tolikih učinjenih grijeha. Klanjam vam se o svete rane, i u vas se uzdam.

Po tisuću puta mrzim i proklinjem one ništavne naslade kojima sam ožalostio mog Otkupitelja i tužno izgubio njegovu milost. Gledajući dakle u vas, podižem moje pouzdanje, prema vama uzdižem moje želje. Dragi moj Isuse, ti si zaslužio da te svi ljudi ljube i da te svim svojim srcem ljube; a ja sam te toliko vrijeđao, mrzio sam tvoju ljubav, a ti si me nakon svega toga podnosio i tolikom ljubaznošću mi oprostio.

Ah, moj Spasitelju, ne dopusti da te više vrijeđam i ne daj da se izgubim! Koliko bi morao trpjeti u paklu gledajući tvoju krv, i tolika milosrđa od tebe primljena! Ljubim te i zauvijek ću te ljubiti. Daruj mi svetu ustrajnost. Otrgni moje srce od svake ljubavi koja se tebi protivi i ulij u mene pravu želju i tvrdu odluku da od sad unaprijed samo

tebe ljubim, moje najveće dobro. Marijo, Majko moja, privuci me k Bogu i daj da budem sav njegov, prije nego umrem.

2. Ne jedna, nego više i mnoge će biti nevolje tužnog umirućeg grešnika. S jedne strane mučit će ga đavli. Na smrti ovi strahoviti neprijatelji ulažu sve svoje sile da upropaste dušu, koja je na polasku s ovog svijeta; znaju da nemaju puno vremena, da ju svladaju i sebi privuku, i ako ju u onaj čas izgube, da će ju izgubiti zauvijek. I onda neće biti samo jedan vrag, koji će napastovati, nego će mnoštvo njih umirućeg opkoliti, da ga upropasti. Jedan će mu reći: « Ne boj se, ozdraviti ćeš». Drugi će nastaviti: » Kako? Ti si kroz toliko godina ostao gluh Božjemu glasu, pa zar da ti se sad smiluje?» Drugi:»Kako ćeš sad moć popraviti tolike pogreške koje si počinio?» Ona zlodjela?» Treći: «Kad su ti dosadašnje ispovijedi bile nevaljale i bez prave odluke pravog pokajanja, kako ćeš ih sad moć ponoviti?»

S druge strane grešnika će opkoliti njegovi vlastiti grijesi. Ovi grijesi kao toliki oružanici, veli sv. Bernard, držati će ga u okovima, govoreći mu: «Djela smo tvoja, nećemo te ostaviti; pratiti ćemo te na drugi svijet, te ćemo se zajedno pokazati vječnom sudcu. U onaj čas umirući bi želio otresti se tih neprijatelja, ali da ih se oslobodi trebalo bi da ih zamrzi, te svim srcem i svom dušom Bogu se obrati; ali je pamet zamračena, a srce otvrdnulo.

Veli sv. Bernard, da će srce, koje je tvrdokorno živjelo u zloćama na ovome svijetu nastojati da se spasi i izbjegne svoju predstojeću vječnu propast, ali neće biti na vrijeme, te će pod teretom svojih zloća nevoljno svoj život svršiti. Dok je on sve do onog časa ljubio grijeh, u isto vrijeme

ljubio je i pogibelj svog gubljenja; pravedno će, dakle, Bog dopustiti, da tad pogine u onoj pogibelji, u kojoj je htio živjeti sve do svoje smrti. Sv. Augustin kaže da onaj koga je zloća ostavila prije nego je on zloću; teško da istu na samrti zamrzi kako treba, jer što onda bolesnik htjedne raditi, to će sve pod prisilom biti.

Nesretan je, dakle, onaj grešnik koji je tvrdoglav i opire se Božjemu glasu! Nezahvalnik mjesto da se preda i ponizi pred Božjim glasom, on više postaje okorjeli grešnik, kao što se nakovanj stvrdne pod udaranjem čekića. Za kaznu takvi će biti i na samrti, iako će onda biti na prijelazu u vječnost.

Grešnici, veli Gospodin, okrenuše mi leđa iz ljubavi prema stvorovima i kad ih stigne tuga i nevolja, reći će mi: »Ustani i oslobodi nas«. «A gdje su oni tvoji dani koje si za se provodio?» « Neka sada ustanu i izbave te iz te nevolje?» Nevoljnici kad se nađu u nevolji vapiti će i Boga moliti za pomoć, ali će im odgovoriti:

«Zar sad k meni dolazite? Zovite stvorove neka vas oni pomognu, kad ste se njima klanjali i njih obožavali». Ovako će im Gospodin odgovoriti, jer će se njemu uteći, ali bez pravog pokajanja i čiste odluke, da će se obratiti i život popraviti. Sveti Jeronim nas uvjerava po vlastitom iskustvu, da nitko dobrom smrti neće umrijeti, koji je sve do smrti opako živio.

Molitva: Dragi moj Spasitelju, pomozi mi, ne zapusti me; vidim da mi je sva duša od grijeha nemilo izranjena, strasti me vuku, zle navike me muče; padam pred tvoje noge i smiluj mi se, izbavi me iz tolikih zloća. Ne dopusti da se izgubi duša koja se u te uzda.

U tebe sam se, Gospodine, uzdao i zauvijek neću biti posramljen. Kajem se što sam te vrijeđao, neizmjerna dobroto: veliko sam zlo počinio, to priznajem; ali ću se na svaki način popraviti: no ako mi ti svojom milošću ne pomogneš, ja sam izgubljen. Primi, Isuse moj, ovog nesretnog odmetnika, koji te je toliko vrijeđao.

Pomisli da sam te koštao krvi i života. Po zaslugama tvoje muke i smrti primi me u svoje ruke udijeli mi svetu ustrajnost. Bio sam već izgubljen, pak si me ti podigao i pozvao; evo neću se više opirati tvom ljubljenom glasu, tebi se posvećujem; sveži me tvojom ljubavlju i ne daj da se više izgubim, ponovno gubeći tvoju milost. Isuse moj, ne dopusti, Marijo Kraljice moja Majko, ne daj; prije mi isprosi smrt i tisuću smrti, nego da se opet vratim na svoje zloće i izgubim milost tvog Sina.

3. Velika i čudna stvar! Bog grešnicima uvijek prijeti, da će zlom smrću svršiti: «*Onda će me zvati, ali ih neću uslišati. (Pr.1,19). Zar će Bog uslišati njegov vapaj, kad ga spopadnu muke i nevolje? (Job 27). Na vašoj propasti smijati ću se i rugati ću vam se. (Prov.1,26).*

Sv. Grgur kaže: *Kad se Bogu podrugivamo onda ne dijeli milosti ni milosrđa. Moja je osveta i učiniti ću na vrijeme, da mu noga posklizne.» (Deuh.32,35).* I na drugim mnogim mjestima u sv. Pismu sličnim načinom Bog grešnicima prijeti, a oni žive mirno i bez brige, kao da im je Bog obećao dati oproštenje i raj na smrti. Istina, Bog je obećao u svaki čas, kad se grešnik njemu obrati, oprostiti mu; ali nije kazao da će se grešnik na smrti obratiti; dapače, više je puta jasno rečeno, tko živi u grijehu, da će u grijehu i umrijeti. «*Umrijeti ćete u vašim grijesima.» (Iv.8,21).* Na

drugom mjestu opet je izrično kazao:» *Tražiti ćete me, ali me nećete naći. (Iv.7,34.) Boga treba tražiti onda, kad se može naći.»(Iz. 54,6).*

Da, jer će doći vrijeme u kojem se neće moć naći. Nevoljni grešnici, tužni slijepci, koji svoje obraćenje odgađaju do smrti! Kad neće više biti vremena za obraćenje! Kaže sv. Oleastro: *«Zli nikada ne čine dobro, pa ni kad za to ne bude vremena.»* Bog želi da se svako spasi, ali tvrdokorne kazni.

Pretpostavimo da slučajno kakva jadnika koji se nalazi u grijehu udari kap i ostavi ga u takvom stanju da ne zna za se, zar ga ne bi svako žalio gledajući gdje umire bez svetih sakramenata i bez ikakvog stvarnog znaka pokajanja; i kako bi se naprotiv svako obradovao, kad bi isti kasnije došao k sebi i zatražio odrješenje, te stao moliti djela pokajanja? Zar nije lud onaj, koji ima vremena dobro činiti, a neće, nego i dalje žive u grijesima? Ili, koji se čovjek vraća na grijehe i dovodi pogibelj, da ga smrt pokosi baš vrijeme, kad ne zna hoće li se moć obratiti ili ne. Svatko se boji nenadane smrti, a toliki se izlažu pogibelji da zaglave u smrtnom grijehu bez ikakvog pokajanja i obraćenja!

Bog mjeri težinu naših zloća. Mi se ne obraćamo na milosti, koje nam Bog dijeli, ali ih Bog vrlo dobro čuva i broji: i kad vidi kroz neko vrijeme, gdje se odbacuju, onda ostavi grešnika u njegovoj zloći i tako umre. Tužan je i nevoljan svaki koji svoju pokoru odgađa do smrti! Veli sv. Augustin:» *Pokora, koju bolesnik čini, slaba je».* Nastavlja sv. Jeronim:» *Od sto tisuća grešnika, koji do smrti žive u grijehu, jedva da će se jedan na smrti spasiti.»* Isto tvrdi i sv. Vinko Ferreri, da bi veće čudo bilo, da se jedan od tih spasi, nego li mrtvog uskrisiti. Kakvu žalost, kakvo li

pokajanje misliš da u sebi probudi onaj, koji je sve do onog časa grešno živio? Pripovijeda Bellarmino, kako je on jedanput bio otišao, da opremi jednog bolesnika, i opomenuvši ga, da se pokaje, ovaj mu odgovori, da on ne zna što je to pokajanje. Bellarmin mu stao tumačiti, a on mu odgovori: »*Oče, ja te ne razumijem, ja toga ne mogu shvatiti*». I tako taj nevoljnik umre, koji za sobom ostavi dosta jasan znak svoje propasti, kako to piše Bellarmino.

Pravedno i zasluženo pokajanje, kaže sv. Augustin, dogoditi će grešniku, da na smrti bude zaboravljen, jer je za života Boga zaboravljao. «*Ne varajte se* -opominje nas apostol Pavao - *Bog se ne može ismijati, te što čovjek posije, da će to i požeti*». Živjeti prezirući zakone Božje, te tražiti plaću i vječnu slavu na smrti, to znači podrugivati se Bogu, ali:»*Bog se ne može ismijati.*» Što se posije ovdje za života, to se nakon smrti žanje i uživa na drugom svijetu. Tko sije zabranjene tjelesne naslade, taj drugo ne može ni dobiti, osim pokvarenosti i nevolje, te napokon vječnu smrt.

Kršćanine moj, što se drugima govori, to se isto i tebi kaziva. Zamisli da se već nalaziš na smrtnom času, od liječnika odbačen, izgubio sjetila i došao do okončanja, koliko bi molio Boga da ti produlji život još za jedan mjesec, jednu sedmicu, i to da urediš račune svoje duše?

I uprav sad ti Bog daje to vrijeme. Zahvali mu i brzo se popravi, i poduzmi sva moguća sredstva, da se nađeš u milosti onaj čas, kad smrt pokuca na vrata, jer onda neće biti vremena za popravljanje.

Molitva: Ah, moj Bože, a tko bi imao toliko strpljenja sa mnom, kao što si ga ti imao? Da tvoja dobrota nije

neizmjerna, već bi bio izgubio svaku nadu u praštanje. Ali govorim s Bogom, koji je umro da mi oprosti i spasi me. Naređuješ mi da se ufam, i ja ću se nadati. Ako me moji grijesi straše i osuđuju, hrabre me tvoje zasluge i obećanja. Obećao si da ćeš dati život tvoje milosti onomu, koji ti se vrati: »*Vratite se i živjetii ćete*».(Ez.18,32). Obećao si zagrliti, tko se tebi obrati: »*Obratite se k meni, a ja ću k vama.*»(Zak.1,3). Kazao si, da ne znaš mrzit onoga, koji se ponizi i pokaje:»*Srce skrušeno i raskajano, Bože, nećeš odbaciti.*»(Ps.50). Evo me, Gospodine, tebi se vraćam, tebi se obraćam; priznajem, da sam zaslužio sto pakala, i kajem se, što sam te vrijeđao. Tvrdo obećavam da te neću više vrijeđati, nego da ću te uvijek ljubiti. Ah, ne daj da se ikada više pokažem nezahvalan prema tvojoj dobroti!

Vječni Oče, po zaslugama Isusove poslušnosti, radi koje je umro, daj da do smrti ostanem poslušan tvojoj svetoj volji. Ljubim te, moje najveće dobro, i radi te ljubavi slušati ću te vjerno u svemu. Daruj mi svetu ustrajnost, pokloni mi svoju ljubav, a drugo i ne tražim. Marijo, majko moja, moli za me.

7. Osjećaji zapuštena umirućeg koji je za života malo mislio na smrt

Uredi kuću svoju jer ćeš umrijeti, nećeš ozdraviti. (Iz 38,1)

1. Zamisli da se u ovaj čas nalaziš pokraj nekog bolesnika koji će kroz koji sat morati umrijeti. Bijedan bolesnik, gledaj koliko ga muči bolest, nesvjestica, gušenje u prsima, teško disanje, ledeni znoj, slabost u glavi, malo čuje, slabo vidi i razumije, te jedva da štogod može

govoriti. Između svih njegovih nevolja najgora je ta, što je blizu smrti, mjesto da misli na dušu i pripravlja račune za vječnost, on jedino misli na liječnike i lijekove, te kako bi brže i lakše ozdravio, i oslobodio se onih muka, koje ga uništavaju. «*Drugo ništa ne mogu nego jedino o sebi misliti,* veli Lovro Justinijan, govoreći o onim, koji tako umiru.

Barem da ga njegovi roditelji i prijatelji, ako ne drugi, upozore na pogibeljno stanje, u kom se nalazi; ali ne, nema među svom njegovom rodbinom i prijateljima, nekog tko bi imao snage upozoriti ga na njegovu blizu smrt, te ljubazno kršćanski opomenuti, da primi svete sakramente; svatko se od tog ustručava, tobože da ga ne uznemiri.

Oh, Bože, odmah sad ti zahvaljujem, što ćeš dopustiti, da će me braća moje udruge na smrti dvoriti, koji se tada o drugome neće brinuti osim za moje spasenje, i svi me potpomagati, da sretno umrem!

No, međutim, ako se o smrti ništa ne govori, ipak bolesnik, gledajući zbunjenu obitelj dogovore i šaptanje liječnika, česte lijekove, te se nevoljni bolesnik nalazi u strahu i pometnji, grižnji savjesti, slabom ufanju, govoreći sam sobom:

»*Ajme, tko zna jesu li se izbrojili moji dani?*» Sad kako će se bolesnika dojmiti, kakvi li će osjećaji njim zavladati kad sazna da mu je smrt blizu: »*Uredi kuću svoju jer ćeš umrijeti, i nećeš živjeti?*» kakav će ga strah obuzeti kad čuje: «Čuješ, tvoja je bolest neizlječiva, valja da primiš svete sakramente, da se s Bogom sjediniš i sa svijetom oprostiš. – Sa svijetom oprostim?

Kako? Zar moram sve ostaviti? Onu kuću, ovaj dvorac, rodbinu, prijatelje, zabave i šetnje? Da, sve, već je bilježnik

došao i piše ostavštinu i oproštaj: *«Ostavljam ovo onom, ostavljam to drugom, ostavljam sve.»* A sobom što se nosi? Ništa drugo osim komad platna, koje će do malo s njim zajedno strunuti u grobu. Ah! Kako će se uznemiriti i smesti umirući kad opazi gdje ukućani plaču, prijatelji uza nj šute, ne usuđuju se govoriti?

Ali će mu višu muku zadati onaj pakleni nemir u duši, radi neurednog i raspuštenog življenja, koje je sve do onog časa provodio usprkos tolikim opomenama i božanskim prosvjetljenjima; nakon savjetovanja duhovnih otaca, te nakon tolikih obećanja, koja ih nije nikada ispunjao, ili ih je kasnije zanemario. Tad će reći: Tužna i nevoljna mene, toliko me je Bog rasvjetljivao; dao mi toliko vremena da uredim svoju dušu, a nisam ništa činio; a evo me sad na kraju života!

Što bi me stajalo da sam izbjegao onu grešnu prigodu, da sam prekinuo ono prijateljstvo, da sam se svakog tjedna ispovijedao! Sve da me je to moralo i moglo zapasti, trebao sam sve činiti da spasim dušu što je najpotrebitije. Ah! Da sam izvršio onu odluku, koju sam bio učinio da sam proslijedio, kao što sam bio počeo, kako bih sad bio zadovoljan i sretan. Ali na moju nesreći to nisam izvršio, a sad više nema vremena da to učinim.

Takva su čuvstva i osjećaji umirućih, koji su za života zanemarili dušu, slični su osuđenima koji se već u paklu žaloste i jadikuju što su zbog svojih grijeha zapali u muke paklene, ali bez koristi i bez ikakve nade da će se ikada više moć popraviti, i iz muka izbaviti.

Molitva: Gospodine, da mi u ovaj čas javiš da ću brzo umrijeti, odmah bi osjetio golemu žalost, koja bi me

spopala. Zahvaljujem ti što me rasvjetljuješ i daješ mi vremena da se osvijestim i obratim. Ne, Isuse moj, neću više od tebe bježati. Dosta je što si mi do sada izišao u susret i nisi me odbacio. Posve pravedno i s razlogom se moram bojati, ako ti se sad ne predam i ne obratim, da ćeš me zauvijek odbaciti od sebe. Dao si mi srce, da te ljubim, a ja sam ga zlouporabio; ljubio sam stvorove, tebe sam zanemario, moj stvoritelju, moj Otkupitelju, koji si za mene svoj život dao.

Umjesto da sam te ljubio, ja sam te toliko put vrijeđao i pogrdio! Znao sam da ću te onim grijehom uvrijediti, ipak sam ga učinio, Isuse moj, kajem se i iz sveg srca žalim, što sam te toliko put ožalostio; promijenit ću svoj život. Odričem se svih slasti ovog svijeta, da tebe ljubim, tebi udovoljim, Bože moje duše.

Pokazao si tolikim znakovima da me ljubiš, htio bih još i ja, prije nego umrem da ti pokažem kakav znak moje ljubavi. Od sad primam sve bolesti, sve patnje koje će mi doći, jedino me jačaj da ih strpljivo podnesem tebi za ljubav. Ljubim te neizmjerna dobroto, ljubim te više nego ikakvo dobro ovog svijeta, udijeli mi ljubav i daruj mi svetu ustrajnost. Marijo ufanje moje, moli Isusa za mene.

2. Ah kako se na smrtnom času poznaju vjerske istine! Ali za veću muku umirućeg, koji je zlo živio, osobito ako je osoba bila Bogu posvećena, budući da joj je Bogu bilo lakše služiti, imajući više vremena, više izgleda, više božanskih nadahnuća. Oh, Bože kakve će ga muke obuzeti kad promisli i rekne: Druge sam savjetovao i na dobro opominjao, a ja sam mnogo gori od njih bio! Bio sam ostavio svijet, pa sam opet ljubio naslade, ispraznosti i

svjetske ugodnosti. Koliko će ga gristi kad pomisli o onim božanskim nadahnućima koje je primio od Boga da bi se posvetio i jedan poganin, a kamo li ne bi jedan službenik Božji. Koliko će ga mučiti savjest kad se sjeti da je tuđe krijeposti prezirao kao kakve slabosti duha; te što je hvalio nekakva svjetska načela, vlastite koristi i samoljublja, da drugom nije dao pred sebe, da nije patio, da se je svakom prilikom po volji zabavljao!

Želja grešnika poginut će (Ps. 11, 10.). Koliko će na samrti željeti ono vrijeme koje je za života izgubio! Pripovijeda sv. Grgur u svojim razgovorima kako je neki Krizancij, čovjek bogat, ali zlog života, na samrt vikao na vragove, koji mu se očevidno bijahu ukazali i došli da ga nose: *Dajte mi vremena, pustite me do jutra.*

Ludo jedna tražiš sada vremena? Pa imao si ga dosta, ipak si ga izgubio i potrošio u zloćama. Nesretnik je cijelo vrijeme vikao tržeći pomoći. Pokraj njega stajao je njegov sin redovnik imenom Maksim i umirući sinu govoraše: *Sinko moj, pomozi mi, Maksime moj, pomozi mi!* Međutim on je vičući i mučeći se ispustio svoju dušu.

Kako ovi luđaci za svog života ljube ludorije, a poslije na samrti otvore oči i priznaju da su bili mahniti, ali im to ništa ne pomaže, gube svako ufanje da će se ikad više moći popraviti i tako umirući za sobom ostavljaju veliku sumnju o njihovom vječnom spasenju. Brate moj, sad kad čitaš ovu točku, mislim da i ti govoriš da je tako.

Ali ako je to tako, onda bi bila još veća tvoja ludost i nesreća, poznajući za života ove istine, da se na vrijeme ne popraviš. Ovo što si sad čitao, na samrti bilo bi jedan mač žalosti. No kad još imaš vremena izbjegnuti tako žalosnu smrt popravi se brzo; ne čekaj onog časa, kad ne će više biti

moguće obratiti se. Ne čekaj drugog mjeseca, druge nedjelje.

Tko zna, da ovo svjetlo, kojim te sad Bog rasvjetljuje po svom milosrđu, ne bude posljednja opomena i poziv. Velika ludost je ne misliti na smrt, koja je istina i o kojoj ovisi vječnost, još veća je misliti o smrti, a ne pripraviti se za nju. Sad promišljaj, sad čini one odluke koje bi onda učinio; sad na korist, a onda će biti bez koristi, sad s pouzdanjem, da ćeš se spasiti, a onda s velikim nepouzdanjem u vječni spas.

Neki plemić odlazeći iz kraljevskog dvora Karla V. da samom Bogu služi, bio je upitan od kralja zašto stavlja kraljevski dvor. Odgovori: potrebno je za spasenje, da između neurednog življenja i smrti, pokora zauzme mjesto.

Molitva: Ne, Bože moj, ne ću se više na zlo služiti tvojim milosrđem. Zahvaljujem ti na svjetlosti, kojom me rasvjetljuješ i obećavam da ću promijeniti svoj život. Vidio sam da me već ne možeš trpjeti. Zar ću čekati da me baš u pakao pošalješ ili da me zapustiš, da provodim izgubljeni život, što bi za mene teža kazna bila nego li sama smrt? Evo padam pred tvoje noge, primi me u svoju milost. Istina, da tog ne zaslužujem, ali ti si rekao: *zloća grešnika neće mu škoditi, u koji god dan se obrati (Ez 33, 12.).* Ako sam te u prošlosti vrijeđao, Isuse moj, sad se kajem iz sveg srca i ufam se da ćeš mi oprostiti. Reći ću ti sa sv. Anselmom: ne daj da se moja duša izgubi zbog svojih grijeha, kad si je svojom krvlju otkupio.

Ne gledaj na moju nezahvalnost, nego pogledaj na onu ljubav koja te nagnala, da za mene umreš. Ako sam ja izgubio tvoju milost, nisi ti izgubio svoje moći, da mi je ne

možeš povratiti. Smiluj mi se, moj Otkupitelju. Oprosti mi i udjeli mi milost, da te ljubim; obećam ubuduće da drugo osim tebe ne ću ljubiti. Između tolikih mogućih stvorenja odabrao si mene da me ljubiš, odabirem i ja tebe, najveće dobro, da te ljubim više nego ikakvo drugo dobro. Ti ideš preda mnom sa križem, a ja ću te vjerno slijediti s onakvim križem, kakvog mi pošalješ da ga nosim. Dragovoljno od tebe primam svaku patnju i muku. Dosta je da me ne ostaviš bez tvoje milosti i zadovoljan sam. Marijo, ufanje moje, isprosi mi od Boga ustrajnost i milost da ga ljubim, drugo i ne pitam.

3. Umirućem, koji se za svog života nije brinuo za dobro svoje duše, sve što mu se prikaže za nj će biti trnje; trnje uspomena njegovih šetnja; trnje uspomena onih riješenih doskočica i gizdavosti; trnje njegovi prijatelji, te svaka stvar koja mu se bude spominjati; trnje svećenici, koji će ga naizmjence dvoriti; trnje sakramenti; trnje će za nj biti i samo raspelo, koje će postaviti pokraj njega, podsjećajući ga da se loše odazivao ljubavi Boga, koji je svojevoljno umro na križu da ga spasi.

Lud ti sam bio, reći će tad onaj bolesnik! Mogao sam se lijepo posvetiti darovima i prigodama, koje mi je Bog davao; mogao sam sretno živjeti u milosti Božjoj; a sad što imam od tolikih godina što sam proživio osim muke, nepouzdanja, straha, grižnje savijesti i strogih računa, koje imam Bogu dati? A sada strahujem i bojim se da se neću spasiti. A kad će to umirući izreći?

Onda kad počne nestajati ulja u svjetiljci i pri kraju njegova života; onda kad se nađe na pogled dviju vječnosti, sretne i nesretne, te kad se približi onom posljednjem

otvaranju usta o kom ovisi ili vječno blaženstvo ili vječno prokletstvo. Koliko bi on tad platio, da mu dadu još jednu godinu, mjesec ili tjedan vremena sa zdravom pameti; jer tada s pomutnjom u glavi, gušenju u prsima, slabom disanju ne može promišljati, ne može sabrati svoju pamet ne bi li što dobra učinio; nalazi se kao u jednoj mračnoj jami od svakovrsnih smetnja, gdje drugo ne raspoznaje, osim svoju propast, koja mu nad glavom visi, koju već više ne može izbjeći.

Željeti će onda i vapiti da mu se dadne vremena, ali će mu se odgovoriti: *«Pođi, brzo, kroz ono malo časa uredi svoje račune što možeš bolje i putuj, zar ne znaš da smrt ne čeka, niti koga poštuje? « Ah, kakav će ga strah obuzeti kad pomisli i rekne: «Jutros sam živ, a večeras je moguće da ću biti mrtav! Danas ležim u svojoj sobi, na svom krevetu, a sutra ću biti u jednoj jami! «*

A duša gdje će onda biti? Koliki strah kad opazi gdje se svijeća pripravlja! Kad osjeti da ga smrtni znoj već spopada! Kad čuje gdje se rodbini naređuje da iz sobe izađu i da više u nju ne ulaze! Kad mu počnu oči tamniti i vid malaksati! Koliki napokon strah kad se svijeća užeže, jer je smrt već blizu! O svijećo, svijećo, koliko ćeš tad istina otkriti! O kako ćeš onda u posve drugom obliku stvari ukazati, nego što se sad ukazuju! Onda ćeš lijepo pokazati da su dobra ovog svijeta ludorije, ispraznosti i pravde! Ali što će vrijediti, što će se u onaj čas ove istine upoznati, kad već više neće biti vremena za obraćenje.

Molitva: Ah, moj Bože, ti nećeš da umrem, nego želiš da se obratim i živim! Hvala ti što si me do ovog časa čekao i zahvaljujem ti što me sad rasvjetljuješ! Priznajem

moju krivicu da sam zapostavljao tvoje prijateljstvo isprazanim i zbog ništavnih dobara te vrijeđao. Kajem se iz sveg srca žalim što sam ti toliko uvrijedio. Ah, kroz ovo života što mi preostaje, ne zaboravi me potpomoći svojom milošću i prosvjetljenjem, da upoznam i radim ono što mi treba, da život popravim! Kakva će mi korist biti što ću ovu istinu upoznati onda, kad ne budem imao više vremena da se popravim. *Ne daj neprijatelju duše koje vjeruju u te.*

Kad me vrag stane napastovati da te ponovno uvrijedim, ah, molim te, Isuse moj, po zaslugama tvoje pregorke muke, pruži mi ruku, i ne daj, da padnem u grijeh, te da me vrag opet ne zarobi. Daj da u svakoj napasti tebe zazivam u pomoć sve dok napast traje.

Tvoja krv jest moje ufanje i tvoja dobrota je moja ljubav. Ljubim te, Bože moj, vrijedan neizmjerne ljubavi; daj da te uvijek ljubim. Pokaži mi pogubne stvari kojih se moram osloboditi, da budem sav tvoj, a to ću učiniti; a ti me okrijepi, da to sve mognem ispuniti. O, kraljice nebeska, o majko Božja, moli za me grešnika. Daj, da se u svakoj napasti utječem Isusu i tebi koja svojim moćnim zagovorom izbavljaš iz propasti, one koji se utiču pod tvoju zaštitu i tvoje materinsko okrilje.

8. O smrti pravednika

Dragocjena je smrt svetih pred licem Gospodnjim.
(Ps 115, 15)

1. Ako smrt promotrimo našim tjelesnim osjetilima, ona nas straši i nje se bojimo; s vjerskog, pak, gledišta ona nas tješi i želimo ju. Grešnicima se prikazuje strahovita, a

svetim ljubazna i dragocjena. *Dragocjena*, kaže sv. Bernard, jer je ona kraj svih naših muka i patnja, pobjeda borbe, vrata sretnog života. Job veli da je ljudski život kratak i pun svakakvih nevolja, bolesti, straha i strasti. Ljubitelji ovog svijeta koji žele dug život, što drugo traže, reče Seneka, nego produljenje muka? *Što je više živjeti,* veli sv. Augustin, *ako ne više se mučiti.*

Tako je, jer kaže sv. Ambrozije, *sadašnji život nije nam dat da počivamo, nego da se trudimo i trudom zaslužimo vječni život.* Dobro kaže Tertulijan: *Kada komu Bog skrati život, skraćuje mu muku.* Ako je smrt čovjeku dana za kaznu grijeha, ipak su tolike nevolje ovog života, piše sv. Ambrozije, da nam smrt dolazi na olakšanje muka, a ne za kaznu. Bog zove blaženim one koji umiru u njegovoj milosti, jer smrću prestaju njihove muke i polaze na počinak.

Muke, koje grešnika ožalošćuju na smrti, svete ne žaloste. Svete ne straši ono:»Pođi», kao što plaši svjetske ljude. Sveti se ne žaloste što ostavljaju dobra ovog svijeta, jer ih nikada nisu ljubili. Uvijek su išli govoreći:*»Blago mog srca jest Bog i vječni moj udio jest sam Bog.»* Blaženi ste, pisaše Apostol svojim učenicima, koji ste radi Isusa bili oroblјeni u vašim dobrim.

Ne žaloste se ostavljajući časti, jer su ih prije prezirali i za ništa držali, jedino su cijenili i za čast držali ljubiti Boga i od njega biti ljubljeni. Ne žaloste se što ostavljaju rodbinu, jer su ih ovdje samo u Bogu ljubili; umirući preporuče ih nebeskom Ocu koji ih ljubi više nego oni i nadajući se vječnom spasenju, misle da će ih odozgor iz raja moć bolje potpomagati nego li ovdje na zemlji.

Jednom riječju, ono što su uvijek ovdje govorili: *Bog moj i sve moje,* to će s više veselja i radosti ponavljati na smrti.

Tko umre ljubeći Boga, tog ne uznemiruju boli smrti, nego se njima naslađuje, misleći da mu život svršava i da više neće imati vremena, da još nešto trpi za ljubav Božju, ni drugim znacima iskazivati mu ljubav; za to velikom ljubaznošću i blagoćom posvećuje mu one posljednje ostanke svog života i tješi se, što će žrtvu svoje smrti sjediniti sa žrtvom, koju Isus svom nebeskom Ocu za nj prikaza na križu.

I tako sretan i blažen umire govoreći: *«U miru ću umrijeti i u Bogu otpočinuti.»* O, koliki je to mir i blaženstvo umrijeti počivajući na rukama Isusovim koji nas je do smrti ljubio, te odabrao gorku smrt, da nama zadobije blaženu, slatku i utješnu smrt!

Molitva: O ljubazni moj Isuse, si htio gorkom smrću umrijeti na Kalvariji, da meni možeš dati blaženu smrt, kada ću te vidjeti? Prvi put kad te ugledam, ugledat ću te kao mog sudca na onom istom mjestu, gdje ću izdahnuti.

Što ću ti onda reći? Što li ćeš ti meni reći? Neću čekati, da se onda mislim, nego ću sad dobro promisliti. Reći ću ti: Dragi moj Otkupitelju, ti si dakle onaj, koji je za mene umro? Kroz neko vrijeme dosta sam te vrijeđao, bio sam nezahvalan i nisam zasluživao da mi oprostiš; ali kasnije okrijepljen tvojom milošću osvijestio sam se i kroz ono života što mi je bilo preostalo, oplakivao sam svoje grijehe i ti si mi oprostio. Oprosti mi sad kad stojim pred tvojim nogama i ti mi daj opće odrješenje od svih mojih grijeha.

Više nisam zasluživao da te ljubim, jer sam uvrijedio tvoju ljubav, ali po svom milosrđu privukao si moje srce,

koje iako te nije ljubilo, kao što si zasluživao, barem te je ljubilo više nego ikakvu drugu stvar, ostavivši sve jedino da tebi ugodi. Sad što mi kažeš? Vidio sam raj i tebe kako uživaš u tom kraljevstvu to bi bilo za mene odveć veliko dobro; ali svakako se ne usuđujem daleko od tebe stati, osobito sad, kad si mi pokazao svoje krasno i ljubazno lice. Tražim raj, ne da više uživam, nego da te bolje ljubim. Pošalji me u čistilište za onoliko dugo, koliko ti je drago.

Ne želim ni doći u onu domovinu čistoće i pokazati se čistim dušama ovakav pun ljage i nečist, kao što sam sad. Opremi me, da se najprije očistim u čistilištu, ali me za uvijek ne odbaci od svog lica; samo jednog dana zovni me gore u raj, da na vijeke pjevam tvome milosrđu.

Za sad, dragi moj sudče, digni ruku i blagoslovi me i reci mi da sam tvoj, te da si ti i da ćeš zauvijek biti moj. Kroz sve vijeke ljubiti ću te, a ti ćeš ljubiti mene. Evo sad odlazim daleko od tebe, idem u vatru čistilišta; zadovoljan polazim, jer idem da te ljubim, moj Otkupitelju, moj Bože, sve moje!

Dragovoljno polazim, ali znaj, da će mi kroz ovo vrijeme jedna od najtežih muka biti, što ću morati biti daleko od tebe. Idem Gospodine, brojat ću sate, dok me opet ne zovneš. Smiluj se mojoj duši, koja svom svojom snagom želi da te vidi i više ljubi.

Ufam se, Isuse moj, da ću ti ovako reći u onaj čas. Međutim, daruj mi milost da živim na onaj način kako ću ti onda moć reći ovo što sam sad mislio. Daj mi svetu ustrajnost, pokloni mi svoju ljubav. Pomozi me i ti, o Majko Božja, Marijo, moli Isusa za me.

2. *«Bog će otrti njihove suze i smrti neće biti više.» (Ap 21,4).* Dakle, na smrti otrti će Gospodin suze s očiju svojih sluga, koje su prolili na ovom svijetu živeći u patnjama, strahu, pogibeljima i u borbama sa paklom. To će najviše utješiti dušu koja je ljubila Boga, kad čuje glas svoje smrti, misleći da će se brzo osloboditi pogibelji ovoga svijeta u kojima se Bog vrijeđa, od tolikih duševnih tuga, te od tolikih vražjih napasti. Sadašnji život jest stalna borba s paklom u kojoj se uvijek nalazimo u pogibelji da dušu izgubimo i ljubljenog Boga.

Sveti Ambrozije veli, da na ovom svijetu uvijek hodimo između neprijateljskih redova, kojim traže, da nam ugrabe život milosti. Ova pogibelj također poticala sv. Tereziju, svaki put kad bi čula gdje sat tuče, radovala bi se što je još jedan sat prošao, govoreći: «U svakom času mogu sagriješiti i mog Boga izgubiti». Zbog toga sveti se vesele kada spoznaju čas njihove smrti, promišljajući, da će brzo svršiti borbe i pogibelji, te što su blizu onog časa, u kom će osigurati sreću, da nikad više neće moći izgubiti svog Boga.

Pripovijeda se u životopisima otaca, kako se jedan stari otac umirući u Scoziji, smijao dok su drugi plakali oko njega. Upitan, zašto se smije, odgovori: *A zašto vi plačete, kad znate, da idem na počinak?* Tako i sv. Katarina Sijenska umirući reče: *Veselite se sa mnom, što ostavljam ovu zemlju punu patnja, a polazim u mjesto mira i pokoja.* Da tkogod stanuje u kakvoj kući čiji će se zidovi gotovo srušiti, tavan i pokrov, tako da se svakog časa očekuje, kad će se sve srušiti; koliko bi taj želio, da može iz nje čim prije izaći? Na ovom svijetu sve prijeti duši za njenu propast,

svijet, pakao, strasti i naša odmetnička osjetila; to nas sve mami na grijehe i u vječnu propast nas strovaljuje.

Kakvo će veselje obuzeti dušu kad bude čula gdje joj se govori: Dođi zaručnice, izađi iz mjesta plača i lavljeg legla, koji traže da te proždru i da izgubiš božansku milost. Zato sv. Pavao, želeći smrt, govorio je kako je Isus jedini njegov život i radi toga je cijenio svoju smrt, kao najveću dobit, jer smrću dobiva onaj život koji nikad više neće umrijeti.

Veliki je to dar, koji Bog daje jednoj duši, kad ju diže s ovog svijeta, dok je u milosti, gdje bi se mogla pokvariti i njegovo prijateljstvo izgubiti. Presretan je onaj, koji za života ostane sjedinjen s Bogom; kao što brodar nije siguran, dokle god ne iziđe iz oluje i do kopna ne dođe, isto tako ne može reći, da je i jedna duša potpuno sretna, dok ne umre u milosti Božjoj. Sad kad se toliko brodar veseli, kad se nakon tolikih pogibelji približio kraju, koliko će se više jedna duša veseliti, koja je blizu da osigura svoj vječni spas?

Dalje, na ovom svijetu ne može se živjeti bez grijeh makar malih. Tko umre taj Boga više ne vrijeđa: *što je smrt,* kaže sv. Ambrozije, *a tko ne sagriješi barem malo?* I to je ono radi čega ljubitelji Boga smrt željno čekaju. Time se tješio Vinko Karafa, kad je govorio: *Svršujući svoj život, prestajem vrijeđati Boga.* I spomenuti sv. Ambrozije je govorio: *A zašto ovaj život želimo, kada tko više živi taj se više bremenom grijeha opterećuje?* Tko umre u milosti Božjoj, taj dođe u takav položaj, da nije više kadar Boga vrijeđati: *»Mrtav ne zna griješiti»* govorio je svetac. Zato: *Bog više hvali mrtve, nego li žive, makar i sveto živjeli (Prop 4, 2.).* Neki dobri čovjek naredi, tko mu prvi donese

vijest o smrti, neka mu rekne; veseli se jer je došlo vrijeme, kada više nećeš moći Boga vrijeđati.

Molitva: *U tvoje ruke izručujem dušu svoju, otkupio si me Gospodine Bože istine.* Moj slatki Otkupitelju, što bi od mene bilo, da si mi smrt poslao, dok sam još bio u grijehu i daleko od tebe? Već bi sad bio u paklu, gdje te ne bih mogao ljubiti. Zahvaljujem ti što me nisi zapustio, te što si mi toliku milost dao, da te moje srce opet zadobije.

Kajem se što sam te vrijeđao. Ljubim te više od svake stvari. Molim te daj da bolje upoznam moje zloće, kojim sam te vrijeđao i ljubav koju tvoja neizmjerna dobrota zaslužuje. Ljubim te i želim da što prije umrem, ako je tebi po volji, a to da se oslobodim pogibelji, kojom bi ponovno mogao izgubiti tvoju svetu milost, te da budem siguran da ću te zauvijek ljubiti.

Kroz ovo godina, što mi preostaje živjeti, ljubazni moj Isuse, ojačaj me da nešto činim za tebe prije nego umrem! Okrijepi me da svladam napasti strasti, osobito one strasti koje su me do sada najviše vukle u zloće.

Daj da budem strpljiv u bolestima i uvrjedama, koje ću od ljudi primiti. Ja pak sa moje strane od ljubavi prema tebi opraštam svakom koji me je u bilo čemu uvrijedio i molim te podaj mu one milosti koje želi. Pomozi mi da od sada budem pažljiviji kod izbjegavanje malih grijeha u čemu sam do sada bio nepažljiv. Moj Stvoritelju, pomozi me, nadam se da ću to sve dobiti po tvojim zaslugama, uzdam se u tvoj zagovor, o Majko i ufanje moje, Marijo.

3. Smrt nije samo kraj patnja, nego još i vrata vječnog života, kako govori sv. Bernard. Tko želi Boga vidjeti valja

da kroz ova vrata prođe. Sv. Jeronim moljaše smrt: «*Otvori mi sestro moja*». Smrti, sestro moja, dok mi ti vrata ne otvoriš, ne mogu poći da uživam mog Gospodina. Sv. Karlo Boromeo, ugledavši jednu sliku u svojoj kući na kojoj bijaše naslikana smrt s kosom u ruci, zovnu nekog slikara i naredi mu da izbriše onu kosu, a mjesto nje da naslika zlatni ključ; tim je htio da mu se sve više budi želja za smrt, jer nam smrt otvara vrata rajska, gdje ćemo Boga gledati licem u lice.

Sv. Ivan Zlatousti kaže kada bi koji kralj nekom čovjeku stao pripravljati stan u njegovoj kraljevskoj kući, a kroz to vrijeme da tog čovjeka smjesti u koji ovčji tor, koliko bi taj čovjek želio, da što prije iz tora pređe u kraljevski dvor? Na ovom svijetu duša se nalazi u tijelu kao u zatvoru i kad odatle izađe, onda ide u nebeske dvore, zato David moljaše: »Izbavi mi dušu iz okova». I sveti starac Šimun primivši u ruke Isusa, drugo nije znao zapitati, nego smrt, da se oslobodi tamnice ovog života:*»Sad otpusti svog slugu, Gospodine.»*

Istu je milost želio i sveti Pavao apostol, kad je rekao: *»Želim umrijeti i s Isusom biti (Fil.1,33)*. Kakvo veselje obuze slugu Faraonova, kad mu reče Josip, da će brzo izaći iz zatvora, te da će opet zauzeti svoje prvašnje mjesto! A duša, koja je Boga ljubila i ljubi, zar se neće poveseliti, kad shvati da će se brzo osloboditi zatvora ovog svijeta i da će poći u život vječni gdje će uživati Boga?

Dokle nam je god duša sjedinjena s tijelom, dotle smo daleko od Boga i stojimo kao u tuđoj zemlji, te izvan svoje domovine, i za to Bruno reče, da se naša smrt ne bi imala zvat smrt, nego život. Zbog toga se smrt svetih zove njihov rođendan; zaista, jer svojom smrću rađaju se na drugi život,

koji nikada ne umire niti prestaje. Sv. Atanasije kaže da pravedni ne umiru, nego prelaze.» *O ljubezna smrti!* Govoraše sv. Augustin, *a tko je taj, koji te ne želi, kad si ti kraj patnja, truda i početak vječnog otpočinka?»*

Ima pravo, veli sveti Ciprijan, što se grešnik straši smrti, jer iz vremenitog života prelazi u vječnu smrt. Ali je se ne straši onaj, koji je u milosti Božjoj, jer se po smrti nada da će prijeći u život.

U životu sv. Ivana Milostinjaka pripovijeda se kako je neki bogati čovjek bio preporučio svog sina jedinca ovom svecu uz to i dao mu obilatu milostinju, da njegovom jedincu isprosi od Boga dug život, ali do malo vremena onaj sin umre. Tužeći se otac, da mu je sin jedinac umro, Bog mu posla Anđela, koji mu reče:»Ti si tražio dug život za svog sina, znaj, da ga on sada na vijeke uživa na nebu. Ovo je ona milost koju nam Isus pribavi, kao što nam bi obećano po Hošei: »*Biti ću tvoja smrt, o smrti.*» (Hoš 13,14). Isus umirući za nas učini, da nam se smrt preobrazi u život. Pionio mučenik, dok su ga vodili na vješala bi upitan kako može onako veselo ići u smrt, odgovori: »Varate se, ja ne idem u smrt, nego u život.» Isto tako majka hrabrila svog sina Sinforiana, dječaka, kad su ga vodili u smrt:»*Sinko, tebi se život ne oduzima, nego u bolji mijenja.»*

Molitva: O, Bože duše moje, ja sam te u prošlosti puno vrijeđao, okrećući ti leđa; ali te je štovao tvoj Sin žrtvujući ti svoj život na križu; radi one časti koju ti je iskazao tvoj ljubazni Sin, oprosti mi uvrede, koje sam ti nanio. Kajem se, o najveće dobro, što sam te vrijeđao i čvrsto obećavam da ću od sad unaprijed samo tebe ljubiti i

ništa drugo. Od tebe se nadam mom spasu. Ona dobra, što sad imam plod su tvoje milosti, priznajem, da sam sve od tebe primio. Ako sam te do sad vrijeđao, uzdam se, da ću te na vijeka štovati, blagoslivljajući tvoje milosrđe. Puno te želim ljubiti; to mi ti daješ i zahvaljujem ti, ljubavi moja.

Pomaži me i ubuduće, kao što si počeo, a nadam se da ću od sad ubuduće biti sav tvoj. Odričem se svih svjetskih naslada. A kakvu bi mogao imati višu nasladu, nego ugađati tebi, moj ljubazni Bože, koji si me toliko ljubio? Jedinu ljubav tražim, o moj Bože, ljubav, ljubav i ništa drugo i ufam se da ću ovu ljubav tražiti sve dotle dok ne umrem u tvojoj ljubavi i ne stignem u kraljevstvo ljubavi, te kroz sve vjekove neprestano te svom jakošću ljubiti. Marijo, majko moja, ti koja toliko ljubiš svoga Boga i toliko želiš da bude ljubljen, daj da ga i ja ovdje na zemlji puno ljubim i da ga uzmognem ljubiti na drugom svijetu za sve vijeke.

9. Mir pravedno umirućih

Duše pravednih su u rukama Božjim, ne će ih taknuti muke zloće; luđaci drže da umiru a oni su pak u miru. (Mudr 3,1)

1. Ako Bog čvrsto drži u svojim rukama duše pravednih, onda tko će mu ih moći oteti? Istina je da vrag ne prestaje napastovati, te nasrtati i na svete, kad počnu umirati; ali ih Bog čuva i svojim vjernicima povećava pomoć, gdje je viša pogibelj, kaže sv. Ambrozije. Kada Elizeov sluga opazi grad opkoljen od neprijatelja, silno se prestraši. No, svetac ga ohrabri, govoreći mu:»*Ne boj se, s*

nama ih je više nego s njima.» I tad mu pokaza veliku četu anđela koje Bog posla na njihovu obranu.

Istina, doći će đavao da napastuje, ali će doći i anđeo čuvar, da tješi bolesnika; doći će sveti odvjetnici; doći će sv. Mihovil kog je Bog odredio da brani vjerne sluge u posljednjoj borbi s paklom; doći će božanska Majka da potjera neprijatelje, stavljajući svog štovatelja pod svoj plašt, a nakon svih doći će sam Isus, da od napasti obrani svoju ovčicu nevinu ili pokorničku, za koju je dao svoj život da je spasi. On će joj dati pouzdanje i snagu koja će joj trebati u toj borbi i onda će ona svom odvažnošću reći:»*Bog mi je priskočio u pomoć* (Ps.25,1) Origen veli, da se «*Bog više brine za naše spasenje, nego li đavao za našu propast jer nas Bog više ljubi, nego li nas vrag mrzi*».

Bog je vjeran, kaže apostol, te ne dopušta da budemo napastovani preko naših sila. Možda ćeš mi reći da su mnogi sveti umrli s velikim strahom za svoje vječno spasenje. Odgovaram: malo je primjera da se čitaju o onima koji su ovdje sveto živjeli, a da su sa ovakvim strahom umrli. Veli Belluacense, da to Gospodin dopušta kod nekih, da ih na smrti očisti od kakvog njihovog pomanjkanja. Skoro sve sluge Božje umiru sa podsmjehom na usnama.

Na smrti božanski sud svakog straši, no gdje grješnici sa straha prelaze u zdvajanje, ondje sveti iz straha prelaze na pouzdanje. Strahovaše sv. Bernard bolujući, kako propovijeda sv. Antonin, jer je bio napastovan, da je za njega već izgubljeno svako ufanje, da će se spasiti; no promišljajući na Isusove zasluge, odagna od sebe te napasti govoreći:»Tvoje rane, Isuse moj, moje zasluge.»

Strahovaše sv. Ilarije, ali veseo reče:»Izađi, dušo moja, čega se bojiš?» Ima blizu sedamdeset godina da služiš svom Isusu,pak se smrti bojiš? O. Josip Skamaka, Isusovac, upitan umire li s potpunim pouzdanjem, odgovori:» *Što? Ta nisam Muhamedu služio, pak da posumnjam o dobroti mog Boga i da me neće sad spasiti?»*

Ako bi nas počela na smrti mučiti kakva misao što smo negda Boga vrijeđali, znamo, kako je Bog izjavio, da će zaboraviti grijehe pokornika. No, može tko reći: »kako ćemo biti sigurni da nam je Bog oprostio? To isto pita i sv. Bazilije: «*Kako netko može sigurno znati da mu je Bog grijehe oprostio?* I sam odgovara:» *Sigurno mu ih je oprostio ako mogne reći da je grijehe mrzio».*

Tko mrzi grijehe može siguran biti da mu ih je Bog oprostio. Čovječje srce ne može biti bez ljubavi, ili ljubi Boga ili stvorove; ako ne ljubi stvorove, onda ljubi Boga. A tko Boga ljubi? Onaj tko izvršava njegove zapovijedi. Tko dakle, umire u izvršavanju zapovijedi, umire ljubeći Boga; a tko Boga ljubi, taj se ničega ne boji.

Molitva: O, Isuse moj, kad ću ti moć reći u lice: moj Bože, sad te više neću moć izgubiti. Kad će to biti, da ću te moć gledati licem u lice i biti siguran da ću te svom snagom ljubiti kroz sve vjekove? Ah, moje najveće dobro, jedina moja ljubavi, zar ću uvijek, dok sam živ, biti u pogibelji, da te ne uvrijedim i ne izgubim tvoju svetu milost? Nekad je bilo nesretno vrijeme, u kojem te nisam ljubio i tvoju ljubav prezirao; a sad se od sveg srca kajem, i ufam se da si mi već oprostio; sad te svim srcem ljubim i nastojat ću, da te i unaprijed budem ljubio i tvojoj svetoj volji udovoljavao.

Ali, Isuse moj, moj živote, moje blago, ne dopusti da se to ikada više dogodi. Ako bih ikad više u ovu nesreću upao, uzmi me u ovaj čas s ovog svijeta najtežom smrću, kako ti hoćeš, ja ću biti zadovoljan.

Vječni Oče, radi Isusove ljubavi ne dopusti da padnem u toliku nesreću. Kazni me, kako hoćeš, jer sam zaslužio i dragovoljno ću ju primiti, ali ne daj da se ikda nađem bez tvoje milosti i ljubavi. Isuse moj, preporuči me svom Ocu. Marijo, majko moja, preporuči me svom milom Sinu; isprosi mi tu milost da ustrajan ostanem u njegovom prijateljstvu i ljubavi, a nakon toga neka radi od mene što hoće.

2. *«Duše pravednih su u rukama Božjim, njih zloća neće mučiti; luđaci misle da umiru...oni pak su u miru»* (Mudr 3,1). Luđacima se pričinja da sluge Božje umiru ožalošćeni i zlovoljni, kao što umiru ljudi ovog svijeta; ali ne, Bog zna svoje sinove utješiti na njihovoj smrti; i još među smrtnim bolovima pruža im neke slasti, da kušaju kao prdokus raja koji će im ubrzo dati. Kao što oni, koji u grijehu umiru još u svom krevetu kušaju pakao, grižnju savjesti, očaj, strašila, tako naprotiv sveti svojim djelima ljubavi, koju onda češće upravljaju k Bogu, živom željom i čvrstim ufanjem da će ga brzo početi uživati, već prije nego umru stanu osjećati onaj mir koji će potpuno uživati na nebu.

Smrt svetih nije nikakva kazna, nego plaća. Smrt onog, koji Boga ljubi, ne zove se smrt, nego san; i tako će on u onaj čas moći reći: »U miru i u njem samom zaspati ću i otpočinuti.» O. Suarez tako mirno umrije, da je umirući rekao: »*Nikada nisam mislio da je tako slatko umrijeti.*»

Kardinal Boronio, opomenut od liječnika, da ne misli toliko na smrt, odgovori: «*A zašto? Zar je se bojim? Ja se nje ne strašim, nego je dapače ljubim.*» Kardinal Ruffense, kako pripovijeda Santer, kad je pošao da pogine za vjeru, bio se obukao što je ljepše mogao, govoreći da ide na pir. Kad je, pak, opazio stratište gdje je imao poginuti, bacio je štap i progovorio:»*Idite, noge, nismo daleko od raja!*»

I, prije nego je izdahnuo, zapjevao je: *Tebe Boga hvalimo*, u znak zahvalnosti prema Bogu što mu je dao da za njegovu svetu vjeru mučenički umre; i tako pun veselja slegne glavu pod sjekiru.

Sv. Franjo Asiški umirući pjevaše i druge pozivaše da se s njim vesele i pjevaju. «*Oče, reče mu fra Ilija, na smrti treba plakati, a ne pjevati. Ali je ne mogu ne pjevati,* odgovori mu svetac, *videći, da polazim u raj gdje ću svog Boga uživati.*» Jedna redovnica terezijanka umirući reče svojim sestrama: »*Ah, Bože, zašto plačete? Ja polazim da nađem svog Isusa; stog mi se radujte, ako me ljubite.*»

Pripovijeda o. Granata, kako je nekakav lovac bio našao jednog gubavog pustinjaka gdje umire i pjeva. „*Kako možeš pjevati,* reče mu lovac, *kad si tako tužan i jadan?* Odgovori mu pustinjak:»*Brate dragi, između mene i Boga što nas dijeli, nema ništa drugo, osim zid ovog tijela; sad vidim da od njega komadi otpadaju i tamnica se ruši, te polazim da vidim Boga, što me puno tješi, te stog pjevam od veselja i radosti.*" Ova želja za vidjeti Boga nagnala je i sv. Vatroslava mučenika, da zvijeri koje nisu bile došle da ga usmrte, da ih sam potraži, da ga razdru.

Sveta Katarina Đenovska nikako nije mogla trpjeti što su mnogi smrt držali za kakvu nesreću, te je stog govorila: »*O, ljubazna smrti, koliko te zlo gledaju! A zašto ne dođeš*

po mene, koja te dan i noć zovem?» I sv. Terezija toliko je željela svoju smrt da je govorila da smrt ne mori; i takovim osjećajem opijena spjeva onu glasovitu pjesmicu: »Umirem, jer ne umirem.» Braćo draga, tako sveti umiru.

Molitva: Ah, moje najveće dobro, moj Bože, ako te do sad nisam ljubio, sad se sav tebi obraćam. Sve zemaljske stvorove ostavljam i tebe ću samog ljubiti, moj ljubazni Gospodine. Reci mi što želiš od mene, ja ću učiniti. Dosta je što sam te do sada vrijeđao. Ovo života, što mi preostaje, sve ću uložiti ugađajući tebi.

Toliko već godina zaslužujem gorjeti u paklu, a ti si mi došao u susret i već si me k sebi privukao; daj da sad plamtim tvojom svetom ljubavlju. Ljubim te, neizmjerna dobroto, i pravo je, jer si me ti ljubio više nego itko drugi; ti jedini zaslužuješ da budeš ljubljen i tebe ću samog ljubiti. Raditi ću koliko mognem, da ti udovoljim. Čini od mene što hoćeš. Meni je dosta, da te ljubim, a ti Marijo, Majko moja, pomozi mi i moli Isusa za me.

3. A kako bi se mogao strašiti smrti onaj koji se ufa da će poslije smrti doći u raj? Kako se može strašiti smrti, koji znade, ako umre u milosti Božjoj, da će postati besmrtan? Tko ljubi Boga i želi k njemu doći, muke i patnje na ovom svijetu drži za život, a smrt za veselje, kaže sv. Augustin. I sv. Toma iz Villanove govori: »smrt, ako nađe čovjeka gdje spava dolazi kao lupež, uzme ga, ubije i baci u paklenu jamu; ali ako ga nađe budna, onda ga kao Božja poslanica pozdravi, govoreći mu: Gospodin te zove na pir, pođi i ja ću te dovesti u kraljevstvo nebesko koje želiš.

S kakvim veseljem očekuje smrt onaj koji se nalazi u milosti Božjoj, ufajući se da će brzo ugledati svog Isusa,

koji će mu reći: »*Veseli se slugo dobri i vjerni, jer si u malim bio vjeran, nad mnogo ću te postaviti*». (Mt 25,21) Ah, kako će nas onda razveseliti pokore, molitve, odvojenosti od zemaljskih stvari i sve ono što smo činili za ljubav Božju. Tko je ljubio Boga tad će okušati plod svih svojih dobrih djela. Zbog toga o. Ipolit Durako, isusovac, na samrti njegovog prijatelja, koji umiraše sa znakovima vječnog spasa, nije plakao, nego se od srca veselio. »*Velika je ludorija, veli Ivan Zlatousti, vjerovati u raj, a oplakivati one, koji u nj polaze*».

Koliko će nas u onaj čas obradovati, kad se sjetimo učinjenih počasti Majci Božjoj, onih krunica, postova u subotu, posjeta, te što smo češće posjećivali njene udruge. Marija se zove: Djevica vjerna. Ah, kolikom pažnjom i vjernošću ona tješi na smrti svoje vjerne sluge. Neki njezin štovatelj umirući reče o. Binettiu: »*Oče, ne možeš vjerovati koliko veselje i radost obuzima čovjeka na smrti, kad promisli, da je blaženu Gospu štovao i služio. Oh, oče moj, da znaš koliko sam veseo što sam štovao ovu svoju Majku! To ne mogu iskazati*».

A koliko će se, pak, veseliti onaj koji je uvijek ljubio svog Isusa, te koji ga je posjećivao u svetom Sakramentu i češće primao u svetoj pričesti, kad ugleda gdje mu Gospodin ulazi u sobu u svetoj popudbini, dolazeći da ga otprati s ovog svijeta na drugi! Sretan je onaj koji onda uzmogne reći sa sv. Filipom Neriem: »*Evo moja ljubav, evo moje ljubavi.*»

Ali tko zna, može tko reći, kakva će me sreća zapasti! Tko zna hoću li na kraju loše umrijeti! No tebe, koji ovako govoriš, ja pitam: *Što uzrokuje zlu smrt?* Jedino grijeh;

dakle bojimo se samog grijeha, a ne smrti. Ako želiš da se smrti ne plašiš, živi sveto.

Govoraše o. Kolombiere, da je nemoguće zlom smrću umrijeti ako se za života vjerno Bogu služi. A to je i prije sv. Augustin kazao: *Ne može zlom smrću umrijeti, tko sveto živi.* Tko je uvijek pripravan na smrt, taj se nikakve smrti ne straši, makar ona i nenadano došla.

Kad već na drugi način ne možemo doći u raj i ondje uživati svog Boga, nego po smrti, Ivan Zlatousti nas opominje da: »Bogu posvetimo sve što mu dugujemo. Razumijemo da onaj koji posvećuje Bogu svoju smrt čini najsavršenije djelo ljubavi koje može učiniti prema Bogu; jer dragovoljno primajući smrt, kakvu nam Bog pošalje u svako vrijeme i način kad i kako Bog hoće, uspoređuje se s mučenicima.

Tko Boga ljubi, taj treba smrt željeti; jer nas smrt zauvijek s Bogom sjedinjuje i oslobađa nas pogibelji da ćemo ga ikada više moć izgubiti. Znak je male ljubavi prema Bogu, tko ne želi da što prije Boga vidi i osigura se da ga nikada više ne mogne izgubiti. Međutim, dok smo živi ljubimo ga koliko je moguće više. I samo za ovo treba nam život služiti, da napredujemo u ljubavi; s onom istom mjerom naše ljubavi u kojoj nas smrt zateče, ljubiti ćemo Boga i u vječnom blaženstvu na nebu.

Molitva: Sveži me, Isuse moj, uza se, da se više od tebe ne odijelim. Daj da budem sav tvoj prije nego umrem i da te prvi put ugledam mirna i blaga, o moj Otkupitelju, u onaj čas kad stupim preda te i opazim tvoje lice. Tražio si me kad sam od tebe bježao; ah ne odbij me sad kad te tražim. Oprosti mi sve uvrede kojim sam te ražalostio.

Ubuduće neću na drugo misliti, nego kako tebi samom služiti i samo tebe ljubiti. Mnogo si me zadužio, nisi poštedio ni svoju krv, nego si je za me prolio. Želio bih se sav poništiti za tebe, Isuse moj, kao što si ti za mene.

O, Bože duše moje, mnogo ću te ljubiti ovdje na zemlji, da te uzmognem mnogo ljubiti za uvijek na drugom svijetu. Ah, vječni Oče, sasvim privuci moje srce sebi, otrgni ga od zemaljskih stvari, rani ga; raspali svega svojom ljubavi. Po Isusovim zaslugama usliši me. Udijeli mi svetu ustrajnost i daruj milost da te uvijek budem tražio. Marijo, Majko moja, pomozi mi i isprosi mi milost, da uvijek od tvog Sina budem molio svetu ustrajnost.

10. Kako se trebamo pripraviti na smrt

Spomeni se posljednjih tvojih časova i nikada nećeš sagriješiti. (Prop. 7,40).

1. Svako priznaje de se mora umrijeti, i to samo jedanput i da nema gore stvari nego što je smrt, jer o smrtnom času zavisi ili vječno blaženstvo ili vječna propast. Svi znaju, da tko dobro živi da će dobro i umrijeti, a tko zlo živi da će zlom smrti i svršiti.

Onda kako to da većinom kršćani tako bezbrižno žive, kao da nikad neće umrijeti, ili ih nije briga umrli zlom ili dobrom smrću? Zlo žive jer ne misle na smrt. Valja nam se uvjeriti, da, kad smrt dođe, nije onda vrijeme uređivati račune duše svoje i osiguravati najveći i najvažniji posao: vječni spas.

Svjetski umnici u njihovim poslovima i radnjama ovog svijeta na vrijeme se priprave i mudro razmišljaju

kako bi došli do dobiti, onog važnog i odličnog mjesta, one ženidbe, za tjelesno zdravlje ne ustručavaju se uzimati potrebne lijekove.

Što bi rekao o čovjeku koji bi morao ići na dvoboj i sa sabljom se boriti i upravo u ono vrijeme, kad bi morao poći počne se podučavati u mačevanju, ili onaj koji bi želio učiteljevati i pred sami ispit da se stane pripravljati. Zar ne bi bio lud onaj vojskovođa, koji bi se u vrijeme opsade stao naoružavati i hranom opskrbljivati?

Zar nije lud onaj brodar koji u vrijeme oluje priprema sidra? Isti je takav i onaj kršćanin koji od dana do dana odgađa uređenje svoje duše, ili čeka dok smrt ne stigne. Smrtni čas je vrijeme oluje i pometnje, onda grješnici zazivaju Boga u pomoć, ali jedino stog što se pakla boje, kojem su se približavali bez pravog obraćenja, i zato ih Bog ne uslišava.

Posve je i pravedno što takovi onda neće drugo okusiti, osim ploda njihovog zlog življenja. Ah! Onda neće biti dosta samo primiti sveta otajstva umirućih: treba umrijeti mrzeći grijehe i zloće, i ljubeći Boga više od svake stvari. Ali, kako će moći zamrziti one zabranjene naslade, onaj koji ih je sve do tog časa ljubio? Kako će onda ljubiti Boga više od svake stvari, tko je sve do onog vremena ljubio stvorove više nego li Boga?

Bog nazva ludim one djevice, koje počeše priređivati svoje svijeće pri dolasku zaručnikovu. Svako se nenadane smrti boji, jer onda nema vremena da se računi urede. Svako priznaje da su sveti bili pametni što su svoje račune držali u redu, prije nego im je smrt došla. A što mi radimo? Zar ćemo se staviti u tu pogibelj, da ćemo se pripraviti na

smrt, kad nam se ona približi? Treba dakle, da sad radimo sve ono što bi na smrti poželjeli da smo već bili učinili.

Ah! Kakav će nas strah spopasti kad se sjetimo izgubljenog vremena, osobito koje smo u zlo potrošili mjesto da zaslužimo raj, za što nam ga je Bog i dao! Ali vrijeme prošlo više se ne vraća. Kakva će nas tada tuga obuzeti kad nam se rekne: Nema više vremena da se pokora čini, da se sveta otajstva primaju, propovijedi slušaju, Isus Krist u crkvama posjećuje, ni da se moli. Što je učinjeno, učinjeno je. U onaj čas trebao bi sabraniji razum, mirnije vrijeme da se čisto zapovijedi i teže stvari što bolje riješe, i tim da se umirućeg duša umiri; ali za to neće biti više vremena.

Molitva: Ah, moj Bože, da sam one noći umro, gdje bih ja sad bio? Zahvaljujem ti što si me do sada čekao i zahvaljujem ti na svim trenutcima od kojih si me spasio po kojima sam mogao biti u paklu od onog prvog časa, kada sam te prvi put uvrijedio.

Ah, prosvijetli me, da upoznam velike uvrede koje sam ti svojevoljno nanio, gubeći tvoju svetu milost koju si mi zaslužio žrtvujući se za me na križu! Ah, Isuse moj, oprosti mi sad kad se iz sveg srca kajem više nego radi ikakvog drugog zla, što sam vrijeđao tebe, neizmjernu dobrotu! Ufam se da si mi već oprostio, pomozi mi o moj Spasitelju i daj da te nikad više ne izgubim. O moj Spasitelju i daj da te nikad više ne izgubim. O moj Bože, da se nakon tolikih tvojih milosti opet vratim na prijašnje grijehe, zar ne bi pakao zaslužio? Ne daj radi krvi, koju si prolio iz ljubavi prema meni. Udjeli mi svetu ustrajnost i daruj mi svoju ljubav. Ljubim te, o najveće dobro, ljubiti ću

te sve do svoje smrti. Bože moj, radi Isusove ljubavi smiluj mi se. Smiluj mi se još i ti, o ufanje moje, Marijo, preporuči me Bogu, koji te toliko ljubi.

2. Brzo dakle, ljubazni brate, kad je već istina, da ćeš jednom umrijet, prostri se pred Isusom razapetim i zahvali mu se na vremenu, koje ti po svom milosrđu pruža, da urediš svoju duhovnost, te iza tog pretresi sve neurednosti svog života, posebno svoje mladosti. Pogledaj božje zapovijedi, promotri dužnosti, koje si obavljao, zabave, koje si posjećivao, te pismeno zabilježi sve svoje pogreške i učini opću ispovijed svih grijeha cijelog života, ako je do sada nisi učinio.

Koliko samo vrijedi opća ispovijed za staviti u red življenje jednog kršćanina! Promisli, da su računi vječnosti i za to ih uredi tako, kao da ćeš ih u ovaj čas polagati Isusu, svom sudcu. Izbaci iz svog srca svaku zlu želju i svaku mržnju; sad nadoknadi i najmanju drugom učinjenu štetu, ogovaranja, loše primjere, koje si svojim zlim životom drugima dao i tvrdo odluči da ćeš izbjegavati svaku grešnu prigodu, u kojoj bi mogao izgubiti Boga. Promisli još i to da će ti se ono, što ti se sad čini da je teško na samrti činiti nemogućim.

A što je najvažnije, odluči da ćeš svim silama nastojati ostati u milosti Božjoj, svaki dan po mogućnosti, slušati svetu misu, razmišljati o vječnim istinama, često se ispovijedati i pričešćivati, najmanje svakih osam dana, svaki dan posjećivati presveti oltarski Sakrament i blaženu Djevicu Mariju, čitati duhovne knjige, svaku večer ispitivati svoju savjest, te gajiti pobožnost prema Djevici Mariji i na njezinu čast subotom postiti, a povrh svega

često se preporučivati Bogu i blaženoj Djevici Mariji, te često u napastima zazivati u pomoć presveta imena Isusa i Marije.

Ovo su sredstva po kojima se može postići dobra smrt i vječno blaženstvo. Što se pak tiče prošlog života, ufaj se u krv onoga koji te sad rasvjetljuje, jer hoće da se spasiš i uzdaj se u moćni zagovor blažene Djevice Marije, koja ti ove milosti pribavlja. Takvim životom i pouzdanjem u Isusa i Mariju, o kako Bog pomaže i kakvu snagu duša dobiva!

Brzo dakle, čitatelju moj, sav se predaj Bogu, koji te zove i počni uživati onaj sklad i mir bez kojeg si svojom krivnjom do sada živio. A kakav bi drugi veći mir mogla imati duša od onog, kad u večer pođe spavati može slobodno reći: „Ako noćas smrt dođe, nadam se da ću umrijeti u milosti Božjoj"! Kolika je to utjeha slušati buku i jeku grmljavine, zemljotrese i mirno očekivati smrt, ako Bog tako odredi.

Molitva: Moj Bože, koliko sam ti zahvalan, što me tako očinski rasvjetljuješ. Toliko sam te puta ostavio i okrenuo ti leđa, a ti me nisi zapustio; da si me zapustio, bio bih zaslijepljen, kao što sam bio do sada; otvrdnuo bih u grijesima, a tada ih pak ne bi imao volje ostaviti, niti tebe ljubiti.

Mnogo mi je žao što sam te vrijeđao i želim biti u tvojoj milosti; mrzim proklete naslade, kojim sam izgubio tvoje povjerenje i prijateljstvo; sve su milosti po kojima se nadam da ćeš mi oprostiti i da ću se spasiti. Kad me već nisi radi tolikih grijeha odbacio, te hoćeš da me spasiš; evo me Gospodine, sav ti se predajem i žalim više nego ikakvo

drugo zlo, da sam te vrijeđao i obećavam da ću tisuću puta prije umrijeti, nego li tvoju milost izgubiti. Ljubim te moje najveće dobro, ljubim te, Isuse moj, koji si za mene umro i ufam se u tvoju krv, da nećeš pustiti da se ikad više od tebe odijelim.

Ne Isuse, neću te više izgubiti. Ljubit ću te cijelog mog života, ljubit ću te na samrti, ljubit ću te kroz sve vjekove. Uzdrži me dakle za uvijek i povećaj moju ljubav prema tebi a to molim da mi udijeliš po tvojim zaslugama. Marijo, ufanje moje, moli Isusa za mene.

3. Dalje valja nastojati, da svakog časa budemo onakvi kakvi bismo željeli da se nađemo na času naše smrti: Blaženi koji u Gospodinu umiru. Kaže sv. Ambrozije, da oni blaženo umiru, koji se na samrti nađu već umrli ovom svijetu, to jest odvojeni od onih dobara, s kojima će nas smrt rastaviti. Treba nam se dakle sad odreći svih dobara, ostaviti rodbinu i sve stvari ovog svijeta; ako to svojevoljno ne učinimo za života, na samrti učinit ćemo to silom; ali onda s velikom žalosti i pogibelji za vječni spas.

I zato nas opominje sv. Augustin, da za mirnu smrt mnogo vrijedi kad se za života urede stvari svijeta i dobra, koja će se ostaviti, da se odmah rasporede, a to zato da se čovjek na samrti uzmogne baviti samo svojom dušom i kako će se s Bogom sjediniti. U onaj strahoviti čas dobro je govoriti o Bogu i raju.

Zadnji časovi našeg života su neprocjenjivi i zato ih je šteta trošiti oko dobara ovog svijeta. Na samrti se dovršuje kruna odabranih i u onaj čas valjda se i najaviše zasluži, ako se strpljivo bolesti i smrt poslani od Boga mirno i dragovoljno očekuju i prime.

No ovako dobrih i svetih čuvstava neće moći imati onaj koji ih za života nije gajio. U tu svrhu mnoge pobožne osobe na veliku koristi svakog bi mjeseca postili, ispovjedili se i pričestili, kršćanskim djelima zazivali bi smrt i stavljali bi se tako u stanje, kao da će u onaj čas umrijeti. Ono što se za života ne radi na samrti je teško učiniti.

Velika službenica Božja Katarina, sestra sv. Alberta, umirući uzdisaše govoreći: «*Sestre ne uzdišem, kao da se smrti bojim, jer već je 25 godina očekujem, nego uzdišem gledajući mnoge, gdje zavarani sljepilom, grešno žive i takvo odgađaju izmirenje s Bogom do smrti, kad evo ja jedva da mogu zazvati Isusa na pomoć.*

Promotri dakle, brate moj, je li ti srce sad zaljubljeno u kakvu stvar, u kakvu osobu, čast, kuću, novac, zabave i šetnje, te pomisli da nisi zauvijek ovdje na Zemlji. Jednog dana morat ćeš ostaviti sve i to vjerojatno vrlo brzo; onda zašto bi ih ljubio, stavljajući u pogibelj svoj vječni spas? Sad sve prikaži Bogu i u svaka doba budi spreman ostaviti sva ova dobra, kad Bog bude htio.

Ako hoćeš mirno umrijeti, valja svaku protivštinu i nepogodnosti, koje bi te mogle snaći, dragovoljno primiti i svaku ljubav za zemaljskim stvarima u svom srcu ugasiti. Stavi pred oči onaj trenutak svoje smrti i sve zamrzi. Sv. Jeronim kaže: " *Glasno sve zamrzi onaj, koji uvijek misli na svoju smrt.* "

Ako još nisi odabrao stalež svog života, odaberi onaj, koji bi na smrti želio da si ga bio odabrao i u kojem ćeš zadovoljnije umrijeti. Ako si ga, pak, odabrao, onda sad radi sve ono što bi na smrti želio da si bio učinio. Svaki dan radi tako kao da ti je posljednji u tvom životu i svako djelo

koje radiš, misli da ti je posljednje; posljednja molitva, posljednja ispovijed, posljednja pričest. Svakog časa misli da se nalaziš na smrti, pružen u krevetu, te da čuješ gdje ti se govori ona molitva:"*Pođi dušo kršćanska s ovoga svijeta.*" Ove misli će ti puno koristiti za dobro ponašanje i odvojenost od svijeta! Tko svakog sata očekuje smrt, makar i nenadano umro, dobro ćeš umrijeti.

Molitva: Svaki kršćanin treba biti pripravan, da u onaj čas kad mu se bliža smrt navijesti uzmogne reći: „Dakle, Bože moj, još mi samo nekoliko sata ostaje za živjeti; i kroz ovo života što mi preostaje ljubit ću te ovdje da te na drugom svijetu uzmognem više ljubiti. Mala je žrtva života prema žrtvi koju je za me Isus prikazao na križu. Gospodine, patnje, koje trpim, malene su i lake prema onim koje sam zaslužio; kakve su da su, primam ih dragovoljno u znak ljubavi kojom te ljubim.

Podlažem se svim kaznama kojim ćeš me kazniti na ovom ili na drugom svijetu; samo daj, da te ljubim zauvijek, pak me kazni kako hoćeš, samo mi ne uskrati svoju ljubav.

Priznajem da više ne zaslužujem ljubiti te, pošto sam toliko puta povrijedio tvoju ljubav; ali ti ne znaš od sebe odbaciti pokorničku dušu. Kajem se, o najveće dobro, što sam te vrijeđao.

Svim te srcem ljubim i u tebe se samog uzdam. Tvoja smrt, moj mili Otkupitelju, jest moje ufanje. U tvoje izranjene ruke stavljam dušu moju. O, Isuse moj, svoju si krv dao da me spasiš, ne dopusti da se ikada više od tebe odijelim. Ljubim te, o vječni Oče i uzdam se da ću te za uvijek ljubiti. Marijo, majko moja, pomozi mi u onaj veliki

čas. Sad ti izručujem moju dušu; reci svom Sinu neka mi se smiluje. Tebi se preporučujem da me oslobodiš pakla".

11. O vrijednosti vremena

Sinko, čuvaj vrijeme. (Prop. 4,25)

1. Sinko, veli Duh Sveti, pazi i čuvaj vrijeme koje je najdragocjenija stvar i najveći dar koji Bog može dati živućem čovjeku. I pogani su poznavali vrijednost vremena. Seneka govoraše, *da ne ima cijene, koja bi se usporedila sa vrijednošću vremena*. No, sveti su još više cijenili vrijeme. Reče sv. Bernardin Sienski: "*Toliko vrijedi samo jedan čas vremena, koliko vrijedi sami Bog; jer svakog časa s jednim skrušenim pokajanjem i djelom ljubavi čovjek može Boga steći i vječnu slavu zadobiti*".

Vrijeme je tako blago, koje se samo ovdje na zemlji može steći, a na drugom svijetu nema ga, ni na nebu, ni u paklu. U paklu je vrijeme plakanja i jaukanja za osuđene. Sve bi dali za samo jedan sat vremena, da se poprave i iz propasti izbave, ali taj sat nikad neće moć imati.

Na nebu se ne plače, no kad bi blaženi na nebu mogli plakati, jedino bi oplakivali izgubljeno vrijeme na ovom svijetu, u kom su mogli zaslužiti višu slavu, te što ovog vremena više ne mogu imati. Jedna benediktinska redovnica, nakon smrti ukaza se slavna jednoj osobi, rekavši: "*U raju sam potpuno zadovoljna; ali da se može bilo što tamo poželjeti, zaželjela bih se opet vratiti na ovaj svijet, da patnjama i pokorama višu slavu zaslužim*"; i nadoda, da bi se zadovoljila trpjeti onu bolest, koju je do

smrti imala, sve do općeg suda, samo da zadobije slavu koja odgovara zasluzi samo jedne *Zdravo Marije*.

A ti, brate moj, u što trošiš vrijeme? Za što odgađaš od danas do sutra ono, što možeš danas učiniti? Znaš, da vrijeme, koje je već prošlo, nije više tvoje, budući da nije u tvojoj vlasti, jedino sadašnje vrijeme stoji ti na raspolaganje i možeš dobro činiti. Opominje nas sveti Bernard: "*Nevoljniče, što se u budućnost uzdaš, kao da je Bog vrijeme pod tvoju vlast stavio?*" Veli sv. Augustin: "*Kako možeš sam sebi obećati sutrašnji dan, kad ne znaš hoćeš li još sat živjeti?*" Dakle, zaključuje sveta Terezija, *ako danas nisi pripravan za umrijeti, boj se, da zlo ne umreš.*

Molitva: O, moj Bože, zahvaljujem ti na ovom vremenu koje mi daješ, da ispravim nerede mog življenja. Da u ovaj čas trebam umrijeti najviše bi me mučilo izgubljeno vrijeme. Ah, moj Bože, dao si mi vrijeme, da te ljubim i vjerno ti služim, a ja sam ga trošio vrijeđajući tebe! Bio sam zaslužio da si me mogao u onaj isti čas poslati u pakao, kad sam te prvim grijehom ožalostio, ali koliko sam se puta povratio na grijehe, a ti si mi nanovo oprostio!

Na e neka bude blagoslovljeno tvoje milosrđe. Zaista, da tvoje milosrđe nije bilo neizmjerno, kako bi me drugačije mogao trpjeti? Tko bi igda mogao imati toliko strpljenja sa mnom, koliko si ga ti imao? Ah, koliko mi je žao da sam vrijeđao tako dobrog Boga!

Dragi moj Spasitelju, sàmo strpljenje koje si sa mnom imao, trebalo bi me potaći da se u tebe zaljubim i uza te čvrsto privežem. Ah, ne daj, da ostanem nezahvalan tvojoj ljubavi kojom si me toliko ljubio! Otrgni me od svega, i svega me privuci svojoj ljubavi. Ne, moj Bože, ne ću više

trošiti uzalud vrijeme, koje mi daješ, da se popravim, nego ću ga uložiti služeći tebi i tebe samog ljubiti. Ojačaj me i udijeli mi svetu ustrajnost. Ljubim te, neizmjerna dobroto i ufam se da ću te zauvijek ljubiti. Zahvaljujem ti, o Marijo, ti si bila moja odvjetnica, koja si mi isprosila ovo vrijeme mog života; pomozi me i sad, i daj da ga svega potrošim ljubeći tvoga Sina mog Otkupitelja, i tebe kraljice i Majko moja.

2. Nema dragocjenije stvari od vremena, a da se manje cijeni i više prezire od svjetovnih ljudi. Ovo je ono što sveti Bernard oplakuje:" *Nema ništa dragocjenijeg od vremena, a opet nema stvari da se slabije cijeni"*. I opet nastavlja:" *Prolaze dani spasa, a nitko ne razmišlja da dane gubi, koji se više ne vraćaju.*"

Vidjeti ćeš onog igrača, gdje dan i noć vrijeme troši u igre, ako ga upitaš što radi, odgovara: *Provodim vrijeme.* Vidjeti ćeš onog drugog lutalicu gdje po čitave sate stoji na ulici i gleda tko prolazi i razgovara o besposlicama i nepristojnim stvarima; ako ga upitaš što radi, odgovara: *Provodim vrijeme.* Nevoljni zaslijepljeni, koji gube tolike dane, koji se više ne vraćaju!

Izgubljeno vrijeme najviše će se na smrti željeti. Oni će tada željeti da im se dade vremena jednu godinu, jedan mjesec, ili makar jedan dan, ali tog neće dobiti, reći će im se: *Nema više vremena.* Koliko bi tad svaki platio da može imati samo još jedan tjedan ili samo jedan dan vremena da bolje uredi svoju duševnost!

Za samo jedan sat, veli sv. Lovro Justinjanin, dao bi sva svoja dobra; ali ovog sata neće dobiti; brzo, reći će mu

dvoreći ga svećenik, brzo pođi s ovog svijeta, jer za te nema više vremena.

Međutim, ljubazno nas opominje da se Boga spomenemo i njegovu milost pribavimo, dok imamo svjetla. Što gore može snaći jednog putnika nego kad u noćnoj pomrčini spazi da je zašao s pravog puta, a nema mjesečine da izađe na pravi put. Ovo će isto mučiti i onog na času njegove smrti, koji je mnogo godina živio na svijetu, a nije ih potrošio služeći Bogu. Onda će smrt za njega biti prava noć u kojoj više neće moći ništa raditi. Savjest će ga sjetiti na vrijeme koje je imao i potrošio ga na propast svoje duše; koliko je milosti primio od Boga da se obrati i posveti, ipak se nije htio okoristiti, nakon čega će sa svih strana ugledati zatvoren put i uvidjet će da nije moguće više ikakvo dobro učiniti.

Zatim će plačući reći: "Oh, koliko sam budalast bio! Oh, izgubljeno vrijeme! Oh, izgubljeni moj živote! Oh, izgubljene moje godine, u kojim sam se mogao posvetiti; ali, na vječnu moju propast, to nisam učinio, a sad više za tog nema vremena! Ali, što će onda koristiti uzdasi i plač, kad već sve svršava, svjetiljka se trne, a umirući je već blizu onog strašnog časa o kojem vječnost zavisi.

Molitva: Ah, Isuse moj, ti si sav svoj život dao da mi dušu spasiš; nije bilo časa u tvom životu u kom se nisi za me svom vječnom Ocu žrtvovao, da mi zadobiješ oproštenje grijeha i vječni spas; a ja sam toliko godina živio na svijetu i koliko sam ih do sad potrošio? Ah, kad se spomenem svega što sam radio, sve me u duši muči. Zla je mnogo bilo, a dobra posve malo i to puno nepotpunosti, mlitavosti, samoljublja i rastresenosti. Ah, moj Otkupitelju,

sve je to tako bilo jer sam ja bio zaboravio sve što si ti za me učinio. Bio sam te zaboravio, a ti mene nisi; došao si mi u susret kad sam bio od tebe pobjegao i toliko si me puta zvao da te ljubim. Evo me, Isuse moj, neću se više opirati tvom glasu, zar ću čekati dok me baš sasvim od sebe ne odbaciš? Kajem se, o moje najveće dobro da sam se od tebe s grijehom odijelio. Ljubim te, neizmjerna dobroto, vrijedan neizmjerne ljubavi.

Ah, ne daj da više gubim vrijeme koje mi daješ po svom milosrđu! Ah, uvijek me sjećaj, ljubazni moj Spasitelju na onu tvoju ljubav kojom si me toliko ljubio i na one muke koje si za me pretrpio! Daj, da sve ostavim i sve zaboravim i da kroz ovo života, što mi preostaje, da na drugo ne mislim, osim kako ću te ljubiti i tvojoj svetoj volji udovoljavati. Ljubim te, Isuse moj, moja ljubavi, moje sve. Obećavam da ću uvijek, kad se god sjetim, govoriti i činiti djelo ljubavi. Udijeli mi svetu ustrajnost. Sav se uzdam u zasluge tvoje krvi i ufam se u tvoj zagovor, o draga moja Majko Marijo.

3. *"Hodite dok imate svijetlo"*. (Iv 12,35). Valja sad za života hoditi putem Gospodnjim, sad dok imamo svjetla, jer će se ova svjetlost na smrti izgubiti. Onda nije vrijeme da se pripravljamo na smrt, nego da se u onaj čas pripravni nađemo. Na samrti se ne može ništa raditi, do onog časa što se učini da učini. Oh, Bože, da tko primi žalosnu vijest, da se sudbeno istraga vodi o njegovom životu ili o njegovom cijelom imetku, kako bi se taj pobrinuo da za se nađe najboljeg odvjetnika da ga zastupa i brani, te način i sredstva potraži, kako bi opet milost dobio? A mi, što radimo? Sigurno znamo da će se brzo, i to svakog časa

može biti, povesti istraga o najvažnijoj našoj stvari koju možemo imati, a to je naše vječno spasenje, pa ipak vrijeme gubimo?

Može netko reći: „Ja sam mlad, kasnije ću se Bogu vratiti". Ali, čuj, odgovaram ja: Bog je prokleo ono smokvino stablo koje je našao bez ploda, iako nije bilo vrijeme da plod dadne, kao što primjećuje evanđelje. Kao što je naš Otkupitelj rekao onom stablu, isto tako proklinje i onoga koga zove a neće se odazvati njegovom očinskom glasu. Čudnovata stvar! Đavao zna da je cijelo vrijeme našeg života kratko, i zato ne počiva nego nas stalno napastuje.

Dakle, kad vrag ne dangubi radeći da nas upropasti; zar ćemo mi tako ludo gubiti vrijeme i ništa ne raditi o našem spasenju? Reći će onaj drugi: *Ali kakvo zlo ja činim.* O, Bože, a zar nije zlo gubiti vrijeme u igrama, u besposlenim sastancima i zabavama koje za dušu ništa ne koriste? Ne, veli Duh Sveti, neka ti ne prođe dan da u njem što dobra ne učiniš. Oni radnici, o kojim sv. Matej piše, nikakva zla nisu činili nego su jedino gubili vrijeme stojeći besposleni i stog ih gospodar vinograda ukori: *Zašto stojite ovdje besposleni*? (Mt 20,6).

Kad se nađemo na općem sudu, onda će Isus od nas tražiti račun za sve besposlene riječi koje su izašle iz naših usta. Svako vrijeme, koje nije potrošeno na slavu Božju, jest izgubljeno vrijeme. Stoga nas Gospodin opominje: "*Što god tvoje ruke sad mogu učiniti, radi odmah, jer onamo, kuda ideš, nećeš imati vremena, da ćeš moć išta raditi, niti ćeš se moć opravdati*" (Prop 9,10). Djevica i mučenica sv. Iva od presvetog Trojstva, terezijanka, govorila je da u životopisima svetih nema nigdje riječ *sutra*; ono sutra

nalazi se samo u životu grešnika koji uvijek govore, kasnije, i tako ostanu do svoje smrti. Zove li te danas Bog da dobro radiš, čini ga odmah danas, jer moguće da sutra nećeš imati vremena, ili te Bog neće više zvati.

Ako si po svojoj nesreći do sada trošio vrijeme vrijeđajući Boga, nastoj da kroz život što ti preostaje to oplačeš, kao što je obećao učiniti kralj Ezekija: *"U žalosti moje duše promotrit ću sve moje dane"* (Iz 39,15). Bog ti život produljuje da sad nadoknadiš izgubljeno vrijeme. O svetom Pavlu govori sv. Jeronim: *"Ako je od Apostola zadnji u redu, u zaslugama je prvi, jer se od svih više trudio"*.

A sve da drugo i nije, promislimo da svakog časa možemo zaslužiti vječnih dobara. Da ti tko obeća toliko zemlje dati, koliko možeš za jedan dan obići, ili toliko novca, koliko ga možeš danas izbrojati, koliko bi se žurio da što više zemlje obiđeš ili novca prebrojiš? Ti pak svakog časa možeš zaslužiti vječna blaga, pak gubiš vrijeme?

Ono što možeš danas učiniti, nemoj za sutra ostavljati, jer je ovo danas za te već izgubljeno i više se ne vraća. Sv. Franjo Borgija, kad bi se drugi razgovarali o svjetskim stvarima, tad bi sva svoja čuvstva okrenuo prema Bogu i kasnije upitan zašto to radi, nije znao što bi odgovorio i zato bi ukoren, ali on reče:"Volim da me neznalicom i prostakom zovu, nego da uzalud vrijeme gubim."

Molitva: Ne, moj Bože, neću više gubiti ovo vrijeme koje mi po svom milosrđu daješ. Sad bi ja morao biti u paklu, gdje bih oplakivao izgubljeno vrijeme, ali bez koristi. Zahvaljujem ti što si me još uzdržao u životu; kroz ovo dana što mi još ostaje za živjeti, živjeti ću samo za te.

Da sam u paklu plakao bih, ali očajno i bez koristi. Plakati ću uvrede koje sam ti nanio i plačući uvjeren sam da ćeš mi oprostiti. Da sam u paklu ne bih te mogao više ljubiti; a sad te ljubim i ufam se da ću te na vijeke ljubiti.

Da sam u paklu ne bi mogao više od tebe tražiti milosti; ali sad čujem gdje govoriš:"*Tražite i dat će vam se.*" Kad već još mogu tražiti, onda dvije milosti tražim, o Bože duše moje; naime daj da ustrajem u tvojoj milosti i pokloni mi svoju svetu ljubav, pa onda radi od mene što hoćeš. Daj da se svaki čas mog života tebi utječem, Isuse moj, govoreći:" *Gospodine, pomozi mi, Gospodine, smiluj mi se, ne daj da te više vrijeđam; pokloni mi svoju ljubav.*" Marijo, majko moja, isprosi mi milost da se uvijek preporučam Bogu i od njega molim svetu ustrajnost i njegovu svetu ljubav.

12. Važnost našeg spasenja

Molim vas pak, braćo, da poslujete. (Tes 4,10)

1. Raditi za vječni spas je najpotrebitija stvar, a kršćani je najviše zanemaruju. Trude se dan i noć, dok ne postignu ono mjesto, da se dobije ona pravda, da se sklopi ona ženidba, koliko savjeta, koliko li se toga poduzima; dok se traženo ne zadobije, niti se jede, ni spava. A za osigurati sebi vječni spas, što se radi? Kako se živi?

Ne radi se upravo ništa, sve se radi na propast; i mnogi nevoljni kršćani tako žive, kao da smrt, sud, pakao, raj, vječnost nisu istine naše vjere, nego bajke od pjesnika izmišljene. Ako se ovdje na zemlji izgubi jedna parnica, jedna žetva, kakve muke nas spopadaju i što se sve ne radi

da se pretrpljena šteta na koji god način nadoknadi? Izgubi se konj, pas, i s koliko se brige traže dok se ne nađu? Izgubi se milost Božja, pak se mirno spava, šali i smije.

Čudnovato! Svatko se srami kad ga se nazove lijenčinom u svjetskim poslovima, a mnogi se pak ne srame zanemarujući svoje vječno spasenje, koje je svakom najpotrebitija stvar. Svete zovu pametnim, jer su se samo brinuli kako će se spasiti; a oni se bave posve drugim svjetskim stvarima, a dušom ni malo? No, braćo moja, bavite se vašim spasenjem, to vam je najpotrebitije.

Uvjerimo se, dakle, da je vječno spasenje za nas najvažniji posao, posao jedini i posao nenadoknadivi, ako se jedanput izgubi. Posao najvažniji, jer je uvijek bolja i važnija stvar dušu spasiti nego li s njom zajedno sve izgubiti. Našu dušu moramo cijeniti kao najdragocjeniju stvar i više nego sva dobra ovog svijeta. Da to shvatimo, dosta nam je znati, da je sam Bog svog Sina predao na smrt, da spasi naše duše. A sin je pristao da ih svojom krvlju otkupi. Stoga govoraše jedan od svetih otaca: "*Čini se da čovjek vrijedi koliko i sami Bog*". Zatim reče Isus : "*Što će čovjeku dati u zamjenu svoje duše?*" (Mt 16,26)

Imao je potpuno pravo sv. Filip Neri nazivajući bezumnicima sve one koji ne paze na spas svoje duše. Pretpostavimo da na ovom svijetu ima ljudi umrlih i neumrlih; i da umrli gledaju gdje se neumrli bave prolaznim stvarima ovog svijeta, tražeći počasti, sakupljajući blago i zabavljajući se šetnjama, sigurno bi im rekli:"*Oh, koliko ste bezumni!*" Vi koji možete dobiti vječna dobra, a mislite na ove siromašne i prolazne stvari? Zbog ovako ništavnih i propadljivih stvari, sami sebe osuđujete na vječne muke drugog svijeta! Kako to može

biti, veli Salvijan, te kršćani, vjerujući da ima sud, pakao i vječnost, pa opet žive bez ikakva straha?

Molitva: Ah, moj Bože u što sam, potrošio tolike godine koje si mi dao, da zaslužim sebi vječno blaženstvo? Ti si, moj Otkupitelju, svojom krvlju moju dušu otkupio i potom si je meni dao da ju čuvam i spasim, a ja nevoljan nisam se o njoj brinuo, nego gledao kako ću je izgubiti, vrijeđajući tebe koji si me toliko ljubio.

Hvala ti što mi daješ još vremena da se mogu popraviti i izgubljenu milost povratiti. Izgubio sam dušu i tvoju svetu milost. Gospodine, kajem se i iz sveg srca žalim. Ah, oprosti mi i od danas obećavam da ću prije sve izgubiti i sami svoj život, nego li tvoje prijateljstvo.

Ljubim te više nego ikakvo drugo dobro i obećavam da ću te uvijek ljubiti, o najveće dobro, dostojno neizmjerne ljubavi. Pomozi mi, Isuse moj, da ova moja odluka ne bude slična prošlima, koje su bile tolike izdaje i ništa drugo. Daj da prije umrem nego se na grijehe povratim. Marijo ufanje moje, spasi me i isprosi mi svetu ustrajnost.

2. Posao vječnog spasa nije samo najvažniji, nego i jedini posao koji možemo imati u našem životu. Sveti Bernard oplakuje ljudske ludosti, koje nazivaju ludorijama dječje ludorije, a poslovima svoje zemaljske radnje. Ludorije velikih, velike su ludorije.

A što nam koristi, kaže Gospodin, da zadobijemo sav ovaj svijet, a dušu izgubimo? Ako se spasiš, brate moj, ne smeta što si se na ovom svijetu toliko žalostio i preziran bivao; spasio se, više nećeš ništa trpjeti, nego ćeš biti sretan kroz sve vjekove. Ali, ako lutaš i izgubiš se, što će ti u

paklu služiti, da si se na svijetu uvijek šetao i po volji zabavljao, te da si bio najbogatiji i najčašćeniji?

Izgubi li se duša, izgube se zabave, časti, bogatstva i sve se izgubi. Što ćeš odgovoriti svom Isusu, kad mu budeš polagao račune? Da kakav kralj pošalje kojeg svog poslanika, da izvidi neke važne poslove u kojem gradu, a on umjesto da izviđa naređene mu poslove, upusti se u gozbe, kazališta i druge zabave; i tom njegovom nemarnošću poslovi propadnu, kakav bi račun mogao predati svom kralju na povratku?

Ali, oh, Bože, kakav će bolji račun moći položiti Gospodinu na sudnjem danu onaj koji stavljen na ovaj svijet, ne da se zabavlja, ne da se obogaćuje, ne da stiče časti, nego samo da dušu spasi; a on na sve drugo pazio, a na dušu gotovo ništa.

Svjetski ljudi samo misle na danas, a na budućnost nimalo. Sveti Filip Neri jedanput u Rimu razgovarajući se s nekim darovitim mladićem, imenom Frano Zazzera, koji se bavio samo ovim svijetom, reče mu:

"Sinko moj, ti ćeš se silno obogatiti, biti ćeš vrijedan odvjetnik, zatim ćeš se popeti do velikog dostojanstva, a možda i do kardinala, a tko zna da na kraku i Papom ne postaneš? A onda? A onda?" *"Idi,* napokon mu reče, *i razmišljaj ove posljednje riječi".* Frano otišao kući i češće promatrajući one posljednje dvije riječi: *"A onda? A onda?"* ostavi svjetske poslove, ostavi ovaj svijet i stupi u družbu sv. Filipa, i od onog vremena poče samom Bogu služiti.

Jedini posao, jer nemamo nego jednu dušu. Benedikt XI bi zamoljen od nekog vojvode za jednu milost, koja mu se nije mogla dati bez grijeha. Papa odgovori poslaniku: "Kaži svom vojvodi, kad bi imao dvije duše, tad bi mogao jednu

za nj izgubiti, a drugu za se sačuvati; ali kako nemam nego samo jednu, ne mogu, niti hoću izgubiti je. Sv. Franjo Ksaverski je govorio da na svijetu nema, nego samo jedno dobro i jedno samo zlo; jedino dobro jest spasiti se, a jedino zlo izgubiti se.

To isto ponavljaše i sveta Terezija govoreći: "Sestre moje, jedna duša, jedna vječnost", želeći reći: *Jedna duša, izgubi li se ova, izgubljeno je sve; jedna vječnost, izgubi li se jednom duša, izgubila se je zauvijek.* Stoga je David molio:*"Gospodine, jedinu stvar sam tražio da stanujem u kući Gospodinovoj"* (Ps.22,8). Gospodine od tebe ništa drugo ne tražim, nego samo da se spasim.

Sa strahom i trepetom radite oko svoga spasenja (Fil.2,12). Tko se ne boji niti se straši da će propasti taj se neće spasiti, zato da se spasimo valja da se trudimo i nastojimo. Da postignemo vječno blaženstvo treba na samrti naše življenje biti slično onom Isusovu. I stoga treba nastojati izbjeći svaku grešnu prigodu, i s druge strane, upotrijebiti sva moguća sredstva, da zadobijemo spas: "*Kraljevstvo nebesko nije za lijenčinu* veli sv. Bernard, *nego za one koji se trude služeći Bogu*". Svi bi se htjeli spasiti bez truda. Čudnovata stvar! Kaže sv. Augustin, vrag se toliko trudi, i ne spava, nego uvijek traži da nas upropasti; a ti radeći se o tvom vječnom dobru ili vječnom zlu, pak si tako nemaran? *Neprijatelj bdije, a ti spavaš?*

Molitva: Ah, moj Bože, zahvaljujem ti, što u ovaj čas stojim pred tvojim nogama, a ne u paklu, koji sam toliko puta bio zaslužio! Ali zašto će mi ovaj nevoljni život u kom me držiš, ako i u naprijed ostanem bez tvoje milosti? Ah, ne dopusti da se to ikad više dogodi! Bio sam ti okrenuo

leđa i tebe izgubio, o moje najveće dobro! Od sveg srca žalim; kamo sreće da sam tisuću puta prije umro! Izgubio sam te, ali me tješe riječi tvog proroka, koji mi kazuje da si posve dobar i da te duša koja te istinski lako nađe: "*Dobar je Gospodin duši, koja ga traži.*"

Ako sam do sada od tebe bježao, o kralju srca moga, sad te tražim i drugo ništa nego samog tebe. Svom te ljubavlju ljubim. Primi me i nemoj se srditi što ćete ljubiti ono srce koje te je do sad preziralo. Poduči me što trebam raditi, da ti ugodim, a ja ću sve ispuniti. Ah, Isuse moj, spasi mi ovu dušu, za koju si svoju krv prilio i svoj život dao; i spasi me, daj da te ljubim na ovom i na drugom svijetu. To se nadam, da ću dobiti po tvojim zaslugama; isto tako ufam se i po tvom zagovoru, o Marijo.

3. Posao *najvažniji*, posao jedini, posao nenadoknadivi. Kaže sv. Euzebije da nema većeg promašaja od zanemarenja vječnog spasenja. Svaki drugi nedostatak može se popraviti; izgubi se kakva stvar, može se opet drugim putem pribaviti; izgubi se mjesto, služba, to sve se opet može dobiti; a da tko i svoj život izgubi, a spasi se, sve je zadobio. Ali, tko se izgubi za nj više lijeka nema. Jednom se umire, i u onaj čas izgubi li se duša, izgubljena je zauvijek. Drugog lijeka nema, osim zauvijek plakati s ostalim nevoljnicima u paklu, gdje ih najviše muči to što je za njih sve svršilo i bez ikakve nade da će se ikad moći osloboditi onih muka.

Upitaj sad one svjetske pametnjakoviće, koji sad jauču u onoj paklenoj vatri, kakve su im sada misli i jesu li zadovoljni što su na ovom svijetu samo blago skupljali, sad kad su zauvijek osuđeni na onu tamnicu? Poslušaj kako

plaču i govore: "*Kako smo pogriješili*". Ali što im sad koristi priznanje svojih pogrešaka, kad više za njih nema lijeka kojim bi se izbavili iz vječne osude? Koliko bi se kajao kakav vlasnik na ovom svijetu, koji je malim troškom mogao spriječiti da mu se kuća ne sruši, a jednog dana nađe je u ruševinama, i kad bi počeo promatrati svoju nemarnost onda, kad više ničem ne koristi?

Osuđenike najviše to muči, što su se svojom krivnjom izgubili. Kaže sv. Terezija, da tko god svojom krivnjom izgubi prsten, haljinu ili kakvu drugu malenkost, on nema mira, niti jede, niti spava od tuge. Oh, Bože, kakve će muke obuzeti osuđenika kad uđe u pakao i nađe se zatvoren u onoj jami svakojakih muka, te stane razmišljati o svojoj nesreći, i vidi, da za nj nema spasa! Dakle, reći će: "*Izgubio sam dušu, raj i Boga; sve sam izgubio zauvijek, a tko mi je kriv? Nitko drugi, nego ja sam sebi.*"

Valjda će tko reći:"Ako sad griješim, zašto bih se baš izgubio?" Zar se ne bi mogao još spasiti? Priznajem da bi se mogao spasiti još, ali bi se mogao vrlo lako i izgubiti. Dapače znaj, da ćeš se prije izgubiti, nego li spasiti, jer okorjelim grešnicima sveto pismo prijeti vječnom propašću i to onakvim grešnicima, kao što si ti sad u ovom času. "*Jao odbjeglim sinovima, veli Gospodin.* (Iz 30, 1) *Jao njima, jer su izašli.*" (Hoš 7.13). Ovim grijehom, koji sad činiš, zar ne stavljaš u veliku pogibelj ili barem u sumnju svoj vječni spas?

I je li vrijedno, da svoj spas dovedeš u toliku pogibelj radi tog grijeha? Ovdje se ne radi o kakvoj kući, o kakvu dvorcu ili o kakvom mjestu, nego se radi, kaže sv. Ivan Zlatousti, kako će se propasti u vječne muke i vječni raj

izgubiti. I ovu stvar, koja je za te najpotrebitija, hoćeš izvrgnuti pogibelji sa onim neizvjesnim može biti?

Kažeš tko zna, možda se neću izgubiti; uzdam se, da će mi Bog i unaprijed oprostiti. A međutim? Međutim ti sam sebe osuđuješ na pakao. Reci mi, bi li se ti bacio u kakav bunar govoreći, tko zna, može biti da se neću utopiti? Sigurno to ne bi učinio pri zdravoj pameti. Onda kako možeš osloniti svoje vječno spasenje na tako slabo ufanje: na ono *tko zna*? Oh, koliko ih se je ovom nesretnom nadom izgubilo! Ili ne znaš, da ufanje okorjelih grešnika nije ufanje, nego slijepo varanje i preuzetnost, što potiče Boga ne na milosrđe, nego na srdžbu i osvetu!

Ako sad govoriš da nisi kadar od sebe odbiti onu napast i svladati onu strast koja tobom najviše vlada, kako ćeš moći poslije, kad ti oslabi snaga griješeći? Jer će tad duša s jedne strane biti više zaslijepljena i otvrdnuta od svoje zloće, a opet s druge strane neće imati božanske pomoći. Valjda očekuješ da će ti Bog umnožavati milosti, kao što ćeš ti umnožavati svoje zloće?

Molitva: Ah, Isuse moj, uvijek se spominji one smrti koju si za me pretrpio i udijeli mi pouzdanje. Bojim se da me na samrti vrag ne baci u zdvajanje, kad se spomenem tolikih izdaja, koje sam učinio. Koliko sam puta obećao da se više neću vraćati na grijehe, ipak sam se opet vraćao i okrenuo ti leđa, ufajući se da ćeš mi ti oprostiti? Jer me nisi kaznio zato sam te toliko vrijeđao? Jer si mi bio milosrdan ja sam te vrijeđao? Otkupitelju moj, daj da gorko oplačem svoje grijehe, prije nego umrem. Kajem se, o najveće dobro, što sam te vrijeđao. Obećavam ti, da ću, od

sad unaprijed, tisuću puta radije umrijeti, nego te više ostaviti.

Daj da čujem one riječi, koje si jednom Mandaleni rekao: *Otpuštaju ti se grijesi*; udijeli mi veliko kajanje za moje grijehe prije nego me smrt dokrajči; inače se bojim, da ne umrem nemirno i nesretno. U onaj zadnji čas, o Isuse moj propeti, ne budi mi na strah.

Ako onda umrem prije nego oplačem svoje zloće i prije nego te uzljubim, tad će mi tvoje rane i tvoja krv prije zadavati strah, nego li pouzdanje; ne tražim dakle utjehu ni zemaljskih stvari kroz ovo života što mi preostaje, nego molim za pokajanje i ljubav. Uslišaj me, mili moj Spasitelju, radi one ljubavi, koja te nagna, da svoj život za me žrtvuješ na brdu Kalvariji. Marijo, majko moja, isprosi mi ove milosti sa svetom ustrajnošću do moje smrti.

13. Ispraznost svijeta

Što vrijedi čovjeku, da vas svijet zadobije, a svoju dušu izgubi? (Mt.16,21)

1. Jedan od starih mudraca imenom Aristipo, jednom putujući po moru, potone u vodu s lađom, i tom prilikom izgubi sve što je sobom nosio; no isplivavši na kraj, budući da je bio čovjek na glasu zbog svojih vrlina i učenosti, prijatelji mu nabaviše sve stvari koje bijaše izgubio. Iza tog on je pisao svojim prijateljima, da se na njegov primjer opskrbe onim dobrima, koja ni potop ne može uništiti ni odnijeti.

Sad upravo ovo isto i nama poručuju rodbina i prijatelji, koji su već u vječnosti, da se za života opskrbimo i

providimo onim dobrom, koja se ni smrću ne gubi. Smrtni dan zove se dan gubljenja. Zaista dan gubljenja jer ćemo onaj dan izgubiti sva dobra ovog svijeta, časti, bogatstva, naslade i sve što se ovdje može imati. Zato sv. Ambrozije kaže:*"Nije ono naše, što nećemo moći sa sobom ponijeti na drugi svijet, jedino će nas krijepost tamo pratiti."* Što koristi dakle, kaže Isus, da se sav svijet zadobije, kad na smrti, izgubivši dušu, izgubit ćemo sve? Ah, ova velika istina, koliko je mladića poslala da se zatvore među samostanske zidine; koliko mučenika, da svoj život daju za Isukrsta!

Ovom istinom sv. Ignacije Lojola mnoge duše obrati k Bogu; a osobitim načinom lijepu dušu sv. Franje Ksavera, koji je boravio u Parizu u bavio se samo svjetskim stvarima. „Franjo! - reče mu jednog dana svetac - promisli da je ovaj svijet izdajica koji obećava, a ne ispunjava.

Ali, sve kad i ispuni svijet sva svoja obećanja, to opet nikad tvoje srce neće moći zadovoljiti. Pretpostavimo da će te zadovoljiti, ali koliko će trajati to tvoje zadovoljstvo i sreća? Može li trajati dulje od tvog života? A napokon, što ćeš ponijeti u vječnost? Zar je tamo netko tko bogat, da je sa sobom ponio novaca, ili slugu doveo za svoje služenje? Ima li tamo i jedan kralj, da je sa sobom donio samo jedan končić grimiza za svoju čast?“

Na ove riječi sv. Franjo ostavi svijet, pođe za sv. Ignacijem i posveti se. *Ispraznost ispraznosti*, tako mudri Salamon nazva sva dobra ovog svijeta, nakon što je kušao sve što mu je srce zaželjeti moglo od zemaljskih dobara i naslada. Govoraše sestra Margarita, karmelićanka, kćer cara Rudolfa II: "*Čemu služe sva kraljevstva u onaj čas kad smrt dođe?*" Velika je to stvar, sveti dršću kad pomisle na

čas njihovog vječnog spas; drhtaše o. Segneri, koji je sav prestrašen pitao svog ispovjednika: *"Što mislite, oče, hoću li se spasiti? "* Strepio sv. Andrija Avelinski i gorko plakao, govoreći: *"Tko zna hoću li se spasiti?!"* Ova misao isto mučila i sv. Vjekoslava Beltranda, koji od straha po noći skakaše s postelje, govoreći: *"A tko zna hoću li propasti?"* A nevoljni grešnici žive već osuđeni, pa ipak mirno spavaju, šale se i smiju?

Molitva: Ah, Isuse, moj Otkupitelju, hvala ti što mi daješ tu vanrednu milost da upoznam svoju bezumnost i zlo koje sam učinio ostavljajući tebe, koji si za me krv prolio i svoj život dao. Ne, nisi zaslužio, da onako s tobom postupam, kao što sam postupao. Evo sad, da me smrt snađe, što bi drugo uza se našao, osim grijeha i grižnje savjesti koje bi mi pripravilo nemirnu smrt?

Moj Spasitelju, priznajem da sam ljuto pogriješio što sam ostavio tebe, najveće dobro, radi prolaznih naslada ovog svijeta, te se iz sveg srca kajem. Ah, radi boli, koja te ne križu usmrti, daj mi veliku žalost da kroz ovo života što mi preostaje oplačem uvrede koje sam ti nanio.

Isuse moj, oprosti mi; obećavam da te nikada više neću vrijeđati i da ću te uvijek ljubiti. Više nisam dostojan tvoje ljubavi, jer sam ju toliko do sada mrzio; ali si rekao, da ljubiš one, koji tebe ljube. Ljubim te, ljubi i ti mene. Nikad više neću biti bez tvoje milosti.

Odričem se svih veličina i svih naslada ovog svijeta, samo da me ti ljubiš. Bože moj radi Isusove ljubavi uslišaj me. On te moli da me od svog srca ne odbiješ. Sav ti se posvećujem, posvećujem ti život, tijelo, volju i moju slobodu. Primi me i ne odbij me od sebe, kao što sam ja

toliko puta odbio tvoje prijateljstvo. Presveta Djevice, majko moja, Marijo, moli Isusa za me; uzdam se u tvoj zagovor.

2. Bog će dobra mjeriti svojom pravom mjerom, a neće krivom ovog svijeta. Dobra ovog svijeta jesu posve slaba, te dušu ne zadovoljavaju, a i brzo prestaju. Prolaze i bježe dani našeg života, a od naslada i uživanja ovog svijeta, što ostaje? Prolaze kao lađa po vodi, koja za sobom ne ostavlja nikakva traga. Upitajmo tolike bogataše, tolike književnike, vojvode, careve, koji se sad nalaze u vječnosti, što imaju sa sobom od svojih raskoši, slasti, veličina, koje su uživali na ovoj zemlji? Svi odgovaraju:"Ništa, ništa." *Pogledaj*, kaže sv. Augustin, *čovjek što je ovdje imao, a opet pazi što sa sobom nosi na drugi svijet.*"

Tako pogledaj onog bogataša, koji je posjedovao silna dobra sad kad umire što sa sobom nosi osim propadljivo tijelo i komad platna, da s njime zajedno sagnjile u grobu? Velikaši čim umru, odmah se zaboravljaju, i kroz kratko vrijeme o njima se neće ni govoriti, kao da nikad nisu ni bili ovdje na zemlji. Još ako odu u pakao, što tamo rade, što li govore? Plačući govore: *"Što mi je koristila ona moja oholost, ona bogatstva, kad je to sve sad prošlo kao dim?"* Ona raskoš i gizdavost neće mu ništa koristiti, nego će mu podvostručiti plač, muku, te vječni očaj.

Čudnovato, koliko su ljudi mudri u svojim svjetskim stvarima! Koliko se trude da zadobiju ono mjesto, onu stvar! Kolikom brigom čuvaju zdravlje svog tijela! Najsigurnija sredstva, najvrsnije liječnike, najbolje lijekove i najbolji zrak izabiru. A za svoju dušu toliko su nemarni. Uz to živa je istina, da će zdravlje, odlično mjesto i sve

stvari jednog dana prestati ali duša nikad ne prestaje. *Promotrimo,* veli sv. Augustin, *koliko ljudi trpe za stvari, koje grešno ljube.* Što sve ne trpi onaj osvetnik, lupež, bludnik, dok ne izvrši svoju zločestu namjeru? A za dušu neće ništa pretrpjeti. Oh, Bože, kako onda, kad se na samrti užeže ona svijeća, onda u onaj čas istine svjetovniji ljudi upoznaju svoje ludosti.

Onda svatko viče: "*Kamo sreće, da sam sve ostavio, a da sam sveto živio!*" Papa Lav XI umirući govoraše: "Bolje bi bilo da sam bio vratarom u mom samostanu, nego Papom. Onorije III. papa, i on umirući govoraše isto:"*Bolje bi bilo da sam u mom samostanu u kuhinji suđe prao*". Filip II. Kralj španjolski, umirući, pozva sebi svog sina, i bacivši sa sebe kraljevski plašt, pokaza mu prsa rastočena od crvi i reče:"*Vojvodo, gledaj kako se umire, te kako završavaju velikani ovoga svijeta*". I iza tog uzdahnu, rekavši:"*O kamo sreće da sam bio najniži brat koje redovničke zadruge, nego li vladar!*"

U isto vrijeme naredi, da mu oko vrata svežu jedan konopčić s drvenim križem, i tako se pripravi na smrt, a napokon reče svom sinu:" *Htio sam, sinko moj, da prisustvuješ ovom činu, da vidiš kako na završetku i vladare svijet štuje*". Tako je, dakle, njihova smrt slična smrti najvećih siromaha ovog svijeta. Jednom riječju, tko svetački živi, taj je kod Boga prihvaćen. Ovaj isti sin, koji kasnije bi Filip III. Umirući mlad u 43. godini svog života reče:

"Podanici moji, prigodom mojih zadušnica o drugom nemojte pripovijedati, osim o ovom prizoru, koji se sad pred vašim očima zbiva. Recite, da na smrti ništa ne vrijedi biti kraljem, osim za veću muku i smutnju, što je ikad bio.

O, da nikad nisam bio kralj, nego da sam u kakvoj pustinji živio služeći Bogu, jer bi sad s većim pouzdanjem i slobodnije išao pred njegov sud i ne bi sad bio u tolikoj pogibelji moje vječne propasti!" Izrekavši to uzdahnu.

No sve ove dobre želje što vrijede, kad dođe smrt osim za višu muku i očaj onome koji za svog života nije ljubio Boga? Govoraše sv. Terezija: *"One stvari koje sa životom svršavaju, ne trebaju se cijeniti; onaj pravo i mirno živi, koji tako živi, da se smrti ne boji."* Zato, ako želimo znati koliko vrijede dobra ovog svijeta, promotrimo ih sa smrtne postelje, te onda recimo: One časti, one šetnje, svi oni prihodi jednog dana će prestati; dakle valja paziti da se posvetimo i obogatimo dobrom koje će s nama poći i koje će nas zadovoljavati kroz sve vjekove.

Molitva: Ah, moj Otkupitelju, ti si iz ljubavi prema meni tolike muke i uvrede podnio, a ja sam toliko ljubio naslade ništavnosti ovog svijeta, da sam radi njih više puta pogazio tvoju milost. Ali, kad sam te vrijeđao, opet si mi došao u susret, stoga se sad ne mogu bojati, Isuse moj, da ćeš me sad odbiti kad te tražim, i svim te srcem ljubim, i više se žalostim što sam te vrijeđao, nego da sam sve druge nevolje pretrpio.

O, Bože duše moje, od sad ubuduće neću te više žalostiti; daj da upoznam što ti nije drago i tog više neću činiti za sav ovaj svijet, te pokaži mi što imam raditi da ti udovoljim, a ja sam pripravan to sve izvršiti. Uistinu ljubit ću te. Prihvaćam Gospodine, sve boli i nevolje koje ćeš mi poslati, pokloni mi potrebno strpljenje. Kazni me sad za života, da te na drugom svijetu mogu zauvijek ljubiti.

Marijo, majko moja, tebi se preporučujem; uvijek moli Isusa za mene.

3. *"Vrijeme je kratko, koji se služe ovim svijetom, nea se služe, kao da se njime i ne služe, slika ovog svijeta prolazi. (Kor 7, 32)"*

Što je drugo na svijetu naš život, nego jedna igra koja prolazi i brzo svršava? Svijet je, veli Kornelije Lapide, kao jedan igrokaz; jedan rod umire, a drugi se rađa. Kraljevi sa sobom ne nose grimiza. Reci mi, o dvoru, o kućo, koliko si gospodara do sada promijenila? Svrši se igra, svrši se i onaj prestane biti kraljem, koji je kralja predstavljao i nije više gospodar. Sad posjeduješ ovaj krasni dvorac, ovu lijepu kuću, doći će smrt, pa ćeš ih drugom ustupiti.

Strahoviti smrtni sat zaboravlja i uništava sve veličine, plemstva i ponositosti ovog svijeta. Kazimir, kralj poljski, jednog dana sjedeći za stolom s velikašima svog kraljevstva, prinoseći čašu ustima da se napije, umre i tako njegova igra svrši. Celso, car, sedmi dan iza kako je bio izabran, bi ubijen, i tim za Celsa svrši igra ovog svijeta. Ladislav, kralj češki, mladić od osamnaest godina, očekujući svoju zaručnicu, kćer francuskog kralja, upravo kad su se radile pripreme za veliku svečanost, jednog jutra spopade ga teška bol i umre, nakon čega odmah poslaše glasnike da obavijeste zaručnicu da se vrati u Francusku, jer da je Ladislav svoju ulogu završio.

Ova misao ispraznosti svijeta posveti sv. Franju Borgija, koji, kako smo gore rekli, ugledavši kraljicu Izabelu umrlu u raskošima i u cvijetu svoje mladosti, odluči posvetiti se sav Bogu, veleći: *"Tako dakle svršavaju*

veličine i krune ovog svijeta? Ubuduće služit ću onom gospodaru koji neće moći nikad umrijeti."

Nastojmo živjeti onako kako nam se neće na smrti reći, kao što je bilo rečeno onom evanđeoskom luđaku. *"Bezumniče, noćas će ti dušu zatražiti, a što si pripravio, čije će biti?"*(Lk 12,20) Potom zaključuje sv. Luka: *"Tako se događa svakom, koji skuplja blago, a u Bogu je siromašan."*

Te nakon toga nastavlja:*"Obogatite se, ne stvarima ovog svijeta, nego u Bogu, krijepostima i zaslugama, što su dobra koja će zauvijek s vama na nebu ostati."* Zato na svaki način nastojmo zadobiti neprocijenjeno blago božanske ljubavi. Sv. Augustin kaže:*"Bogataš što ima ako nema ljubavi? Siromah ako ima ljubav, onda što nema?"* Doista, ako tko posjeduje veliko bogatstvo, a nema Boga, taj je najsiromašniji čovjek na svijetu? Ali, siromašak, koji ima Boga, on ima sve. A tko ima Boga? Onaj koji ga ljubi.

Molitva: Ah, moj Bože, neću da vrag više vlada mojom dušom; tebe samog hoću za gospodara, da njom vladaš. Sve ću ostaviti, samo da zadobijem tvoju milost. Više nju cijenim nego tisuću kruna, tisuću kraljevstva ovog svijeta. A koga ću ljubiti, ako ne tebe, ljubazna beskonačnosti, dobro neizmjerno, ljepoto, dobroto i neizmjerna ljubavi?

Do sada sam te ostavljao radi stvorova i ovo je i biti će zauvijek velika moja žalost, koja će mi srce parati, što sam te vrijeđao kad si me ti toliko ljubio.

Ali, kad si me već poslije tolikim milostima obdario i zadužio, Bože moj, ne usuđujem se više ostati bez tvoje ljubavi. Uzmi moju ljubavi, svu moju volju i sve što imam,

pak onda radi od mene što želiš. Ako sam do sada nestrpljiv bio u nepogodnostima, molim oproštenje. Neću se više tužiti, o Gospodine, na tvoje odredbe jer znam da su svete i za moje dobro određene.

Radi, Bože moj, što hoćeš, i obećavam da ću uvijek biti zadovoljan i prema tebi zahvalan, daj da te ljubim i drugo ne tražim. Kakva dobra, kakve časti, kakav svijet! Boga, Boga i samog Boga hoću. Blažena si ti, Marijo, koja na svijetu ništa drugo nisi ljubila osim samog Boga! Isprosi mi da te barem slijedim kroz ovo života što mi preostaje. U tebe se uzdam.

Sadržaj

RAZMATRANJA

APOSTOLATSKI CENTAR **"SAV-TVOJ"**

Ljubav i žrtva br. 38

Sv. Alfons Liguori, crkveni naučitelj

II DIO

PRIPRAVA NA SMRT

ILI RAZMATRANJA O VJEČNIM ISTINAMA

Zdravo Marijo,
Zlatna.
Kraljice mira,
prepuna sjaja
Zvijezdo što kroz tminu vodi
život moj.
Sav se danas predajem Tebi,
Krasna,
Majko moja i Majko
Krista Kralja
Da uvijek budem Njegov i uvijek
Sav-Tvoj.

Nakladnički niz: **Ljubav i žrtva br. 38**

Autor: Sv. Alfons Marija Liguori, crkveni naučitelj

Naslov izvornika: **Le considerazioni sulle massime eterne u Opere ascetiche Torino 1845**

Naslov: Razmatranja o vječnim istinama II dio
O ljepoti Božje milosti i rugobi grijeha

Preveo: fra Ambro Miletić 1906. godine

Nakladnik: Apostolatski centar "Sav Tvoj"

Priprema i tisak: Apostolatski centar "Sav Tvoj"

Naklada: 2000 primjeraka

ISBN 978-953-6471-95-7

Narudžbe na adresu:

Apostolatski centar "Sav Tvoj"
Porečka 62
10 000 Zagreb
Tel/fax: 01/23 70 332
Tel: 01/23 71 822

LJUBAV I ŽRTVA BR. 38

RAZMATRANJA O VJEČNIM ISTINAMA
II dio

O LJEPOTI BOŽJE MILOSTI I RUGOBI GRIJEHA

Zagreb, 2008.

Namjena knjige

(Napisao sv. Alfons)

Neki su željeli da napišem knjigu o razmatranju vječnih istina za duše koje se žele učvrstiti i usavršiti u duhovnom životu. Drugi su opet tražili da im napišem knjigu propovjedi za poslanstva i duhovne vježbe. Ja sam, pak, napisao samo ovu knjigu ovakvu kakva jest da može služiti za jednu i drugu svrhu. Razdijelio sam promišljanja u tri točke, da i svjetovne osobe mogu lakše promišljati. Svaka točka služi za jedno promišljanje, a iza svakog promišljanja dolaze molitve.

Molim vas dragi čitatelji da vam ne bude dosadno, što ćete često sebe pronalaziti kako od Boga tražite milosti, ustrajnosti i molitve; jer su nam najpotrebnije ove dvije milosti za spas naših duša. Milost Božanske ljubavi jest ona milost, veli sv. Franjo Saleski, u kojoj su sve druge milost, jer krijepost Božje ljubavi nosi sa sobom sve druge krijeposti. Tko ljubi Boga, taj je ponizan, čist, poslušan, mrtvi svoje tijelo, jednom riječju, taj je u svemu krepostan. Ljubi Boga i radi što hoćeš, rekao je sv. Augustin. A tako i jest, jer tko gleda da ne učini što nažao Bogu, taj će nastojati da mu u svem i ugodi.

Druga milost je ona kojom zadobivamo vječnu krunu. Sveti Bernard kaže da je obećan Raj onima koji započnu dobro živjeti, a dobivaju ga samo oni koji u započetom dobru ustraju do smrti. Ali ustrajnost se daje jedino onima koji je traže. Odatle piše sv. Toma, da treba neprestano moliti, ako se želi u Raj doći. To je isto rekao naš Spasitelj: kaza im prispodobu kako valja uvijek moliti i nikada posustati (Lk. 18, 1.). i stoga mnogi grešnici, sve ako se i pokaju, do kraja ne ostaju u milosti Božjoj, dobiju, ali ne mole za ustrajnosti, osobito u napastima i tako ponovno posrću u grijehe. Premda ovu milost ustrajnosti ne možemo zaslužiti svim našim dobrim djelima, ipak nam se daje ako je

prosimo i tražimo, kako navodi o. Suarez, po onom što je prije rekao sv. Augustin, da se ustrajnost može zaslužiti molitvom.

Da ova knjiga uzmogne služiti i za svećenike i propovjednike, koji nemaju dovoljno knjiga ili nemaju kada čitati, prožeo sam je rečenicama iz Svetog Pisma i riječima svetih otaca, napominjući da svako promišljanje s tri točke sačinjava jednu propovijed. Zato sam od raznih spisatelja pokupio čuvstvene izraze, koji su mi se činili da će, čovjeka koji ovo čita, lakše ganuti.

Sve na veću slavu Božju. Molim te dragi čitatelju, da me preporučiš Isusu Kristu, bio ja živ ili mrtav kad budeš čitao ovu knjigu, a ja obećavam da ću se moliti za tebe. Slava Isusu i Mariji, našem ufanju.

Molitva prije razmatranja

Došavši na mjesto, gdje ćeš promišljati, prekrsti se govoreći: *Po znamenju sv. Križa od neprijatelja naših oslobodi nas, Gospodine naš. U ime Oca i Sina i Duha Svetog. Amen.*

Bože moj vjerujem da si ovdje sa mnom. Klanjam ti se: žao mi je da sam te toliko vrijeđao. Rasvijetli me da dobro obavim razmatranje, da popravim svoj život i da napredujem u tvojoj svetoj ljubavi. Presveta Djevice, anđele čuvaru, sveti odvjetnici pomozite mi. *Zdravo Marijo i Slava Ocu...*

Molitva poslije razmatranja

Gospodine zahvaljujem ti na odlukama koje si potaknuo u meni kroz ovo promišljanje. Molim te oprosti mi pogreške koje sam učinio, prikazujem ti odluke koje su tvojom milošću pobuđene u meni i molim te udjeli mi milost, da ih točno ispunjam sve do smrti. Nadam se da ćeš mi udijeliti ovu milost po zaslugama Isusovim i zagovoru Presvete Djevice Marije. *Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu...*

RAZMATRANJA

1. Sadašnji život jest putovanje u vječnost

Čovjek će poći u kuću vječnosti(Prop. 12,5).

1. Gledajući kako na ovom svijetu toliki zločesti ljudi žive u sreći i zadovoljstvu, a naprotiv toliki pravedni žive u patnjama i žalostima i sami pogani naravnom svjetlošću i razumom spoznaše ovu istinu; budući da postoji Bog i to Bog pravedan, mora postojati i drugi život u kojem će zločesti biti kažnjeni, a dobri nagrađeni. Ono što su pogani svjetlom svog razuma spoznali, to mi kršćani i vjerom ispovijedamo:*"Nemamo ovdje stalnog prebivališta, nego buduće istražujemo."*(Žid. 13,14) Ovaj svijet nije naša domovina, nego mjesto prijelaza preko kojeg ćemo morati prijeći u vječnost. Dakle, kuća u kojoj stanuješ nije tvoja, nego privremena postaja, iz koje ćeš kroz kratko vrijeme, kad se ne budeš ni nadao, morati iseliti. Znaj, kada ti dođe smrtni čas da će te onda tvoji najmiliji iz kuće izbaciti. A kakva će tada biti tvoja prava kuća? Kuća za tvoje tijelo bit će jedna jama do sudnjeg dana, a duša će ti otići u vječnu kuću, u Raj ili Pakao. Zato te opominje sv. Augustin:*"Putnik si, pođi i vidi"*.Bio bi lud onaj putnik koji bi na svom prolasku kroz kakvo seoce sav svoj imetak uložio u kupnju kakvog krasnog dvorca ili lijepe kuće, koju bi za malo dana iza toga morao ostaviti, nastavljajući dalje svoje putovanje. Promisli, veli svetac, da si na ovom svijetu samo u prolazu, ne zaljubljuj se u stvari koje gledaš; samo pogledaj i prođi, te svim silama nastoj da zadobiješ onu dobru kuću u kojoj ćeš moći ostati zauvijek.

Ako se spasiš, blažen si! Ah, kako je krasna kuća Raj! Sve zgrade i najbogatiji kraljevski dvori jesu staje prema rajskom Gradu koji se jedini može nazvati:*"Grad savršenog uresa"*.(Ez.23) Tamo nećeš trebati ništa željeti, boraveći u

društvu svetih, Majke Božje i Isusa, bez ikakvog straha, da će te ikakvo zlo snaći; jednom riječju, živjet ćeš u moru zadovoljstva i u stalnom veselju, koje će zauvijek trajati: *"Vječno veselje vrhu glava njihovih"* (Iz. 35,10). I ovo veselje biti će tako veliko da će preko svih vjekova svakog časa činiti nam se kao novo. Naprotiv, ako se izgubiš, onda nevoljna tebe! Biti ćeš okružen vatrom, mukama, očajan i od svakog odbačen i ostati ćeš bez Boga. A za koliko vremena? Kad prođe stotinu ili tisuću godina valjda ćeš se osloboditi onih muka? Što osloboditi? Proći će sto i tisuću miliona godina i vjekova, a pakao će uvijek za te počinjati. Što je tisuću godina prema vječnosti? Manje od jednog dana koji prolazi. Bi li rado znao kakva će ti kuća biti, koja će te zapasti u vječnosti? Biti će onakva, kakvu budeš zaslužio i koju sebi odabereš svojim djelima.

Molitva: Gospodine, ovo je kuća koju sam svojim življenjem zaslužio: Pakao, ajme! Gdje sam još od prvog mog grijeha trebao ostati od tebe odbačen, bez ikakvog ufanja, da bi te igda više mogao ljubiti. Vazda budi blagoslovljeno tvoje milosrđe koje me je do sad čekalo i daje mi vremena da popravim učinjene pogreške. Budi blagoslovljena Isusova Krv koja mi je isposlovala ovo milosrđe. Ne, moj Bože, neću se više na zlo posluživati tvojim strpljenjem. Kajem se što sam te vrijeđao, više nego radi ikakva drugog zla, ne toliko radi Pakla, koji sam zaslužio, koliko stoga što sam pogrdio neizmjernu dobrotu. Nikad više, moj Bože, nikad više, prije ću umrijeti, nego ću te ikakvim grijehom više uvrijediti. Da sam sad u Paklu, o, moje najveće dobro, ne bih te više mogao ljubiti, niti bi ti mene. Ljubit ću te i želim da i ja od tebe budem ljubljen. Ne zaslužujem da i ja od tebe budem ljubljen. Ne zaslužujem ja toga, nego je zaslužio Isus Krist, koji se je na križu tebi žrtvovao da mi uzmogneš oprostiti i ljubiti me. Vječni Oče, radi ljubavi tvoga Sina udijeli

mi milost, da te uvijek ljubim, i to mnogo. Ljubim te, o Oče moj, koji si mi dao svoga Sina. Ljubim te, o Isusova Majko, koja si mi svojim zagovorom isprosila vrijeme pokore. Isprosi mi sada, Gospo moja, žalost mojih grijeha, ljubav Božju i svetu ustrajnost.

2. *"Ako drvo padne, prema jugu ili prema sjeveru, gdje padne, tu će i ostati"*.(Crk.11,5). Gdje na smrti zapadne tvoja duša, ondje će zauvijek ostati. Nema drugog izlaza: ili zauvijek u Raju kraljevati, ili u Paklu robovati, ili uvijek blažen u moru slasti, ili zauvijek očajan i izgubljen u jami patnja. Sveti Ivan Zlatousti promatrajući bogataša koji bijaše štovan na ovom svijetu radi svog bogatstva, ali kasnije bi osuđen na Pakao; i naprotiv Lazara, kojega radi velikog siromaštva nevoljnim držahu i koji kasnije zadobi rajsku sreću, uzdahnu:*"O, nesretna srećo koja onog bogataša strovali u vječnu nesreću! O sretna nevoljo, koja siromaha dovede u vječnu sreću."*

Što vrijedi tužiti se, kao što mnogi rade, govoreći : tko zna ili sam određen za propast ili za spasenje! Kad se kakvo stablo siječe, na koju stranu pada? Na onu, na koju je nagnuto. Na koju stranu si ti nagnut, brate moj? Kakav život provodiš? Nastoj da uvijek budeš nagnut prema podnevu, uzdrži se u milosti Božjoj, bježi od grijeha i tako ćeš se spasiti i biti ćeš predodređen za spasenje. A da izbjegneš grijehe uvijek imaj pred očima veliku misao o vječnosti, kao što ju sv. Augustin zove: Velika misao. Ova velika misao mnoge je mladiće natjerala da svijet ostave i u pustinjama žive, da se mogu jedino dušom brinuti; i tim su ju osigurali. Sad, kada su se spasili, uistinu su zadovoljni i biti će zadovoljni kroz sve vjekove.

Neka žena koja življaše daleko od Boga bi obraćena od p. Mr. iz Avile, samo što joj je rekao:*"Gospođo, često promišljaj samo ove dvije riječi: Uvijek i nikad"*. O. Pavao Segneri radi same jedne misli o vječnosti, koja mu jednog dana dođe na pamet, za

više noći ne mogaše zaspati i od onog vremena poče strože živjeti. Pripovijeda Dreselio, kako je neki biskup s ovom mišlju na pameti sveto živio, uvijek opetujući:*"Svakog časa stojim pred vratima moje vječnosti."* Neki redovnik bio se zatvorio u jednu jarugu i odanle neprestano vikao:*"O vječnosti, o vječnosti."* Tko vjeruje u vječnost, a neće se posvetiti, govoraše isti o. Avila, trebalo bi ga zatvoriti u ludnicu.

Molitva: Ah, moj Bože, smiluj mi se! Već sam znao da sam griješeći sam sebe osuđivao u vječnost patnja i sa svom tom mukom zadovoljio sam protiveći se tvojoj svetoj volji: a za što? Radi samo jedne nevoljne zadovoljštine. Ah, moj Gospodine, oprosti mi, jer se iz sveg srca kajem. Neću se više opirati tvojoj svetoj volji. Nevoljna mene, da si mi smrt poslao u onaj čas, dok sam zločesto živio! Sad bih morao biti u Paklu uvijek mrzeći tvoju svetu volju. Ali ju sada ljubim i uvijek ću ju ljubiti. Poduči me i osnaži me da od sad unaprijed činim što je tebi za volju. Neću ti se više protiviti, o neizmjerna dobroto i ovu te jedinu milost molim:"Budi volja tvoja, kako na Nebu, tako i na zemlji." Daj da potpuno izvršim tvoju svetu volju, a drugo ništa i ne tražim. A što drugo i želiš, Bože moj, osim moje dobro i moje spasenje. Ah, Oče vječni, uslišaj me radi Isusove ljubavi, koji me je naučio da te uvijek molim i u njegovo Ime od tebe prosim:"Budi volja tvoja, budi volja tvoja, budi volja tvoja."

Blažena mene, ako uzaživim kroz ovo života što mi preostaje i svoj život završim vršeći tvoju svetu volju! O, Marijo, blažena si kad si uvijek potpuno izvršavala Božju volju, po svojim zaslugama isprosi mi da i ja isto tako činim, barem kroz ovo malo dana što ću još živjeti.

3. *"Čovjek će poći u kuću svoje vječnosti;* veli prorok, *poći će"*, da nam tim pokaže, da će svaki od nas poći u onu kuću u koju hoće; neće ga nitko nositi, nego će sam ići. Istina, Bog hoće da

se svi spasimo, ali opet neće nas silovati. Pred nas je stavio život i smrt, od toga dvoje što odaberemo, to će nam dati. *"Što mu bude po volji, to će mu se i dati."* (Crk. 15,19) Slično govori i Jeremija, da nam je Gospodin dao dva puta za hoditi, od kojih jedan vodi u Raj, a drugi u Pakao:*"Dajem vam put života i smrti"*.(Jer. 21,8). Sad nas spada da odaberemo. Ali, tko okrene putem za u Pakao, kako će on igda moći doći u Raj? Čudnovata stvar! Svi se grešnici žele spasiti, a međutim sami sebe osuđuju veleći: ufam se, da ću se spasiti. No, bi li se ikakav luđak našao koji bi otrov popio, s nadom, da će ozdraviti? Stoga toliki nevoljni kršćani, toliki luđaci griješeći, sami sebe usmrćuju govoreći:*"Poslije ću se ispovjediti i obratiti."* Oh, zabludo, koja tolike u Pakao strovali! Ne budimo i mi toliko ludi, kao što su ovi. Promislimo da se radi o vječnosti, koliko se trude ljudi da naprave jednu kuću udobnu, prozračnu i da je na čistom zraku, misleći da će u njoj cijelog svog života stanovati? A zašto su tako nemarni za kuću koja će ih zapasti preko svih vjekova? Stvar za koju se najviše imamo truditi, jest vječnost, veli sv. Eukerije; ne radi se o jednoj kući manje ili više udobnoj i prozračnoj, nego se radi, da postignemo ono mjesto puno svih slasti među prijateljima Božjim, ili o jami punoj svih patnja i muka među smećem zloglasnih zločinaca, krivovjeraca i bezbožaca. A za koliko vremena? Ne za dvadesetak ili četrdeset godina, nego zauvijek. Veliko je to pristanište! Zar ta stvar nije najvažnija i od svih najpreča? Kad je kralj Henrik VIII osudio na smrt Tomu Mura, Vjekoslava, njegova žena, nagovaraše ga da se privoli Henrikovim željama, a on joj odvrati:*"Reci mi, Vjekoslavo, već vidiš da sam ostario, koliko bih godina mogao živjeti?* Odgovori mu žena: *"Mogao bi još živjeti dvadeset godina života na ovoj zemlji. "O, luda trgovkinjo, odgovori Toma, i za tih dvadeset godina života na zemlji hoćeš da izgubim onu vječnu sreću, te da se osudim u vječne muke?"*

O, Bože rasvijetli me! Ova vječnost da bi bila sumnjiva ili samo vjerojatno mnijenje i onda bi se imali truditi da dobro živimo, da se po čemu ne bi stavili na pogibelj vječnog izgubljenja, kad bi se onamo našlo istinito ovo mišljenje, ali ne, vječnost nije stvar sumnjiva, nego istinita, nije kakvo mišljenje, nego istina naše sv. Vjere: *"Čovjek će poći u kuću svoje vječnosti"*. Ajme, slaba vjera, veli sv. Terezija, jest uzrok tolikih grijeha i izgubljenja tolikih kršćana. Oživljujmo, dakle, uvijek našu svetu vjeru govoreći: *"Vjerujem u život vječni."* Vjerujem da poslije ovog života ima drugi život koji nikad ne završava; ovo uvijek imajući pred očima, poduzmimo sva moguća sredstva i načine da osiguramo naše vječno spasenje. Često primajmo sveta otajstva; svaki dan promišljajmo vjerske istine i mislimo na život vječni; klonimo se grešnih prigoda. I, ako je nužda da svijet ostavimo, ostavimo ga, jer nema dostatne sigurnosti kojom bi mogli osigurati vječno blaženstvo. *Nema velike sigurnosti gdje je vječnost izložena pogibelji, veli sv. Bernard.*

Molitva: Dakle, o moj Bože, drugog puta nema; ili ću zauvijek biti sretan, ili zauvijek nesretan, ili u moru patnja; ili zauvijek s tobom u Raju, ili zauvijek odijeljen od tebe u Paklu. Uistinu znam da sam Pakao toliko puta zaslužio; ali uistinu znam još i to, da ti opraštaš onima koji se pokaju i od Pakla ga oslobađaš, koji se u te pouzda. Jamčiš mi onim riječima: *"Zazvati će me... izbaviti ću ga i proslaviti ću ga"*.(Ps. 90). Brzo, dakle, Gospodine moj, oprosti mi i oslobodi me Pakla. Kajem se, o najveće dobro, povrh svakog zla kojim sam te vrijeđao. Povrati me brzo u svoju milost i daruj mi svoju svetu ljubav. Da sam sad u Paklu ne bi te više mogao ljubiti, nego bi te zauvijek mrzio. Ah, moj Bože, kakvo si mi zlo učinio, pak da te mrzim? Ljubio si me sve do smrti. Dostojan si neizmjerne ljubavi. O, Gospodine ne dopusti da se igda više od tebe odije-

lim. Ljubim te i zauvijek ću te ljubiti. *Tko će me odijeliti od Isusove ljubavi?* Ah, Isuse moj, jedino grijeh može me rastaviti od tebe. Ah, ne daj radi one Krvi koju si za me prolio! Prije mi smrt pošalji:*"Ne dopusti da se od tebe odijelim"*. Kraljice i Majko moja, pomozi mi svojom molitvom; isprosi mi tisuću puta smrt, negoli da se igda više rastanem od ljubavi tvoga Sina.

2. O zloći smrtnoga grijeha

Sinove ohrabrih A oni me pogrdiše (Iz. 1, 2.).

1. Što čini onaj, koji smrtno griješi? Vrijeđa Boga, grdi ga i ožalošćuje. Najprije smrtni grijeh jest uvreda, koja se Bogu nanosi. Zloća jedne uvrijede, kako kaže sv. Toma, mjeri se prema osobi, koja ju prima i osobi koja ju čini.

Kad se uvreda nanese jednom prostaku, jest zlo; ali je još veće zlo kad se uvrijedi jedan plemić, a još veće zlo ako se uvreda nanese svom vladaru. Što je Bog? Bog je kralj svih kraljeva. Bog je neizmjerno i nedokučivo veličanstvo, prema svim vladarima ovog svijeta i svi sveti anđeli na Nebu jesu mnogo manji od jednog zrnca pijeska. Dapače, veli Ozea, da su prema Božjoj veličini svi stvorovi tako maleni, kao da ih nema. Ovo je Bog, a što je čovjek? Sv. Bernardo veli da čovjek nije ništa drugo, nego vreća crvi i njihova hrana, koji će ga do malo posve rastočiti. Čovjek je nevoljni crv koji ne može ništa slijepo, koji ništa ne vidi, siromašan i gol, koji nema ništa. Pak ovaj nevoljni crv hoće da vrijeđa Boga? Veli isti sv. Bernardo:*"Ovaj ništetni prašak usuđuje se vrijeđati tako strahovito veličanstvo!"* Ima, dakle razlog sv. Toma kad govori da:*"Čovječji grijeh sadrži u sebi skoro neizmjernu zloću."* Dapače, veli sv. Augustin, da je uistinu čovječji grijeh neizmjerna zloća. Zato, da se svi ljudi i svi anđeli spreme na smrt i k tome još da se i unište, opet ne bi mogli zadovoljiti za samo jedan čovječji grijeh. Bog smrtne gri-

jehe kazni paklenim mukama, ali koliko ih god kazni, vele teolozi, da ih opet kazni manjim mukama, nego zaslužuju. I čim bi mogao kazniti kao što zaslužuje onaj crv koji prkosi svom Gospodaru?

Bog je gospodar svega, jer je sve stvorio. Zaista svi stvorovi vjerno slušaju Boga. Ali nevoljni čovjek griješeći, što radi? Govori Bogu: *"Neću te više služiti."*

Bog veli ne osveti se, a čovjek odgovara, hoću se osvetiti; ne uzmi tuđe stvari; a ja ću ju uzeti; izbjegavaj nečiste naslade; a ja ih neću pustiti nikako. Grešnik govori Bogu, kao što je rekao Faraun Mojsiju kad mu je donio naredbu božju, da njegov puk pusti na slobodu, odgovori bezobraznik:*"Tko je taj tvoj Gospodin, da ga poslušam? Ne poznam Gospodina.* (Eksod. 5, 2). Tako isto govori grešnik:"Gospodine, ne poznam te, ja ću raditi po svojoj volji. " Jednom riječju, diže mu čast u lice i okreće mu leđa: okrenuti leđa Bogu i to je smrtni grijeh. Stoga se Gospodin tuži:*"Ti si me ostavio, veli Gospodin, otišao si nazad."*(Jer. 15,6). Bio si nezahvalan, veli Bog, inače te ne bih ostavio; okrenuo si mi leđa.

Bog je rekao da mrzi grijeh, zato ne može a da ne mrzi i dotičnog grešnika! "Na isti način Bog mrzi zločinca i njegovu zloću (Mudr. 14,9). Zbilja, čovjek kad griješi iskazuje se kao neprijatelj Božji i uhvati se s Bogom. Što bi rekao da jedan otrovni mrav zađe u borbu s jednim vojnikom? Bog je onaj moćnik koji je samim htjenjem stvorio nebo i zemlju i sve što je na njima. I samo ako htjedne, jednim htjenjem može sve uništiti. Grešnik kad privoli na grijeh diže ruku protiv Boga. Diže vrat, to jest oholost, i trči da uvrijedi Boga; naoruža se velikim neznanjem veleći:"Što sam učinio? Te kakvo je zlo ovaj grijeh koji sam učinio? Bog je milosrdan, grešnicima oprašta." Kolika je uvreda, kolika bezobraznost, kolika li sljepoća!

Molitva: Evo, Bože moj, pred tvojim nogama odmetnika, besramnika koji se toliko puta usudio u lice te pogrditi i okrenuo ti leđa; ali sad moli milosrđe. Rekao si:"Zavapi k meni i uslišat ću te." (Job.33,3). Već prepoznajem da je jedan Pakao za me malen, ali znaj da se više žalostim što sam te vrijeđao, nego da sam izgubio sva dobra ovog svijeta, i sam život. Ah, moj Gospodine, oprosti mi i ne dopusti da te više vrijeđam.

Ti si me čekao da zauvijek blagoslivljam tvoje milosrđe i tebe samog ljubim: da, blagoslivljam te i ljubim te i po Isusovim zaslugama ufam se da se nikad više neću odijeliti od tvoje ljubavi. Tvoja me ljubav oslobodila paklenih muka; čvrsto se uzdam da će me ubuduće osloboditi i od grijeha. Zahvaljujem ti, moj Gospodine na ovom prosvjetljenju i želji koju u meni pobuđuješ da te zauvijek ljubim. Ah! Zavladaj svim što imam mojom dušom, mojim tijelom, mojom snagom, osjetilima, te mojom voljom i slobodom. *Tvoj sam, spasi me.* Ti si jedina moja ljubav. Pobudi želju u mom srcu da te ljubim. Mnogo sam te vrijeđao i ljubit ću te mnogo, da koliko toliko popravim uvrede koje sam ti nanio. Od tebe se nadam, koji si svemoguć. I još se ufam u tvoje molitve, o Marijo, koje su svemoguće pred Bogom.

2. Grešnik ne samo da vrijeđa Boga, nego ga i pogrđuje:*"Po prestupku zakona Boga pogrđuješ"* (Rim. 2, 23). I zbilja je tako jer griješeći odriče se njegove milosti i radi jedne nevoljne naslade baca pod noge Božje prijateljstvo. Da čovjek gubitkom božanskog prijateljstva zadobije jedno kraljevstvo ili sav ovaj svijet, opet bi veliko zlo učinio i mnogo štete, jer božansko prijateljstvo više vrijedi nego sav svijet i tisuću ovakvih svjetova. Onda zašto pojedini vrijeđaju Boga? Radi malo zemlje, radi oduška srdžbe, radi životinjske naslade, radi jednog dima i radi zlotvornog prkosa:*"Pogrditi će me za pregršt ječma i mrvicu kruha"*(Ez.13,19). Kad se grešnik odlučuje bi li privolio na grijeh ili ne bi, tad (tako reći), uzme u ruku mjeru i mjeri što više

teži: ili milost Božja, koja ga odvraća od grijeha ili onaj dim, ona naslada tjelesnih požuda; i privoli li na grijeh, onda on od svoje strane izjavljuje da za nj više vrijedi dati oduška tjelesnim požudama i onim grešnim nasladama, nego li Božje prijateljstvo. Evo, na koji način nevoljni grešnik sramoti Boga!

David razmišljajući mogućnosti i veličanstvo Božje, govoraše:*"Gospodine, tko ti je sličan?"*(Ps. 34,10). Ali, naprotiv, Bog grešnicima govori kad ga zapostavljaju nevoljnim nasladama:*"S čim si me usporedio i izjednačio."*(Iz. 40, 25). Dakle, veli Gospodin, više je vrijedila ona nevoljna naslada od moje milosti? Ono zlo ne bi učinio da si imao s njim izgubiti ruku ili deset dukata, a moguće i mnogo manje. Dakle, sami Bog, veli Salvijan, tako je ništetan u očima tvojim, da se zapostavi jednoj razuzdanosti, jednoj nevoljnoj nasladi?

Nadalje, kad grešnik vrijeđa Boga svojim nasladama, onda je njemu ona naslada Bog. Zato reče sv. Jeronim:"Svaki, ako ljubi ono što želi, to je njemu Bog. Zloća u srcu jest kumir na oltaru. Zatim veli sv. Toma:*"Ako ljubiš naslade, onda su naslade tvoj Bog".* Isto sv. Ciprijan potvrđuje, veleć:*"Što god čovjek Bogu pretpostavlja, Boga sebi spravlja."* Jeroboam, kad se Bogu odmetnu, stavi se da i narod za sobom povuče na krivoboštvo i zato im pokaza kumir govoreći:*"Evo naših bogova".* Na isti način i vrag radi, pokaže čovjeku onu nasladu i govori mu:*"Što ćeš raditi za Boga?"* Evo tvoga boga, ova naslada, ovo zadovoljenje požuda:*"Uzmi ovo i ostavi Boga."* I grešnik, privoljujući na grijeh, isto čini, mjesto Boga, klanja se onoj nasladi svog srca. Barem, kad čovjek Boga ne grdi, da ga ne grdi u njegovoj nazočnosti; ne on ga vrijeđa i grdi u lice njegovo, jer je Bog svugdje i na svakom mjestu. Ovo sve zna i grešnik i sa svim tim neće prestati izazivati Boga pred njegovim očima. *"Pred mojim licem pobuđuje me na srditost".*(Iz. 55, 3)

Molitva: Dakle, Bože moj, Ti si neizmjerno dobro, a ja sam te više puta promijenio za jednu nevoljnu nasladu, koja je čim sam ju okusio iščezla. Ali ti, iako od mene pogrđen, ipak mi opet pružaš oproštenje, ako hoću i suviše obećavaš da ćeš me opet primiti u svoju milost, ako se skrušeno pokajem što sam te toliko vrijeđao. Da, moj Gospodine, od sveg se srca kajem što sam te pogrđivao; mrzim na svoje grijehe više nego na ikakvo drugo zlo. Evo (kao što se barem uzdam) ja se k tebi vraćam, a ti me već primaš i očinski grliš. Hvala ti, neizmjerna dobroto. Sad mi pomozi i ne daj da te igda više od tebe otjeram. Pakao neće prestati napastovati me, ali ti si moćniji od pakla. Znam da se nikad od Tebe odijeliti neću ako ti se uvijek budem preporučivao; ovo je dakle milost koju mi trebaš dati; da ti se uvijek budem preporučivao i uvijek ti se molio ovako:"Gospodine, čuvaj me, rasvjetljuj me, daruj mi ustrajnost i daj mi Raj; ali povrh svega pokloni mi svoju svetu ljubav, što je pravi raj svih duša. Ljubim te, neizmjerna dobroto i uvijek ću te ljubiti. Radi Isusove ljubavi, uslišaj me. Marijo, Ti si utočište grešnika, pomozi ovog nevoljnog grešnika, koji želi i hoće ljubiti dragog Boga."

3. Grešnik Boga vrijeđa, grdi i time ga mnogo žalosti. Nema osjetljivije žalosti za bilo kojeg čovjeka, kao kad se vidi nezahvalnošću naplaćen od osobe koju je toliko ljubio i nebrojenim dobročinstvima obasipao. A napokon, s kim se grešnik hrva? Vrijeđa, grdi i žalosti dobrog Boga koji ga je stvorio i toliko ljubio, koji je za ljubav njemu svoju krv prolio i svoj život dao; a on smrtno griješeći izgoni ga iz svog srca. U duši koja Boga ljubi i štuje, u njoj Bog stanuje. *"Tko mene ljubi i njega će moj Otac ljubiti, k njemu ćemo doći i s njim ćemo stanovati."*(Iv. 14, 23) Zapamti, s njim stanovati. Bog silazi u dušu da u njoj zauvijek ostane; On nju ne ostavlja, ako ona njega istjera.

No, Gospodine, ti već unaprijed znaš da će te onaj nezahvalnik

otjerati, zašto ne odeš odmah? Zar ćeš baš čekati da te on od sebe istjera? Ostavi ga i pođi prije nego te tako strašno ne uvrijedi. Ne, ne, veli Bog, neću otići dok me baš on ne izbaci.

Dakle, kad duša privoli na grijeh, govori Bogu: "Gospodine, hajde od mene."*"Ustima ne govori, nego djelima"*, veli sveti Grgur. Grešnik znade, da Bog s grijehom ne može stati; već vidi, kad stane griješiti, da će u isti čas Bog otići, te mu progovori:*"Kad već ti ne možeš s grijehom stanovati, a ti hajde, izlazi, sretan ti put!"* I tako goneći Boga iz svoje duše, odmah vrag zauzme njegovo mjesto. Na ona ista usta na koja Bog izađe, vrag uđe. Kad se dijete krsti, onda svećenik zapovijeda vragu:*"Izađi iz njega, nečisti duše i ustupi mjesto Duhu svetomu"*. Tako je, jer ona duša primajući milost postaje prebivalište Božje. Ali, kad čovjek privoli na grijeh, sasvim protivno radi; tad govori Bogu, koji mu u duši stoji:*"Izađi iz mene, Gospodine i ustupi mjesto vragu."* I o tom se Gospodin upravo tužio sv. Birgiji, veleći, da grešnici njega progone isto kao da kojeg kralja prognaju sa njegovog prijestolja, a umjesto njega kakva lupeža ili razbojnika odaberu i na kraljevsko prijestolje postave. Koliko bi tebe mučilo i peklo u duši da te teško uvrijedi onaj kome si mnogo dobra učinio? Ovo je žalost, koju si svom Bogu nanio; Bogu, koji je za te svoj život dao. Bog zazivlje nebo i zemlju da ga sažalijevaju radi nezahvalnosti koju mu grešnici nanose.*"Čujte nebesa odozgor, ušima poslušaj zemljo, sinove othranih i uzvisih, a oni me pogrdiše"*(Iz. 1,2) Jednom riječju, grešnici svojim zloćama žaloste Božje srce. Bog ne može ništa trpjeti, ali da može, bio bi dostatan samo jedan teški grijeh, da od same tuge umre, kako veli o. Medina. Veli sv. Bernardo: *"Grijeh, koliko je to do njega, ubija Boga."* Dakle, grešnik smrtno griješeći, takoreći, pruža otrov Bogu; zaista od grešnikove strane ne fali ništa; da mu život digne. A kako veli sv. Pavao, pod noge se baca sin Božji, dok se sve prezire, što je učinio i

pretrpio Isus, da s ovog svijeta grijeh i zloću digne.

Molitva: Dakle, moj Otkupitelju, koliko sam puta sagriješio, toliko sam te puta otjerao iz moje duše i svojim činom stavio sam se da te usmrtim, ako bi ti mogao umrijeti? Odgovori mi:*"Kakvo sam ti zlo učinio, reci mi, što li sam ti nažao učinio, da si me toliko puta ožalošćivao?"* Gospodine, dao si mi ovo biće i za me si umro; ovo je ono zlo koje si mi učinio. Što ti, dakle, mogu odgovoriti? Velim ti da sam zaslužio tisuću paklova; imaš potpuno pravo da me odmah u nj strpaš.

No, spomeni se one ljubavi radi koje si na križu umro; spomeni se one krvi koju si za me prolio, pak mi se smiluj. Ali ja već znam da ne želiš moju propast nego hoćeš da se spasim, dapače, stojiš na vratima moga srca iz kojeg sam te istjerao, te svojim nadahnućima kucaš da uđeš i veliš, da ti se otvori. Da, Isuse moj, gonim od sebe grijeh i od sveg se srca žalostim i ljubim te više nego ikakvu drugu stvar; uđi, ljubavi moja, vrata su otvorena; uđi i nikad više ne odlazi od mene. Stegni me svojom ljubavi i ne daj da se igda više od tebe odriješim. Ne, moj Bože, nećemo se više rastavljati; ja te grlim i stiskam k mome srcu, pokloni mi svetu ustrajnost. *Ne dopusti da se ikad više odijelim od tebe.* Marijo, majko moja, uvijek me potpomaži, moli Isusa za me, isprosi mi da nikad više ne izgubim njegovu svetu milost.

3. O Božjem milosrđu

Milosrđe nadmašuje sud. (Jak.2,13)

1. Dobrota po svojoj naravi jest prostrana, to jest, sklona svoja dobra drugom dati. S obzirom da je Bog neizmjerna dobrota, mora imati i veliku želju da nas usreći svojom srećom; i zato njegova narav nije da kazni, nego da dijeli milosrđe. Kad Gospodin koga kazni na ovom svijetu, kazni ga stoga da mu se

na drugom smiluje. Pokazuje nam se srdit da se popravimo i zloće zamrzimo. Ako nam pošalje kakvu pokoru, to čini jer nas ljubi, te da nas izbavi vječnog prokletstva. A tko se igda može nadiviti i dostatno nahvaliti milosrđa Božjega, koje Bog grešnicima iskazuje očekujući i zovući ih na pokoru i primajući ih kad se k njemu vraćaju? Oh, veliko li je strpljenje Božje, očekujući nas na pokoru i obraćenje! Brate moj, kad si Boga vrijeđao mogao te je u onaj isti čas usmrtiti; ali te je strpljivo čekao i umjesto da te kazni činio ti je dobra, uzdržao te u životu i providao ti potrebito. Pričinjao se kao da i ne vidi tvoje grijehe, ne bi li se ti osvijestio. No, kako to, Gospodine, ti ne možeš da vidiš ni samo jednog grijeha i opet ih tolike gledaš, a ipak šutiš? Gledaš onog besramnika, onog osvetljivca, onog psovača koji te iz dana u dan sve više vrijeđa, pa ga nećeš kazniti? A zašto tolika strpljivost? Veli Izaija; *da Bog čeka grešnika da se popravi i time da mu može oprostiti i spasiti ga. Govori sv. Toma da bi sva stvorenja, vatra, zemlja, zrak, voda, po njihovom naravnom nagonu kaznila* grešnika da osvete uvrede nanesene njihovome stvoritelju. Ali ih Bog po svom milosrđu suzbija. Ti, gospodine po svojoj dobroti čekaš sve grešnike da se osvijeste i obrate, a zar ne vidiš da se nezahvalnici služe tvojim milosrđem da te više vrijeđaju i pogrđuju.

A zašto toliko strpljenje' zato jer Bog neće smrti grešnika, nego hoće da se obrati i spasi. Oh, veliko li je Božje strpljenje. Govori sv. Augustin da Bog nije Bog, bio bi nepravedan u pogledu velike strpljivosti koju On ima prema grešnicima. Čekati i trpjeti onog koji se strpljivošću poslužuju da se više sili i uzobijesti, na prvi mah čini se da se to protivi božanskoj ljubavi. Neki griješe da svoju savjest umire, i tako mirno spavaju u grijesima mjesece i godine; drugi se opet ponose i diče svojim zloćama. Griješeći, Boga potičemo na srdžbu i da nas kazni, a on nas zove k sebi da nam oprosti.

Molitva: Ah, moj Gospodine, znam da sam po mojim zasluga ma u ovaj čas morao biti u Paklu:"Pakao je kuća moja": Ali po tvom neizmjernom milosrđu sad nisam u Paklu, nego evo me ovdje pred tvojim nogama, i čujem gdje mi naređuješ da te ljubim i obećavaš da ćeš mi oprostiti ako se skrušeno pokajem za uvrede kojim sam te pogrdio. Da, moj Bože, kad već hoćeš da budeš ljubljen i od mene nevoljnog odmetnika, svim te srcem ljubim i ljuto žalim što sam te pogrđivao više nego ikakvo drugo zlo u koje bi mogao upasti. Ah, rasvijetli me, neizmjerna dobroto, daj da upoznam sve krivnje koje sam počinio! Ne, neću se više opirati tvom glasu. Neću više žalostiti onog Boga koji me toliko ljubio, i iz svoje neizmjerne ljubavi toliko puta mi oprostio.

Kamo sreća da te nikada nisam uvrijedio, Isuse moj! Oprosti mi, oprosti mi i daj da od sada unaprijed samog tebe budem ljubio, da samo za tebe uzaživim, koji si za me umro; da za ljubav koju trpim, kad si već Ti iz ljubavi prema meni tolike muke pretrpio. Oduvijek si me ljubio, daj da zauvijek budem plamtio tvojom ljubavlju. Uzdam se da ću to sve dobiti, Spasitelju moj, po tvojim zaslugama. I u tebe se još ufam, o Marijo, spasi me svojim mogućim utočištem.

2. Promotri nadalje milosrđe kojim se Bog služi kad grešnika zove na pokoru. Kada se Adam bijaše odmetnuo od Gospodina, i nakon počinjenog grijeha sakrio se pred njegovim licem, evo, Bog budući je izgubio Adama, ide i traži ga, te maltene plačnim glasom zove ga :*"Adame, gdje si?" Kao riječi jednog rastuženog oca,* tumači o. Periera, *koji traži izgubljenog sina.* Isto je Bog i s tobom toliko puta to učinio, brate moj. Bježao si od Boga, a on te je slijedio zovući te, sad nadahnućima, sad grizodušjem, sad s propovijedima, sad žalostima, sad opet smrću tvojih prijatelja. Čini se da je Isus htio reći o tebi, kad je rekao:*"Trudio sam se zovući i izgubio sam glas.*(Ps. 68). Poslušajte, o grešnici, veli

sv. Terezija, eno vas zove onaj Gospodin koji će vas jednog dana suditi. Kršćanine moj, koliko si puta začepio uši kad te je Bog zvao? Zaslužio si da te nikad više i ne zove. Ali ne, tvoj Bog nije prestao zvati te jer se htio s tobom izmiriti, da se tako spasiš.

Oh, Bože! Tko je bio taj, koji te je zvao? Bio je sami Bog neizmjernog veličanstva. A što si ti bio ako ne nevoljni i smrdljivi crv? A zašto te je zvao? Nizašto drugo, nego, da ti povrati život svoje milosti, koju si izgubio. Da bi tko zadobio Božju milost, bilo bi malo, da cijelog života živi u pustinji; a tebi je Bog svoju milost pružao da ju u samom jednom času primiš s jednim pokajanjem, ipak si je odbio. Sa svim tim opet te Bog nije sasvim odbacio, nego ti je, gotovo plačući, išao u susret, govoreći: *"Sinko, zašto se ne obratiš i zašto hoćeš da se izgubiš!"*

Kad čovjek smrtno sagriješi, tad iz svoje duše Boga izgoni. A Bog, što onda radi? Stoji pred vratima onog nezahvalnog srca i onu dušu na svaki način moli da mu otvori. Da, veli sv. Dionizije Areopogita, *Bog ide u susret grešnicima kao jedan prezren ljubavnik, moleći ih da se ne izgube.* To isto označuje i sv. Pavao pišući svojim učenicima: *"Zaradi Isusa molimo da se s Bogom izmirite".* I lijepo opaža sv. Ivan Zlatousti tumačeći ove riječi sv. Pavla: *"Sam vas Isus moli."* Što moli? Da se s Bogom izmirite, jer On nije neprijatelj koji ne prihvaća mir, nego vi bježite od izmirenja. Ah, kako ovaj dobri Gospodin po cijeli dan ide u susret mnogim grešnicima, dovikujući im:"Nezahvalnici! Ne bježite više od mene; recite mi zašto bježite? Drago mi je vaše dobro; drago i ne želim, nego da vas spasim i zauvijek usrećim; zašto hoćete da se izgubite?" Ali, Gospodine, što ti to radiš? Zašto tako trpiš i toliko ljubiš ove nesretne odmetnike? Kakvu se dobru od njih nadaš? Ti se ponižavaš kad se toliko žalostiš radi ovih nevoljnih i smrdljivih crva koji od tebe bježe.

Molitva: Evo, Gospodine, pred tvojim nogama grdnog nezahvalnika koji prosi milosrđe: *"Oče oprosti mi"*. Ocem te zovem jer si me ti naučio da te tako zovem. Oče moj, oprosti mi. Ne zaslužujem ikakva sažaljenja dok si mi mnogo dobra učinio, a ja tebi mnogo nezahvalan bivao. Ah, radi one ljubavi, koja te je suzbila, Bože moj, da me zauvijek nisi ostavio kad sam od tebe bježao i radi nje iste primi me sad kad ti se vraćam. Daj mi, Isuse moj, veliku žalost, da gorko oplačem uvrede i zloće kojim sam te nebrojeno puta pogrdio; i pokloni mi poljubac pomirenja. Za uvrede koje sam ti nanio kajem se više nego za ikakvo drugo zlo, mrzim ih i ovu moju mržnju ujedinjujem s onom koju si ti imao, moj Otkupitelju u vrtu getsemanskom. Ah, oprosti mi po zaslugama one krvi za me prolivene u istom vrtu. Čvrsto obećavam da te nikada više neću ostaviti i da ću iz svog srca istrijebiti svaku želju koja nije za te. Isuse moj, ljubavi moja, ljubim te više nego ikakvu drugu stvar i uvijek ću te ljubiti i samog ću tebe ljubiti; ali okrijepi me da to sve uzmognem izvršiti; daj da budem sav tvoj. O Marijo, ufanje moje, Ti si Majka milosrđa, moli Boga za me i smiluj se.

3. Zapovjednici i vladari na ovom svijetu ne dostoje se ni pogledati svoje odmetnute podložnike kad od njih mole oproštenje; ali Bog tako s nama ne postupa. Bog ne zna okrenuti lica od onog nevoljnika koji se k njemu vraća i od njega oproštenje moli; ne zna, ne, jer ga On sam zove i obećava da će ga odmah primiti čim k njemu dođe: *"Vrati se k meni i primit ću te."* (Jer. 3,11). Oh, ljubavi i slatke nježnosti kojom Bog grli grešnika kad se k njemu vrati! To nam je upravo Isus htio pokazati onom pričom o ovci, koju našavši: *"I veselo ju stavlja na svoje rame."*(Luk.15) I iza tog sazivlje prijatelje, veleći: *"Radujte mi se jer sam našao izgubljenu ovcu."*(Isto) zatim nastavlja sveti Luka: *"Veliko će veselje biti na nebu zbog jednog obraćenog grešnik."* To isto još jasnije rastumači naš

Otkupitelj u priči rasipnog sina, govoreći, da je On onaj otac, koji, ugledavši gdje mu se izgubljeni san vraća, leti mu u susret i prije nego on progovori, grli ga i cjeliva i grleći ga od veselja i očinske nježnosti smalaksa duhom.

Još i to Gospodin govori, ako se grešnik pokaje i obrati, da će zaboraviti sva njegova pomanjkanja i zloće, kao da ga nikada ni vrijeđao nije. Štoviše govori po Izaiji, dođite grešnici i ako vam ne oprostim, ukorite me kao nevjernika. Ali ne, Bog ne zna mrziti srce koje se ponižava i skrušeno kaje. *"Bog se uzveličava kad milosrđa dijeli i grešnicima oprašta."* (Iz.1,18)

A koliko vremena treba dok oprosti? Ni malo, nego odmah oprašta. Izaija veli:*"Grešniče, nećeš mnogo plakati, na prvu tvoju suzu Bog će se ganuti na milosrđe."* Bog ne radi s nama, kao što mi radimo s njime; Bog nas zove, a mi čepimo uši; ali Bog ne, kad ga mi zovemo, čim se pokaješ i zamoliš oproštenje, odmah se Bog odaziva i oprašta ti uvrede svekolike.

Molitva: Oh, moj Bože, s kim sam se uhvatio? S tobom, koji si tako dobar, koji si me stvorio i za me umro? Pa si me trpio nakon tolikih izdajstava? Ah, samo gledajući strpljenje, koje si sa mnom imao, bilo bi dostatno da uvijek plamtim tvojom ljubavlju! A tko bi ikada podnio tolike uvrede koje sam ti nezahvalno nanio, kao što si ih trpio? Tužna i nevoljna mene, ako se u buduće budem vraćao na grijehe, te se izgubim! Milosrđa, koja si mi dijelio, bila bi za me, oh Bože, jedan novi i teži pakao, nego li je sav Pakao.

Ne, Otkupitelju moj, ne dopusti da te nanovo ostavim. Prije mi smrt pošalji, nego da se to dogodi. Već vidim da me tvoje milosrđe više ne može trpjeti. Kajem se, o najveće dobro, što sam te vrijeđao. Svim te srcem ljubim i čvrsto obećavam da ću sav svoj život, koji mi ostaje za živjeti, tebi posvetiti.

Uslišaj me, vječni Oče, po Isusovim zaslugama! Pokloni mi

svetu ustrajnost i svoju ljubav. Uslišaj me, Isuse moj, radi one krvi, koju si za me prolio! O, Marijo, majko moja, pazi me: *One tvoje milosrdne oči na me svrni i svega me prigrli k Bogu!*

4. Zloraba Božjega milosrđa

Ne znaš, da te Božja dobrostivost potiče na pokoru? (Rim.2,4)

1. Čita se u priči sv. Mateja o kukolju. Izrastao na jednoj njivi kukolj sa pšenicom, htjedoše sluge kukolj iz pšenice počupati. Ali im gospodar reče: *"Ne, pustite neka raste do žetve sve zajedno i u vrijeme žetve narediti ću žeteocima da najprije kukolj poberu i u snopiće svežu i onda bace u vatru".*

Iz ove priče s jedne strane ukazuje se veliko strpljenje koje Bog ima s grešnicima, a s druge strane strogost s kojom postupa s tvrdokornima. Veli sv. Augustin da vrag na dva načina ljude vara: *očajanjem i ufanjem.*

Nakon što čovjek sagriješi napastuje ga do očaja, predočujući mu strahovitu božansku pravdu; a prije nego sagriješi hrabri ga i tješi ufanjem u Božje milosrđe. Zato nas svetac opominje da se: Poslije grijeha ufamo u milosrđe Božje, a prije grijeha da se strašimo božanske pravde. To je zato, jer ne zaslužuje milosrđe onaj tko se milosrđem Božjim služi, da istog Boga više vrijeđa. Bog milosrđe dijeli onim koji ga se boje, a ne onima koji se njime služe, da ga se ne boje. Tko pogriješi protiv pravde, veli Abulense, može se uteći milosrđu; ali tko uvrijedi samo milosrđe, komu će se onda uteći?

Teško bi se našao ijedan tako očajan grešnik koji bi se baš htio izgubiti.

Grešnici griješe, a ne gube ufanja, da se neće spasiti. Griješeći govore: *Bog je milosrdan; ovaj ću grijeh učiniti, te ću se odmah ispovjediti.*

Evo kako grešnici govore, veli sv. Augustin. Ali oh, Bože,

koliko ih je još tako govorilo i mudrovalo, pa su se napokon izgubili!

Nemoj govoriti, veli Gospodin: Veliko je milosrđe koje Bog dijeli; za sve grijehe koje počinim, jednim dijelom od pokajanja dobiti ću oproštenje. Nemoj govoriti, veli Bog, a zašto? Istina da je milosrđe Božje neizmjerno, ali čini ovog milosrđa jesu ograničeni. Bog je milosrdan, ali je i pravdan. *Ja sam milosrdan i pravedan,* reče jednoć Bog sv. Birgji, *a grešnici drže da sam samo milosrdan.* Sveti Bazilije piše da grešnici Boga promatraju s jedne polovine, to jest govore da je milosrdan i preko milosrdan, a o njegovoj pravdi šute.

Podnositi onog, koji se njegovim milosrđem služi da ga vrijeđa i grdi govoraše o. M. Avila, da tad više ne bi bilo milosrđe, nego povreda pravde. Milosrđe je obećano samo Bogo bojećim, a ne onim koji se njegovim milosrđem za zlo služe. Tvrdokornim grešnicima pravda prijeti; i kako god Bog, veli sv. Augustin, ne pomanjkava u obećanjima, tako isto ne vara ni u prijetnjama: *Tko je pravedan obećavajući, pravedan je i prijeteći. Pazi, veli sv. Ivan Zlatousti kad ti vrag, a ne Bog, obećava božansko milosrđe samo da slobodno griješiš. Jao onom,* nastavlja sv. Augustin, *koji se ufa da griješi.* Oh, koliko ih se prevarilo i u pakao sunovratilo, veli isti svetac ovo prazno i netemeljito ufanje! Tužan ti je onaj koji zlorabi Božje milosrđe, da ga to više pogrđuje! Veli sv. Bernardo, da je Lucifera Bog odmah kaznio stoga što se odmetnuo s ufanjem da ga neće kazniti.

Kralj Manasse bijaše grešnik, ali se kasnije obratio i Bog mu je oprostio. Ammon, njegov sin, vidjevši kako lako bi oprošteno njegovom ocu, uzdajući se u oprost, pusti se po svakojakim zloćama; ali za Ammona ne bi milosrđa. Stoga još govori sv. Ivan Zlatousti, da se Juda upravo radi toga izgubio, što je griješeći uzdao se u Isusovo milosrđe i dobrostivost. Jednom riječju, ako nas Bog kroz koje vrijeme trpi, ne trpi nas zauvijek.

Da bi nas Bog zauvijek trpio, ne bi se nitko izgubio; ali je opće mnijenje da se većina kršćana gubi (govoreći o odraslima) " *Široka su i prostrana vrata koja vode u propast, i mnogi na nje ulaze."*(Mat. 7, 13).

Tko Boga vrijeđa ufajući se u oproštenje, taj mu se podruguje, a ne da se kaje, veli sv. Augustin. No, naprotiv veli sv. Pavao: "Bog se ne može ismijati" To bi bilo podrugivati se Bogom, kad bi ga uvijek po volji vrijeđali i potom ufali se da ćemo otići u Raj: Što čovjek bude posijao, to će i požeti. Tko posije zloću, taj se ničemu ne može nadati, osim kazne i Paklu. Mreža, kojom vrag lovi i u Pakao vuče sve one kršćane koji se gube, jest ona varka kojom ih navlači: Griješite slobodno, jer ćete se sa svim grijesima spasiti. Ali, Bog veli: Proklet čovjek koji griješi uzdajući se u oprost. Grešnikovo ufanje poslije grijeha, kad se pokaje, Bogu je milo, ali ufanje tvrdokornih jest grdoba kod Boga. Takova uzdanja potiču Boga da ne odbaci, kao što bi sluga svog gospodara potakao da ga odbaci, kad ga stog ne bi htio slušati, jer mu je gospodar dobar.

Molitva: Oh, moj Bože! Evo me i ja sam jedan od onih koji te vrijeđaju, jer si mi tako dobar bio. Ah, moj Gospodine, pričekaj me, ne pusti me još, a ja se uzdam s pomoću tvoje milosti, da te više neću srditi ni poticati, da me posve od sebe odbiješ. Kajem se, neizmjerna dobroto, što sam te vrijeđao, te što sam tako zlostavljao tvoje strpljenje. Zahvaljujem ti, da si me čekao. Od sad ubuduće neću te više izdavati, kao što sam do sada radio. Toliko si me trpio da me jednog dana vidiš kao ljubitelja tvoje dobrote. Evo, taj dan je već došao, kao što se nadam. Ljubi te iznad svake stvari i više cijenim tvoju milost, nego sva kraljevstva ovog svijeta, i prije nego ju ponovno izgubim, pripravan sam tisuću puta prije svoj život izgubiti. Bože moj, radi Isusove ljubavi, udijeli mi svetu ustrajnost sve do moje smrti sa tvojom

svetom ljubavi. Ne dopusti da se ikada više povratim na izdajstva i zloće i da prestanem tebe ljubiti. Marijo, ufanje moje, isprosi mi ovu ustrajnost, više ništa te i ne tražim.

2. Može tko reći: Bog me je toliko puta do sada pomilovao, nadam se da će i u buduće prema meni biti milosrdan. No, ja odgovaram: Zar zato što je do sad prema tebi bio milosrdan, hoćeš da ga i dalje vrijeđaš? Dakle, kako ti govori sv. Pavao, tako ti prezireš dobrotu i strpljenje Božje? Zar ne znaš, da te je Gospodin do sada podnosio, ne da ga nastaviš vrijeđati, nego da se obratiš i oplačeš svoje zloće? Kada ti, uzdajući se u Božje milosrđe nećeš prekinuti svoje zloće, prekinuti će ih sam Bog. *"Ako se ne obratiš, napeti ću svoju strijelu."*(Ps.7). Bog čeka, ali kad dođe vrijeme osvete, ne čeka više, nego kazni. *"Zato Gospodin čeka, da nam se smiluje."* (Iz.30,18). Bog čeka čovjeka da se obrati i popravi, ali kad vidi, da se onim vremenom, koje mu je dano i produljeno za oplakivanje grijeha služi za umnožavanje istih, tad ono isto vrijeme zove i vapi, da ga sudi. Tako ovo vrijeme i toliki podijeljeni oprosti i milosrđa služiti će na pooštrenje kazne i da se onaj nevoljnik čim prije posve zapusti. A kako ga zapušta? Pošalje mu smrt, ili mu oduzme obilate milosti i ostavi ga s dovoljnom milosti kojom bi se grešnik mogao spasiti, ali se neće spasiti. Zaslijepljena pamet, otvrdnulo srce, zli običaji prouzrokovati će nemogućim njegovo spasenje i tako će ostati zapušten i zanemaren dok nesretno ne zaglavi. Ah, koliko pokaranje! Kakav je znak kad gospodar digne ogradu i dopusti da svako tko hoće ulazi i hoda po njegovom vinogradu, ljudi i živine? Znak je da ga zapušta. Na isti način i Bog radi kad koju dušu hoće zapustiti, digne joj ogradu od svakog straha i bojazni, grizodušja i ostavi ju u tminama; i tad će u tu dušu početi ulaziti svakojake nepodopštine:*"Postavio si mrak i nastala je noć; u nju će se preseliti sve šumske životinje."* (Ps.103, 20)

A onaj zapušteni grešnik što će moći raditi u onom noćnom mraku? Prezirati će sve, milost Božju, Raj, opomene, prokletstva; podrugivati će se samim svojim izgubljenjem.

Bog će ga pustiti na ovom svijetu bez kazni, ali to će za nj biti najteža kazna. Ah, kako je strašna ta kazna, kad Bog grešnika ostavi u rukama njegovih grijeha, te kad više i ne traži od njeg računa! I čini se da se je na nj razljutio kad veli:*"Dignuti ću svoju brigu od tebe, počivati ću i neću se više ljutiti."* (Ezek.16,42). Kako se vidi, ostavlja ga na svijetu da ispuni sve što može zaželjeti njegovo pokvareno srce:*"I ostavio ih je na želji njegovih srdaca.*(Ps.80). Nevoljni i tužni grešnici koji su na ovom svijetu sretni! Znak je da ih Bog čeka, da zauvijek postanu žrtve njegove pravde. Pita Jeremija: *"Zašto su zločesti sretni?"* I odmah odgovara:*"Sakupih ih kao marvu za žrtve"*. Nema veće kazne, nego kad Bog dopusti grešniku da slobodno prelazi iz grijeha u grijeh, po onom što govori David:*"Nagomilaj zloću povrh zloće... nek se izbrišu iz knjige živih."*(Ps. 66). Povrh toga govori Belarmin:*"Nema teže muke, nego kad je grijeh grijehu kazna."* Bolje bi bilo za svakog nesretnog grešnika da mu je Bog poslao smrt odmah iza prvog grijeha, jer umirući, kasnije će imati toliko pakla, koliko je zloća počinio.

Molitva: Moj Bože, u ovom nevoljnom stanju stojeći, već vidim da sam zaslužio ostati bez tvoje milosti i bez svjetlosti, ali vidjevši svjetlost kojom me sad rasvjetljuješ i čuvši gdje me zoveš na pokoru, znak je, da me još nisi zapustio. I kad me već nisi zapustio, hajde, moj Gospodine, pomnoži svoja milosrđa povrh duše moje, podvostruči svjetlost, pobudi i povećaj želju u mom srcu, da tebi samom služim i tebe samog ljubim. Izmjeni me, o svemogući Bože i od izdajice i odmetnika, učini me velikim ljubiteljem tvoje dobrote i da jednog dana stignem na nebo, da zauvijek slavim tvoje milosrđe. Ti mi, dakle, hoćeš oprostiti, a ja drugo i ne želim, osim oproštenje i tvoju ljubav.

Kajem se, neizmjerna dobroto, što sam te toliko puta mojim grijesima ožalostio. Ljubim te, o najveće dobro, jer mi to zapovijedaš, ljubim te jer si dostojan svake ljubavi. Ah, moj otkupitelju, po zaslugama tvoje krvi, daj da te uzljubi onaj grešnik, kog si toliko ljubio i tolikom strpljivošću kroz toliko godina podnosio. Po tvom milosrđu svemu se nadam.

Uzdam se da ću te od sad unaprijed ljubiti sve do moje smrti i zauvijek na drugom svijetu. *Na vijeke ću slaviti milosrđe Božje.* I uvijek ću slaviti tvoje milosrđe, o Marijo, koja si mi tolike milosti isprosila, sve sam ih dobio po tvom zagovoru. Proslijedi, Gospo moja, potpomažući me i izmoli mi svetu ustrajnost.

Molitva: Pripovijeda se u životopisu sv. Vjekoslava Nusa, kako su u Palermu bila dva dobra prijatelja. Jednoć, idući skupa, Cesar, tako bijaše jednom ime, reče svom zamišljenom drugu: *"Eto vidiš, što ti vrijedi da si išao na ispovijed, te si stoga sada tako zamišljen? Čuj, iza toga nastavi, jednog dana reče mi o. Nusa, da ću po Božjoj odredbi samo dvanaest godina još živjeti, te ako se kroz ovo vrijeme ne popravim, da ću zlom smrću završiti. Kroz ovo vrijeme išao sam na sve krajeve svijeta i bolovao sam, osobito jednom bio sam posve na kraju, ali sad u ovom mjesecu u kojem navršavam onih dvanaest godina, zdraviji sam nego ikad u mom životu".* Poslije tog razgovora pozovu ga da u prvu subotu dođe slušati jedan njegov novi igrokaz koji je bio sastavio. Sad, što se dogodi? U subotu, dana 24. studenog 1668., u onaj čas kad izlaziše na pozornicu, udari ga kap i namah umre i izdahnu na rukama jedne žene, isto glumice i tako ovaj prizor završi. Sad prijeđimo na nas, brate moj, kad te neprijatelj pakleni napastovati stane da nanovo sagriješiš, ako se želiš izgubiti, onda stoji u tvojoj volji griješiti, ili ne; a li onda nemoj govoriti da se hoćeš spasiti kad hoćeš griješiti, drži se već izgubljenim i zamisli da u onaj isti čas Bog piše tvoju osudu i da ti govori: *"Što sam imao više učiniti mom vinogradu, a nisam učinio?"*(Iz. 5,4).

Nezahvalniče, što sam drugo imao učiniti za te, a nisam učinio? Hajde sad, kad već hoćeš svoje izgubljenje, budi osuđen zauvijek. Valjda ćeš reći: A gdje je milosrđe Božje? Ah, nevoljniče! Zar to nije milosrđe Božje, što te je kroz toliko godina i s tolikim grijesima podnosio? Ti bi trebao uvijek biti prostrt po zemlji zahvaljujući mu i govoreći:*"Božje je milosrđe što nisam propao."*Ti počinivši samo jedan teški grijeh učinio si najveće zlo, kao da si pod noge bacio najvišeg vladara ovog svijeta; toliko si grdoba počinio; da si uvrijedio i svog rođenog brata kao što si Boga, ne bi te trpio ni podnosio. Bog te nije samo čekao, nego te je mnogo puta i zvao na pokoru da ti oprosti. *Što sam drugo imao učiniti?* Da bi Bog imao kakvu potrebu od tebe, ili da si mu učinio kakvo veliko dobročinstvo, bi li ti mogao veće milosrđe iskazati? Ako se nanovo vratiš na grijehe, učinit ćeš da se njegova milosrdnost promijeni u srdžbu i osvetu.

Da onu smokvu, koju je gospodar našao bez ploda poslije godine dana nakon što joj je oprostio i marljivo ju obrađivao, opet ju nađe bez ploda, tko bi se mogao nadati da bi joj gospodar tako lako oprostio i ne bi ju posjekao? Čuj, dakle, kako prijeti sv. Augustin:*"O, neplodno stablo, za sad uklonjena je sjekira, ali ne budi sigurno, biti ćeš posječeno."* Veli svetac, kazna ti je odgođena, ali nije oproštena; ako i dalje budeš zlorabio njegovo božansko milosrđe biti ćeš posječen, to će te na kraju stići. Zar hoćeš čekati da te baš Bog baci u Pakao? Ali, ako te spremi, znaj da više za te neće biti spasa. Bog šuti, ali neće šutjeti zauvijek; kad stigne vrijeme osvete, onda više ne šuti:"Ovo si i ovo radio i šutio sam. Mislio si, nevaljalče, da ću ti biti sličan! *"Ukoriti ću te i iznijeti ću sve pred tvoje lice."*(Ps. 49, 21). Predočiti će ti sva učinjena milosrđa, da te ona sude i zasluženu osudu izreknu.

Molitva: Ah, moj Bože, tužne mene ako ti i dalje ne budem

vjeran i povratim se na grijehe nakon ove svjetlosti kojom me sad rasvjetljuješ! Ova svjetlost jest znak da si spreman oprostiti mi. Kajem se, o najveće dobro, od svih nanesenih ti uvreda kojim sam pogrdio tvoju neizmjernu dobrotu. Uzdam se da ću po tvojoj Krvi primiti oproštenje; ali ako bih se ponovno povratio na grijehe, uviđam da bih zaslužio osobiti Pakao za se. I ovo je ono što me straši, o Bože duše moje; mogao bih se opet povratiti da ponovo izgubim tvoju milost. Toliko sam puta obećavao da ću ti vjeran ostati i opet sam se usudio odmetnuti od tebe. Ah, Gospodine, ne dopusti da se to ikada dogodi! Ne dopusti da ponovo upadnem u tu nesreću i izgubim tvoje prijateljstvo. Kazni me drugim čim hoćeš, ali ovo ne:*"Ne dopusti da se od tebe odijelim."* To sad ponavljam, moj Bože i daj da uvijek to isto ponavljam. Ljubim te, Otkupitelju dragi, ne ću se više od tebe odjeljivati po zaslugama tvoje smrti, pokloni mi veliku ljubav, da me potpuno i čvrsto priveže uza te i da se nikada više od tebe ne odijelim. O, Marijo, majko moja, ako se po nesreći opet vratim na prijašnje moje zloće i nastavim Boga vrijeđati, bojim se da me Ti ne ostaviš. Pomozi mi, dakle, svojim molitvama, isprosi mi ustrajnost i Isusovu ljubav.

5. O broju grijeha

Što se brzo ne izriče osuda protiv grešnika, zato sinovi čovječji zlo rade. (Prop. 3.11)

1. Da Bog odmah kazni čim ga tko uvrijedi, jamačno se ne bi toliko vrijeđao ni pogrđivao koliko se danas pogrđuje; ali zato što Gospodin odmah ne kazni, nego čeka i trpi, ne znači da će Gospodin čekati i trpjeti zauvijek. Mišljenje je mnogih svetih otaca, naime sv. Bazilija, sv. Jerke, sv. Ambrozije, sv. Ćirila Aleksandrijskog, sv. Ivana Zlatousta, sv. Augustina i mnogih drugih, kao što je Bog svakom odredio koliko će tko živjeti,

stupnjeve svetosti ili razuma, koliko hoće, da mu dade, tako je isto odredio koliko će komu grijeha oprostiti i kad se taj određeni broj navrši, više ne prašta.

Veli sv. Euzebije:*"Bog čeka do određenog broja, a poslije ostavlja."* Isto tvrde svi gore navedeni oci.

A ovi sveti oci nisu na slijepo pisali, nego su se oslanjali na sveto pismo. Na jednom mjestu reče Gospodin, da suzdrži propast Amorea, jer se još ne bijaše navršio broj njihovih grijeha.

Na drugom opet mjestu govori:*"Neću se više smilovati Izraelcima."* I na više mjesta sveto pismo slično govori. Grešnici ne vode računa o svojim grijesima, ali vodi Bog, da ih uzmogne kazniti kad žetva dozri, to jest, kad navrši broj njihovih grijeha. Grešnik valja da se straši i već oproštenih grijeha, jer ako nadodaš koji novi, moglo bi se dati, da ovaj novi grijeh sa prošlim ispunjava određeni broj i tad za te ne će biti više milosrđa ni oprosta. A na jednom drugom mjestu sv. Pismo još jasnije govori:*"Bog strpljivo čeka do sudnjega dana, da onda narode kazni, kad su puni grijeha."*(Mak. 6,14). Tako dakle, Bog čeka do onog dana u kom se navrši broj grijeha i onda kazni.

Od takvih kazni ima mnogo primjera u svetom pismu, osobito Saulov, koji naposljetku ne posluša Boga. Bog ga za to zapusti, na što je zaklinjao Samuela da se za nj moli. Samuel mu odgovori:*"S tobom se neću povratiti jer si odbacio riječ Božju, zbog čega te je Bog od sebe odbacio."*(Kr.15,25).

Primjer je Baldasarov, koji za stolom pogrdi crkveno posuđe, poslije čega ugleda na zidu upisano: Mane, Tekel, Fares. Daniel tumačeći mu ove riječi reče: *" Izmjeren si i pronađen si, da si lud."*(Dan.5,29). Tim mu pokazujući, da su mu grijesi postigli mjeru božanske pravde; i tako taj nesretni kralj iste noći bi ubijen. Ah, kolikim se isto događa, koji za mnogo vremena žive u zloćama i kad se navrši broj njihovih grijeha, tad ih smrt pokosi

i u Pakao strovali! Neki se muče te istražuju broj zvijezda, broj anđela ili broj godina koliko će tko živjeti; ali tko bi ikad mogao pronaći broj grijeha, koliko će mu ih Bog oprostiti? I s tog valja da se strašimo. Tko zna, brate moj i onu prvu nasladu i onaj prvi grijeh koji učinismo, hoće li nam Bog oprostiti?

Molitva: Ah, moj mili Bože, zahvaljujem ti; koliko ih danas živi u Paklu sa manje grijeha nego ih ja imam i za njih više nema oprosta, niti ikakve nade, a ja evo još živim izvan Pakla i ufam se da ćeš mi oprostiti i Raj udijeliti, samo ako htjednem. Da, moj Bože, hoću oproštenje. Kajem se više nego od ikakva drugog zla, što sam te vrijeđao, jer sam pogrdio tebe, neizmjernu dobrotu. Vječni Oče, pogledaj svog dragog Sina koji je za me na križu umro i po njegovim zaslugama oprosti mi. Obećavam da ću prije sto puta umrijeti, nego te više vrijeđati. Pogledavši na broj prošlih grijeha u od tebe primljenih milosti, svim se pravom bojim, ako još i jedan učinim, da bi se popunio broj mojih grijeha i tako bi se nevoljan zauvijek izgubio. Ah, pomozi me svojom svetom milošću. Uzdam se da ćeš me rasvijetliti i okrijepiti i tako da ti ostanem vjeran. I ako bi vidio da bi se po čemu opet povratio na grijehe, u onaj isti čas pošalji mi smrt, kad vidiš da sam u tvojoj milosti. Bože moj, ljubim te nadasve i više se plašim da ne izgubim tvoje milosti, nego li same smrti; po svom milosrđu ne dopusti da se to igda više dogodi i tvoju milost ponovno izgubim. Marijo, majko moja, za ljubav smiluj mi se i isprosi mi svetu ustrajnost.

2. Veli onaj grešnik: Bog je milosrdan i oprostiv. Odgovaram: A tko to niječe? Zaista milosrđe Božje jest neizmjerno i sa svim tim koliko ih se izgubi? Bog liječi onog koji ima dobru volju. On oprašta grijehe, ali ne može dozvoliti volji da griješi. Nastaviti će: ali samo mlad. Mlad si? Bog ne računa godine i dob, nego grijehe. I ova mjera grijeha nije za svakog jednako određena;

nekim Bog oprosti sto grijeha, a nekim hiljadu, a neke odmah iza drugog grijeha baca u Pakao. Koliko ih je Bog poslao u Pakao nakon prvog grijeha? Pripovijeda sv. Grgur kako je neko dijete od pet godina bačeno u Pakao stoga što je izreklo samo jednu psovku. Očitova presveta Djevica Marija Božjoj službenici Blagoslavi florentinki, kako je neka djevojčica od dvanaest godina na prvi grijeh bila osuđena. Drugo jedno dijete od osam godina odmah iza prvog grijeha umre i izgubi se. Govori se u evanđelju kod sv. Mate, pogl. 21., kad je Gospodin našao onu smokvu bez ploda, da ju je odmah prokleo, te je usahnula. Moguće da bi se kakav bezobraznik našao koji bi stao istraživati zašto Bog jednom oprašta tri grijeha, a četvrtog neće? U tom pogledu treba razmotriti božanski sud, te s Apostolom reći:*"O, visino bogatstva, mudrosti i Božjeg znanja! Koliko su nedokučivi njegovi sudi i neistraživi njegovi puti."*(Rim.11,33) Sveti Augustin veli:"On zna komu će oprostiti, a komu ne." Komu više oprašta, to iz ljubavi radi; a komu ne oprašta, tomu po pravdi ne oprašta. Nastaviti će tvrdokornik:"Ali ja sam do sada toliko puta Boga uvrijedio, pa mi je uvijek oprostio; i po tom se nadam , da će mi i ovaj drugi grijeh oprostiti. A ja tebi govorim: *"Zato što te Bog još nije kaznio, zar te neće nikad ni kazniti? Popuniti će se broj i doći će kazna."* Jaki Samson općeći sa Dalilom nije mislio doći u šake Filistejaca, nego da će ih se osloboditi kao i prije. No posljednji put bi uhvaćen i usmrćen. *Nemoj reći,* veli Gospodin, *toliko sam grijeha počinio, pa kakvo mi se zlo dogodilo?* Doći će jedan dan, pa će sve naplatiti i što ti je više praštao, to će te više kazniti. Veli Zlatousti, da se je više bojati, kad Bog tvrdokornoga trpi, nego kad ga odmah kazni. Jer, kako piše sv. Grgur, one koje Bog većom strpljivošću čeka, poslije ih većom strogošću kazni ako ostanu nezahvalni. A često, nastavlja isti svetac, oni, koji su za dulje vremena trpljeni i čekani, umiru nenadano i nemaju više vremena da se obrate.

Osobito što te je Bog više rasvjetljivao, toliko ćeš se više zaslijepiti i otvrdnuti u grijesima. A sv. Pavao govori:"Nije moguće, opće govoreći, da se jedna rasvijetljena duša popravi, kad se vraća na prvašnje zloće."

Strahovito je ono što Gospodin govori protiv onih koji ne žele čuti njegovog glasa:*"Jer sam vas zvao, a niste se odazvali.. Ja ću pak na vašoj propasti smijati i podrugivati vam se."*(Pr.1,14). Neka se zapamte ove riječi:*"Ja ću se pak"*... znače, kako se je god onaj grešnik podrugivao Bogu, ispovijedajući se i obećavajući, a poslije ga uvijek izdavao; tako isto će se Bog s njim podrugivati na čas njegove smrti. *"Kao pas koji se vraća na svoje rigotine, isto radi i onaj bezumnik, koji se povraća na svoje zloće.*(Prov.16,1). Ove riječi tumačeći sv. Dionizije kartuzijanski veli:*"Kako je god gadan i preziran onaj pas koji jede što je prije izrigao; na isti način je gadan i preziran pred Bogom, koji se povraća na one svoje zloće koje je bio na ispovijedi zamrzio."*

Molitva: Evo me, Bože moj, pred tvojim nogama, ja sam onaj gadni i prezirni pas koji sam se toliko puta ponovno hranio onim zabranjenim jabukama koje sam prije bio zamrzio. Ne zaslužujem ikakva milosrđa, o moj Otkupitelju! Ali, ona Krv, koju si za me prolio, hrabri me i zadužuje da se u nju ufam. Ah, koliko sam puta sagriješio, a ti si mi milostivo opet oprostio! Obećao sam da te više neću vrijeđati i ja sam se opet vraćao na bljuvotine, a ti si mi ponovo oprostio! Što očekujem? Upravo ovo, ili da me otpraviš u Pakao ili me pustiš da grijesi mnome vladaju, što bi za me veća kazna bila, nego li sam Pakao? Ne, moj Bože, popraviti ću se i da ti ostanem vjeran, sve moje ufanje staviti ću u te i kad budem napastovan, uvijek ću se k tebi utjecati. Do sad sam se uzdao u svoja obećanja i odluke i zanemarivao sam k tebi se utjecati u mojim napastima i ovo je bila

moja propast. Ne, od sad ubuduće ti ćeš biti jedino moje ufanje i jakost i tako ću moći sve učiniti. Udijeli mi, dakle, tvoju milost po tvojim zaslugama, o Isuse moj, da ti se uvijek budem preporučivao i pomoć od tebe molio u mojim potrebama. Ljubim te, o najveće dobro i tebe samog ću ljubiti i ništa drugo; ali me moraš potpomagati. I ti me još pomozi svojim zagovorom, o Marijo, majko moja, uvijek me drži pod svojim plaštem i daj da te uvijek budem zvao, kad budem napastovan.

Tvoje sveto ime biti će moja jaka obrana.

3. *"Sinko, sagriješio si; ne povraćaj se više na nje, nego za prošaste moli da ti se oproste."*(Crk.21,1)

Evo, kako te opominje tvoj Gospodin, kršćanine moj, jer hoće da se spasiš: sinko, ne vrijeđaj me više nego od sad unaprijed samo traži oproštenje za prošle svoje grijehe.

Brate moj, koliko si više vrijeđao Boga, toliko se imaš strašiti i čuvati, da ga više ne vrijeđaš, jer još sam sa jednim grijehom mogao bi doći pred božanski sud i biti osuđen. Ne kažem da ćeš se uistinu odmah izgubiti, čim drugi grijeh učiniš, jer to ne znam; nego bi se to lako moglo dogoditi. Zato kad budeš napastovan, reci:" A tko zna hoće li mi Bog više oprostiti, te se ne izgubim?! Za ljubav reci mi: kad bi i najmanje sumnjao, da u kakvu jelu ima otrova, bi li ga jeo? Bi li išao onim putem, na kojem misliš da te čekaju neprijatelji s namjerom da ti život oduzmu, a mogao bi drugim sigurnijim pobjeći? I tako kakvu sigurnost možeš imati, koliko li možeš i pomisliti kad se povratiš na grijehe, da ćeš se moći srdačno vraćati na prijašnje bljuvotine? Ili griješeći, da ti Bog neće poslati smrt u onaj isti čas kad staneš griješiti ili poslije grijeha, da te neće odbaciti?

Ah, Bože! Kad kupuješ kakvu kuću, svom pomnjom gledaš da za nju ne daš više nego vrijedi i da ne prospeš novac uzalud. Ako misliš uzeti kakav lijek, najprije se osvjedočiš da ti ne bi škodio. Kad prelaziš preko kakva potoka pomnjivo paziš da u nj

ne padneš. A radi jedne nevoljne, smrdljive i uprav živinske naslade hoćeš da staviš na pogibelj svoj vječni spas, veleći: Nadam se da ću se ispovjediti?

No pitam te ja: kad ćeš se ispovjediti? U prvu nedjelju. A tko ti jamči da ćeš do nedjelje živjeti? Sutra. A tko ti obećava ono sutra? Veli sv. Augustin, kako možeš odlučiti da ćeš se sutra ispovjediti, kad ne znaš hoćeš li i jedan sat još živjeti? Bog je obećao, slijedi isti svetac, oprostiti onom, koji se skrušeno pokaje, ali ono sutra nije nikom obećao, a pogotovo onima koji ga vrijeđaju. Ako sad griješiš, možda će ti Bog dati vremena da se popraviš i pokoru učiniš, a možda i neće, i ako ti ga ne da, što će onda zauvijek s tobom biti? Međutim, ti radi jedne nevoljne naslade upropaštavaš dušu i stavljaš ju na pogibelj, da zauvijek ostane izgubljena. Bi li ti stavio na pogibelj svojih hiljadu dukata radi ove nevoljne i smrdljive naslade? Još: bi li za onu časovitu i kratku nasladu pustio sve što imaš, novac, kuće, imanje, slobodu i sami svoj život? Ne bi, onda kako bi za onaj grijeh dao dušu Raj i svog Boga? Reci mi je li istina ono što nas vjera uči, da postoji Raj, Pakao i vječnost? Vjeruješ li, ako te smrt pokosi u smrtnom grijehu, da ćeš se zauvijek izgubiti? Zar to nije velika ludorija i drzovitost sam sebe osuđivati na vječne muke, govoreći:"Nadam se da ću se kasnije popraviti?" Bi li se našao takav luđak, koji bi otrov popio govoreći: Može biti da ću se lijekovima izliječiti; a ti hoćeš, da se osudiš na vječnu smrt, govoreći i sam sebe zavaravajući: Moglo bi se desiti, da ću se izbaviti iz propasti? O ludosti, koja si odnijela i nosiš tolike duše u Pakao! Gospodin Bog prijeti. *"Griješio si drzovito uzdajući se u božansko milosrđe, iznenada će te stići kazna, a nećeš znati odakle dolazi:"*(Iz.14,10)

Molitva: Evo, gospodine, jednog od onih luđaka koji je toliko puta izgubio dušu i svoju milost, uzdajući se da će ih opet prib-

aviti. Ah! Da si mi smrt poslao u onaj čas, one noći kad sam bio u grijehu, što bi od mene bilo? Zahvaljujem tvom milosrđu, što me je čekalo, te što mi sad pokazuje moje ludorije. Već vidim gdje hoćeš da se spasim i ja ću se spasiti. Kajem se, o neizmjerna dobroto, što sam ti toliko puta leđa okrenuo i svim te srcem ljubim. Ufam se u zasluge tvoje pregorke muke, o Isuse moj, da neću više ludovati; oprosti mi brzo i primi me u svoju milost, a ja te više nikada neću ostaviti. Ah, ufam se, o moj slatki Otkupitelju, da nikad više neću biti bez tvoje milosti i ljubavi. Udijeli mi svetu ustrajnost i daj da ju uvijek budem molio, osobito kad budem napastovan zazivajući u pomoć tvoje sveto Ime i tvoje svete Majke, govoreći: Isuse moj, pomozi mi. Da, Kraljice moja, utičući se k tebi, neprijatelji me neće nikad moći svladati. I ako napast ustraje isprosi mi da te neprestano i ja zazivam u pomoć.

6. Biti u milosti Božjoj jest veliko dobro, a veliko zlo ne imati Božje milosti.

Čovjek ne poznaje njezine vrijednosti.(Job 28, 13)

1. Veli Bog: *Tko zna razabrati dragocjenije stvari od prostih, sličan je Bogu, kad zna zlo zamrziti, a dobro odabrati.* Pogledajmo kakvo je dobro milost, a kakvo zlo nemilost. Čovjek ne zna cijeniti milosti Božje i zato ju zamjenjuje za ništa, daje ju za jedan prolazni dim, za malo zemlje, za jednu živinsku i časovitu nasladu; ali ona vrijedi nebrojena blaga kojim zaslužujemo prijateljstvo Božje (kako veli Bog po ustima mudroga). Tako dakle duša koja se nalazi u milosti Božjoj jest Božja prijateljica. Pogani, koji ne imaše svijetla vjere držahu nemogućim da prosti stvor može prijateljevati s Bogom i sudeći po naravnom shvaćanju pravo su govorili, jer prijateljstvo, kao što veli sv. Jeronim, prijatelje izjednačuje. No Bog je na više

mjesta izjavio da mi po njegovoj milosti postajemo njegovi prijatelji, ako opslužujemo njegove zapovijedi:*"Vi ste mi prijatelji, ako opslužujete, što sam vam naredio."* (Iv.15,14).

Zato kliče sv. Grgur: O, neizmjerna dobroto Božja! Ne zaslužujemo ni da nas nazove svojim slugama, a on nas zove prijateljima!

Koliko bi se držao sretnim onaj, koji bi svog kralja imao za prijatelja. Bila bi velika bezobraznost bilo kojeg sluge, kad bi tražio da sklopi prijateljstvo sa svojim vladarom. Ali to nije bezobraznost, kad duša traži da se sprijatelji sa svojim Bogom.

Pripovijeda sv. Augustin, kako su neka dva dvorjanina carske pratnje došla u jedan pustinjački samostan. Jedan od njih uze čitati život svetoga Ante opata. Čitanjem njegovo srce počelo sa odvajati od zemaljskih dobara i svjetskih želja. Zatim obrati se prema svom drugu i progovori mu ovako:*"Što mi tražimo? Služeći našeg cara, možemo li se ičem drugom od njega nadati, no njegovu prijateljstvu? I sve kada bi se popeli do tolikog stupnja, tad bi još više stavili na pogibelj naš vječni spas, a sve te časti dokle bi trajale? Ali ne, teško da ikada svog cara mogu imati za prijatelja, a prijatelj Božji, ako hoću, mogu odmah postati."*

Tko je, dakle, u milosti Božjoj, taj je prijatelj Božji. Još više postaje njegovim sinom. Ovo je velika sreća, koju nam je pribavila božanska ljubav po Isusu. Štoviše duša u milosti jest zaručnica Božja. Zato otac rasipnoga sina, dobivši ga opet u milost, naredi da mu se dade prsten u znak zaruka. K tomu još postane stan Duha svetoga. Sestra Mara Dognes pri krštenju jednog djeteta vidjela je gdje vrag iz djeteta izlazi, a Duh sveti ulazi s pratnjom anđela.

Molitva: Dakle, Bože moj, moja duša dok je stala u tvojoj milosti, dotle je bila tvoja prijateljica, kćer, zaručnica i prebival-

ište; a poslije griješeći to je sve izgubila i postala tvoja neprijateljica i robinja Pakla. No, zahvaljujem ti što mi daješ vremena da opet zadobijem tvoju milost, o moj Bože. Kajem se što sam te vrijeđao i žalim više nego ikakvo drugo zlo, o neizmjerna dobroto i ljubim te povrh svake stvari. Ah, primi me nanovo u svoje prijateljstvo. Po tvom milosrđu ne odbij me od sebe. Znam vrlo dobro po mojim zaslugama da bi me trebao zauvijek odbaciti, ali Isus zaslužuje da me opet pokorna primiš, i to iz ljubavi žrtve u kojoj je sam sebe tebi prikazivao na Kalvariji. Oče moj, ovako me je tvoj ljubazni Sin učio da te zazivam, Oče moj, dođi i sa svojom milosti kraljuj u mom srcu; daj da samo tebi služim, za te samo živim i tebe samo ljubim. Ah, ne dopusti da me neprijatelji napastuju jače, nego ih mogu svladati. Oslobodi me Pakla, ali me prije sačuvaj od grijeha, koji me on jedini može strovaliti u Pakao. O, Marijo, moli za me i izbavi me iz ovog velikog zla, ne daj da ikada više sagriješim i ostanem bez Božje milosti.

2. Veli sv. Toma Akvinski da dar milosti nadmašuje svaki drugi dar koji jedan stvor može primiti, dočim milost čovjeka čini dionikom same Božje naravi. Toliko nam je Isus svojom mukom zaslužio: dao nam je onaj sjaj koji je primio od Boga. Jednom riječju, tko je u milosti Božjoj, taj se samim Bogom sjedinjuje. Reče naš Otkupitelj da u dušu, koja je u milosti Božjoj, dolazi presveto Trojstvo, da u njoj stanuje.

Duša, koja je u milosti i čista od grijeha, pred očima Božjim, tako je lijepa, da ju sam Bog hvali: *"Koliko si lijepa, prijateljice moja! Koliko si lijepa."*(Kant.4.1). Rekao bi da Gospodin ne zna dignuti svojih očiju s duše, koja ga ljubi, ni svoje uši od nje odvratiti u svemu, što se od njega traži. Govoraše sv. Birgja, da čovjek ne bi mogao gledati ljepotu duše nalazeći se u milosti Božjoj, a da ne bi umro od radosti. I sv. Katarina Sienska gledajući jednu dušu koja se nalazila u milosti Božjoj reče, da bi

drage volje svoj život dala, samo da ona duša ne bi izgubila onu ljepotu, i zato je ova svetica uvijek ljubila zemlju, kuda bi svećenici prolazili misleći da se po njima dušama povraća milost Božja.

Koliko, pak, zasluga može steći duša koja je u milosti!

Svakog časa može zadobiti vječnu slavu, sv. Toma veli, da svaki čin, koji duša iz ljubavi učini, zaslužuje posebni raj. Zašto dakle, zavidimo velikašima ovog svijeta? Ako smo u milosti Božjoj, svakog časa možemo mnogo većih velikoća i ljepota steći na nebu.

Neki brat Isusove družbe, kako piše Petrinjani u svojim životopisima, poslije smrti ukazao se jednom svom drugu i rekao mu, da se spasio zajedno sa Filipom drugim, španjolskim kraljem i da obadvojica već uživaju vječnu slavu; ali koliko je na zemlji od njega manji bio, da je sad na nebu od istog toliko viši u Raju.

Nadalje, samo onaj, koji ju kuša i ima, može shvatiti mir, koji i na ovom svijetu uživa duša koja se nalazi u milosti Božjoj:"Okušajte i vidite, koliko je sladak Gospodin".(Ps.33). Riječi Gospodinove ne mogu pogriješiti:*"Veliki mir ljubiteljima tvog zakona"*.(Ps.118,65). Mir, koji je s Bogom sjedinjen natkriljuje sve naslade koje osjetila i ovaj svijet mogu dati.

Molitva: O, Isuse moj, Ti si onaj dobri pastir, koji si se pustio usmrtiti, da nama, tvojim ovčicama, život povratiš. Dok sam od tebe bježao, ti si mi išao u susret tražeći me; primi me sad, kad ja tebe tražim i skrušeno se k tebi vraćajući padam pred tvoje svete noge. Nanovo mi daj tvoju milost koju sam nevoljno svojim opakim zloćama izgubio. Iz sveg se srca kajem, i od teške žalosti bi umro, što sam Ti toliko puta leđa okrenuo i bježao od tebe. Oprosti mi po zaslugama one pregorke muke, koju si na križu za me pretrpio. Sveži me slatkim lancima tvoje svete

ljubavi i ne daj da ikada više od tebe pobjegnem. Daj da strpljivo podnesem sve muke i nevolje koje mi budeš poslao, kad sam već zaslužio vječne muke u Paklu. Daj da dragovoljno primim sve poruge od ljudi, kad sam već zaslužio ostati u Paklu zauvijek pod vražjim nogama. Jednom riječju, daj da potpuno poslušam i izvršim sva tvoja nadahnuća i svaku svjetsku protivštinu nadvladam za tvoju ljubav. Odredio sam, da ću unaprijed samom tebi služiti; drugi neka govore što hoće, ja ću samo tebe ljubiti, o preljubljeni moj Bože. Tebi samo ću ugađati, ali mi pomozi, jer bez tvoje pomoći ne mogu ništa činiti. Ljubim te, Isuse moj, svim srcem i uzdam se u tvoju Krv. Marijo, ufanje moje, pomozi mi svojim molitvama. Dičim se da sam ti sluga; a ti se ponosiš što grešnike spašavaš, koji ti se utječu; pomozi mi i spasi me.

3. Pogledajmo sad nesretno stanje u kojem se nalazi duša koja je u nemilosti Božjoj. Najprije, ona je odijeljena od Boga, svog najvećeg dobra. Tako dakle niti je ona više Božja, niti je Bog njezin:*"Vi niste više puk moj, ni ja vaš."*(Oz.1.9). Ne samo da nije više njegova, nego ju i mrzi i u Pakao osuđuje. Gospodin Bog nikakvog svog stvora ne mrzi, ni najsitnijih životinjica; ali Bog ne može dopustiti da grešnika ne mrzi. Da, jer Bog ne može ne mrziti grijeh i zloću, koja se u svem protivi njegovoj svetoj volji, stoga mrzeći grijeh dosljedno mrzi i grešnika, koji je s grijehom usko spojen.

Ah, Bože dragi, ako tko živi u neprijateljstvu sa svojim vladarom ovdje na zemlji, ne može mirno spavati, neprestano se bojeći zaslužene smrti. Tko je pak, u neprijateljstvu s Bogom, kako može biti miran i slatko spavati? Zločinac više puta pribjegne u koje daleko mjesto ili zakloni se u kakvu šumu i tako izbjegne srdžbu svog vladara; ali tko može uteći ispred Božjih ruku? Gospodine, govoraše David kralj, da se popnem gore na nebo, da se sakrijem u Pakao, gdje god odem, tvoja će me ruka

dohvatiti.

Nevoljni grešnici! Oni su prokleti od Boga, prokleti od anđela, prokleti od svetih, proklinju se još i na zemlji svaki dan od svih svećenika, od svih redovnika, koji proglašavaju govoreći božansku službu; *Proklet tko ostavlja tvoje zapovijedi.*

Suviše grijesima i nemilošću Božjom gubimo sva prava i zasluge na Nebo. Čovjek, makar zaslužio koliko sv. Pavao pustinjak koji je devedeset osam godina proživio u jednoj pećini, koliko sv. Franjo Zaverio, koji je Bogu zadobio deset milijuna duša; da zasluži koliko sv. Pavao apostol, koji je pred Bogom toliko zasluga stekao, kako veli sv. Jeronim, koliko svi drugi apostoli; ako taj, nakon svih tih zasluga, jednom teško sagriješi, gubi sve. I ovo je propast koju nemilost Božja sobom nosi, od Božjeg sina postaje Luciferovim sužnjem, od prijatelja čini ga najveće prezirnim neprijateljem, od baštinika Raja, postaje osuđenikom Pakla. Govoraše sv. Franjo Saleski, kad bi anđeli mogli plakati, gledajući nesretno stanje jedne duše koja smrtno sagriješi i izgubi božansku milost, da bi oni iz sažaljenja stali plakati. Ali, to je još veća žalost, što bi anđeli, kad bi mogli plakali, a grešnik ne plače, nego mirno počiva. Sv. Augustin govori da onaj koji živinu, ovcu, kozu, konja ili vola izgubi, niti jede, niti spava, nego plače i žali; a izgubi li milost Božju, jede, pije, mirno spava i ne plače.

Molitva: Evo nevoljnog i tužnog stanja u koje sam nesretan zapao, o moj slatki Otkupitelju! Ti da me učiniš vrijednim tvoje milosti potrošio si trideset tri godine u znoju i mukama, a ja za jedan kratkotrajan čas otrovne naslade zamrzio sam ju i za ništa izgubio.

Hvala ti na tvom milosrđu kojim mi daješ još vremena da ju ponovno zadobijem, samo ako htjednem! Da, raditi ću koliko budem mogao da ju opet pribavim. Reci mi što imam raditi, pa

da mi oprostiš? Hoćeš da se pokajem? Da, Isuse moj, iz sveg se srca kajem što sam vrijeđao tvoju neizmjernu dobrotu. Hoćeš da te ljubim? Ljubim te iznad svake stvari. Do sada sam veliko zlo radio što sam ljubio stvorove i ispraznosti ovog svijeta. Od sada ću za te živjeti, tebe samog ću ljubiti, moj Bože, moje blago, moje ufanje, moja snago i sve moje. Tvoje zasluge, tvoje svete Rane biti će moje ufanje i moja snaga. Uzdam se, da ćeš me okrijepiti i ojačati, da ti uzmognem vjernost sačuvati. Primi me, dakle, u svoju milost, o moj Spasitelju i ne daj da te više izgubim. Srce mi otrgni od svjetskih požuda i raspali ga svojom ljubavlju. Marijo, majko moja, daj da plamtim ljubavlju prema Bogu, kao što si Ti plamtjela.

7. Ludost grešnika

Mudrost ovog svijeta, jest ludorija pred Bogom. (1. Kor.3, 19).

1. Časni Ivan Avila, ovaj svijet razdijelio je u dvije tamnice, jednu za one koji ništa ne vjeruju, a drugu za one koji vjeruju, a grešno žive udaljeni od Boga: za ove posljednje govoraše, da bi trebala luđačka tamnica. No, najveća je nevolja ovih nesretnika što se pametnim i razboritim drže, budući da su najluđi na svijetu. A što je najgore, ovakvih je nebrojeno mnoštvo. Netko zamahnita za častima, netko za nasladama, a netko opet za drugim kojim ništetnim blagom ovog svijeta. I ovi se usuđuju svete nazivati budalastim, što su mrzili dobra ovoga svijeta da lakše dobiju vječni spas i svog Boga koji je najveće pravo dobro. Strpljivo podnijeti svjetske poruge, te primljene uvrede oprostiti svom bližnjem, to smatraju velikom budalaštinom; uzdržati se od tjelesnih naslada i svoje tijelo pokorama mučiti, za njih je bedastoća; bedastoća je odreći se koje časti, bogatstva; bedastoća je ljubiti samoću i živjeti u poniznosti i skromnosti. Ali, na to ne paze što Gospodin njihovu mudrost naziva ludorijom:

Mudrost ovog svijeta, jest ludost pred Bogom.

Ah, doći će dan u kojem će priznati i uvidjeti svoju ludost, ali kad će to biti? Onda kad već više neće biti lijeka i reći će očajni: *Ah, nevoljni i tužni ti bijasmo! Život svetih držasmo za budalaštinu, a sad vidimo da smo mi bili prave budale. Evo, oni su stavljeni u sretni broj Božjih sinova i među svetim stekli sreću i to vječnu sreću, koja će ih zauvijek u sreći i blaženstvu uzdržati; a mi nevoljni ostali među vražjim robovima, osuđeni na vječne paklene muke. Dakle mi smo pogriješili što smo zaklapali oči božanskoj svjetlosti; a to je što će nas najviše i unesrećiti, što našu pogrešku ne možemo više popraviti, niti ćemo ikada moći, dok je Bog Bogom.*

Kolika je to ludorija radi jedne ništetne dobiti, radi ono malo dima, radi one časovite naslade izgubiti milost Božju! Izgubiti Raj! Što sve ne radi jedan sluga da zadobije milost kod svog vojvode? Oh, Bože milostivi! Radi jedne nevoljne naslade izgubiti najveće dobro, koje je Bog! Izgubiti Raj, izgubiti i mir na ovom svijetu, pustivši grijeh i svoju dušu, koji svojim grizodušjem neprestano muči! I sam sebe osuditi u vječne muke i nevolje! Bi li uzeo onu zabranjenu nasladu za koju bi ti se poslije imala ruka na vatri spaliti? Bi li učinio onaj, kad bi odmah iza njega morao izgubiti sto ili dvije stotine forinti? Vjeruješ, a i znaš, da griješeći gubiš Boga, raj, te da ćeš na vijeke biti osuđen u vatri, pa opet nećeš prestati griješiti?

Molitva: O, Bože, duše moje, što bi sad u ovaj sat od mene bilo da nisi toliko milosrdan bio prema meni? Bio bih u Paklu, u vječnoj kući budalastih, kakav sam i ja bio. Zahvaljujem ti, moj Gospodine, i molim te da me nesretna ne zapustiš u ovoj moj sljepoći. Zaslužio sam da me zauvijek ostavi tvoje svjetlo, ali vidjeh da me tvoja milost još drži. Čujem gdje me nježno i ljubazno zove da od tebe zatražim oproštenje i da se ufam da ću

dobiti velikih stvari, nakon tolikih uvreda koje sam ti nanio. Da, moj Spasitelju, nadam se da ćeš me opet primiti za sina. Znam da nisam zaslužio ni da tako budem pozvan, jer sam te toliko puta u lice pogrdio. Ali čujem gdje ti ideš i tražiš izgubljenu ovcu i veseliš se kad zagrliš izgubljenog sina. Oče moj dragi, kajem se i žalim što sam te vrijeđao, padam pred tvoje noge i neću otići dok mi ne oprostiš i ne blagosloviš me. Blagoslovi me, Oče moj, i tvoj sveti blagoslov neka mi ulije u dušu veliku žalost za počinjene moje zloće, veliku ljubav prema tebi. Ljubim te, Oče moj, svim te srcem ljubim. Ne daj da ikad više od tebe odem. Oduzmi mi sve, samo ostavi mi svoju ljubav. O, Marijo, ako je Bog moj otac, onda si mi ti Majka. Blagoslovi me još i Ti, ne zaslužujem da budem tvoj sin, nego me primi kao slugu; ali daj da budem sluga, koji će te uvijek nježno ljubiti i uvijek se uzdati u tvoju moćnu zaštitu.

2. Nevoljni grešnici trude se i muče da postignu svjetsko znanje i zanate, da lakše dobiju dobra ovog života koja će za malo prestati; a zanemaruju dobra onog svijeta koja neće nikada prestati! Tako izgube svijest, ne da postanu samo luđaci, nego se izmiješaju sa životinjama; te životinjski živeći ne razabiru što je dobro, što li zlo, nego jedino slijede onaj životinjski nagon tjelesnih osjetila, služeći se samo onim što zasad tijelu godi, ni najmanje ne misleći na ono što gube, ni na vječnu propast, koju iznad sebe zazivaju i navlače. No takvo djelovanje nije ljudsko nego životinjsko. Piše sv. Ivan Zlatousti:*"Ono je čovjek, koji čuva zdravu ljudsku sliku, to jest, kad živi po razlogu, a ne po tjelesnim požudama."* Da Bog kojoj životinji dade razum i da počne razložno raditi, reklo bi se, da umno radi kao čovjek, obratno isto tako valja reći, kad čovjek djeluje po požudama protiv razloga, valja reći, da taj čovjek životinjski radi.

Tko pametno radi po razlogu, taj svoju budućnost predviđa, to jest, što će ga na životnom putu stići; smrt, sud, a poslije ovog

Raj ili Pakao. Ah, koliko je pametniji onaj najprostiji seljak koji se spasi, od onog najmoćnijeg vladara, koji se izgubi! Ah, Bože! Zar svako ne bi držao za mahnita onog, koji bi, da sad dobije jedan novčić, stavio na pogibelj da izgubi sav svoj imetak? Tko, dakle, zbog jedne kratke naslade izgubi dušu i stavi se na pogibelj, da ju zauvijek ne izgubi, zar taj nije lud? Ovo je ona propast mnogih duša koje se gube; što paze samo na dobra i zla vremenita, a na dobra i zla vječna i ne obaziru se niti najmanje.

Bog nas nije postavio na ovaj svijet da zgrćemo blago, stječemo časti i da svoje tijelo zadovoljavamo, nego da dobrim djelima zaslužimo vječni život. I jedino se imamo brinuti da postignemo ovu svrhu za koju nas je Bog stvorio. Ali nesretni grešnici ovu svrhu najviše preziru; jedino misle na sadašnjost, putuju u smrt, svakim časom približavaju se vječnosti, a ne paze kuda idu. Što bi se reklo o onom mornaru, pita sv. Augustin, kad bi na pitanje, kud ide, odgovorio da ne zna ni on sam? Svako bi rekao da taj vozi svoju lađu, da s njom zajedno potone u more. Takvi su svi mudraci ovog svijeta koji dobro znaju stjecati, šetati se, zauzimati odličnija mjesta, a ne znaju spasiti svoju dušu. Bio je pametan bogati raskošnik, što je znao steći veliko blago, ali je napokon umro i pokopan u paklu. Bio je pametan Aleksandar Veliki, koji je tolika kraljevstva podjarmio pod svoju vlast, ali kroz malo godina umre i ode u vječnu propast. Bio je pametan Henrik VIII, koji se znao održati na prijestolju odmetnuvši se od crkve, ali napokon sam uvidi da gubljaše dušu i reče: *"Izgubili smo sve."* Koliko nevoljnika sad u Paklu plače i viče: *"Što nam je koristila ona oholost, ona prokleta nadutost, ono nebrojeno blago i silno bogatstvo na zemlji? Sve je to prošlo kao sjena"*: (Mudr. 5,8.). Evo, sva ta dobra ovog svijeta za nas su prošla kao dim, a drugo nam nije ostalo, osim plača i vječne muke.

Kršćanine moj, na ovom svijetu Gospodin je pred nas stavio život i smrt, to jest, ili živjeti bez tjelesnih naslada i doći u život

vječni, ili uživati ih sa vječnom smrti. Što veliš? Odaberi kao čovjek, a ne kao životinja koja nema razuma. Odaberi kao pravi kršćanin koji vjeruje i govori: *"Što koristi čovjeku da sav ovaj svijet zadobije, a dušu svoju pak izgubi?"*

Molitva: Ah, moj Bože! Dao si mi razum, darovao si mi svjetlost vjere, a ja sam do sada živio kao životinja, izgubio tvoju milost radi nevoljnih tjelesnih naslada koje su prošle kao vjetar; a sad drugog i nemam ništa izvan nemira u duši i račune s božanskom pravdom. Ah, moj Gospodine! Ne sudi me po mojim zaslugama, nego sa mnom postupaj po svome milosrđu. Rasvijetli me; daj mi veliku žalost da oplačem uvrede koje sam ti nanio i oprosti mi. Ja sam izgubljena ovca; ako me ti ne potražiš, ostat ću izgubljena. Smiluj mi se po onoj Krvi koju si iz ljubavi prema meni prolio. Kajem se, neizmjerna dobroto, da sam te ostavio, te odrekao se tvoje milosti. Umro bih od žalosti; ali svakako povećaj mi žalost. Daj, da dođem u Nebo i pjevam tvoja milosrđa. O, Marijo, majko moja, Ti si moje utočište, moli Isusa za me; moli ga da mi oprosti i udijeli mi svetu ustrajnost.

3. Uvjerimo se, braćo moja, da su ono pravi mudraci, koji znaju sebi pribaviti božansku milost i Raj. Molimo, dakle, neprestano Gospodina Boga da nam dade mudrost svetih, koju svakome poklanja, tko ju od njega moli. Ah, koliko je lijepa ta umjetnost, tko zna Boga ljubiti i svoju dušu spasiti, pravim putem hodeći. Spas duše jest najpotrebitija stvar. Da sve znamo, a ne znamo dušu spasiti, sva ta znanost neće nam za ništa koristiti i ostat ćemo zauvijek nesretni; ali naprotiv ostat ćemo zauvijek blaženi, samo ako znademo Boga ljubiti, makar drugo i ne znali ništa: Blažen tko te pozna, makar drugo i ne znao, veli sv. Augustin. Jednog dana brat Egidije reče sv. Boni: *Sretan ti si, oče Bono, kad znaš toliko stvari, a ja kukavna neznalica ne znam ništa, te se možeš bolje od mene posvetiti.* Čuj, odgovori

mu svetac, ako jedna baka zna bolje od mene Boga ljubiti, onda je i svetija od mene. Na što fra Egidije stade vikati: *Starice, starice, čuj, čuj. Ako Boga ljubiš možeš svetija biti od našeg oca Bone.*

Ustanu neuki i nebo ukradu, govoraše sv. Augustin. Koliko prostaka ne zna čitati ni pisati, ali znaju Boga ljubiti, pak se spase, a koliko se naučenjaka gubi? Prvi su pravi mudraci, a posljednji ništa. Ah, koliko bijahu pametni sveti Paskal, sveti Felix kapucin, sv. Ivan zvan Božji, koji bijahu puke neznalice u svjetskim znanostima! Koliko veliki pametnjaci bijahu, koji ostavivši svijet, zatvoriše se u samostane i življahu po pustinjama, kao sveti Blagoje, sv. Frano Asiški, sv. Vjekoslav Tološki, koji se kraljevske krune i prijestolja odreče! Koliko mnoštvo pametnih mučenika, tolike djevice, koje odrekavši se velikaških zaruka i svadba, odoše i za Isusa svoj život dadoše. Ovo priznaju i svjetski ljudi, i kad vide koga, da se je Bogu dao, govore:"Blažen onaj, jer nastoji da svoju dušu spasi! Oni, koji ostavljaju dobra ovog svijeta, da se Bogu posvete, zovu se ljudi razočarani, ljudi, koji poznaju pravu istinu. Oni, dakle, koji ostavljaju Boga radi dobara ovog svijeta, kako se imaju zvati? Zavarani ljudi.

Brate moj, s kojim bi od tih želio doći u društvo?

Da odabereš dobro, savjetuje te sv. Ivan Zlatousti, da najprije obiđeš grob. Grobnice su lijepa škola za upoznati ništetnost zemaljskih dobara i za dokučiti znanost svetih. Reci mi, veli Zlatousti, znaš li ondje razabrati koji je bio plemić, koji li bogataš i književnik? Od moje strane veli svetac:"Ondje ništa drugo ne vidim, izvan smrada, kostiju i crvi. Sve je igra, san, mrak. No, kršćanine moj, da postaneš pametan nije dovoljno što ćeš upoznati znamenitost tvoje svrhe, nego valja poduzeti i potrebita sredstva da do nje dođemo. Svi bi željeli da se spase i svetim učine, onda zašto se ne služe sredstvima za to potrebitim

i ne posvećuju se, nego se napokon gube? Treba se kloniti grešnih prigoda, češće primati svete sakramente, moliti i prije svega u našem srcu učvrstiti evanđeoske istine. Što koristi čovjeku, da sav svijet zadobije? Tko ljubi svoju dušu izgubit će ju. To će reći, valja da i svoj život prigorimo i izgubimo, da dušu spasimo. Tko hoće da me slijedi, neka se sam sebe odrekne. (Mat.15,24). Tko će Isusa slijediti, valja da se odrekne vlastite ljubavi i naslada, koje traži. Naš spas ovisi o vršenju njegove božanske volje, te ovih i drugih sličnih istina.

Molitva: O, Oče milosrđa, pogledaj ne moje nevolje i smiluj mi se; rasvijetli me i daj da upoznam moje prošle ludorije, da ih gorko oplačem, te da upoznam tvoju neizmjernu dobrotu, da je ljubim. Isuse moj, ti si Krv prolio da me spasiš, ne dopusti da i dalje ostanem vražji rob, kao što sam do sada bio.

Kajem se, o najveće dobro, što sam te ostavljao. Proklinjem svaki onaj čas u kojem sam hotimice privolio na grijeh; grlim tvoju svetu volju, koja drugo ne želi osim moje dobro. Vječni Oče, po Isusovim zaslugama ojačaj me da uzmognem izvršavati i činiti sve što je tebi drago. Prije mi smrt pošalji, nego da se ikad više usprotivim tvojoj svetoj volji. Pomozi me svojom milošću, da samo tebe ljubim i da svoje rastrovano srce otrgnem od svih želja koje ne ciljaju na te. Ljubim te, o Bože moj, ljubim te više nego ikakvu drugu stvar i uzdam se da ću od tebe dobiti svako moje dobro, oprost za grijehe, ustrajnost u tvojoj ljubavi i Raj, da te u njem zauvijek ljubim. O, Marijo, Ti za mene prosi ove milosti. Tvoj Sin neće ti ništa zanijekati. Ufanje moje u tebe se uzdam.

8. Grešnikov život je nesretan, a sretan onog, koji Boga ljubi.

Grešnik nema mira, veli Gospodin. (Iz .48,22); Veliki mir onim, koji poštuju zakon tvoj. (Ps. 118,165).

1. Svi ljudi na ovom svijetu trude se i nastoje, da dobiju mir. Trudi se trgovac, onaj vojnik, onaj parbaš, jer onom dobiti, onim mjestom, pobjedom one parnice misli da će postići blagostanje i tako naći mir. Nevoljni uživatelji ovog svijeta traže od svijeta mir koji im ga ne može dati! Jedini Bog može udijeliti mir. Ne, svijet sa svim svojim dobrima nije u stanju niti može zadovoljiti ljudsko srce, jer čovjek nije stvoren za dobra ovog svijeta, nego za Boga i on jedini može ga zadovoljiti. Životinje, koje su stvorene za naslade tjelesnih osjetila, one nalaze mir i zadovoljstvo u dobrima ovog svijeta; govedčetu podaj svežanj dobre trave, psu komadić mesa, zadovoljni su, drugo i ne žele. Ali duša, koja je stvorena da Boga ljubi i s njim sjedinjena stoji, sa svim tjelesnim nasladama nikad neće moći naći mira, jedini Bog može ju potpuno zadovoljiti.

Onaj bogataš, pripovijeda sv. Luka (12, 90), koji skupivši dosta ljetine sa svojih njiva, sam sebi govoraše: *"Dušo moja, ovdje imaš mnogo dobara, što ti može biti za više godina; otpočivaj, jedi i pij."* No, ovog nesretnika prozvaše kasnije budalom. Potpunim pravom govoraše sv. Bazilije: zar imaš svinjsku dušu? Nevoljniče, valjda ti je duša kao u krmeta ili u druge koje živine, pak ju misliš zadovoljiti jelom, pilom ili drugim tjelesnim nasladama? Veli sv. Bernardo: *Čovjeka dobrim ovog svijeta možeš natrpati i napuniti, ali ga ne možeš zasititi.* Ovaj isti svetac piše kako je mnogo budalastih duša gledao s njihovim grešnim sklonostima, ali da su svi gladovali; lakomci hranili se zemljom, oholice zrakom i dimom, srditi iskrama raspaljene

peći, bludnici se okupili oko jedne smrdljive baruštine iz koje pijahu onu smrdljivu i gadnu vodurinu. Poslije toga svetac se okrenuo prema njima i reče im:*"Luđaci, zar ne vidite da vas te stvari kojima se hranite ne zasićuju, nego vam glad povećavaju? "* Dobra ovog svijeta su isprazna, stoga čovječje srce ne mogu zasititi. Zato škrtac koliko god više dobiva, toliko još više traži da dobije. Bludnik koliko se god više brlja u nečistoći, toliko više ostaje nezadovoljan i nezasitan; a kako bi ljudske izmetine i tjelesni smradovi ljudsko srce mogli i zadovoljiti!? Isto se događa i oholici, koji hoće, da se napuni dimom, jer slavohlepnik više gleda na ono što nema, nego na ono što ima. Aleksandar Veliki, nakon što bijaše osvojio tolika kraljevstva, plakaše, jer ih ne mogaše sve skupiti pod svoju vlast. Da dobra ovog svijeta mogu usrećiti čovjeka, bogataši i vladari bili bi posve zadovoljni, ali nas svakdanje iskustvo posve drukčije uvjerava. To govori mudri Salomon, koji veli, da svom tijelu nije ništa uskratio. I kad je sve prokušao, reče; *Ispraznost ispraznostih i sve ništetnost.* Hoće reći: Sve što je na zemlji jest puka ispraznost, čista laž, prava pravcata bedastoća.

Molitva: Ah, moj Bože, što sad imam od tolikih uvreda koje sam ti nanio, osim patnja, žalosti i zasluga za Pakao? Nije mi mrska ova žalost koju sad osjećam, dapače me veseli, dok je ona dar tvoje milosti i pruža mi ufanje, kao što si rekao, da ćeš mi oprostiti. Jedino me to žalosti, što sam te vrijeđao, o moj slatki Otkupitelju, koji si me toliko ljubio. Zaslužio sam da me još onda zapustiš; ali umjesto što bi me ostavio, vidjeh, da mi nudiš oprost, još dapače prvi tražiš, da se izmirimo. Da, moj ljubazni Isuse, hoću mir, želim tvoju svetu milost više nego ikakvo drugo dobro. Kajem se, neizmjerna dobroto, što sam te vrijeđao i stoga bih želio da umrem od žalosti. Ah, radi one ljubavi, kojom si me ljubio, izdišući za me na križu, oprosti mi i primi me u svoje srce

i moje nevoljno srce izmijeni tako da te ubuduće bude toliko štovalo i tvoju svetu volju ispunjavalo, koliko te je do sada vrijeđalo. Radi tvoje ljubavi sad se odričem svih slasti i naslada koje mi ovaj svijet može dati i prije mislim svoj život izgubiti, nego li tvoju svetu milost. Kaži mi, što imam raditi da ti udovoljim i sve ću izvršiti. Kakve naslade! Kakve li časti! Kakvo bogatstvo! Tebe samog hoću, moj Bože, moja diko, moja slavo, moje blago, moj živote, moja ljubavi, moje sve! Pomozi me da ti ostanem vjeran. Daj da te ljubim i onda radi od mene što hoćeš. Marijo, majko i poslije Isusa ufanje moje, primi me pod svoje okrilje i učini da budem sav Božji.

2. Dobra ovog svijeta, veli Salomon, nisu samo prazna i ništetna, koja ne zadovoljavaju, nego su i patnje, koje ožalošćuju duh. Nevoljni grešnici! Sa svojim zloćama i nasladama misle naći sreću, ali drugo ne nalaze, nego žalosti i grizodušja. Kakav mir! Kakav mir! Ne, veli Bog: *Grešnik nema mira.* Ako tko ima kojeg velikog i moćnog za neprijatelja, on ne jede, niti igda mirno spava; a tko ima svemogućeg i pravednog Boga za neprijatelja, zar može u miru stati? Tko se nahodi u grijesima, ah, koliko dršće na potres zemlje, na grmljavinu! Ako list u šušnju zašuška obuzme ga smrtni strah. Uvijek bježi, a ne vidi da ga itko progoni. Tko ga dakle progoni? Progone ga njegovi grijesi i zloće. Kain, nakon što je ubio svoga brata Abela, govoraše: *"Tko me god dakle nađe i stigne, taj će me ubiti!"* I sa svim tim da mu je Bog obećao, da u nj nitko neće krenuti, ipak je uvijek bježao iz mjesta u mjesto. Tko je Kaina progonio, ako ne njegov vlastiti grijeh? Dakle, grijeh sobom nosi nemir duše, to jest, onaj krvni crv čovjeka muči i grize. Nevoljni grešnik posjećuje igre, ide na svečanosti, zabave, ali ti, savjest mi govori, stojiš u nemilosti Božjoj; ako u tom stanju umreš, kuda ćeš otići?

Nemir duše jest tako velika patnja i muka na ovom svijetu, da

su se mnogi usmrtili upravo stoga da je se oslobode. Jedan od tih bio je Juda, koji se je, me mogavši podnositi grizodušja, iz zdvojnosti sam objesio. Pripovijeda se o nekom drugom, koji bijaše ubio jedno dijete, da se oslobodi od nemilog grizodušja, zatvori se u samostan i postade redovnikom; no ni u redu ne našavši željenog mira, ode i prijavi sudu svoj zločin, te je to tako udesio, kako će ga lakše na smrt osuditi.

Što je duša, koja živi bez Boga? Duša bez Boga, kako veli Duh sveti, jest jedno uzburkano more. Pitamo: da tko ode na kakvu glavnu zabavu, ples ili na koje hladovište i da ga tu objese za noge, a glavu mu okrenu prema zemlji, bi li taj mogao i zere uživati te zabave? Isti takav je i onaj čovjek koji živi sa nerednom dušom, živeći među dobrima i slastima ovog svijeta, ali bez Boga. On će jesti, piti, plesati, oblačiti će se dobrom i bogato ukrašenom odjećom, dobiti će onu čast, mjesto, ono imanje, ali u svemu tomu nikad neće naći pravog mira. Mir se samo od Boga dobiva, a Bog ga dijeli svojim prijateljima, a neprijateljima ga uskraćuje.

Dobra ovog svijeta, veli sv. Vinko Fereri, kroz nas prolaze, a u srce ne ulaze. Onaj grešnik derati će ono navezeno odijelo, na prstu će nositi onaj krasni dijamant, hraniti će se po svojoj volji; ali njegovo nevoljno srce ostat će puno trnja i gorke žući: i gledati ćeš ga, da je sa svim svojim bogatstvom, nasladama i šetnjama uvijek nemiran i na svaku najmanju nepovoljnost srdi se, ljuti i uzrujava se poput bijesnog psa. Tko Boga ljubi, taj se u najtežoj protivštini i nezgodi stavi u ruke Božje i tako uživa mir; ali tog ne može imati onaj, koji živi kao neprijatelj božje volje, i zato nema puta da se umiri. Nevoljnik služi vragu, jednom krvniku, koji ga dariva i naplaćuje tugama i nevoljama. Ah, riječi Božje ne mogu pomanjkati, koje glase:*"Zato, što ne služiš tvom Bogu u veselju, služiti ćeš svom neprijatelju u gladi, žeđi, golotinji i svakoj nevolji."* (Deut. 28, 48).

Što ne trpi onaj osvetnik, koji je svoju osvetu izveo? Onaj bludnik, poslije nego je ispunio svoje zločeste želje? Onaj oholica, onaj lakomac? Ah! Koliko bi ih svecima i to velikim postalo, da sve ono trpe za Boga, što trpe radeći za svoje izgubljenje?!

Molitva: O, izgubljeni moj živote! O, da sam, Bože moj, pretrpio one muke služeći tebi, koje sam podnio vrijeđajući te, koliko bi danas imao zasluga za Raj!

Ah, moj Gospodine! Zašto sam te ostavio i izgubio tvoju svetu milost? Radi otrovnih i časovitih naslada, koje mi srce ostaviše puno trnja i tuge. Ah, nesretni moji grijesi, mrzim vas i po hiljadu puta proklinjem i blagoslivljam tvoje milosrđe, moj Bože, koje me je tolikom strpljivošću podnosilo. Ljubim te, moj Stvoritelju i moj Otkupitelju, koji si svoj život za me dao, i stoga što te ljubim, iz sveg srca se kajem, što sam te vrijeđao. Moj Bože, zašto sam te izgubio? Čim li sam te zamijenio? Sad upoznajem ovo veliko zlo koje sam učinio i obećavam da ću radije izgubiti sve što imam i sam svoj život, prije nego izgubim tvoju ljubav. Rasvijetli me, vječni Oče, radi Isusove ljubavi: daj da upoznam tebe, veliko dobro i ništetnost dobara, koja mi vrag pruža, da me upropasti i da izgubim tvoju svetu milost. Ljubim te, ali želim, da te još više uzljubim. Daj, da ti jedini budeš sva moja misao, jedina moja želja, jedina moja ljubav. Nadam se, da ću to sve dobiti po tvom milosrđu i dobroti, te po zaslugama tvog ljubljenog Sina. Marijo, majko moja, po onoj ljubavi, koju nosiš prema Isusu, molim te, da mi isprosiš svjetlost i jakost, da mu mognem služiti i njega samo ljubiti sve do moje smrti.

3. Kad dakle sva dobra ovog svijeta ne mogu zadovoljiti čovječje srce, onda tko ga može zadovoljiti? Jedini Bog i nitko drugi. Čovječje srce uvijek teži za onim dobrom koje ga može usrećiti i zadovoljiti. Stječe bogatstva, uživanja, časti i opet nije zadovoljno; a to zato, jer su dobra ovog svijeta šuplja i prolaz-

na, a ono je stvoreno za dobro neprolazno; neka nađe Boga i neka se s njim sjedini, odmah će se potpuno zadovoljiti i više ništa neće željeti. Sveti Augustin, kroz sve ono vrijeme, koje je proveo živeći po tjelesnim nasladama, mira nikada nije mogao naći. Poslije pak, kad se obratio i svom Bogu posvetio, očitova i reče Gospodinu:*"Bože moj, sad sto posto spoznajem, da su zemaljske stvari jedno ništa i nevolje, i da si Ti pravi mir duše."* Iza tog po vlastitom iskustvu i osvjedočenju savjetovaše druge govoreći:*"Što tražiš, čovuljče, tražeći dobra? Traži samo ono dobro, u kojem su sva druga dobra."* David kralj, dok je bio u grijehu, išao je u lov, u perivoje i zelene bašče, te svi drugi koji su s njim uživali, govorili su mu:"Davide, ti od nas tražiš, da te zadovoljimo! Ne, mi te ne možemo zadovoljiti; gdje je tvoj Bog? Idi i nađi svoga Boga, on te jedini može zadovoljiti; i stoga David u svim svojim nasladama neprestano plakaše:*"Moje suze bijahu kruh moj svakdanji, dok mi se svaki dan govori: Gdje je Bog tvoj?* "(Ps. 41, 4).

Ah, naprotiv, kako Bog zna utješiti i zadovoljiti svoje vjernike, koji ga ljube! Sv. Franjo Asiški, budući je sve ostavio radi Boga, bos i ne imajući na sebi ništa drugo, nego jednu laptinu, satrven od leda i gladi i govorio je ove riječi:*"Bog moj i sve moje"*, kušavši u svom srcu rajsku slatkoću. Sv. Franjo Borgija postavši redovnikom, kad je na putovanjima morao spavati na slami ili na goloj ledini, toliko bi se veselio, da od radosti ne bi mogao cijelu noć zaspati. Na isti način sveti Filip Neri, budući je ostavio sve, kad bi išao spavati, tako bi ga Bog razveseljavao, da bi se spuštao na tlo i govorio:*"Ma Isuse moj, pusti me, da spavam!"* O. Dragutin Lorenski, isusovac, našavši se sam u svojoj sobici, koji put bi od velikog zadovoljstva stao plesati po sobi. Sveti Franjo Saveriski u indijanskim poljanama, rastvaraše svoja prsa, govoreći:*"Dosta je Gospodine"*; Gospodine, dosta je utjehe koju moje srce ne može više podnositi. Govorila je sveta

Terezija, da samo jedna kapljica nebeske utjehe više zadovoljava, nego li sva dobra i sve slasti i zabave ovoga svijeta. Bog je obećao da će i na ovom svijetu nadoknaditi stostruko onomu, koji ostavi sve svoje; i to barem mirom i zadovoljstvom. *"Tko ostavi kuću ili braću... radi mog imena, stostruko će primiti i zadobiti će život vječni."*(Mat.19, 29).

Onda, dakle, što tražimo? Hajdemo k Isusu, koji nas zove i veli nam:"Dođite k meni, svi koji ste umorni i opterećeni i ja ću vas okrijepiti.(Mat.11,29).

Duša, koja ljubi Boga, uživa mir, koji natkriljuje sve tjelesne slasti i dobra ovog svijeta. Istina, da i sveti na ovom svijetu pate, jer sva zemlja jest mjesto od zasluga i ako se ne trpi, ne može ih se zaslužiti; ali veli sv. Bono, da je božanska ljubav slatka kao med, koji zaslađuje najgorkije stvari. Tko ljubi Boga, taj ljubi i njegovu božansku volju, te stog i u protivštinama u duhu uživa, jer primajući ih, zna, da mu ugađa. Oh! Mili Bože, grešnici hoće da preziru duhovni život, ali neće da kušaju, kakav je. Veli sv. Bernardo, oni samo gledaju na patnje i svojevoljna ustegnuća, koja trpe Božji ljubitelji i slasti, koje sami sebi uskraćuju, ali ne vide onih duhovnih slasti, kojim ih Bog obasiplje i prima k sebi. Oh, da bi grešnik samo okusio onog mira, kojeg uživa duša, koja svoga Boga ljubi!

Kušajte i vidite, veli David, koliko je sladak Gospodin (Ps.33). Brate moj, počni i svaki dan promišljaj božanske istine; često se pričešćuj i zadržavaj se pred svetim oltarskim sakramentom; počni ostavljati ovaj svijet i drži se samog Boga, i vidjeti ćeš, da će te Gospodin Bog kroz ono malo vremena, što si uz Njega, više utješiti i zadovoljiti, nego te je svijet sa svim svojim zabavama zadovoljavao. Tko nije kušao, ne može znati koliko Bog zna dobro zadovoljiti duše, koje ga ljube.

Molitva: Dragi moj Otkupitelju, kako sam mogao biti tako sli-

jep, pak sam do sada ostavljao tebe, neizmjerno dobro, izvor svih utjeha! Čudim se mojoj sljepoći, a još se više čudim i divim tvome milosrđu, koje me je svom dobrotom trpjelo. Zahvaljujem ti, što mi sad daješ, da upoznam svoju ludoriju ali i dužnost, kojom te trebam ljubiti. Ljubim te, Isuse moj, svom dušom i želim, da te još više budem ljubio. Povećaj mi ovu želju i ljubav. Daj, da se u te zaljubim, o ljubazna neizmjernosti, koja nemaš što više učiniti mi, da te ljubim, te koliko želiš moju ljubav. *Ako hoćeš, možeš me očistiti.* De, dragi moj Otkupitelju, očisti moje nesretno srce od tolikih nečistih želja, radi kojih ne mogu te ljubiti, kako bih htio. Nemam snage, da moje srce samo za te plamti i tebe samog ljubi. Tu snagu neka mi dade tvoja milost, koja može sve što hoće. Otrgni me od svega, odaleči iz moje duše svaku želju, koja nije za Te i daj, da budem sav tvoj. Kajem se više nego radi ikakva drugog zla, što sam te vrijeđao, i čvrsto obećavam da ću sav svoj život posvetiti tvojoj ljubavi; ali pomozi me i Ti. Učini to radi one Krvi, koju si za me prolio u tolikim mukama i tolikom ljubavlju. Svojom moći daj, da moje srce koje te je do sada vrijeđalo, od sad unaprijed bude plamtjelo tvojom ljubavlju. O, Majko lijepe ljubavi, isprosi mi, da uvijek ljubim moga Boga.

9. O grešnom običaju

Opaki, kad propadne u dubine, onda prezire. (Ps.18,3)

1. Jedna od većih šteta, koju nam je prouzročio Adamov grijeh, bila je grešno nagnuće na zlo. To poticaše na plač sv. Pavla apostola, gledajući, gdje ga požude vuku i navlače na one iste grijehe, koje je najviše prezirao. Zato, zbog sklonosti na grijeh i tolikih neprijatelja koji nas vuku na zlo, teško da bez grijeha dođemo u vječnu domovinu. Sad priznavši tu slabost, koja nas prati, pitam ja: Što biste vi rekli o jednom putniku, koji bi morao

preploviti more u vrijeme oluje s lađom na pola razbijenom i suviše, da bi lađu još natrpao trgovinom, koja bi se morala utopiti bez oluje i po najljepšem vremenu? Što biste prorokovali njegovom životu? Sad isto tako recimo i o onom uobičajenom grešniku, koji hoće da prijeđe more ovog života (more u oluji, gdje mnogi ginu) sa jednom lađom posve slabom, kao što je naše iskvareno tijelo, s kojim smo sjedinjeni i još kad bi ju ovaj natrpao vlastitim grijesima. Taj teško će se spasiti, jer grešni običaji zasljepljuju pamet, otvrdnjuju srce stoga lako ostane u tvrdokornosti i nepokori sve do smrti.

Najprije zasljepljuje grešni običaj. A zašto, pak, sveti uvijek od Boga traže svjetlo i straše se, da ne bi postali najveći grešnici ovog svijeta? Jer znaju, ako za jedan tren izgube svjetlo, da bi mogli upasti u neki grijeh. Kako su ipak mnogi kršćani mogli ostati tako tvrdokorni sve do svoje smrti? *"Zaslijepila ih njihova grešnost. "*(Mudr. 2, 21). Grijeh im je oduzeo vid i tako su se izgubili. Svaki grijeh nosi sa sobom sljepoću, i umnožavajući grijehe, povećava nam se i sljepoća. Bog je naše svjetlo; koliko se, dakle, duša dalje odalečuje od Boga, toliko više ona oslijepljuje. "Kosti njegove napuniti će se zloćama." (Job. 20,11). Kako god u sud, koji je pun zemlje, ne može ući sunčano svjetlo, na isti način u srce puno grijeha ne može ući božansko svjetlo. Stoga mnogi zapušteni grešnici gube svjetlo i tako iz jednog grijeha prelaze u drugi, niti više misle na obraćenje i poboljšanje. Nevoljnici, dok zapadnu u onu mračnu jamu, drugo ne znaju, no griješiti, o drugom i ne misle, nego kako će griješiti, i rekao bih da više i ne znaju, da je grijeh u sebi ikakvo zlo. *"Isti zločesti običaj,* veli sv. Augustin, *ne da, sa grešnici vide zloće, koje čine."* I tako žive, kao da i ne vjeruju da ima Bog, Raj, pakao i vječnost.

I evo onaj grijeh, koji je s početka zadavao strah, iza kako se je uobičajio, više ne straši ni malo. Pogledajte, veli sv. Grgur,

kolikom lakoćom i mali vjetrić diže u zrak jednu slamčicu; tako ćete isto vidjeti neke, koji su se s početka opirali i borili kroz neko vrijeme protiv napasti; nakon što su se uobičajili i ogrezli u grijesima, odmah na prvu napast podlegnu. Na svaku grešnu prigodu koja im se ukaže za sagriješiti sagriješe. A zašto? Jer im je grešni običaj digao svaku iskru svjetla. Veli sv. Anselmo da se vrag s grešnicima igra kao kakav čovjek koji uhvati pticu, sveže ju za konac, pusti ju da leti i kad hoće, potegne za konac i opet mu dođe u ruke, takvi su isto i uobičajeni grešnici. Mnogi, nastavlja sv. Bernardin sienski, griješe i bez prigoda. Veli svetac, da su zlouobičajeni grešnici slični vjetrenjačama, koje se okreću odakle god koji vjetar puhne i suviše se okreću, iako i ne bilo žita za mljevenje i protiv volje gospodara koji ne bi ni htio da se uzalud vrte. Vidjet ćeš onog zlouobičajenika, gdje i bez ikakve naslade i skoro protiv volje, silom ga vuče onaj grešni običaj. Veli sv. Ivan Zlatousti:"Tvrd je običaj, koji stalno grešnike sili, da griješe, makar i ne htjeli." Zaista, jer kako veli sv. Augustin, grešni običaj pretvori se kasnije u potrebu. A sv. Bernardin nastavljajući , veli: *"Običaj prelazi u narav."* Stoga, kako je god čovjeku potrebito disanje, da je na neki način i grešniku potrebito, da griješi, jer je postao robom grijeha. Rekoh robom: jer ima sluga, koji služe za plaću, robovi pak, služe na silu, bez ikakve plaće, na ovo dolaze neki nevoljnici, griješe, a bez naslade.

Opaki, kad propadne u dubine, onda prezire. Ove riječi tumači Zlatousti upravo o zlouobičajeniku, koji, postavljen u onu mračnu jamu, prezire opomene, propovijedi, prokletstva, Pakao, Boga, prezire sve; i nevoljan dogodi mu se kao i orlu strvinaru, koji neće da ostavi usmrđene mesurine, nego radije na njoj ćuri, dok ne dođu lovci i ne ubiju ga. Pripovijeda o. Rekupit, kako je jedan osuđeni na smrt, idući k vješalima, podigao oči, ugledao jednu djevojku i na grešnu misao privolio. Još pripovijeda o.

Gisolfo, kako je još drugi psovač, isto osuđen na smrt, koji, podmećući glavu pod ličinu, udari glavom o prislonjene ljestve i taj nesretnik, umjesto da misli na vječnost i dušu, stade grdno psovati. Sv. Bernardo još i to govori, da za zlouobičajenike ne treba moliti, nego ih sažalijevati kao već osuđene. Ali, kako će se moći osloboditi i izaći iz one njihove propasti, kad više ne vide ništa? Zato treba osobito čudo milosti. Nevoljnici, kad dođu u Pakao, onda će otvoriti oči; ali više neće biti koristi, što će ih otvoriti, osim da čemernije oplakuju svoju ludoriju.

Molitva: Moj Bože, odlikovao si me svojim dobročinstvima, obdarujući me milostima više nego druge, a ja sam tebe odlikovao uvredama, vrijeđajući i pogrđujući te više nego ikakvu drugu poznatu mi osobu. O ožalošćeno Srce mog Otkupitelja, koje si se na križu žalostilo i mučilo, gledajući moje grijehe, po tvojim zaslugama, daj da upoznam sve moje zloće, te žalost da ih oplačem. Ah! Isuse moj, pun sam zloća, ali si ti svemoguć, možeš me napuniti tvojom svetom ljubavlju. U tebe se dakle uzdam, koji si dobrota i milosrđe neizmjerno. Kajem se, o najveće dobro, što sam te vrijeđao. Ah; da sam prije umro, nego što sam te ikada ozlovoljio! Ja sam tebe zaboravio, a ti mene nisi; to vidim s ovom svjetlošću, kojom me sad rasvjetljuješ. Kad me već rasvjetljuješ, daj mi još i snagu, da ti uzmognem vjeran ostati. Obećavam ti, da ću tisuću puta prije umrijeti, nego te ostaviti, ali u tvojoj pomoći stoji moje ufanje.

U te se uzdam, Isuse moj slatki, da me nećeš više vidjeti zapletena u grijesima, ni bez tvoje milosti. K tebi se još obraćam, o Marijo gospođo moja; u tvoj se zagovor uzdam, o ufanje moje, da me nikada više nećeš gledati kao neprijatelja tvog slatkog Sina. Da, molim ga, da mi prije smrt pošalje, nego li zapadnem u toliku nesreću.

2. Nadalje grešni običaj otvrdnjuje čovječje srce. I posve

pravedno Bog i dopušta da tako bude, a to za kaznu, što se je opirao tolikim božanskim glasovima i opomenama. Veli apostol, da Gospodin komu hoće smiluje se, a koga hoće opet otvrdne. Bog ne otvrdnjuje zlouobičajenika, nego mu uskrati svoju milost za kaznu tolikim nezahvalnostima za njegove milosti, i tako njegovo srce otvrdne kao kamen: *"Srce njegovo otvrdnuti će kao kamen i saliti će se kao kovačev nakovanj."* (Job.41,15). Stoga, gdje se drugi pobuđuju i potiču na plač, slušajući riječ Božju, strogost božanskog suda, muke osuđenih, muku Isusovu, zlouobičajenik neće sobom krenuti: govoriti će i slušati, gdje drugi govore, ali sve nehajno, kao da bi to bile stvari, koje se njega i ne tiču; i na te opomene još će tvrđi ostati. *"I saliti će se kao kovačev nakovanj."*

Ni nagle smrti, trešnje, grmljavine, ni gromovi neće ga više strašiti; prije nego ga probude i osvijesti se, prije će ga uspavati onim smrtnim snom, u kom osuđenik i izgubljenik spava. Grešni običaj malo po malo trne svaki nemir u duši. Zlouobičajeniku i najteži grijesi čine se kao ništa. Svako zlo, kad se čini, naravski sobom nosi neki sram; ali veli sv. Jeronim, da zlouobičajenici griješeći gube svaki sram. Sveti Petar uobičajenog grešnika prispodablja sa svinjom, koja se brlja u svom brlogu. Kao što svinja brljajući se u glibu ne čuje nikakva smrada, tako isto događa se i sa zlouobičajenikom; onaj smrad, koji drugi čuju, on ga sam ne čuje. K tomu još, ako mu je glib oduzeo vid, kakvo čudo, veli sv. Bernardo, da se ne osviješćuje ni onda kad ga Bog tuče? Stoga on umjesto da se žalosti zbog grijeha, on se smije, veseli i diči. Kakvi su to znakovi vražje tvrdokornosti? Veli sv. Toma iz Villanova, to su svi znakovi od osuđenja i vječnog izgubljenja. Brate moj, straši se, da se i tebi isto tako ne dogodi. Ako imaš kakav grešni običaj, nastoj, da ga što prije odstraniš, još dok te Bog zove. I dok te savjest grize i muči, budi veseo; jer je to znak da te Bog još nije ostavio. Ali brzo se popravi; jer bi

se rana mogla zagnojiti, pa ćeš se izgubiti.

Molitva: O, moj Gospodine, kako bih ti mogao zahvaliti na tolikim dobročinstvima i milostima koje si mi dao? Koliko si me puta zvao, a ja sam ti trebao biti zahvalan i ljubiti te, jer si me izbavio iz Pakla i tolikom ljubaznošću zvao me; slijedio sam potičući te na srdžbu i vrijeđajući te. Ne, moj Bože, neću više grditi tvog strpljenja; dosta je što sam te do sada vrijeđao. Jedini ti, koji si neizmjerna dobrota, mogao si do sada podnositi. Ali, već vidim, da me više ne možeš trpjeti; posve pravo. Oprosti mi, dakle, o moj Gospodine i moje najveće dobro sve uvrede, kojim sam tvoju neizmjernu dobrotu uvrijedio, za koje se iz sveg srca kajem i obećavam, da te ubuduće nikada neću više vrijeđati. Ta neću te uvijek poticati na srdžbu? Umiri se sa mnom, o Bože duše moje, ne po mojim zaslugama, kojim drugo ne pripada, no kazna i Pakao, nego po zaslugama tvog Sina i mog Otkupitelja, u koje stavljam sve svoje nade. Radi Isusove ljubavi, primi me u svoju milost, daj da ustrajem u tvojoj ljubavi. Otrgni me od svih nečistih želja i pritegni me svega k sebi. Ljubim te, o najveći Bože, o najveći ljubitelju moje duše, koji si dostojan neizmjerne ljubavi. Ah! Da sam te uvijek ljubio! O, Marijo, Majko moja, daj da kroz ovo života što mi preostaje, ne vrijeđam tvoga Sina, nego da ga uzljubim i oplakujem uvrede, koje sam mu nanio.

3. Kad se već posve zaslijepi i srce otvrdne, grešnik treba završiti grešnom smrću i umrijeti u svojoj tvrdokornosti. Pravedni uvijek idu pravim putem, a naprotiv zlouobičajenici vršljaju amo-tamo. Za neko vrijeme ostave grijehe, ali se opet na njih vrate i takvima sv. Bernardo naviješta izgubljenje. Može netko reći: Popraviti ću se prije nego umrem. Ali, ovdje je teška žalost, jer teško da se zlouobičajenik obrati i popravi, sve kad i ostari. Veli Duh sveti:*"Mladić sa svoga puta, sve kad i ostari,*

neće skrenuti." (Prov. 22,6) Razlog je taj, kako govori sveti Toma iz Villanova, jer je naša snaga odveć slaba. Iz toga slijedi, da duša bez milosti Božje ne može griješiti: Kolika bi ludorija bila onog igrača, koji bi hotimice izigrao i gubio sve svoje imanje, uzdajući se, da će posljednjom igrom opet sve povratiti? Ovakva je ludorija i onog; koji živi u grijesima, uzdajući se, da će se pred smrt obratiti i popraviti. Može li crnac promijeniti boju svoje kože? I kako će moći dobro završiti tko je uvijek u grešnim običajima živio? Najposlije dogodi se to da se nesretni zlouobičajenici puste u očaj i tako završe svoj život. Veli sv. Grgur: Da nekog neprijatelji napadnu, na prvu ranu, koju primi, moguće da će imati snage da se brani; ali koliko više rana zadobije, toliko gubi snage i napokon ostane svladan i ubijen. Na isti način i grijeh u nama čini: na prvi i drugi put u grešniku ostane još makar nešto snage (razumije se uvijek po milosti, koja ga prati), ali ako proslijedi svoje grešno stanje i grijesi rastu. Naprotiv grešnik, sve slabiji i sav izranjen, kako će moći izbjegnuti svoju smrt? Grijeh, kako veli Jeremija, jest kao teški kamen, koji tišti dušu. Veli sv. Bernardo, da je tako teško zlouobičajenom grešniku ustati ispod grijeha, koliko i onom, koji je pao pod kakav veliki kamen, a nema snage da ga digne, te ispod njega ustane. Dakle, reći će onaj zlouobičajenik, ja sam očajnik? Ne, ne, nisi očajnik, samo ako ćeš se odmah popraviti. Ali, za teške bolesti, potreban je i veliki lijek. Da koji bolesnik leži na smrtnoj postelji, a neće uzimati lijekove, ne poznavajući težinu svoje bolesti i da mu liječnik rekne:*"Prijatelju, ti si svoj život završio, ako ne budeš uzimao taj lijek."* Što bi bolesnik odgovorio? Rekao bi, uzeti ću odmah, uzeti ću sve, jer se radi o životu. Kršćanine moj, to isto i tebi govorim, ako si se uobičajio u kakav grijeh, teško si bolestan i jesi od onih bolesnika, koji se rijetko izliječe; te si blizu osuđenih. Ako hoćeš i želiš ozdraviti, ima za te lijek, ali ne smiješ očekivati čudo milosti; nego valja

da se odmah preispitaš i ostaviš sve grešne prigode, ukloniš se od zločesta društva, opreš se napastima preporučujući se Bogu; često se ispovijedati; svaki dan čitaj koju pobožnu knjigu, štuj Blaženu Djevicu Mariju uvijek ju moleći, da ti isprosi tu milost i da se nikada više ne povratiš na prijašnje zloće. Valja da se trudiš, inače će te stići kazna kojom ti Gospodin prijeti: *"U grijehu vašem umrijeti ćete."* (Iv.8,21.) I ako se sad ne popraviš, kad te Bog rasvjetljuje, kasnije ćeš se teško popraviti. Poslušaj Boga koji te zove: *"Lazare, izađi"*. Nevoljni grešniče, koji si već umro, izađi iz te mračne jame tvog zločestog življenja. Odazovi se brzo i podaj se sav u ruke Božje i boj se, da ovaj poziv za te ne bude posljednji.

Molitva: Ah, moj Bože! Zar ću baš čekati dok me sasvim zapustiš i u Pakao opremiš? Ah, moj Gospodine, pričekaj me još i odmah ću se obratiti i sav tebi posvetiti. Kaži mi što imam raditi i sve ću izvršiti. Krvi Isusova, okrijepi me. Ufanje grešnika Marijo, priteci mi u pomoć. I Ti vječni Oče, po zaslugama Isusovim i Marijinim, smiluj mi se. Kajem se, o Bože neizmjerno dobro, što sam te vrijeđao, više nego radi ikakva drugog zla, ljubim te nadasve. Radi Isusove ljubavi oprosti mi i pokloni mi tvoju ljubav. Ulij u moju dušu veliki strah moje propasti, ako bi se opet povratio na grijehe. Rasvijetli me, Bože moj, rasvijetli me i ojačaj me. Nadam se, da ću to sve dobiti po tvojem milosrđu. Mnoge si mi milosti dijelio dok sam od tebe bježao; sad im se pogotovo nadam, kad k tebi dolazim s pravom odlukom, da ću od sada samo tebe ljubiti i ništa drugo.

Ljubim te, moj Bože; moj živote, moje sve. Ljubim još i tebe, Majko moja Marijo; tebi izručujem dušu moju; svojim zagovorom i pripomoći, daj da ponovno ne izgubim milost Božju.

10. Varke, koje vrag stavlja u grešnikovu pamet

1. Zamisli, da se jedan mladić iza počinjenog grijeha već ispovjedio i izgubljenu milost ponovno zadobio, vrag ga napastvuje, da se opet povrati na onaj prvašnji grijeh. Mladić se opire i bori; ali radi varka, koje mu vrag donosi u pamet, slabi. Mladiću, govorim ja , reci mi što hoćeš da činiš? Zar baš hoćeš da izgubiš Božju milost, koju si malo prije zadobio i koja vrijedi više nego sav svijet i to hoćeš da ju izgubiš radi ove nevoljne naslade? Zar hoćeš da sam sebi napišeš osudu vječne smrti i osudiš se u muke paklene zauvijek? Ne, odgovaraš mi, *neću se izgubiti, nego ću se spasiti; ako sad počinim ovaj grijeh, kasnije ću se ispovjediti.* I, evo prve varke napasnika. Dakle mi veliš da ćeš se kasnije ispovjediti, a međutim dušu gubiš. Reci mi. Da imaš u ruci dragi kamen, koji bi vrijedio hiljadu dukata, bi li ga ti bacio u koju rijeku govoreći: Kasnije ću ga potražiti i držim da ću ga naći? Ti sad imaš u svojim rukama ovaj dragi kamen tvoje duše koju je Isus svojom Krvlju otkupio, a ti ju hotimice bacaš u Pakao, govoreći: Uzdam se, da ću je opet iskupiti sa svetom ispovijedi? No, ako ju ne iskupiš? Za iskupiti je treba pravo skrušenje i pokajanje, koje je Božji dar; a ako ti Bog ne dade ovo pokajanje? I ako smrt dođe i ne budeš imao vremena ispovjediti se?

Veliš da ćeš se najdalje kroz osam dana ispovjediti. A tko ti obećava ovih osam dana vremena? Veliš da ćeš se ispovjediti sutra, a tko ti obećava ovo sutra? Piše sv. Augustin:*"Sutrašnji dan Bog nije obećao, moguće da će ga dati, a moguće i neće."* Mnogi su uvečer legli zdravi u krevet, a ujutro osvanuli mrtvi. Koliko ih je Gospodin digao s ovog svijeta u onaj isti čas kad su griješili i poslao ih u Pakao! I ako na isti način učini s tobom, kako ćeš se moći popraviti i iz vječne propasti izbaviti? Znaj, da je s ovom varkom govoreći, kasnije ću se ispovjediti, vrag na hiljade i hiljade kršćana odvukao u Pakao; jer je teško naći tako

očajnog grešnika, koji bi htio svoju propast; svi kad griješe, griješe s ufanjem da će se ispovjediti, ali s tim ufanjem mnogi su se nesretnici izgubili, te sad ne mogu ispraviti učinjene pogreške.

Nadalje veliš: *Sad se uzdam da ću moći odoljeti ovoj napasti.* Evo druge varke vražje, koji ti pokazuje, da nisi kadar svladati tu sadašnju strast. Najprije valja da znaš da je Bog (kako veli apostol) vjeran i ne dopušta da ikad budemo toliko napastovani, koliko iste ne možemo svladati, ni od sebe odbiti.

Suviše pitam te: Ako se sad ne uzdaš, kako ćeš se moći uzdati kasnije? Kasnije će te neprijatelj navlačiti na druge grijehe i onda će on sve jačim bivati, a ti ćeš slabiti. Kad se sad ne uzdaš i veliš da ne možeš utrnuti u sebi ovaj plamen, kako ćeš ga moći kasnije, kad se sasvim raspali i rasplamti? Veliš: Bog će me okrijepiti. Ali Bog ti sad pruža svoju pomoć; zašto se onda sa ovom njegovom pomoći ne odupreš? Uzdaš se, možda da će ti Bog podvostručiti i povećati svoju pomoć i milosti, kad se prenatrpaš grijesima? I ako imaš potrebu sa većom snagom i pomoći zašto je ne tražiš od Boga? Valjda sumnjaš u Božju vjernost, koji nam je obećao dati sve, što budemo od njega tražili? *"Tražite i dati će vam se."* (Mat. 77.) Bog ne može prevariti; uteci se njemu i On će ti dati toliku snagu kolika ti je potrebna da se odupreš. Bog nam ne zapovijeda ništa što je nemoguće, nego naređujući nam, opominje nas da radimo onoliko koliko možemo sa sadašnjom njegovom pomoći, koju nam daje; i ta pomoć kad nam ne bi bila dovoljna bila za oduprijeti se napastima, savjetuje nas, da od njega tražimo veću pomoć i tražeći dati će nam je.

Molitva: Dakle, Bože moj, zašto si ti bio tako dobar prema meni, a ja sam prema tebi bio tako nezahvalan? Natjecali smo se, ja bježeći od tebe, a Ti izlazeći pred mene, Ti obasipajući me dobročinstvima, a ja tebe uvredama.

Ah, moj Gospodine, da ništa drugo nije, nego jedina dobrota koju si sa mnom imao, trebala me je u te zaljubiti; dočim sam ja umnožavao zloće, Ti si povećavao milosti. I kad sam zaslužio ovo svjetlo, kojim me sad rasvjetljuješ? Moj Gospodine, iz sveg srca ti zahvaljujem i uzdam se da ću ti u Raju zauvijek zahvaljivati. Ufam se u tvoju Krv da ću se po njoj spasiti, jer si mi toliko puta oprostio. Međutim, uzdam se da ćeš mi dati toliko snage da ti uzmognem ostati vjeran. Tvojom milošću čvrsto obećavam da ću tisuću puta radije umrijeti, nego se povratiti na prijašnje uvrede. Kroz ovo života, što mi preostaje, hoću te ljubiti. A kako i ne bi ljubio onog Boga, koji me je, nakon što je za me umro, tolikom strpljivošću podnosio, sa svim uvredama, koje sam mu nanio? Bože duše moje, iz sveg se srca kajem i od žalosti bih umro. No, ako sam te do sada vrijeđao i od tebe bježao, sada te ljubim nadasve, ljubim te više nego samog sebe. Vječni Oče, po Isusovim zaslugama pomozi ovog nevoljnog grešnika koji hoće da te ljubi. Marijo, ufanje moje, pomozi mi, isprosi mi milost, da se uvijek utječem tvom Sinu i tebi svaki put, kad me vrag napastvuje, da se vratim na grijehe.

2. Veli se : Bog je milosrđe. Evo treće opće varke svih grešnika, radi koje se mnogi gube. Piše jedan naučenjak da više duša sprema u Pakao milosrđe Božje, nego li pravda; jer ovi nevoljnici preuzetno uzdajući se u milosrđe, neće prekinuti svojih zloća i tako se izgube. Bog je milosrđe, to nitko ne niječe, ali i svim tim dušama koje svaki dan odlaze u Pakao?! Ako je On milosrdan i pravedan je; zato je dužan kazniti onoga tko ga vrijeđa. On je milosrdan, ali onima koji ga se boje:*"Jer kako je nebo visoko nad zemljom dobrota je njegova s onima koji ga se boje."* (Ps. 103, 11, 13). No sa onima, koji ga pogrđuju i s njegovim se milosrđem služe, pogrđujući ga, postupa po svojoj pravdi.

Bog oprašta grijehe, ali ne može dopustiti volji da griješi. Govori sv. Augustin, tko griješi misleći, da će se nakon što

sagriješi pokajati i popraviti, taj nije pokornik, nego podrugljivac Božji. No, naprotiv, uči nas apostol, da se Bog ne može izrugivati. To bi bilo podrugivati se Bogom, vrijeđati ga po volji i koliko nas volja, pa opet iščekivati Raj.

No, kako mi je god Bog do sada bio milosrdan i nije me kaznio, isto tako uzdam se, da će mi i od sada biti milosrdan. Ovo je četvrta varka. Dakle, zato jer te je Bog do sada sažalijevao i opraštao ti, zar ti je stoga dužan uvijek opraštati i nikada te ne kazniti? Dapače, koliko je više milosrdan bio prema tebi i opraštao ti, toliko se više moraš bojati da ti nikad više neće oprostiti i da će te kazniti, ako se opet vratiš na grijehe i staneš ga vrijeđati. Ne smiješ reći, kako nas opominje sveto pismo, do sada sam griješio i nije mi se ništa zlo dogodilo, jer Bog trpi grešnika, ali ne zauvijek. Kad se izbroje oprosti i milosrđa koja je odredio za pojedinog grešnika, onda najednom kazni sve. I koliko ga je više trpio i čekao na pokoru, toliko će žešće biti pedipsan, kako veli sv. Grgur:*"Koje za dulje čeka, te oštrije osuđuje."*

Dakle, ako vidiš, brate moj, da si mnogo puta sagriješio, a Bog te nije kaznio ni u Pakao spremio, imaš reći: *"Zahvaljujem ti, Gospodine, što me nisi poslao u Pakao, kao što sam zasluživao".* Promisli, koliko ih je manje grijeha, nego ih ti imaš, otišlo u Pakao! I onom mišlju nastoj da pokorama popraviš uvrede Bogu nanesene i s drugim dobrim djelima. Ovo strpljenje, koje je Bog s tobom imao neka te hrabri, ali ne da ga vrijeđaš, nego da ga što bolje uslužiš i uzljubiš, gledajući, da ti je toliko milosrđa učinio više nego drugima.

Molitva: Isuse moj propeti, moj Otkupitelju, moj Bože, evo izdajice pred tvojim nogama. Stidim se izaći preda te. Koliko sam te puta izrugao? Koliko sam ti puta obećao da te više neću vrijeđati? Ali, sva moja obećanja ništa drugo nisu bila, no tolika

izdajstva; jer dok mi je prigoda priskočila, odmah sam te zaboravio i okrenuo ti leđa. Zahvaljujem ti što se sad ne nalazim u paklu, nego pred tvojim nogama, te što me rasvjetljuješ i k sebi zoveš, da te ljubim! Da, ljubit ću te, moj Spasitelju i moj Bože, i neću te više pogrđivati. Dosta je, što si me i do sada podnosio. Vidim, da me više ne možeš trpjeti. Nevoljna i tužna mene, ako se nakon toliko milosti opet vratim na grijehe! Gospodine, na svaki ću način promijeniti življenje i koliko sam te uvrijedio, toliko ću te ljubiti. Tješim se, što imam posla s neizmjernom dobrotom, kao što si ti. Kajem se više, nego radi ikakva drugog zla, što sam te vrijeđao i obećavam ti svu moju ljubav za ubuduće. Oprosti mi po zaslugama svoje pregorke muke: zaboravi uvrede kojim sam te uvrijedio i daj mi snagu da ti ostanem vjeran kroz ovo života što mi preostaje živjeti. Ljubim te, moje najveće dobro i ufam se, da ću te zauvijek ljubiti. Dragi moj Bože, nikada više neću te ostaviti. O, Majko Božja, Marijo, sveži me uz Isusa i isprosi mi tu milost da se nikada više ne udaljim ispred njegovih nogu; u tebe se uzdam.

3. *Ali ja sam mlad, Bog trpi mladost; kasnije ću se Bogu posvetiti.* Evo nas kod pete varke. Mlad si? Ali zar ne znaš, da Bog ne broji godine, nego grijehe svakog od nas? Mlad si; a koliko si grijeha počinio? Biti će staraca koji nisu ni deseti dio grijeha počinili, koliko si ih ti učinio. Zar još ne znaš da je Gospodin odredio broj grijeha koliko će puta komu oprostiti? Bog je strpljiv i čeka do neke mjere; ali kad se već popuni broj grijeha, koje mu je odredio oprostiti, više ne oprašta, nego grešnika kazni, šaljući mu odmah smrt u onom stanju u kojem se nalazi ili ga pusti da u grijesima živi, što je gora kazna od same smrti. Pretpostavimo, da imaš jedno zemljište, koje si plotom ogradio i mnogo se istrošio, dok si ga valjano obradio i u red stavio, a da ti za više godina ne da nikakva ploda, što bi učinio? Srušio bi plot okolo njega i pustio bi ga. Boj se, da Bog

na isti način ne učini i s tobom. Ako nastaviš griješiti, malo po malo izgubit ćeš nemir u svojoj duši, više nećeš misliti na vječnost, ni na spas svoje duše; izgubit ćeš skoro svako svjetlo; izgubit ćeš strah: evo srušen je zid, već te je Bog zapustio.

Prijeđimo na posljednju varku. Govoriš:"Istina je da s ovim grijehom gubim milost Božju i ostajem osuđen na muke paklene i možda ću se sa ovim grijehom izgubiti; ali moglo bi se još dodati da ću se kasnije ispovjediti i spasiti." Da, priznajem ti, da bi se moglo dogoditi, da se još spasiš, jer napokon nisam nikakav prorok i zato ne mogu reći da ti se Bog poslije ovog grijeha neće više smilovati i opraštati. Ali mi ne možeš zanijekati, nakon tolikih milosti, koje ti je Bog podijelio, ako se sad opet vratiš na nje i počneš ga vrijeđati, da bi se lako mogao izgubiti. Tako govori sv. Pismo:"*Otvrduto srce zlo će proći na smrti*"(Crk.3, 27). Zločesti napokon će biti uništeni od božanske pravde.(Ps.36,9) *Što čovjek posije, to će i požeti* (Gal.6). *Zvao sam vas i odbili ste... na vašoj propasti smijati ću se i rugati vam se.*(Pror. 1, 24). Opet veli Bog:*"Moja je osveta i dati ću ju na vrijeme".* Ovako, dakle, govori sv. Pismo, ovako iziskuje pravica i zdravi razum. Govoriš mi:"No uza sve to, još bi se mogao spasiti." I ja ponavljam, da bi to sve moglo biti, ali kolika je ludorija, vele, osloniti vječni spas svoje duše na ono moglo bi se dogoditi; i na ono moglo bi se dogoditi tako pogibeljno i nestalno? Je li vječni spas stvar, da se izvrgne tolikoj pogibelji?

Molitva: Slatki moj Otkupitelju, prostrt pred tvojim nogama, zahvaljujem ti, da me poslije tolikih grijeha nisi zapustio. Koliko ih je, da su te manje od mene vrijeđali i neće imati toliko svjetla, koje sad meni daješ! Vidim, da baš hoćeš, da se spasim. Doći ću u Nebo i pjevati ću tolika milosrđa i dobročinstva, koja sam od tebe primio. Ufam se, da si mi već u ovaj čas oprostio; ako bi se po čemu još nalazio u tvojoj nemilosti, jer se nisam

znao skrušeno pokajati za uvrede nanesene ti, sad se svom dušom kajem i žalim više nego ikakvo drugo zlo. Smiluj se i oprosti mi i sve to više povećaj žalost u mom srcu, što sam vrijeđao tebe, tako dobrog mog Boga. Daj mi žalost i ljubav. Ljubim te više, nego ikakvu drugu stvar, ali te ljubim posve malo, ljubiti ću te mnogo i ovu ljubav od tebe tražim i uzdam se, da ćeš mi je pokloniti. Uslišaj me, Isuse moj, obećao si, da ćeš svakog uslišati, tko se tebi bude utjecao s molitvom. O, Majko Božja, Marijo, svi mi govore, da od sebe ne puštaš nikog neutješena, tko se k tebi obrati. O, ufanje moje poslije Isusa, k tebi se obraćam i u te uzdam; preporuči me svom Sinu i spasi me.

Sadržaj

APOSTOLATSKI CENTAR **"SAV-TVOJ"**

Ljubav i žrtva br. 39

Sv. Alfons Liguori, crkveni naučitelj

III DIO

PRIPRAVA NA SMRT

ILI RAZMATRANJA O VJEČNIM ISTINAMA

Zdravo Marijo.

Zlatna.

Kraljice mira,

prepuna sjaja

Zvijezdo što kroz tminu vodi

život moj.

Sav se danas predajem Tebi,

Krasna,

Majko moja i Majko

Krista Kralja

Da uvijek budem Njegov i uvijek

Sav-Tvoj.

Nakladnički niz: “**Ljubav i žrtva br. 39**

Autor: Sv. Alfons Marija Liguori, crkveni naučitelj

Naslov izvornika: **Le considerazioni sulle massime eterne u Opere ascetiche Torino 1845.**

Naslov: **"Razmatranja o vječnim istinama III" O Božjem sudu, Paklu, Raju i sredstvima za ustrajati u milosti**

Preveo: fra Ambro Miletić 1906. godine

Nakladnik: Apostolatski centar "Sav Tvoj"

Priprema i tisak: Apostolatski centar "Sav Tvoj"

ISBN 978-953-7668-00-6

Narudžbe na adresu:

Apostolatski centar "Sav Tvoj"
Porečka 62
10 000 Zagreb
Tel/fax: 01/23 70 332
Tel: 01/23 71 822

LJUBAV I ŽRTVA br. 39

RAZMATRANJA O VJEČNIM ISTINAMA III. DIO

O BOŽJEM SUDU, PAKLU, RAJU I SREDSTVIMA ZA USTRAJATI U MILOSTI

ZAGREB, 2009.

Namjena knjige

(Napisao sv. Alfonso)

Neki su željeli da napišem knjigu o razmatranju vječnih istina za duše koje se žele učvrstiti i usavršiti u duhovnom životu. Drugi su opet tražili da im napišem knjigu propovjedi za poslanstva i duhovne vježbe. Ja sam, pak, napisao samo ovu knjigu ovakvu kakva jest da može služiti za jednu i drugu svrhu. Razdijelio sam razmatranja u tri točke, da i svjetovne osobe mogu lakše razmatrati. Svaka točka služi za jedno razmatranje, a iza svakog razmatranja dolaze molitve.

Molim vas dragi čitatelji da vam ne budc dosadno, što ćete često sebe pronalaziti kako od Boga tražite milosti ustrajnosti i molitve; jer su nam najpotrebnije ove dvije milosti za spas naših duša. Milost Božanske ljubavi jest ona milost, veli sv. Franjo Saleski, u kojoj su sve druge milost, jer krijepost Božje ljubavi nosi sa sobom sve druge krijeposti. Tko ljubi Boga, taj je ponizan, čist, poslušan, mrtvi svoje tijelo, jednom riječju, taj je u svemu krjepostan. Ljubi Boga i radi što hoćeš, rekao je sv. Augustin. A tako i jest, jer tko gleda da ne učini što nažao Bogu, taj će nastojati da mu u svem i ugodi.

Druga je milost ona kojom stječemo vječnu krunu. Sveti Bernard kaže da je obećan Raj onima koji započnu dobro živjeti, a dobivaju ga samo oni koji u započetom dobru ustraju do smrti. Ali ustrajnost se daje jedino onima koji je traže. Odatle piše sv. Toma, da treba neprestano moliti, ako se želi u Raj doći. To je isto rekao naš Spasitelj: kaza im prispodobu kako valja uvijek moliti i nikada posustati (Lk. 18, 1.). i stoga mnogi grešnici, sve ako se i pokaju, do kraja ne ostaju u milosti Božjoj, dobiju, ali ne mole za ustrajnosti, osobito u napastima i tako ponovno padaju u grijehe. Premda ovu milost ustrajnosti ne možemo zaslužiti svim našim dobrim djelima, ipak nam se daje ako je

prosimo i tražimo, kako navodi o. Suarez, po onom što je prije rekao sv. Augustin, da se ustrajnost može zaslužiti molitvom.

Da ova knjiga uzmogne služiti i za svećenike i propovjednike, koji nemaju dovoljno knjiga ili nemaju kada čitati, prožeo sam je rečenicama iz Svetog Pisma i riječima svetih otaca, napominjući da svako razmatranje s tri točke sačinjava jednu propovijed. Zato sam od raznih spisatelja pokupio čuvstvene izraze, koji su mi se činili da će čovjeka koji ovo čita, lakše ganuti.

Sve na veću slavu Božju. Molim te dragi čitatelju, da me preporučiš Isusu Kristu, bio ja živ ili mrtav kad budeš čitao ovu knjigu, a ja obećavam da ću se moliti za tebe. Slava Isusu i Mariji, našem ufanju.

Molitva prije razmatranja

Došavši na mjesto, gdje ćeš razmatrati, prekriži se govoreći: *Po znamenju sv. Križa od neprijatelja naših oslobodi nas, Gospodine naš. U ime Oca i Sina i Duha Svetog. Amen.*

Bože moj vjerujem da si ovdje sa mnom. Klanjam ti se: žao mi je da sam te toliko vrijeđao. Rasvijetli me da dobro obavim razmatranje, da popravim svoj život i da napredujem u tvojoj svetoj ljubavi. Presveta Djevice, anđele čuvaru, sveti odvjetnici pomozite mi. *Zdravo Marijo i Slava Ocu...*

Molitva poslije razmatranja

Gospodine zahvaljujem ti na odlukama koje si potaknuo u meni kroz ovo razmatranje. Molim te oprosti mi pogreške koje sam učinio, prikazujem ti odluke koje su tvojom milošću pobuđene u meni i molim te udjeli mi milost, da ih točno ispunjam sve do smrti. Nadam se da ćeš mi udijeliti ovu milost po zaslugama Isusovim i zagovoru Presvete Djevice Marije. *Oče*

naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu...

RAZMATRANJA

1. O posebnom sudu

Trebati će, da se svi stanemo pred sud Isusov (2. Kor 5,10).

1. Promislimo pristup, tužbu, ispit i osudu. Prvo govoreći o pristupu duše pred suca, opće mišljenje teologa jest da se posebni sud dešava odmah u isti čas, kad čovjek ispusti dušu; i na onom istom mjestu, gdje se duša odjeljuje od svog tijela. Suđena je od Isusa, koji neće nikog poslati na ime svoje, nego će sam doći da prosudi svoju stvar: *"U koji sat i ne nadate se, doći će sin čovječanski" (Luk.12,30). Doći će dobrim sa ljubavi,* veli sv. Augustin, a zločestim sa strahom. Ah, koliko će se prestrašiti i smesti onaj, koji kad prvi puta ugleda svog Otkupitelja i ugleda ga srdita? *Tko će opstati pred njegovim srditim licem?* (Nahum 1,6) Razmišljajući to o. Vjekoslav Ponteski, tako je drhtao od straha, da mu se i sobica tresla, u kojoj je spavao. Časni o. Jovenal Ancina, slušajući gdje se pjeva *U dan onaj*, misleći na strah, koji će obuzeti dušu, kada će morati izaći na sud, odluči ostaviti svijet, što i učini kasnije. Gledati srdita suca, biti će znak izgubljenja i osude. Veli sv. Bernardo, da će onda duša više trpjeti gledajući suca srdita, nego da je u samom Paklu.

Više puta se je vidjelo, da krivca, kad ga vode i na ovaj sud na zemlji, probija krupni ledeni znoj. Pison stupivši pred vijeće u haljini okrivljenika, toliko se smete, da je umro od stida. Kolika žalost i muka za jednog sina ili za jednog podložnika, gledajući svog oca ili vojvodu odveć razjarena! Oh! Koliko veću muku mora podnijeti duša, kad spazi svog Isusa, kojeg je za života pogrđivala? Onaj jaganjac, koji je za života bio toliko strpljiv,

duša će ga iza tog ugledati srdita, bez ikakve nade, da će ga ikad više moći umiriti, to će ju navesti, da će moliti brda i planine da na nju padnu i da ju sakriju ispred srdžbe srditog jaganjca. Kad grešnik spazi suca u čovječjoj slici, ah, koliko će ga strah obuzeti, jer na pogled tog čovjeka, koji je umro za njegovo spasenje, osjetit će veći ukor za svoju grdnu nezahvalnost. Kad je naš Spasitelj uzašao na nebo, anđeli rekoše učenicima: *" Ovaj Isus, koji je od vas otišao na nebo, tako će doći, kao što ste ga vidjeli, kad je išao na nebo."* (Djel. 1, 11). Dakle sudac, kad dođe suditi, doći će sa onim istim ranama, s kojima je pošao s ove zemlje. One rane onda će pravedne utješiti, a grešnike smutiti i ožalostiti. Kada Josip reče svojoj braći: *"Ja sam Josip, kojeg ste vi prodali"* , veli sveto Pismo, da su oni od straha zašutjeli i nisu mogli progovoriti: *"Ne mogahu odgovoriti braća od velikog straha prestrašeni"*(Gen. 45,5). A što će nevoljni grešnik odgovoriti svom Isusu? Zar će moći moliti milosrđe i da mu se smiluje, kad mu najprije mora položiti račun za uvrede, koje mu je nanio? Što će dakle raditi, veli sv. Augustin; gdje će uteći, kad vrh sebe ugleda srditog suca, a poda sobom otvoren Pakao, s jedne strane grijehe koji ga tuže, a s druge vragove, pripravne, da izvrše kaznu, i u svojoj unutrašnjosti duševnost, gdje ga mori?

Molitva: O, Isuse moj, uvijek ću te Isusom zvati, tvoje me slatko ime tješi i hrabri, spominjući mi da si ti moj Spasitelj, koji si umro, da me spasiš. Evo me, pred tvojim nogama ispovijedam da sam zaslužio toliko paklova, koliko sam te puta teškim grijehom uvrijedio. Ne zaslužujem oprosta, ali si ti umro, da mi oprostiš. Brzo, Isuse moj, oprosti mi prije nego dođeš da me sudiš. Onda već više neću moći moliti milosrđa; sad mogu moliti i uzdam se, da ćeš mi se smilovati. U onaj čas tvoje rane će me prestrašiti, a sad mi pružaju pouzdanje. Dragi moj Otkupitelju,

kajem se više, nego radi ikakva drugog zla što sam vrijeđao tvoju neizmjernu dobrotu, obećavam, da ću prije primiti svaku muku, sve izgubiti prije, nego ću izgubiti tvoju milost. *Smiluj mi se Bože po svom velikom milosrđu.* O, Marijo, Majko milosrđa, o odvjetnice grešnika, isprosi mi ti veliku žalost, da oplačem svoje grijehe, isprosi mi oprost i ustrajnost božanske ljubavi. Ljubim te, Kraljice moja i u te se uzdam.

2. Promotri tužbu i ispit. *"Sud sjedi i knjige su rastvorene."* (Dan. 9). Biti će samo dvije knjige, naime evanđelje i duševnost. Iz evanđelja će se čitati ono, što je imao činiti, a iz duševnosti ono, što je činio. *"Svaki će vidjeti što je počinio"* (Sv. Jeronim). Mjerom božanske pravde neće se onda mjeriti bogatstva, časti i plemstvo osoba, nego samo djela:"Stavljen je na tezulju (reče Daniel Baltazaru), i bi pronađen lud (Dan. 5, 27). Ove riječi tumači o. Alvarez:*"Nije zlato ni bogatstvo mjereno, sam je kralj izmjeren."* Onda će stupiti tužitelji, a najprije vrag i pokazati će nam sva naša obećanja, kako veli sv. Augustin, kojim samo se poslije iznevjerili i izbrojiti će nam sve naše pogreške, kazujući nam dan i sat, u kojem smo ih počinili. Iza toga reći će sudcu, kako piše sv. Ciprijan:*"Gospodine, za ovog krivca nisam ništa pretrpio, ali on je tebe ostavio, koji si za nj umro, da postane mojim robom: stoga on mora meni pripasti."* Tužitelji biti će i anđeli čuvari, kako piše Origen: *"Svaki anđeo čuvar posvjedočiti će, koliko se je godina oko njega trudio, ali on je njegove opomene odbijao."* Tako, dakle, će se onda obistiniti ono, što se čita u svetom Pismu:*"Zamrzili su ga svi njegovi prijatelji"* (Jer. 51). Tužitelji biti će i oni zidovi, među kojima je grešnik griješio. Sama vlastita duševnost biti će tužiteljica:*"Posvjedočiti će i njihova duševnost u onaj dan, kad Bog bude suditi."* (Rim.2) I sami grijesi, veli sv. Bernardo, onda će progovoriti i reći će:*"Ti si nas počinio, tvoja smo djela, nećemo te ostaviti."* (Raz. Pog. 2). Napokon će biti tužiteljice same rane propetog Isusa, kako

veli sv. Ivan Zlatousti:*"Čavli će se na te tužiti; rane će protiv tebe govoriti; Isusov križ govoriti će protiv tebe."* Nakon toga prijeći će se na ispit.

Veli Gospodin: *"U onaj dan pretražiti ću Jeruzalem sa svijećama."*. Svijeća, veli Mendoza, zalazi u svaki kutić kuće. Kornelio a Lapide, tumačeći ove riječi, sa svijećama, veli, da će onda Bog pred krivca staviti izglede svetih i sva prosvjetljenja i nadahnuća koja mu je davao za života; i sve godine, koje mu je bio dao, da dobro čini. Onda će se Bogu razlog davati i za najmanji pogled. Veli sv. Anselmo: *"Očistiti će Levieve sinove i procijediti će ih."* (Malak. 3,3). Kao što se zlato čisti i cijedi odstranjujući trosku i nečistoću, tako će se ispitati sva dobra djela, ispovjedi, pričesti i tako dalje. Napokon veli sv. Petar, da će se na sudu jedva i pravedni spasiti. Kad moramo račun davati za svaku i najmanju suvišnu riječ, kako ćemo onda Bogu dati zadovoljštinu za tolike nečiste misli privoljene, za tolike godine i besramne riječi? Osobito veli Gospodin (govoreći o onima koji daju drugima loš primjer, koji im krade dušu) :*"Doći ću preda nj kao medvjedica kad joj malene pokradu."*(Osea. 13,8). Govoreći napokon o djelima, reći će sudac:*"Podajte mu onako kako je zaslužio"*.

Molitva: Ah, moj Isuse, da mi sad staneš plaćati po mojim zaslugama i djelima, koje sam počinio, drugo me ne bi zapalo, no Pakao. O, Bože, koliko sam puta sam sebi napisao osudu za onu jamu vječnih muka! Zahvaljujem ti na tolikoj strpljivosti koju si sa mnom imao podnoseći me toliko vremena! Oh, Bože, da se sad u ovaj čas imam prikazati na sudu, kakav bi ti račun predao od mog prošlog života? Gospodine, pričekaj još malo, nemoj mi suditi. Da me sad sudiš, što bi od mene bilo? Pričekaj me: kad si već toliko milosrdan do sada bio prema meni, budi još i daruj mi ovu drugu milost, daj mi žalost da oplačem svoje

zloće. Kajem se, o najveće dobro, što sam te toliko vrijeđao. Ljubim te nadasve. Vječni Oče, radi Isusove ljubavi, oprosti mi i po njegovim zaslugama daruj mi ustrajnost. Isuse moj, uzdam se, da ćeš mi to dati po zasluzi tvoje Krvi. Marijo Presveta, u tebe se uzdam: *Svrni dakle zagovornice naša, one svoje milosrdne oči na nas.* Pogledaj na moje nevolje i smiluj mi se.

3. Dakle duša, da postigne vječni spas, trebala bi se na sudu naći sa životom sličnim Isusovu životu. I stoga drhtaše od straha Job:*"Što ću učiniti, kad Bog ustane da sudi i kad stane pitati, što ću mu odgovoriti?"* Philip II., budući mu njegovo jedino kućno čeljade nešto slagalo, ukori ga veleći mu:*"Tako me zar varaš?"* Onaj nevoljnik vrativši se kući, umre od žalosti. Što će učiniti, što li će grešnik odgovoriti svom sucu Isusu? Učiniti će, kao i onaj što je učinio, došavši na svadbu bez svadbene haljine, ušutjeti će i neće znati što će odgovoriti. I sami grijeh začepit će mu usta. Veli sv. Bazilije, da će onda grešnika više mučiti stid, nego li paklene muke.

Evo napokon došlo je vrijeme da sudac izrekne osudu:*"Idite od mene prokleti u oganj vječni."* Oh, kako će strašno biti slušati ovaj glas! Nastavlja Euzebije, da će se grešnici kad budu slušali smrtnu osudu, tako prestrašiti, kad bi mogli nanovo bi umrli. Onda, veli sv. Toma od Vilanove, neće biti mjesta molitvi, niti će biti zagovornika kojim bi se moglo uteći. Kome se onda uteći? Valjda Bogu, kojeg su toliko pogrdili? Moguće svetim? Mariji? Ne, jer će onda:*"Zvijezde,* (koje su sveti odvjetnici) *pasti s neba, i mjesec* (koji je Marija) *neće dati svjetla svog"*.(Mat. 24.). Veli sv. Augustin:*"Od vrata rajskih ukloniti će se Marija".*

Ah, Bože, kliče sv. Toma od Vilanove, kako nehajno i mrtvo slušamo govore o posebnom sudu, kao da nas ne može zapasti osuda vječnog izgubljenja? Ili kao da nećemo mi ni biti suđeni? I koliko je ludorija, veli isti svetac, ostati siguran i miran u

tolikoj pogibelji! Nemoj reći, brate moj, opominje te sv. Augustin: *"Ta nije me Bog odredio za Pakao?"* Nemoj reći, govori svetac, jer ni Židovi nisu vjerovali da će propasti. Toliki već osuđeni nikada nisu mislili da će za stalno doći u Pakao, ali ih je napokon stiglo pokaranje i zaslužena kazna. I tako još, veli sv. Augustin, dogoditi će se i tebi: *"Doći će sudnji dan i uvidjeti ćeš, da je istina ono, što je Bog prijetio."* Sada na nama preostaje, da izaberemo osudu koju hoćemo. I što imamo raditi? Trebamo urediti naše račune prije nego li dođemo na sud. Govori sv. Bonaventura, da ne propadnu i ne pogriješe, mudri trgovci često pregledaju svoje račune: *"Sudac prije suda može se molbama umiriti, ali na sudu nikako."* kaže sv. Augustin. Recimo, dakle, i sa sv. Bernardom: *"Prikazati ću se već suđen, a ne da budem suđen".* Suče moj, sudi me sad za života i kazni me sada dok je vrijeme od milosrđa i možeš mi oprostiti, jer poslije smrti biti će vrijeme od pravde.

Molitva: Moj Bože, ako te sad ne umirim, onda više neće biti vremena da te umirim. Ali, kako ću te umiriti, kad sam toliko puta povrijedio tvoje prijateljstvo radi nesretnih životinjskih naslada. Tvoju neizmjernu ljubav naplatio sam nezahvalnošću. Kakvo vrijedno zadovoljstvo može dati jedan stvor za uvrede nanesene svom Stvoritelju? Ah, moj Bože, zahvaljujem ti, da mi je tvoje milosrđe dalo način, da te umirim i tebi zadovoljim. Prikazujem Krv i smrt Isusa tvog Sina i evo već vidim da se umirila i potpuno zadovoljila tvoja pravda. Zato treba da se i ja pokajem. Da, Bože moj, iz sveg se srca kajem za sve uvrede koje sam ti nanio. Sudi me dakle sad, o moj Otkupitelju! Mrzim sve uvrede koje sam ti nanio, više nego ikakvo drugo zlo. Ljubim te nadasve sa svim srcem svojim i obećavam da ću te zauvijek ljubiti i prije umrijeti, nego li te više vrijeđati. Obećao si da ćeš oprostiti onom koji se pokaje; ajde sad me sudi i odri-

ješi me od grijeha. Dragovoljno primam zasluženu pokoru, samo me vrati u svoju milost i u njoj me drži sve do moje smrti. Tako se uzdam. O, Marijo, Majko moja, zahvaljujem ti na tolikim dobročinstvima koja si mi isprosila, čuvaj me sve do kraja mog života.

2. O općem sudu

"Poznati će se Gospodin, kad stane suditi."(Ps. 9, 17).

1. Za sad, ako se stvar dobro promotri, na zemlji ne postoji osoba koja se više vrijeđa, nego kao što se vrijeđa Isus Krist. Više štujemo jednog prostaka, nego li samog Boga; jer se bojimo, da onaj prostak, osjetivši se uvrijeđen, ne rasrdi se i osveti; ali Bog se vrijeđa i to vrijeđamo ga po volji, kao da Bog ne može osvete proizvesti kad hoće:*"I kao da ništa nije kadar svemogući učiniti, držahu."*(Job. 22). No, zato je Otkupitelj odredio jedan dan, koji će biti dan općeg suda, u kojem će se Isus otkriti i pokazati ono što jest, naime veliki Gospodin. Taj dan neće se zvati dan milosrđa ni oprosta, nego: *Dan srdžbe, dan žalosti i nevolje.* Da, tako je, jer Gospodin hoće da u onaj dan osveti svoju čast, koju su grešnici tražili, da mu je uzmu na ovome svijetu. Pogledajmo, kako će se zbiti ovaj sud na ovaj opći dan.

Prije nego se sudac ukaže:*"Vatra će ići pred njim."*(Ps.96,5). Spustiti će se vatra s neba na zemlju, koja će spržiti zemlju i sve što je na njoj. Dakle, crkve, palače, ljetnikovci, gradovi kraljevstva, sve to mora se pretvoriti u hrpu pepela. Ova kuća, okružena svakojakim grijehom, valja da se vatrom očisti. Evo kako će svršiti bogatstva, gizde i naslade ovog svijeta. Kad pomru svi ljudi, onda će trublja zatrubiti i svi će uskrsnuti i ustati:*"Zatrubiti će trublja i svi će uskrsnuti"* (1.Kor.15,52). Govoraše sv. Jeronim:*"Koliko god puta pomislim na sudnji dan,*

prestrašim se; čini mi se, da uvijek trubi ona trublja kod mojih ušiju: Ustanite mrtvi, dođite na sud." Na zvuk ove trublje sići će lijepe duše dobrih, da se sjedine sa svojim tjelesima, s kojima su zajedno služili svomu Bogu na zemlji; a duše nesretno osuđenih izaći će iz Pakla, da se sjedine sa onim prokletim tjelesima, s kojima su vrijeđali Boga. O, kolika će tad razlika biti između tjelesa dobrih i zločestih! Blaženi će se ukazati lijepi, bijeli sjajniji od sunca: *"Tad će pravedni sjati kao sunce."*(Mat. 13, 43). O sretna onog, koji na ovom svijetu mrtvi svoje tijelo, uskraćujući mu zabranjene naslade; i da ga bolje suzdrži na uzdi, uskraćuje mu i slobodne želje i muči ga, kao što su sveti činili! O, Kako će se onda naći zadovoljan sv. Petar od Alkantara, koji poslije svoje smrti reče sv. Tereziji. *"O, sretna i blažena pokoro, koja mi pribavi toliku slavu!"* Naprotiv tjelesa zločestih i već osuđenih ukazati će se nakazna, crna i smrdljiva. A koliku će muku osuđenik podnijeti, kad se stane združivati sa svojim tijelom! Prokleta tjelesino, reći će duša, za udovoljiti tebi izgubila sam sebe. A tijelo će reći, prokleta dušo i ti, koja si imala razum, zašto si dopustila da se naslađujem u onim nasladama, koje su i mene i tebe strovalile u muke paklene, kojih se zauvijek nećemo izbaviti?

Molitva: Ah, Isuse moj i Otkupitelju, koji ćeš me jednog dana suditi, oprosti mi prije, nego stigne ovaj dan: *"Ne odvraćaj svog lica od mene".* Sad si moj otac i kao otac primi u svoju milost sina, koji se skrušen vraća pred tvoje noge. Oče moj, molim oproštenje, krivo sam te uvrijedio, krivo sam te optužio; nisi zaslužio da s tobom onako postupam, kao što sam postupao; kajem se i iz sveg se srca se žalostim; oprosti mi, *ne odvraćaj svoga lica od mene;* ne odbij me od sebe, ko što sam zaslužio. Spomeni se one Krvi, koju si za me prolio i smiluj mi se. Isuse moj, drugog sudca ne tražim, osim tebe. Oče moj, ljubim te i od

sad unaprijed neću odilaziti ispred tvojih nogu. Zaboravi uvrede, koje sam ti nanio i daruj mi veliku ljubav prema tvojoj dobroti. Želim, da te uzljubim više, nego sam te vrijeđao; ali ako me ti ne pomogneš, ne mogu te ljubiti. Pomozi mi, Isuse slatki, daj da uzaživim zahvalan tvojoj ljubavi, da se onog dana u suznoj dolini nađem u broju tvojih ljubitelja. O, Marijo, Kraljice i odvjetnice moja, pomozi mi sad, jer ako se izgubim u onaj dan nećeš mi više moći pomoći. Moliš se za sve, moli se i za me, dičim se, što sam tvoj pobožni sluga i međutim u tebe se uzdam.

2. Kad uskrsnu svi ljudi, narediti će im anđeo da svi idu u Jozefinsku dolinu, gdje će biti suđeni. Kad se skupe tu svi, doći će anđeli, pa će razlučiti dobre od zločestih. Pravedni će ostati desno, a zločesti lijevo. Koliko bi teško bilo kojem, da ga istjeraju iz društva ili iz crkve. Ali kakva će to muka biti onda kad se vide protjerani iz društva svetih. Veli zlatousti, da ništa drugo neće trpjeti, sami stid i pometnja bio bi Pakao za njih. Sin će biti odijeljen od oca, muž od žene, gospodar od svog sluge. Reci mi, brate moj, što misliš od prilike, koje će te mjesto zapasti? Bi li želio da se nađeš onda na desno? Ostavi dakle onaj put koji vodi na lijevo.

Ovdje na zemlji plemići i bogataši drže se za sretne, a preziru svete koji žive siromašno i ponizno. Oh, pravedni koji ljubite Boga, nemojte se žalostiti ako ste izrugani i ožalošćeni na ovom svijetu:*"Žalost vaša okrenuti će se u veselje."* Onda će vam govoriti, da ste najsretniji i imati ćete tu čast da ćete biti ubilježeni među Isusove dvoranike. O, kako će krasno izgledati sv. Petar od Alkantara, koji bijaše izvrijeđan kao odmetnik vjere! Sveti Ivan Božji, kojeg držahu za mahnita! Sv. Petar Celestin, koji odrekavši se Papine stolice umre u zatvoru! O, kolike će časti tad dobiti toliki mučenici od krvnika izmrcvareni i na komade sasječeni! I naprotiv, kako će strahovito i grdno izgledati Herod, Pilat, Neron i mnogi drugi velikaši ovog svijeta, ali osuđeni! O,

vi ljubitelji ovog svijeta, u onoj dolini, u onoj dolini ću vas čekati. Bez sumnje ondje ćete drugačije misliti. Ondje ćete plakati svoju ludoriju. Nevoljni, za pokazati se ovdje za kratko vrijeme među odabranijim i čašćenijim, onamo ćete morati stupiti u skup osuđenih! Dakle, odabrani će biti stavljeni na desno; dapače za višu njihovu slavu, kao što govori apostol, biti će uzdignuti u zrak nad oblake, da s anđelima skupa pođu u susret svom Isusu, koji ima doći s neba. A osuđeni, kao marva određena za klanje, stati će prikovani na lijevoj strani, očekujući svog sudca, koji će javno osudu izreći protiv svojih neprijatelja.

Evo se već otvaraju nebesa, dolaze anđeli da prisustvuju sudu i nose znakove pregorke muke Isusove. Osobitim načinom pokazati će se križ. *"I tad će se ukazati znak sina čovječjeg na nebu i zaplakati će svi narodi sa zemlje."* Veli Kornelije a Lapide: *"Oh, kako će onda grešnici plakati kad ugledaju križ, koji za života ništa ne mariše za njihov vječni spas, a koji je toliko zapao Božjeg sina."* Onda, veli Zlatousti:*"Čavli će te tužiti, rane će protiv tebe govoriti, Isusov križ ustati će protiv tebe."* Prisustvovati će ovom sudu još kao prisjednici sveti apostoli i svi njihovi sljedbenici, koji će sa Isusom zajedno suditi narode:"Sjajiti će se pravedni, suditi će narode ".(Mudr.3, 7). Još će doći i Kraljica neba, svetih anđela, Presveta Djevica Marija. Najposlije će doći vječni Sudac na veličanstvenom i sjajnom prijestolju. Dolazak Isusov razveseliti će i utješiti odabrane, ali će zločeste više izmučiti, nego li isti Pakao:*"Osuđenicima,* govoraše sv. Jeronim, bolje bi bilo, *da trpe muke paklene, nego da pred sobom gledaju svog Gospodina."* Govoraše sv. Terezija:*"Isuse moj, svakako me muči, samo ne daj, da te vidim srdita u onaj dan."* Sv. Bazilije veli:*"Ona pametnija natkriljuje svaku muku."* Onda će se ispuniti ono što je sv. Ivan prorokovao, da će osuđenici zaklinjati brda, da padnu na njih, i da ih skriju ispred očiju njihovog srditog sudca.

Molitva: O, dragi moj Otkupitelju, o jaganjče Božji, koji si došao na ovaj svijet, ne da kazniš, nego da oprostiš grijehe, oprosti mi brzo, prije nego stigne onaj dan, u kojem ćeš mi suditi. Onda, kad prvi put ugledam tebe jaganjca, koji si me tolikom strpljivošću podnosio, ako se po čemu izgubim, tad će mi se Pakao otvoriti. No, dakle, ponovno molim oprosti mi i to brzo, svojom me božanstvenom rukom odjuri s propasti u koju sam zapao griješeći. Kajem se, o najveće dobro, da sam te vrijeđao. Ljubim te, sudče moj, koji si me toliko ljubio. Po zasluzi tvoje smrti udijeli mi veliku i vanrednu milost, da od grešnika postanem svetac. Obećao si, da ćeš svakog uslišati, tko te bude molio:*"Zavapi k meni i uslišat ću te."*(Job.33,3). Ne molim da mi daš dobara ovog svijeta, nego tvoju milost, tvoju ljubav i ništa drugo. Uslišaj me, Isuse moj, radi one ljubavi, koju si imao prema meni, umirući za me na križu. Ljubazni moj sudče, ja sam krivac, ali takav krivac, koji te ljubi više nego samog sebe. Smiluj mi se, Marijo, Majko milostiva, pomozi mi brzo, sad je vrijeme, kad mi možeš pomoć pružiti. Ti me nisi zaboravila, kao što sam ja tebe i mog dragog Boga, priteci mi u pomoć sada, kad sam odlučio da ću ti zauvijek služiti i nikada više neću vrijeđati mog Gospodina. O, Marijo draga, ti si moje slatko ufanje.

3. Ali, evo već počinje strašni sud. Otvaraju se rasprave, to jest duševnost pojedinih:*"Sud zasjeo i knjige su otvorene."*(Dan. 7, 10). Protiv zločestih za svjedoka najprije će ustati vragovi, koji će ovako reći, kao što veli sv. Augustin:*"Najpravedniji Bože, prosudi, da bude moj onaj, koji nije htio da bude tvoj."* Drugi svjedoci biti će vlastite savjesti:*"Posvjedočiti će i njihove vlastite savjesti."*(Rim., 2, 25) Suviše ustati će za svjedoka isti zidovi one kuće, gdje su grešnici svoje zloće provodili i svog dragog Boga vrijeđali i vapiti će osvetom.

Posljednji svjedok biti će sam sudac, koji je nazočan bio pri svakoj nanesenoj mu uvredi:*"Ja sam sudac i svjedok"*, veli

Gospodin.(Jer. 29, 23). Veli sv. Pavao, da će onda Gospodin rasvijetliti što se nalazi sakriveno u mraku. Svim će ljudima pokazati najtajnije i najgadnije grijehe svih zločinaca, za koje ni ispovjednici ovamo nisu znali:*"Otkriti ću tvoje sramote pred tvojim licem".*(Nahum. 3, 5). Grijesi odabranih, hoće neki da ne budu otkriveni, po onom što reče David:*"Blaženi, kojim su oproštene zloće i grijesi pokriveni."*(Ps.31,1). Naprotiv, veli sveti Bazilije, da će se grijesi zločestih svima ukazati u jedan čas, kao na slici. Veli sveti Toma:"Ako su u vrtu Getsemanskom na Isusove riječi:"Ja sam", svi vojnici popadali na zemlju, koji su došli da ga svežu; što će biti onda, kad on kao sudac osuđenicima rekne:"Evo, ja sam onaj kojeg ste pogrdili?"

Evo nas na osudi. Najprije će se Isus okrenuti ka odabranim i reći će im ove slatke i milozvučne riječi:*"Dođite blagoslovljeni Oca moga i posjedujte kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanka svijeta".*(Mat. 25, 34). Sveti Franjo Asiški, budući mu je objavljeno, da je predodređen za Raj, od dragosti ne mogaše shvatiti, koliko će to veselje biti, kad se iz sudčevih ču: dođite, sinci blagoslovljeni, dođite u kraljevstvo, za vas nema više muke, nema više ikakva straha, već ste i biti ćete zauvijek spašeni; ja blagoslivljam onu Krv, koju sam za vas prolio i blagoslivljam one suze, koje ste vi prolili za svoje grijehe; hajdemo gore u Raj, gdje ćemo zajedno ostati u sve vjeke vjekova. I Blažena Djevica Marija blagosloviti će svoje štovatelje i pozvati će ih, da s njom pođu u Raj; i tako pjevajući *aleluja, aleluja,* odabrani će slavno zaposjesti Raj, gdje će hvaliti i slaviti Boga zauvijek.

Naprotiv, osuđenici obrnuti prema Isusu reći će mu:"A mi nevoljnici, što imamo raditi? A vi, reći će im božanski sudac, kad ste uvrijedili i odrekli se moje milosti:"Uklonite se od mene prokleti u oganj vječni. Uklonite se, idite od mene, da vas više ne vidim, niti da vas više čujem. Prokleti, idite, idite prokleti,

kad ste već povrijedili moj blagoslov. Ah, Gospodine, kuda će otići ovi nevoljnici? U vatru, u Pakao, gdje će gorjeti s dušom i tijelom. A za koliko vjekova, za koliko godina? Kakvi vjekovi, kakve li godine! U oganj vječni, kroz sve vjekove, dok je Bog Bogom. Poslije ove osude, veli sv. Efrem, da će se osuđenici oprostiti s anđelima, sa svetim, s rodbinom i s božanskom Majkom: *"S Bogom pravedni, s Bogom križu, s Bogom Raju. S Bogom oci i sinovi, ni jednog od vas nikada više nećemo vidjeti. Ostaj s Bogom još i ti Bogorodice, Marijo."* I tako nasred one doline iza tog otvoriti će se jedna jama u koju će propasti zajedno vragovi i osuđenici; koji će čuti, o Bože!, gdje se za njima zatvaraju vrata, koja se nikada više neće otvoriti, nikad, za nikad. O, prokleti grijesi, u kakvu ćete nesreću napokon tolike duše strovaliti! A nesretne duše, koje čeka tako tužna svrha!

Molitva: Ah, moj Spasitelju i Bože, kakva će me zapasti osuda na onaj dan? Da sada, Isuse moj, od mene zatražiš račun od mog življenja, što bi ti drugo mogao odgovoriti, osim to, da sam Pakao zaslužio? Da, istina je, dragi moj Otkupitelju, da zaslužujem tisuću Pakla, ali znaj da te ljubim više nego li samog sebe i radi uvreda, kojim sam te uvrijedio, žalostim se mnogo i prije ću svaku muku podnijeti, nego ću se na nje povratiti. Ti osuđuješ, Isuse moj, one tvrdokorne grešnike, ali ne one, koji se kaju i hoće te ljubiti.

Evo me pred tvojim nogama skrušena, pokaži da mi opraštaš. Ali već mi pokazuješ po proroku: *"Obratite se k meni, obratit ću se i ja k vama."*(Zak. 1, 3.) Ostavljam sve, odričem se svih naslada i dobara ovog svijeta, obraćam se i za te se hvatam, ljubazni moj Otkupitelju. Primi me u svoje srce i ondje rasplamti me svojom ljubavlju; i tako me raspali, da nikada više ne pomislim od tebe se odijeliti. Isuse moj, spasi me i moje spasenje, neka bude uvijek te ljubiti i uvijek slaviti tvoje milosrđe. Marijo, ufanje,

utočište i Majko moja, pomozi mi i isprosi mi svetu ustrajnost. Nitko se do sada nije izgubio, samo je li se tko na te obratio. Tebi se preporučujem, smiluj mi se.

3. O mukama u Paklu

"I otići će u vječne muke."(Mat. 25, 40)

1. Grešnik kad griješi, dva zla čini, naime ostavlja Boga, najveće dobro, a ide k stvorovima. Zato što se grešnik obraća stvorovima i dobrima ovog svijeta vrijeđajući Boga, posve pravedno biti će u Paklu mučen od istih stvorova, to jest od vatre i vragova i ovo će trpjeti osjetila. Ali, budući da njegova najveća pogreška stoji u tome, što je okrenuo leđa Bogu i njega ostavio i zato glavna njegova muka u Paklu biti će *muka gubitka*, a to je što je izgubio Boga.

Najprije promotrimo muku osjetila. Vjera nas uči da postoji Pakao. U sredini zemlje čuva se ova tamnica za kaznu onima koji se odmetnu od Boga. A što je ovaj Pakao? Jest mjesto patnja, tako ga naziva onaj osuđeni bogataš.(Luka 16, 28). Mjesto patnja, u kojem će sva osjetila i sve moći osuđenika imati svoje posebne muke i koliko je koji kojim osjetilom više griješio i Boga vrijeđao, toliko će više u onom osjetilu biti mučen. Gledanje biti će mučeno tminama. Kako je grdno slušati i koliko nas nesažaljenje potiče kad čujemo da je netko zatvoren u nekoj mračnoj jami u kojoj gnjije ima četrdeset-pedeset godina, bez da ikad vidi i najmanji tračak svjetlosti! Pakao je jama sa svih strana zatvorena u koju nikada ne zaviruje tračak sunca, niti ikakve svjetlosti.:*"Za u vijeke neće vidjeti svijetla"*(Ps. 48, 20). Vatra, koja na zemlji rasvjetljuje u Paklu će biti tamna. *"Glas Gospodnji, koji rasijeca plamen vatre."*(Ps.28, 7). Ove riječi tumači sv. Bazilije, Gospodin će oduzeti vatri svjetlost, stoga će

ona vatra moći pržiti, a neće moći rasvjetljivati. Sami dim, kojeg će vatra prouzrokovati, stvoriti će veliki mrak koji će zaslijepiti oči osuđenika. Veli sv. Toma da će osuđenici imati toliko svjetlosti u koliko će se više mučiti. U onoj mračnoj svjetlosti gledati će nakaze i grdobe drugih osuđenika i vragova koji će se prikazivati u najgrdnijim slikama, da ih bolje plaše. Biti će mučeno mirisanje. Koliko bi teško bilo ostati zatvoren u jednoj sobi sa usmrđenim mrtvim tijelom? Osuđenik će morati stati u Paklu među tolikim milionom drugih osuđenika, koji su živi za muke, ali po smradu usmrđene tjelesine. Veli sv. Bonaventura da se jedno tijelo izbaci iz Pakla na ovaj svijet, da bi od njegova smrada svi ljudi pomrli. Pak ima luđaka koji govore:*"Sve kad i odem u Pakao, neću biti sam."* Tužni i nevoljni! Koliko ih je više u Paklu, toliko se više muče:*"Ondje*, veli sv. Toma, *društvo nesretnih ne umanjuje nevolje, nego ih povećava"*. Više se muče radi smrada, vike i jauka i radi stiske, jer će biti strpani jedan na drugog, kao ovce u zimno vrijeme. Dapače, još gore, stati će kao zgnječeno grožđe pod pritiskom srdžbe Božje. I odatle dolazi ona muka negibljivosti:*"Neka budu negibljivi, kao kamen."*(Ezz. 19, 15). Tako dakle, kako onaj nevoljni osuđenik padne na sudnji dan, onako će zauvijek ostati na jednom mjestu, bez da će ikad više moći krenuti nogom ni rukom, dokle će Bog biti Bogom.

Sluh će biti mučen stalnim vikama i jaukom i groznim plačem onih tužnih očajnika. Vragovi će neprestano lupati. Koliko se mučimo kad ne možemo spavati, a kroz to vrijeme slušamo gdje blizu nas bolesnik neprestano u ljutim bolima ječi, ili gdje pas laje, ili dijete malešno plače? Nevoljni osuđenici, gdje će morati neprestano, kroz sve vjekove slušati ono lupetanje i jaukanje onih groznih mučitelja. Grlo će biti mučeno glađu; osuđenik će trpjeti pasju glad:*"Glad će trpjeti kao psi"*(Ps. 58, 15). Ali nikada za nikada neće moći dobiti mrvice kruha. Tako će opet žeđati,

da mu sva voda svijeta ne bi ugasila žeđ; ali on neće dobiti ni jednu kapljicu; jednu kap molio je i onaj raskošnik; ali je još nije dobio, niti će ju ikad dobiti.

Molitva: Ah, moj Gospodine, evo pred tvojim nogama onog, koji je malo ili nimalo držao do tvoje milosti i tvojih kazni. Nevoljna mene, da ti, Isuse moj, nisi bio milosrdan prema meni, koliko godina sam već morao biti u onoj smrdljivoj peći, gdje već gore mnogi koji su bili kao i ja! Ah, moj Isuse, misleći na to kako da se ne raspalim tvojom ljubavlju! Kako ću unaprijed moći i pomisliti da te nanovo uvrijedim? Ah, ne daj da se to ikad dogodi, Isuse moj, tisuću puta prije pošalji mi smrt. Kad si već počeo, dovrši započeto djelo. Izbavio si me iz tolikih mojih grijeha, i tolikom ljubaznošću pozvao si me da te ljubim; učini sad, da ovo vrijeme koje mi daješ potrošim samo za te. Koliko bi osuđenici željeli jedan dan, jedan sat vremena, koje sad meni daješ! A što ću ja raditi? Hoću li ga opet trošiti vrijeđajući te? Ne, Isuse moj, ne daj da se to dogodi, po zaslugama tvoje Krvi koja me je do sada sačuvala od Pakla. Ljubim te, o najveće dobro i jer te ljubim, kajem se što sam te vrijeđao, neću te više vrijeđati, nego ću te uvijek ljubiti. Kraljice i Majko moja, Marijo, moli Isusa za me i isprosi mi dar ustrajnosti i njegove svete ljubavi.

2. Muka pak, koja najviše muči osjetilo osuđenika jest vatra paklena, koja muči ticanje: *"Osveta tijela zločestog, jest vatra i crvi."*(Crk. 7, 19). Zato Gospodin na sudu spominje osobitim načinom vatru: *"Uklonite se od mene prokleti u oganj vječni"*. I na ovom svijetu vatra jest najveća patnja; ali među ovom našom vatrom i vatrom u Paklu golema je razlika, kako veli sv. Augustin, ova naša izgleda kao slika. I sv. Vinko Fererio veli, naša vatra prema vatri u Paklu, jest ledena. Razlog je taj, što je naša vatra stvorena za našu uporabu; a vatra u Paklu stvorena je

od Boga upravo za kazniti zločine. Jeremija prorok vali, da je vatru u Paklu zažegla srdžba Božja. Osuđenik neće biti bačen na vatru, nego u vatru: *"Uklonite se od mene, prokleti, u oganj vječni."* Tako dakle nevoljnik biti će opkoljen vatrom sa svih strana, kao drvo u peći. Nesretnik će se naći s mnoštvom vatre odozgor, s mnoštvom vatre odozdol i s mnoštvom sa strane. Ako takne, ako pogleda, ako udahne, ne takne, ne vidi, ne diše drugo, no samu vatru. Stati će u vatri, kao riba u vodi. Ali ova vatra osuđenika neće samo izvana mučiti, nego će zaći i u unutrašnjost, u crijeva, da ga više muči. Njegovo nesretno tijelo pretvoriti će se u živu vatru, tako pržiti će se crijeva u trbuhu, srce u prsima, mozak u glavi, krv u žilama i mozak u kostima; svaki osuđenik u sebi postati će ugrijana peć.

Neki ne mogu podnijeti putovanja po sunčanoj žegi, ne mogu ostati u sobi previše vrućoj, ne mogu podnijeti iskrice, koje odlete sa svijeće i padnu im ne golu kožu: pa opet se ne straše one vatre koja ždere, kako veli Izaija: *"Tko će od vas moći ostati sa vatrom, koja ždere!"* Kako god grabežljiva zvijer proždire bravče, isto tako i vatra u Paklu ždere osuđenika: proždire ga, ali nikada ne usmrćuje. Proslijedi, luđače, veli sv. Petar Damiani, govoreći bludniku, proslijedi zadovoljavajući svoju tjelesinu; doći će jedan dan u kojem će sve tvoje naslade postati tolike patnje u tvojim crijevima i ta će te vatra u Paklu najviše pržiti i mučiti. Dodaje sv. Jeronim, da će ova vatra sobom imati sve muke i boli, koje trpe ovdje na zemlji: bolesti bedara, bolesti glave, bolesti živaca. Štoviše u ovoj vatri trpjeti će se i studen. Sv. Augustin kaže da se paklenoj vatri osim što peče pripisuje i led zbog naše hladnoće prema Bogu na zemlji. Ali iznad svega treba shvatiti da su sve patnje ovog svijeta zajedno samo sjena, kako veli sv. Ivan Zlatousti, prema patnjama u Paklu. I moći naše duše imati će svoje posebne muke. Osuđenik biti će mučen u njegovoj uspomeni, sjećanjem na vrijeme, koje je imao ovdje,

da se spasi, a on ga je potrošio na svoju propast, i sjećanjem milosti od Boga primljenih a nije se htio njima na dobro služiti. U razumu, misleći na ono veliko dobro, koje je izgubio, Raj, Boga, i samu spoznaju da nikada neće moći to nadoknaditi. U volji, vidjevši, da mu se ništa ne daje, što moli: *"Poginuti će želja grešnika."*(Ps. 111, 10) Nevoljnik nikada ništa neće imati od onog što želi, a uvijek će imati ono, što prezire, a to su njegove vječne muke. Htio bi izaći iz onih muka, da nađe mir; ali će zauvijek biti mučen i nikada mira neće imati.

Molitva: Ah, Isuse moj, tvoja Krv i tvoja smrt jesu ufanje moje. Ti si umro da me oslobodiš od vječne smrti. Ah, moj Gospodine, tko je više bio dionikom zasluga tvoje pregorke muke, od mene nesretnika, koji sam toliko puta zaslužio Pakao? Ah, ne daj da više uzaživim nezahvalan tolikim tvojim milostima, koje si mi poklonio! Ti si me oslobodio od paklene vatre jer nećeš da gorim u onoj vatri patnja, nego da plamtim vatrom tvoje svete ljubavi. Pomozi mi dakle, da uzmognem ispuniti tvoje želje. Da sam već pao u Pakao, ne bih te više mogao ljubiti: ali kad te sad mogu još ljubiti, ljubiti ću te. Ljubim te, neizmjerno dobro, ljubim te slatki moj Otkupitelju, koji si me toliko ljubio. Kako sam mogao toliko vremena živjeti ne misleći na te? Zahvaljujem ti, da nisi ti mene zaboravio. Da si me zaboravio, sad bi ostao u Paklu i ne bi se mogao žalostiti za svoje grijehe. Ova žalost, koju osjećam u svom srcu, što sam te vrijeđao; ova želja, koja me sili da te puno ljubim, jesu darovi tvoje milosti, koja me još prati. Zahvaljujem ti, Isuse moj. Ubuduće uzdam se, da ću ovo života tebi posvetiti. Odričem se svega. Samo ću misliti, kako ću tebi služiti i tvoju svetu volju ispunjavati. Uvijek me podsjećaj na Pakao, koji sam zaslužio i na milosti, koje si mi poklonio; i ne dopusti, da te ikada više ostavim i okrenem ti leđa, i da sam sebe osudim u onu jamu

vječnih muka. O, Majko Božja, moli za me grešnika. Po tvom zagovoru oslobođen sam paklenih muka: s istim zagovorom oslobodi me još, Majko mila, od nesretnog grijeha, koji me jedini može strovaliti u Pakao.

3. No, sve muke jesu kao jedno ništa prema muci gubitka. Tmine, smrad, jauk i vatra ne sačinjavaju Pakao; muka, koja sačinjava Pakao, jest muka, što se je izgubilo Boga. Veli sv. Brunon:*"Neka se pomnože mučila s mukama, samo neka Boga ne izgube."* Nastavlja sv. Augustin, da bi osuđenici samo mogli gledati Boga: *nikakve muke ne bi trpjeli i sam Pakao pretvorio bi se u Raj.* Da koliko toliko shvatimo ovu muku, promislimo, da netko izgubi (na primjer) jedan dragi kamen, koji je vrijedio sto talira, taj bi se žalostio; ali da je vrijedio dvjesta, dvostruko bi se žalostio; da je vrijedio četiristo, još više bi se smutio i veću žalost trpio. Kako dakle raste vrijednost stvari, onako raste žalost i muka. Osuđenik kakvo je dobro izgubio? Neizmjerno dobro, koje je Bog. Zato veli sv. Toma, da na neki način trpi neizmjernu muku:*"Muka osuđenika jest neizmjerna, jer je gubitak neizmjerne cijene."* Jedine ove muke sveti se na zemlji straše. Sveti Ignacije Lojola govoraše:"Gospodine, svaku patnju dragovoljno podnosim, ali ovu ne, da ne ostanem bez tebe. No ovu muku ne osjećaju grešnici koji žive godine i godine bez Boga, jer nevoljnici žive u tminama. Ni na samrti neće spoznati, koliko dobro gube. Duša čim pođe s ovog svijeta, kako veli sveti Antonin, odmah shvaća, da je bila stvorena za Boga. Stoga odmah poleti da zagrli svoje najveće dobro: ali stojeći u grijesima, biti će odbijena. Da pseto ugleda zeca nedaleko od sebe i da ga drži svezana za lanac, koliko bi se pas napinjao i trzao da prekine lanac i odleti, da uhvati sebi plijen? Dušu, dijeleći je od svog tijela, naravna sila vuče k Bogu ili u Pakao. Dakle sav Pakao sastoji se iz prve one riječi osude:*"Idite od mene, prokleti."* Idite, reći će im Isus; neću da ikad više vidite moje

lice. Kad ono David osudi svog sina Abšaloma da mu nikada ne izlazi na oči, toliko to Abšaloma uzmuči, da je odgovorio:*"Recite mom ocu, ili neka me pusti da vidim njegovo očinsko lice, ili neka me smakne".* Philip II jednom velikašu, kojeg bijaše spazio da nepristojno stoji u crkvi, reče:*"Ne dolazi više preda me."* Toliko je to onog velikaša ožalostilo, da je od žalosti umro, čim se kući vratio. Što će biti kad Bog na smrti rekne onom grešniku:Idi odatle, neću da te više vidim:*"Sakriti ću od njega svoje lice i svako će zlo na nj navaliti."*(Deut.31,17). Vi, reći će Isus osuđenicima na sudnjem danu, niste više moji, ja nisam više vaš.

Kolika je to muka za jednog sina, kojem umire otac, ili za onu zaručnicu, kad joj muž umre, kad mora reći:*"Oče moj, mužu moj, neću te više vidjeti!"* Ah, da sad čujemo gdje duša kojeg osuđenika plače; da ju zapitamo:*"Dušo, zašto plačeš?"* Ova bi samo odgovorila:*"Plačem, jer sam izgubila Boga i nikada više neću Ga moći vidjeti."* Nevoljnica, da barem u Paklu može ljubiti svog Boga i staviti se u njegovu volju. Ali ne, da još to može, onda Pakao ne bi bio više Pakao; nevoljnica, ne može se staviti u ruke Božje, ni prilagoditi se njegovoj volji, jer je postala neprijateljica božanske volje. Niti više može ljubiti svog Boga, nego ga mrzi i mrziti će ga zauvijek i ovo će biti njezin Pakao, poznati, da ima Bog, koji je najveće dobro, a opet gledati gdje je prisiljena mrziti Ga u isto vrijeme, kad spoznaje, da je vrijedan neizmjerne ljubavi. Sveta Katarina Genovcska jednom upita vraga tko je - a on odgovori:*"Ja sam onaj zlikovac, kojem je oduzeta ljubav Božja".* Osuđenik će mrziti i proklinjati Boga; proklinjući Boga, proklinjati će i dobročinstva, koja je od njega primio, stvorenje, otkupljenje, sakramente, osobito krštenja i pokore, a ponajviše Presveti Oltarski Sakrament.

Mrziti će sve anđele i svete, osobito svog anđela čuvara i svoje svete odvjetnike i povrh svih božansku Majku. Osobito će

proklinjati Presveto Trojstvo, imenito Božjeg sina, koji je jednog dana za nj umro, proklinjući njegove rane, njegovu Krv, njegove muke i gorku smrt.

Molitva: Ah, moj mili Bože, ti si dakle moje najveće dobro, neizmjerno dobro, a ja sam te hotimice toliko puta izgubio? Znao sam već unaprijed, da ću te s mojim grijehom ožalostiti i izgubiti tvoju milost, ipak sam ga počinio! Ah! Da te ne gledam razapeta na križu, Isuse, sine Božji i umirući za me, ne bi imao toliko snage da od tebe zamolim oprost. Vječni Oče, ne gledaj na me, nego pogledaj na svog sina, koji za me moli oproštenje, uslišaj ga i oprosti mi. Od toliko vremena sad sam morao stati u Paklu bez ikakve nade da bi te ikad više mogao ljubiti i tvoju svetu milost opet zadobiti. Bože moj, kajem se što sam ti ovu uvredu nanio, odričući se tvog prijateljstva i mrzeći tvoju ljubav radi nevoljnih naslada ovog svijeta. Oh, da sam hiljadu puta prije umro! Kako sam mogao biti tako slijep i lud! Zahvaljujem ti, moj Gospodine, što mi daješ vremena da ispravim učinjeno zlo. Kad već po tvom milosrđu još nisam pao u Pakao i još te mogu ljubiti, Bože moj, ljubit ću te. Neću više odmicati svog obraćenja. Ljubim te, neizmjerna dobroto, ljubim te, moj živote, moje blago, moja ljubavi, moje sve. Uvijek me sjećaj na ljubav koju si nosio prema meni, moj Gospodine, i na Pakao, gdje sam već trebao doći, i da me ova misao uvijek pobuđuje na djela ljubavi i da ti uvijek govorim: *"Ljubim te, ljubim te, ljubim te."* O, Marijo, Kraljice, ufanje i Majko moja, da sam već pao u Pakao, ne bi ni Tebe više mogao ljubiti. Ljubim te, Majko moja i u Te se uzdam da nikada više neću propustiti, a da neću ljubiti Tebe i mog Boga. Pomozi mi i moli Isusa za me.

4. O vječnosti Pakla

"I ovi će otići u vječne muke."(Mat. 25, 46).

1. Da Pakao nije vječan, tad ne bi bio Pakao. Muka, koja za dugo ne traje ne može se reći da je velika muka. Bolesniku odreže se ruka ili noga, sprži vatrom rak-rana; bol je velika, ali budući da brzo prestaje ne može se reći da je velika muka i patnja. Ali kolika bi bol i muka bila onda, da ono rezanje noge, ruke ili prženje vatrom neprekidno slijedi kroz jednu sedmicu ili kroz čitavi mjesec dana? I lakša bolest, kad se odulji, nesnosnom postane. Ali, što rekoh bolest? I najljepša igra, najugodnija glazba, koja bi trajala za dugo, naime za cijeli jedan dan dosadila bi i od dosade ne bi se mogla slušati. A da potraje za jedan mjesec? Jednu godinu? Kakav će biti Pakao? Gdje se ne čuje nego jedna uvijek te ista igra, jednaka glazba; neće se čuti u njem samo jedna vrsta bolesti; ne trpi se samo bol prostog reza, ili od ugrijanog gvožđa; nego su ondje sve boli i muke, što postoje: a za koliko će trajati? Kroz sve vjekove:"Mučiti će se dan i noć, kroz sve vjekove."(Apok. 20, 10.)

Ovo je istina, nije kakovo prosto mnijenje, nego tvrda istina; istina od Boga posvjedočena na tolikim mjestima u svetom pismu:"Idite od mene prokleti, u oganj vječni.(Mat. 25, 41.) "I otići će u vječne muke."(Ondj. 46). "Na propasti dati će vječne muke".(Tes. 1,9) "Svaki će se vatrom posoliti."(Mark. 9, 48) Kao što sol čuva stvari, isto tako vatra u Paklu u isto vrijeme, kad osuđenike muči, uzdrži ih u životu. Sad kolika bi ludorija bila onog, koji bi za jedan dan zabave, htio sam sebe osuditi da će kroz dvadeset ili trideset godina ostati zatvoren u jednoj mračnoj jami? Da bi Pakao trajao sto godina; što vele sto godina? Da bi trajao samo dvije ili tri godine ipak bi bila velika ludorija radi jedne nevoljne naslade, sam sebe osuditi u vatru za

dvije ili tri godine. No, ovdje se ne radi o trideset, stotinu, ni o tisuću, ni o sto tisuća godina; nego se radi o vječnosti, radi se o neprekidnoj patnji istih muka, koje nikada niti neće prestati, niti imalo blažim postati. Dakle, sveti su imali pravo, da su za života, stojeći u pogibeljima, uvijek plakali i strahovali. Blaženi Izaija još živući u pustinji u stalnom postu i pokorama plakaše, govoreći:"Ah, nevoljna i tužna mene, gdje još stojim u pogibelji moga izgubljenja!

Molitva: Ah, moj Bože, da si me bio poslao u Pakao, kao što sam više puta bio zaslužio i kasnije opet da si me iz njega istjerao po svom milosrđu, koliko bi ti ostao dužan. I iza tog kakov bi život nastavio! I sad, kad si me većim milosrđem sačuvao, da u nj nisam već pao, što ću činiti? Hoću li se opet vraćati na prijašnje grijehe i uvredama pobuđivati te na srdžbu, da me baš otpratiš u onu neugasivu vatru, u onaj zatvor tvojih odmetnika, gdje su već mnogi dolje s manje grijeha, nego ih ja imam? Ah, moj Otkupitelju, umjesto da sam oplakivao nanesene uvrede, još više sam te poticao na srdžbu. Zahvaljujem tvojoj neizmjernoj dobroti, koja me je toliko podnosila. A da nije bila neizmjerna, kako bi me mogla toliko i trpjeti? Zahvaljujem ti, dakle, što si me tolikom strpljivošću do sada čekao; i mnogo ti zahvaljujem na svjetlosti, koju mi sada daješ i kojom mi pokazuješ moju ludoriju i uvredu, koju sam ti nanio vrijeđajući te tolikim mojim grijesima. Isuse moj, mrzim ih i iz sveg se srca kajem; oprosti mi radi svoje pregorke muke i pomozi mi svojom milošću da te nikada više ne uvrijedim. Posve pravedno sad se imam strašiti, ako još jedan samo teški grijeh počinim. Da ćeš me zapustiti i od sebe zauvijek odbaciti. Ah, moj Gospodine, ulij u dušu moju ovaj strah, kad me vrag stane napastovati, da te nanovo uvrijedim. Bože moj, ljubim te, neću te više gubiti. Pomozi mi, Presveta Djevice, daj da se k Tebi utječem u svakoj napasti, da

ne izgubim svog Boga. Marijo, Ti si moje ufanje.

2. Tko jedanput padne u Pakao, više iz njega ne izlazi zauvijek. Čim osuđenik propadne u bunar svih muka, vrata se zatvore i više se ne otvaraju. Na Paklu imaju vrata za ući, ali za izaći ne. Dokle grešnik živi, dotle može se nadati da će se popraviti, ali kad ga smrt pokosi u grijehu, tad više nikakva ufanja za njega neće biti. Nevoljni bolesnik prikovan za krevet, kojeg su liječnici već proglasili neizlječivim, opet se ne gubi, nego se tim tješi, govoreći:"Tko zna, možda nađem vrsna liječnika, koji će me izliječiti. Onaj tužni osuđenik u doživotnom zatvoru i on se tješi, veleći:"Tko zna, moglo bi se dogoditi da ću se jednom osloboditi ovih teških okova. Barem kad bi osuđeni grešnik u Paklu mogao tako govoriti, tko zna, možda ću se još moći izbaviti iz ovih strašnih muka; tako bi se makar mogao zavaravati ovom lažljivom nadom. Ne, u Paklu nema nikakva ufanja, ni lažljiva, ni istinita, nema *tko zna*. Nevoljnik će stalno pred očima imati napisanu svoju osudu, da će zauvijek plakati i jaukati u onoj jami svih muka. Zato osuđenik ne trpi samo časovite muke, nego svakog časa trpi muke vječnosti, veleći, ono što sad trpim, morat ću trpjeti zauvijek.

Molimo, dakle, Gospodina sa svetim Augustinom:*"Ovdje nas prži, reži, ovdje nam ne praštaj, da nam zauvijek oprostiš."* Kazne ovog svijeta prolaze, ali one drugog svijeta ostaju zauvijek. Ovih posljednjih bojimo se; bojimo se one strahovite osude, koju će pravedni sudac izreći na strašnom sudu protiv grešnika.:*"Idite od mene, prokleti, u oganj vječni."* Velika je kazna paklene muke, ali nas najviše ima strašiti to, što je kazna neoprostiva i neopoziva.

Ali, kako to, reći će onaj zločinac, kakva je to pravda? Grijeh, koji traje za jedan čas, kazniti ga vječnim mukama? Ali (odgovaram ja), kako se grešnik može tako osuditi, da on trenutnom nasladom uvrijedi Boga, neizmjerno veličanstvo? Ni na ljud-

skom sudu ne mjeri se kazna po trajnosti vremena, nego po vrsti zločina. Pakao je malena kazna za samo jedan teški grijeh: za uvredu neizmjernog veličanstva trebala bi biti i neizmjerna kazna, veli sv. Bernardin Sienski. Ali, kako veli sv. Toma, budući da stvor nije kadar podnositi svu snagu same oštrine neizmjerne kazne, zato je Bog posve pravedno odredio, da njegova muka bude neizmjerna i u trajnosti vremena.

Nakon svega, ova muka mora biti vječna, zato, jer grešnik više ne može zadovoljiti za svoju krivicu. Na ovom svijetu skrušeni grešnik u toliko može zadovoljiti za svoje grijehe, u koliko su mu na raspolaganju Isusove zasluge; ali osuđenik je isključen od svih ovih zasluga, stoga ne mogavši on više umiriti svog Boga i budući je vječan njegov grijeh, treba da bude vječna i njegova zaslužena muka i kazna. Iza toga nastavlja Belluacense:*"Grijeh ondje će se uvijek moći kazniti, a kazna za grijehe nikada izvršiti"*; jer kako veli sveti Antonin:*"Ondje se grešnik ne može pokajati"*, i stoga će Bog zauvijek s njime ostati u srditosti:*"Puk, s kojim se je Bog rasrdio za uvijeke."* (Malak. 1,4).

Štoviše osuđenik, sve da bi mu Bog htio oprostiti, on neće oprosta, jer je njegova volja tvrdokorna i ogrezla u mržnji protiv Bogu. Veli Inocencije III:*"Grešnici neće se nikada poniziti, nego će grijeh mržnje uvijek u njima rasti."* I sv. Jeronim veli:*"Nezasitljivi su u želji za griješiti."* Stoga grešnikova rana jest neizlječiva, jer se odriče i liječenja.

Molitva: Dakle, moj Otkupitelju, da sad u ovaj čas stojim već osuđen, kao što sam zaslužio, bio bi već otvrdnuo u mržnji protiv Tebe, o Bože moj, koji si za me umro! O, Bože, kakav bi to Pakao bio, tebe mrziti, koji si me toliko ljubio, te koji si neizmjerna ljepota, vrijedna neizmjerne ljubavi! Dakle, da sam sad u Paklu, zar bi ostao u tako nesretnom stanju, da ne bi htio ni oprosta, koji mi sad pružaš? Isuse moj, zahvaljujem ti na milos-

rđu, koje si imao prema meni i kad mogu dobiti oproštenje i ljubiti te, hoću oproštenje i hoću te ljubiti. Pružaš mi oprost i ovaj oprost od tebe molim i nadam se, da ću ga dobiti po tvojim zaslugama. Kajem se iz sveg srca za sve uvrede koje sam ti nanio, neizmjerna dobroto i oprosti mi. Ljubim te svom dušom svojom. Ah, moj Gospodine, kakvo sam ti zlo učinio, da bi te imao zauvijek mrziti kao svog neprijatelja? I kakva sam prijatelja do sada imao, da mi je toliko učinio i za me trpio, koliko si učinio i trpio ti, o Isuse moj? Ah, ne dopusti da ikad više zapadnem u tvoju nemilost i izgubim tvoju ljubav, prije mi smrt pošalji, nego da propadnem u toliku propast. O, Marijo, Majko moja, sakrij me pod svoj plašt i ne daj, da ikad ispod njega izađem i odmetnem se protiv Boga i protiv tebe.

3. Grešnici na ovom svijetu najviše se plaše smrti, ali kad dođu u Pakao, najviše će ju željeti: *"Tražiti će smrt i neće ju naći; i željeti će umrijeti, a smrt će od njih bježati"*. (Apok. 9,6). Stoga sveti Jeronim piše: *"O smrti, koliko bi slatka bila, kojim si toliko gorka bila?"* Veli David, da se smrt hrani osuđenicima. (Ps. 48,15). Tumači sv. Bernardo: *" Kako god ovca hraneći se travom lišće jede, a korijen ostavlja, onako isto smrt se hrani osuđenicima svakog časa koseći ih ostavljajući im život, da ih uzmogne svakog časa ubijati vječnim mukama."* Kad tko umre satrven boli, svako ga sažalijeva; a osuđenik da bi barem imao koga god, koji bi ga sažalijevao. Ne, nevoljan svakog časa umire od ljute boli, ali nema nikog, niti će ga ikad imati, tko bi ga sažalio. Zenon car, zatvoren u jednoj jami, vikaše: *"Za ljubav, otvorite mi!"* Nitko nije čuo njegovog glasa i tako je u najvećem očaju umro, nakon što je pojeo vlastito meso sa svojih ruku. *"Viču osuđenici iz Pakla,* veli sv. Ćiril Aleksandrijski, *ali ne dolazi nitko da ih oslobodi, plaču, ali ih nitko ne sažalijeva."*

A za koliko će trajati ova njihova nevolja? Zauvijek, zauvijek. Pripovijeda se u duhovnim vježbama o. Senjeria mlađeg, kako u

Rimu jednom vrag bi upitan, koji bijaše zaposjeo jednu osobu, dokle će ostati u Paklu; odgovori srdito, rukama lupajući po stolici:*"Zauvijek, zauvijek."* Te riječi prouzročiše veliki strah, da su mnogi mladići iz rimskog sjemeništa, koji se tad bijahu ondje našli, odmah učinili opću ispovijed i promijenili življenje na bolje, na same one dvije riječi:"Zauvijek, zauvijek." Nevoljnog Jude! Već je dvije tisuće godina od kako čami u Paklu i za nj Pakao uvijek iznova počinje. Nesretni Kain! Tisuće godina stoji u Paklu, a njegov Pakao svakog časa nanovo počinje. Drugi jedan vrag bi upitan, koliko vremena ima, da je otišao u Pakao, reče: jučer. Kako jučer, bi mu rečeno, kad si osuđen davno prije toliko tisuća godina? Odgovori nanovo: A da znate, što će reći vječnost, razumjeli biste tisuću godina prema vječnosti nisu ni jedan čas. Da koji anđeo rekne kojem osuđeniku: Kad prođe toliko vjekova koliko ima kapi vode na svijetu, koliko je listova na stablima, zrnca pijeska u moru, onda ćeš izaći iz Pakla; osuđenik bi se više veselio nego li kakav siromašak na vijest da je postao kraljem. Da, ti svi vjekovi proletjeti će, ponoviti će se nebrojeno puta, a Pakao će uvijek iznova počinjati. Svaki osuđenik sklopio bi pogodbu s Bogom: Gospodine, pomnoži muke, koliko hoćeš i dokle hoćeš, samo stavi konac, da jednom prestanu i zadovoljan sam. Ali svršetka neće nikada biti. Trublja božanske pravde drugo neće trubiti u Paklu, *osim uvijek, uvijek, nikada, nikada.*

Osuđenici će pitati vragove: Zašto će ova noć? Kad će prestati? Kad će svršiti ovo trubljenje, ovo jaukanje, ovaj smrad, ovaj plamen, ove muke? Odgovara im se:"Nikada, nikada": I za koliko će sve to trajati? Zauvijek, zauvijek. Ah, moj Gospodine, rasvijetli tolike slijepce, koji su moljeni da se obrate i da se ne izgube, a odgovaraju: Napokon sve kad i odem u Pakao, što je to, Bože dragi; ne mogu ovdje pretrpjeti nešto malo studeni, ne mogu stajati u pregrijanoj sobi, da pretrpe jedan teži udarac, a

poslije će imati toliko strpljenja da će moći stati u moru od vatre, biti gnječeni od vragova, ostavljeni od Boga i od svih kroz sve vjekove?

Molitva: Ah, Oče od milosrđa, ti ne zapuštaš nikoga, tko te traži. *"Nisi zapustio tražećeg te, Gospodine"*. (Ps. 9,11). Do sada sam ti toliko puta okrenuo leđa, a ti me nisi zapustio, ne zapusti me ni sad, kad te tražim. Kajem se, neizmjerno dobro, da sam tako slabo cijenio tvoju milost, koju sam zamjenjivao za jedno ništa. Gledaj rane svog Sina, poslušaj njegov glas kojim te moli da mi oprostiš, oprosti mi. I ti, moj Otkupitelju, uvijek me sjećaj na muke koje si za me podnio, na ljubav, kojom si me ljubio i na nezahvalnost moju, kojom sam toliko puta Pakao zaslužio, a to da uvijek oplakujem uvrede, koje sam ti nanio i uvijek uzaživim u tvojoj ljubavi. Ah! Isuse moj, kako ne bi plamtio tvojom ljubavlju, misleći da sam toliko godina trebao gorjeti u Paklu i da bi tako gorio zauvijek, te da si ti umro da me spasiš i tolikim milosrđem me oslobodio? Da sam u Paklu sad bih te mrzio, i mrzio bih te zauvijek; ali sad te ljubim i uvijek ću te ljubiti. Tako se uzdam u tvoju Krv. Ti me ljubiš, ljubim i ja Tebe. Ti ćeš me se vazda ljubiti, a ja tebe nikada neću ostaviti. Ah, moj Spasitelju, oslobodi me od te nesreće, da te imam ponovno izgubiti i radi od mene što hoćeš. Zaslužujem svaku kaznu i ja ju primam, da me oslobodiš od kazne kojom bi ostao bez tvoje milosti i ljubavi. O, Marijo, utočište moje, koliko sam puta sebe osudio u Pakao, a Ti si me izbavila? Oslobodi me sad od grijeha, koji me jedini može rastaviti s milosti Božjom i strovaliti u Pakao.

5. Grizodušja osuđenih

"Crv njihov ne umire."(Mk. 9,48)

1. Ovaj crv, koji ne umire, veli sv. Toma, jest grizodušje ili nemir u duši, koji će osuđenika u Paklu zauvijek mučiti. Mnogo će biti tih grizodušja, kojim će duševnost gristi srce zločestih, ali tri će biti najstrahovitije: misli na onu malenkost, radi koje su se izgubili, na onu malenkost, koju su imali učiniti da se spase i napokon na ono veliko dobro, koje su izgubili. Dakle prvo grizodušje, koje će grešnika mučiti, biti će misao na malenkost, radi koje se izgubio. Ezav nakon što se je nahranio onom zdjelicom leće, za koju bijaše prodao svoje prvorođenstvo, govori sveto pismo, da je od žalosti i grižnje na tolikom gubitku stao jaukati. Ah, koliko će onda jaukati i vikati onaj osuđenik misleći da je zbog malih, časovitih i otrovnih naslada izgubio kraljevstvo vječnog uživanja i zadovoljstva, a sad mora iznova umirati u vječnim mukama! Stoga će gorče plakati, nego je plakao Jonata kad ga je osudio njegov otac Saul, što je jeo od zabranjenog meda. Ah, Bože, kakve će muke onda obuzeti osuđenika kad ugleda pred sobom uzroke, zbog kojih je osuđen? Sad što nam se čini o našem proteklom življenju, ne čini li nam se da je prošlo kao jedan san i jedan čas?

Sad kako će se činiti onom, koji je u Paklu onih pedeset ili šezdeset godina života, što ih je imao ovdje na zemlji, kad se bude našao u dubini vječnosti! Što znači pedeset godina života? Može biti pedeset godina uživanja u sreći, a zar grešnik živeći bez Boga može uvijek uživati u svom grijehu? Za koliko traju naslade grijeha? Traju samo za jedan čas; a sve drugo vrijeme za onog, koji živi u nemilosti Božjoj, jest vrijeme patnje i nemira u duši. Ah! Kako će izgledati oni časovi svjetskih naslada nevoljnom osuđeniku? Osobito onaj posljednji učinjeni grijeh

radi kojeg se izgubio? Dakle, reći će, radi jedne životinjske naslade, koja nije više trajala od jednog časa, čim sam ju imao, odmah je iščezla kao vjetar, morati ću gorjeti u ovom Paklu, očajan i od svih ostavljen, dokle će Bog biti Bog kroz sve vjekove?

Molitva: Gospodine, rasvijetli me da upoznam nepravdu, koju sam ti nanio vrijeđajući te i vječnu kaznu, koju sam zaslužio. Moj Bože, osjećam neku muku, da sam te vrijeđao, i ova me muka tješi; da si me bio poslao u Pakao, kao što sam bio zaslužio, ovo grizodušje bilo bi Pakao mog Pakla, pomislivši zbog koje malenkosti i ništetnosti sam se izgubio; ali ovo grizodušje, velim, sad me tješi, jer me hrabri i pruža mi nadu da ćeš mi oprostiti, koji si obećao svakom oprostiti, koji se skrušeno pokaje. Da, moj Gospodine, kajem se što sam te vrijeđao, dragovoljno primam ovu muku, dapače te molim, da mi je povećaš i uzdržiš sve do moje smrti, da iznova oplakujem uvrede koje sam ti nanio. Isuse moj, oprosti mi, o moj Otkupitelju, iz milosrđa prema meni, nisi oprostio sebi osudivši sam sebe, da umreš gorkom smrću, a mene izbaviš od Pakla, smiluj mi se. Daj da ova grižnja, što me sad muči da sam te vrijeđao, da me iznova uzdrži ožalošćena i u isto vrijeme svega me raspali ljubavlju prema Tebi, koji si me toliko ljubio i tolikom strpljivošću podnosio, i sad mjesto da me kazniš, obasiplješ me prosvjetljenjem i milostima; zahvaljujem ti, Isuse moj i ljubim Te: ljubim te više nego samog sebe i ljubim te svim srcem. Ti ne znaš zamrziti onog tko te ljubi. Ja te ljubim, ne odbij me od svog lica. Primi me dakle u svoju milost i ne dopusti da te ikad više izgubim. Marijo, Majko moja, primi me za svog slugu i privi me uza svog Sina, Isusa. Moli ga da mi oprosti, neka mi pokloni svoju ljubav i svetu ustrajnost sve do smrti.

2. Veli sv. Toma da će glavna muka osuđenika biti ta, kad spoz-

naju da su se izgubili za jedno ništa i da su se mogli posve lako spasiti, samo da su htjeli. Drugo, dakle, grizodušje ili nemir duše biti će sjećanje na onu malenkost koju su imali učiniti da se spase. Svetom Urbanu ukaza se jedan osuđenik i reče mu, da ga najviše u Paklu muči misao na one malenkosti radi koje se izgubio i malenkosti koju je imao učiniti da se spasi. Reći će tad nevoljnik: Da sam se ustezao i nisam gledao one zabranjene stvari, da sam svladavao onaj ljudski obzir, da sam izbjegavao onu prigodu, ono društvo, onu zabavu, ne bih se bio izgubio. Da sam se ispovijedao svake nedjelje, da sam posjećivao bratovštine, da sam svaki dan čitao duhovnu knjižicu, da sam se preporučivao Isusu i Blaženoj Djevici Mariji, ne bih se bio povratio na prijašnje grijehe. Toliko sam puta obećao da ću to učiniti, ali obećanja nisam ispunio, ili sam počeo činiti, Pak sam kasnije prekinuo i zato sam se izgubio.

Dobri izgledi koje je primao od drugih dobrih svojih prijatelja i drugova, pooštriti će muku ovog nemira u duši, a ponajviše će je povećati darovi, koje mu je Bog dao da se spasi: naravni darovi, kao što su dobro zdravlje, dobra ovog svijeta, pamet, kojom ga je Bog obdario, da se njom na dobro posluži i posveti; potom darovi milosti, tolika prosvjetljenja, nadahnuća, zvanja i tolike godine života koje mu je produljio, da se poboljša i za svoje neurednosti pokoru čini; ali će uvidjeti da u onako nevoljnom stanju, u koje je zapao nema više vremena da se popravi. Čuti će, gdje anđeo Gospodnji viče i zaklinje:*"I anđeo, kojeg sam vidio, zakleo se je onim, koji živi kroz sve vjekove... da neće biti više vremena."* (Apok. 10,6). Oh! Kako će se sve primljene milosti pretvoriti u oštre sablje u srcu osuđenika, kad spazi da je za nj više vrijeme svršilo u kojem bi se mogao popraviti i iz vječne propasti izbaviti! Reći će dakle plačući s drugim svojim očajnim drugovima:*"Prošla je žetva, ljeto je svršilo, a mi se nismo spasili."*(Jer. 8, 20). Reći će: Da sam ono

truda, koje sam pretrpio griješeći, uložio na slavu Božju, bio bih se posvetio, a sad od svega toga što imam, osim grizodušja i patnje, koje će me zauvijek mučiti? Ova misao većinu će osuđenika mučiti, negoli sama vatra i sve druge paklene muke, kad rekne: mogao sam zauvijek sretan ostati, a sad moram zauvijek nesretan biti.

Molitva: Ah! Isuse moj, kako si me toliko mogao podnositi? Toliko sam ti puta okrenuo leđa, a ti nisi propustio doći mi u susret. Toliko puta sam te uvrijedio, a ti si mi uvijek oprostio; vraćao sam se na zloće, a ti si mi ponovno opraštao. Učini me dionikom one muke, koju si trpio u vrtu Getsemanskom radi mojih grijeha, koji te natjeraše na krvavi znoj. Kajem se, dragi moj Otkupitelju, da sam se tako zlo odužio tvojoj ljubavi. Proklete moje naslade, mrzim vas i proklinjem, zbog vas sam izgubio milost mog Gospodina. Ljubljeni moj Isuse, sad te ljubim više nego ikakvo drugo dobro, odričem se svih nedopuštenih naslada i obećavam, da ću tisuću puta prije umrijeti, nego ću te ikad više uvrijediti. Radi one ljubavi, kojom si me na križu ljubio i svoj život žrtvovao za me, rasvijetli me i ojačaj da svladam svaku napast i da se tebi utječem kad god budem u napasti. O, Marijo, ufanje moje, ti kod Boga možeš sve, isprosi mi svetu ustrajnost: isposluj, da se nikada više ne odijelim od njegove ljubavi.

3. Treće grizodušje užasno će osuđenika mučiti kad stane promatrati veliko dobro koje je svojim grijehom izgubio. Govori sv. Ivan Zlatousti, da će osuđenike veoma mučiti što su izgubili Raj, nego li muke u Paklu. Nesretna vojvotkinja Elizabeta, engleska kraljica, reče: Nek mi Bog dade, da četrdeset godina kraljujem i odreći ću mu se Raja. Nesretnica dobi ovih četrdeset godina vladanja, ali sad, kad je njezina duša otišla s ovog svijeta, što govori? Da sad ne misli kao što je prije mislila, o kako sad mora

biti tužna i žalosna, misleći, da je za četrdeset godina kraljevanja na zemlji u stalnom strahu i neprilikama, zauvijek izgubila kraljevstvo na nebu.

No, osuđenika će zauvijek najviše mučiti gledajući da je zauvijek izgubio Raj i Boga, najveće dobro, da ga je izgubio ne po kakvoj nesreći ili po zloći i prevari drugog, nego po svojoj krivnji. Uvidjeti će, da je bio stvoren za Raj; uvidjeti će da mu je milostivi Bog bio dao na odabir, ili će život ili smrt vječnu:*"Pred čovjekom je život i smrt... što mu bude po volji, dati će mu se."*(Crkv. 15, 18). Tako dakle potpuno će uvidjeti, da je u njegovim rukama bilo, samo da je htio, da se zauvijek spasi i vidjeti će, da se sam strovalio u onu jamu vječnih muka, iz koje nikada više neće moći izaći, niti će itko drugi nastojati, ne bi li se kakvim god načinom odanle izbavio. Vidjeti će tolike svoje drugove spašene, koji su bili u istim ili moguće u vašim prigodama za sagriješiti, ali budući su znali popraviti se i obratiti Bogu, spasili su se; ali on, budući da nije htio prekinuti svoje grešno življenje, nesretno je svršio i zapao u Pakao, u ono more svakovrsnih patnja, bez ikakve nade, da će ih se ikad moći osloboditi.

Brate moj, ako si i ti do sada bio tako lud, da si radi jedne naslade htio izgubiti Raj i svog dragog Boga, nastoj, da se što prije popraviš, dok još ima vremena. Nemoj više živjeti u dosadašnjoj svojoj ludoriji. Boj se, da ne budeš zauvijek oplakivao svoje ludorije u Paklu. Tko zna, da ovo razmatranje, koje sad čitaš nije za te posljednja ponuda, kojom te dragi Bog zove na pokoru i obraćenje. Tko zna, ako se sad ne popraviš, da te Bog na prvi ili drugi smrtni grijeh koji ćeš učiniti, od sebe zauvijek ne otjera i strovali u vječne muke među očajnike i mahnite, koji se sad nalaze u Paklu i priznaju svoju krivicu, dakle mi smo falili, ali ju priznaju očajni, vidjevši da tu svoju pogrešku ne mogu nikako izliječiti. Kad te vrag unaprijed stane napastovati

da sagriješiš nanovo, spomeni se Pakla, uteci se Bogu i Blaženoj Djevici Mariji: misao na Pakao osloboditi će te Pakla; jer će te misao na Pakao prisiliti, da se utječeš k Bogu.

Molitva: Ah! Moje najveće dobro, koliko sam te puta izgubio radi jednog ništa i zaslužio da te zauvijek izgubim? Ali me tješe riječi tvog proroka:*"Veseliti će se srce tražeći Gospodina."*(Ps. 104, 25). Ne smijem dakle gubiti ufanja da te neću opet naći, Bože moj, ako te od srca tražim: Da, moj Gospodine, danas želim i uzdišem za tvojom milosti više nego za ikakvim drugim dobrom. Radije ću izgubiti sve što imam i svoj život, nego li izgubiti tvoju svetu milost. Ljubim te, moj Stvoritelju, više nego ikakvu drugu stvar i stog, što te tako ljubim, kajem se, što sam te vrijeđao. Bože moj milostivi, kojeg sam izgubio i pogrđivao, oprosti mi brzo i daj, da te nađem i da te nikad više ne izgubim. Ako me ponovno primiš u svoju milost, sve ću ostaviti i tebe samog ću ljubiti; nadam se da ću to sve ispuniti po tvom milosr đu.

Vječni Oče, uslišaj me radi Isusove ljubavi; oprosti mi i udijeli mi tu milost, da se nikada više od Tebe ne odijelim; jer ako te ponovo hotimice izgubim, po pravici moram se bojati da ćeš me napustiti.

O, Marijo, o izmiriteljice grešnika, izmiri me s Bogom i nakon toga drži me tvrdo pod svojim plaštem da ga nikada više ne izgubim.

6. O Raju

"Žalost vaša preokrenuti će se u radost." (Iv. 16,20)

1. Nastojmo, da sad strpljivo podnesemo nevolje i žalosti ovog života, prikazujući ih Bogu na sjedinjenje muka, koje je Isus

pretrpio za našu ljubav hrabrimo se ufanjem da ćemo zadobiti Raj. Jednog dana prestati će sve žalosti, boli, progonstva, strahovanja i ako se spasimo, tad će se za nas pretvoriti u veselje i zadovoljstvo u kraljevstvu blaženih na nebu. Tim nas hrabri Gospodin:"Žalost vaša preokrenuti će se u veselje". Danas, dakle razmatramo što god o Raju. Ali što ćemo moći reći o ovom Raju, kad ni sveti ni prosvjećeniji nisu mogli pokazati nam slatkoću, koju Bog čuva za svoje sljedbenike? David ne znade drugo reći, nego da je Raj dobro, koje se puno želi:*"Koliko su ugodna tvoja prebivališta, Gospodine kreposti."*(Ps. 82, 2). Ali ti sveti moj Pavle, koji si bio uzdignut da vidiš nebo, kaži nam štogod o onom što si vidio. Ne, veli isti Apostol, što sam vidio nije moguće opisati. Nebeske ugodnosti tako su velike da se ne mogu opisati ni rastumačiti, ako se ne kušaju. Drugo vam ne mogu reći, veli Apostol, da *"oko nije vidjelo, uho nije čulo, niti je ljudsko srce okusilo, što je Bog pripravio onim, koji ga ljube".*(Kor. 2,9).

Mi ne možemo pojmiti rajsku slavu, jer nikakva drugog pojma nemamo, osim o dobrima ovog svijeta. Da konj znade govoriti i da čuje gdje se drugi razgovaraju da mu se gospodar ženi i da pripravlja masnu gozbu, on bi odmah pomislio da će se cijela ta gozba sastojati samo iz dobre slame, dobrog sijena i dobre zobi; jer konji nemaju pojma o drugoj hrani osim o ovoj. Na isti način i mi mislimo o dobrom u Raju. U ljetu po noći vrlo je krasno gledati vedro nebo posuto s nebrojenim zvijezdama; vrlo je ugodno u proljetno vrijeme putovati po moru, kad je more mirno i puno otočića obraslih zelenom travom i šarolikim cvijećem i ribama koje se praćakaju; velika je divota i milota naći se u kakvu perivoju punu voća i svakovrsnog cvijeća, optočenu potočićima, vodoskocima i pticama, koje amo tamo lete i pjevaju. Reći će onaj: Oh, krasna Raja! Kakav Raj, kakav Raj? Sasvim su drugačija dobra rajska. Da kakav god pojam imamo

o Raju, pomislimo, da u njem stanuje svemogući Bog, koji se brine da usreći duše koje ga ljube. Veli sv. Bernardo:*"Hoćeš li da znaš, što je Raj? U njemu nema ništa što ne bi htio, sve je u njemu što ugađa tvojoj volji."* Dakle, u njemu nema stvari koja bi nam mrska bila, nego što je ondje, sve nam je milo i drago.

Oh, Bože, što će reći duša, kad onda uđe u ono blaženo kraljevstvo! Zamislimo, da umire ona djevojčica, onaj mladić koji se bio posvetio ljubavi svog Isusa, dođe smrt, ostavlja ovaj svijet. Duša se prikazuje na posebni sud, sudac ju grli i očituje joj da je spašena. Dolazi joj u susret anđeo čuvar i veseli se; ona mu zahvaljuje što ju je čuvao, a anđeo joj govori: Hajde, lijepa dušo, budi vesela, već si spašena; dođi i nagledaj se lica Gospodnjeg. Evo duša prolazi kroz oblake, uzdiže se mimo zvijezda i ulazi u nebo. Oh, Bože, što će reći kad prvi put zakorači u onu blaženu domovinu i prvi pogled baci na onaj grad svake slasti i miline! Anđeli i sveti doći će joj u susret i veseleći se nazvati će joj dobrodošlicu. Koliko će se veseliti ondje kad se sastane sa svojim roditeljima, znancima i prijateljima koji su prije došli u Raj, te sa svojim svetim odvjetnicima! Onda će duša htjeti da pred njima klekne iz počasti, ali oni neće dati, nego će joj reći:"Ne čini tog, ta tvoj sam sudrug."(Ap. 22,9). Iza tog će ju odvesti da poljubi noge Blaž. Djevici Mariji, koja je Kraljica u nebu. Kakvo će strahopoštovanje obuzeti tad dušu, kad se prvi put upozna i svojim očima spazi onu božansku Majku, koja ju je toliko potpomagala da se spasi! Jer će onda duša ugledati sve milosti, koje je po Marijinu zagovoru primila, te koja će ju iza toga ljubazno zagrliti. Potom, od Kraljice nebeske duša će biti odvedena k Isusu, koji će joj reći:"Dođi iz Libana, zaručnice moja, dođi i okrunit ćeš se."(Kant. 4,8). Zaručnice moja, budi vesela, svršile su tvoje suze, patnje i strahovanja; dođi i primi vječnu krunu koju sam ti mojom Krvlju pribavio. Nakon toga sam će ju Isus odvesti, da primi blagoslov od svog božanskog

Oca, koji će ju ogrliti i blagosloviti, govoreći: *"Uđi u veselje tvog Gospodina."*(Mat. 25, 21). I učiniti će ju dionikom one slave, koju On uživa.

Molitva: Evo, moj Bože, pred tvojim nogama jednog nezahvalnika, kojeg si stvorio za Raj, a on ga se je toliko puta radi nevoljnih naslada odrekao, zadovoljavajući se što će biti osuđen na Pakao. Ali se ufam, da si mi već oprostio sve uvrede kojim sam te toliko puta pogrdio, od kojih uvijek se kajem i uvijek ću se kajati, sve do moje smrti! Budi uvijek hvaljeno i blagoslovljeno tvoje milosrđe, o Isuse moj, koji si me tolikom strpljivošću podnosio i mjesto kazni, podvostručio si milost prema meni, prosvjetljenje i ljubazne opomene. Vidim, mili moj Spasitelju, da baš hoćeš da dođem u tvoje kraljevstvo, da te ondje zauvijek ljubim; ali hoćeš da te najprije ovdje na zemlji uzljubim. Da, ljubit ću te. I sve da nema Raja, ljubit ću te sve dok sam živ, svom dušom svojom i svom snagom svojom. Dovoljno mi je što znam, da ti, Bože moj, želiš, da te ljubim. Isuse moj, pomozi mi svojom milošću, ne zapusti me. Moja je duša vječna, dakle, ili ću te zauvijek ljubiti, ili zauvijek mrziti? Ne, ja ću te zauvijek ljubiti i na ovom svijetu ću te puno ljubiti, da te puno uzljubim na drugom. Postupaj sa mnom kako hoćeš, kazni me kako želiš, jedino ne oduzimaj mi tvoje milosti i po tom radi od mene što hoćeš. Isuse moj, tvoje zasluge jesu moje ufanje. O, Marijo, u tvoj zagovor stavljam sve moje ufanje. Ti si me oslobodila od Pakla dok sam stajao u grijesima, sad kad tražim svog Boga, ti me imaš spasiti i svetim učiniti.

3. Kad već duša uđe u Božje blaženstvo, ondje više neće trebati ništa trpjeti. U Raju neće biti bolesti, ni siromaštva, ni nereda; neće biti noći ni mraka, niti zime ni studeni, ni vrućine, ondje uvijek vlada vedri dan, vječno proljeće uvijek ugodno. Ondje više nema progonstva, mržnje ni zavidnosti; u onom kral-

jevstvu od ljubavi svi se nježno ljube i svaki se raduje dobru drugog, kao da je njegovo. Nema više nikakva straha, jer je duša potvrđena u milosti, te ne može više griješiti, ni svog Boga izgubiti. Ondje je sve novo i svaka stvar veseli, tješi i zasićuje. Zadovoljiti će se pogled gledajući onaj grad pun savršene ljepote. Koliko bi divno bilo gledati jedan grad, čije su ulice od stakla, kuće od srebra, tavani od zlata, ukrašeni najkrasnijim cvijećem? O, koliko će ljepši biti grad nebeski! Kolika će milota biti gledati one građane, sve obučene u kraljevske haljine, jer su ondje svi kraljevi, kako govori sv. Augustin: *"Koliko je građana, toliko je kraljeva."* Što će biti, kad se ugleda Marija, koja će se prikazati ljepša od sveg Raja? Što će biti, kad se zatim ukaže božanski Jaganjac, Isus zaručnik? Sv. Terezija, što je jednom samo spazila jednu Isusovu ruku, od radosti umalo nije poludjela. Mirisanje biti će zadovoljeno rajskim mirisom; sluh će se zadovoljiti nebeskom skladbom. Sv. Franjo jednom ču anđela gdje je samo jednom gudalom prevukao po violi i od miline umalo da nije umro. Što će biti, kad se budu slušali, gdje svi sveti i anđeli zajedno pjevaju slavu Božju? Što će biti, kad čujemo, gdje Marija slavi Boga! Marijin glas na nebu, veli sv. Franjo Saleski, biti će kao slavujev u šumi, koji natkriljuje glasove svih drugih ptica. Jednom riječju, ondje su sve miline, koje se zaželjeti mogu.

Sve te miline i slatkosti, koje smo do sada promatrali, jesu najmanja dobra u Raju. Dobro, koje sačinjava Raj jest Bog najveće dobro. Plaća, koju nam Gospodin obećava, nisu samo ljepota, miloglasja i druga veselja onog blaženog grada; glavna plaća i nadarbina jest sami Bog, naime gledati i ljubiti Boga licem u lice: *"Biti ću prevelika tvoja plaća"*.(Gen.25,1) Veli sv. Augustin, da Bog pokaže svoje lice osuđenicima u Paklu, u isti čas bi se onaj ljuti Pakao pretvorio u ugodni Raj. I nastavlja, da se duši, koja polazi sa ovog svijeta, stavi na odabir, ili bi voljela

ne vidjeti Boga a biti oslobođena od Pakla, *da bi prije odabrala, da vidi Boga i ostane u onim mukama.*

Ovo veselje, gledati i ljubiti Boga licem u lice, mi živeći na ovom svijetu ne možemo dokučiti; nego razložimo što god našim znanjem, prvo božanska slatkoća je i na ovom svijetu podizala sa zemlje ne samo duše, nego i tjelesa svetih. Sv. Pilip Neri jednom bi dignut u zrak sa klupom, za koju se bio uhvatio. Sv. Petar Alkantara također bi dignut u zrak i iz zemlje za sobom povukao jedno stablo, za koje se bio uhvatio. Suviše znamo, da su mnogi sveti mučenici od veselja i ugodnosti veselili se i u mukama. Sv. Vinko, dok je bio mučen, veli sv. Augustin, tako je govorio, da se činilo, da jedan muku podnosi, a drugi da govori. Sv. Lovro pekući se na gradelama, nutkaše svog krvnika: *"Okreni i jedi"*; da, veli isti sv. Augustin, jer Lovro užgan božanskom ljubavlju ovaj plamen nije ni osjetio. Napokon i na ovom svijetu pogledajmo, koliku slatkoću osjeća skrušeni grešnik kad oplakuje svoje grijehe! Stoga govoraše sv. Bernardo:"Kad je tako slatko plakati za te, koliko će slatko biti uživati te? Koliku ugodnost ne osjeća ona duša, kojoj se na molitvi božanskom svjetlošću ukaže božanska dobrota, milosrđa primljena, te ljubav, kojom ju je ljubio i ljubi slatki Isus! Duša se onda od ljubavi i miline rastapa. Mi na ovom svijetu ne vidimo Boga kakav je u sebi, gledamo ga kao kroz mrak u tami. Sad mi imamo koprenu na očima, stoga ne možemo da ga vidimo, nego ga gledamo očima naše sv. Vjere; a što će onda biti, kad nam koprena ispred očiju padne, otvore vrata, ugledamo Boga licem u lice? Onda ćemo vidjeti koliko je lijep Bog, koliko je velik, pravedan, savršen i koliko ljubazan.

Molitva: Ah, moje najveće dobro, ja sam onaj nevoljnik, koji sam ti leđa okrenuo i odrekao se tvoje ljubavi. Zato više ne bi bio dostojan ni da te vidim ni ljubim. Ali ti si onaj, koji iz milos-

rđa prema meni nisi bio milosrdan ni prema samom sebi, osuđujući se, da umreš pogrdnom smrću na križu. Tvoja smrt dakle pruža mi ufanje, da ću te jednog dana vidjeti i uživati tvoje lice svom snagom ljubeći Te. Ali sad, kad stojim među tolikim pogibeljima, da te ne izgubim zauvijek, sad kad sam te već s mojim grijesima izgubio, što ću činiti kroz ovo života, što mi preostaje? Hoću li te još vrijeđati? Ne, Isuse moj, svom mržnjom prezirem uvrede, koje sam ti nanio; neizmjerno žalim, da sam te vrijeđao i svim te srcem ljubim. Hoćeš li od sebe otjerati dušu, koja se kaje i ljubi Te? Ne, već znam što si rekao, ljubazni moj Otkupitelju, da ne znaš nikog od sebe otjerati, koji se kaje i pada pred tvoje noge:*"Tko k meni dođe, neću ga izbaciti na dvor"*. (Iv.6,37) Isuse moj, ostavljam sve i k tebi se obraćam; grlim te i stišćem mom srcu; zagrli i ti mene i stisni me uza svoje srce. Usuđujem se ovako govoriti, jer govorim sa neizmjernom dobrotom: razgovaram se s Bogom koji se je zadovoljio umrijeti za moju ljubav. Dragi moj Spasitelju, pokloni mi svetu ustrajnost u tvojoj ljubavi. Mila moja Majko, Marijo! Po ljubavi, kojom Isusa ljubiš, isprosi mi ovu ustrajnost. Tako se ufam i tako neka bude.

3. Na ovom svijetu duše, koje Boga ljube, najviše muči i straši to; bojeći se da neće Boga ljubiti, niti od njega biti ljubljene. Ali u Raju duša je sigurna da ljubi Boga i da nju Bog ljubi; vidi da je sretno izgubljena u ljubavi svog Gospodina i da ju Gospodin drži u svom zagrljaju, kao dragu kćerku i vidi, da se ova ljubav nikada neće pretrgnuti.

Što duša bolje spozna koliku je Bog imao ljubav prema nama postavši čovjekom i umrijevši za nas; koliko je imao ljubavi ustanovivši Presveti Oltarski Sakrament, Bog dajući samog sebe za hranu nevoljnom crvu! Sve to više će se raspaljivati božanskom ljubavlju! Onda će duša vidjeti sve pojedine milosti, kojima ju je Bog oslobađao iz tolikih napasti, tolikih pogibelji

njezinog izgubljenja; i onda će vidjeti one žalosti, progonstva, bolesti i gubitke, koje je držala za kaznu Božju i nesreće, da je to sve bila sama ljubav, kojom ju je božanska providnost vukla u Raj. Osobito će vidjeti strpljivost, kojom ju je Bog nakon tolikih grijeha podnosio, i milosrđa od Njega primljena, te tolike rasvjete i ljubazne pozive. Odozgora sa onog blaženog brda vidjet će tolike duše u Paklu, koje su osuđene sa manje grijeha, nego ih je ona imala, a sebe će vidjeti već spašenu, da posjeduje Boga i sigurna da ono najveće dobro kroz sve vjekove neće izgubiti.

Blaženi će dakle zauvijek uživati onu sreću, koja će kroz sve vjekove svakog časa kao nova bivati. Uvijek će željeti onu slavu i uvijek ću ju dobivati; uvijek zadovoljna, uvijek žedna, uvijek zasitna; da, jer želja rajska ne muči, niti uživanje dosađuje. Kako su god osuđenici posude pune srdžbe, tako su blaženi posude pune zadovoljstva, tako da većeg uživanja ne mogu zaželjeti. Govori sv. Terezija, i na ovom svijetu, kad Bog koju dušu uvodi u svoju božansku ljubav, tako ju sretno opije, da izgubi svaku želju za dobrima ovog svijeta. Ali pri ulazu u Raj, oh, koliko će se još više izopijati njegovom ljubavlju, kako veli David. Onda će se dogoditi, kad se duša nađe slobodna i padajući u zagrljaj svom najvećem dobru, tako će se božanskom ljubavlju opiti, da će se sretno zauvijek izgubiti u Bogu, to jest sebe će tad sasvim zaboraviti, i od onog časa unaprijed na drugo neće misliti, no kako će hvaliti i blagoslivljati ono neizmjerno dobro, koje posjeduje.

Kod nas dakle što žalosti ovdje, tješimo se i strpljivo podnosimo uzdajući se u Raj. Opat Zozimo upita sv. Mariju misirku, kako je kroz toliko godina mogla živjeti sama u pustinja? Odgovori: *"S ufanjem u Raj"*. Sv. Pilip Neri, budući mu ponuđena kardinalska čast, zavitla kapicu u zrak, veleći:"Raj, Raj". Fra Egidio franjevac, kad bi čuo spomenuti Raj, digao bi se u zrak.

Na isti način i mi, kad se nađemo ožalošćeni ovdje, podignimo oči k nebu i utješimo se, govoreći: Raj, Raj. Pomislimo, ako ostanemo vjerni Bogu, da će jednog dana prestati sve ove nevolje, patnje i strahovanja, i biti ćemo uvedeni u onu blaženu domovinu, gdje ćemo zauvijek ostati sretni, dakle Bog bude Bogom. Očekuju nas sveti, očekuje Marija; a Isus stoji s krunom u ruci, da nas kraljem učini u onom nebeskom kraljevstvu.

Molitva: Dragi moj Spasitelju, ti si me naučio moliti: Dođi kraljevstvo tvoje. Tako te dakle sad molim da dođe tvoje kraljevstvo u moju dušu, tako da ti nju zaposjedneš, a ona tebe, najveće dobro. O, Isuse moj, nisi ništa štedio da me spasiš i moju ljubav stekneš; spasi me dakle i moj spas neka bude, ljubeći te zauvijek na ovom i na drugom svijetu. Toliko sam ti puta okrenuo leđa i sa svim tim pokazuješ mi da ti neće biti ispod časti držati me u svom zagrljaju u Raju kroz sve vjekove, i tolikom ljubaznošću, kao da te nikada ni vrijeđao nisam; i znajući ja za to, hoću li moći drugo ljubiti osim Tebe, vidjevši da hoćeš da mi daš Raj, nakon što sam toliko puta zaslužio Pakao? Ah moj Gospodine, kamo sreća, da te nikada nisam uvrijedio! O da se nanovo rodim uvijek bih te ljubio! Ali, stvar je gotova. Sad drugo ne mogu, nego pokloniti ti ovo malo života što mi preostaje. Da, sav ti se darujem, sav se posvećujem tvojoj ljubavi. Izađite iz mog srca, svjetske požude, ustupite mjesto mom Bogu, koji hoće da njim vlada. Da, zaposjedni me svega, moj Otkupitelju, moja ljubavi, moj Bože. Od sada u naprijed neću na drugo misliti, nego kako ću ti udovoljavati. Pomozi mi svojom milošću; uzdam se u tvoje milosrđe i tvoje zasluge. Uvijek umnožavaj u meni tvoju ljubav i želju da ti ugađam. Raj, Raj! Kad će to biti, Gospodine, da ću te ugledati licem u lice? I uhvatiti se oko tebe bez ikakvog straha da ću te ikad više izgubiti. Ah! Moj Bože, drži svoju ruku iznad mene da te nikad više

ne uvrijedim. O, Marijo, kad ću pasti pred tvoje noge u Raju? Pomozi mi, Majko moja, ne daj da se izgubim i da ostanem daleko od tebe i tvog ljubaznog Sina.

7. O molitvi

"Jer svako tko moli, prima; tko traži nalazi, a otvara se onom koji kuca." (Lk.11,10).

1. Ne samo ovdje, nego na hiljadu mjesta u Svetom pismu Starog i Novog zakona Bog obećava da će uslišati svakog, tko se god k njemu utječe:*"Zavapi k meni i uslišati ću te.* (Job. 33,3). *"Zazovi me i izbaviti ću te."* (Ps. 46,15). *"Ako što zatražite od mene, dati ću vam."* (Iv. 14,14). *"Što god zaželite, molite i dobiti ćete."*(Iv. 15,7). I na tolikim drugim mjestima slično je upisano. Zatim reče Teodoret, da je molitva jedna, ali da po njoj možemo sve dobiti. Veli sv. Bernardo, kad molimo, dati će nam Gospodin tu milost ili drugu za nas korisniju. Zato nas hrabri prorok, da molimo, osiguravajući nas da je Bog sav od milosrđa prema onima koji ga zazivlju na pomoć:*"Ti si Gospodine sladak i blag i mnogo milosrdan, koji te zazivlju."*(Ps.85). Sv. Jakov još jasnije govori:*"Ako tko od vas treba mudrost, neka traži od Boga, koji obilno svakom dijeli, a ne prigovara."*(1. Posl.) Ovaj apostol veli, kada se Gospodinu molimo, on širi ruke i dariva više, nego se traži, niti nas kori za uvrede, koje smo mu nanijeli; kad ga molimo, rekao bi, da zaboravlja sve uvrede nanesene Mu. Veli sv. Klimak, da molitva na neki način prisiljava Boga, da dade što od njega tražimo. I ova sila, veli Tertulijan, da je *Bogu mila.* Da, jer kako veli sv. Tertulijan da Bog više želi nama dobra učiniti, nego mi od njega tražimo. A razlog je taj, jer je Bog po svojoj naravi neizmjerna dobrota. *Bog, čija je narav dobrota,* kaže sv. Lav i želi, da nas učini dionicima njegovih dobara.

Stoga veli Magdalena Pazzi, da Bog na neki način ostane zadužen duši, koja ga moli, jer time otvara put k zadovoljenju njegove želje, kojom nam dijeli svoje milosti. I David je govorio, da ova Gospodinova dobrota uslišava odmah onoga tko ga moli, pokazuje mu, da je On pravi njegov Bog. Krivo se neki tuže, opaža sv. Bernardo, da ih Bog ne uslišava, ali mnogo veće pravo ima Gospodin tužiti se, da mnogi griješe što se k Njemu ne utječu u njihovim potrebama. I rekao bih, da se je upravo stoga Otkupitelj jednom žalio na svoje učenike:*"Do sada niste ništa molili u ime moje?". " Molite i primiti ćete, da vaša radost bude potpuna."*(Iv.16,24). Ne tužite se na me, rekao bih da je rekao, ako niste bili potpuno sretni, tužite se sami na se, jer niste od mene molili milosti; od sad unaprijed molite i biti ćete zadovoljni.

Iz toga stari redovnici zaključiše u svojim sjednicama i skupštinama, da nema bolje stvari za spasiti se, kao što je uvijek moliti, govoreći:*"Bože, priteci mi na pomoć."* Štov. O. Pavao Segneri rekao sam o sebi, da se je s početka u svojim razmatranjima zadržavao u tri uzdisaja, ali kasnije upoznavši veliku korist molitve, najviše je molio. Radimo na isti način i mi. Imamo Boga, koji nas odviše ljubi i brine se našim spasom i stoga uvijek stoji spreman uslišati svakog koji mu se uteče. Vladari ovog svijeta, veli Zlatousti, malo koga primaju k sebi da ga saslušaju, ali Bog prima svakog tko god želi.

Molitva: Vječni Bože, klanjam ti se i zahvaljujem ti na svim dobročinstvima, koja si mi učinio. Što si me stvorio i otkupio po tvom Sinu Isusu, što si me čekao na pokoru dok sam stajao u grijesima, te što si mi toliko puta oprostio. Ah, moj Bože, ja te ne bih nikada uvrijedio da sam te u napastima zazvao na pomoć. Zahvaljujem ti na prosvjetljenju kojim mi pokazuješ da sav moj spas stoji u molitvi i traženju potrebitih milosti. Evo u ime

Isusovo molim te da mi daruješ veliku žalost za moje grijehe, svetu ustrajnost u tvojoj milosti, dobru smrt i Raj; ali iznad svega najveći dar tvoje ljubavi i da se potpuno stavim u tvoju svetu volju. Već znam, da ne zaslužujem tih milosti, ali ti si ih obećao onima, tko ih bude molio u ime Isusovo: po Isusovim zaslugama. Ja ih molim i ufam se, da ću ih dobiti. O, Marijo, tvoje molitve isposluju sve što molim, moli i ti za me.

2. Promislimo nadalje potrebu molitve. Veli sv. Ivan Zlatousti, kako je god tijelo mrtvo bez duše, isto tako i duša jest mrtva bez molitve. Slično opet govori, kako je god potrebna voda voćkama, da se ne osuše, tako je i nama potrebna molitva, da se ne izgubimo. *"Bog hoće, da se svi spasimo."*(1. Tim.2,4). I neće, da se itko izgubi:*"Strpljivo radi za vas, neće da se itko izgubi, nego hoće, da se svi na pokoru povrate."* Ali hoće, da mi od Njega molimo milosti potrebne da se spasimo: jer s jedne strane ne možemo opsluživati božanske naredbe i spasiti se bez Božje pomoći, a s druge strane, obično govoreći, On nam neće dati milosti, ako ih od Njega nećemo moliti. Stoga reče Tridentinski sabor, da nam Bog nameće nemogućnih zapovijedi, jer ili nam daje bližnju i djelujuću milost, da ih opslužimo, ili nam pak daje milost, da od njega molimo ovu djelujuću milost. Sv. Augustin uči, izuzev prve milosti, kao što su poziv na vjeru ili na pokoru, sve druge, najprije ustrajnost, treba da ih s molitvom tražimo, inače nam ih Bog neće dati. Stoga zaključuju teolozi sa sv. Bazilijem, sv. Augustinom i sv. Ivanom Zlatoustim, Klimentom Aleksandrinskim i drugim, da je molitva za odrasle neophodno potrebna za spasenje. Tako dakle, ako se ne moli, nije moguće spasiti se. I to veli naučenjak Lessio, da to trebamo držati kao članak vjere.

Sveto Pismo jasno i otvoreno govori:*"Treba uvijek moliti."*(Luk.18,1). *"Molite, da ne padnete u napast"*.(Iv.4,2). *"Molite i primiti će te."*(Iv.16,24). *"Neprestano*

molite".(1.Tes.5,17). Sad gore navedene riječi *treba moliti i moliti* po općem mišljenju teologa i naučitelja crkvenih sa sv. Tomom nose zapovijed, koja nas zadužuje pod teški grijeh, osobito u tri slučaja:1. kad se čovjek nalazi u grijehu; 2. kad je u pogibelji smrti; 3. kad je u teškoj prigodi za sagriješiti; a općenito teolozi uče, da svaki teško griješi, kad se ne moli mjesec dana. Razlog je taj, jer je molitva jedno sredstvo bez kojeg mi ne možemo dobiti potrebitih pripomoći, da se spasimo.

Molite i primiti ćete. Tko traži, taj dobiva; dakle veli sv. Terezija, tko ne traži, taj i ne dobiva. A to je i prije rekao sv. Jakov:*"Onog nemate, čega niste molili."*(Jak.4,2). Osobito je potrebita molitva za isposlovati tu krijepost, da se očuva čistoća. *"I kao što sam znao, jer na drugi način nisam znao sačuvati čistoću, ako Bog ne dade...približio sam se k Gospodinu i zamolio sam ga."*(Mudr. 8,21). Zaključimo ovu točku. Tko moli, taj će se sigurno spasiti; tko ne moli, taj će se sigurno izgubiti. Svi oni, koji su se izgubili, izgubili su se, jer nisu molili; i ova je i biti će najveći očaj u Paklu, da su se tako lako mogli spasiti moleći, a sad više nisu u vremenu da to isprave.

Molitva: Ah, moj slatki Otkupitelju, kako sam mogao onako živjeti do sada ne misleći na te? Ti si bio pripravan dati mi sve milosti, da sam za njih molio, samo si čekao, da ih od Tebe zatražim; ali ja nesretan na drugo nisam mislio, nego kako ću zadovoljiti svoja osjetila, ne brinući se ni najmanje, što ću ostati bez tvoje ljubavi i bez tvoje milosti. Gospodine, zaboravi tolike moje nezahvalnosti i smiluj mi se; oprosti mi tolike uvrede koje sam ti nanio i daruj mi ustrajnost; pokloni mi tu milost, da uvijek molim od Tebe pomoć, da te više ne vrijeđam, o Bože duše moje. Ne dopusti da u tom od sada budem zanemaren, kao što sam do sad bio. Prosvijetli me i ojačaj, da ti se uvijek preporučujem kad me neprijatelji napastuju, da te nano-

vo uvrijedim. Pokloni mi, Bože moj, ovu milost po Isusovim zaslugama i po onoj ljubavi kojom Ga ljubiš. Dosta je, moj ljubazni Gospodine, što sam te do sada vrijeđao, svakako kroz ovo života što mi preostaje, ljubiti ću te. Daruj mi tvoju svetu ljubav i ona neka me sjeća, da te zovem u pomoć, kad god se nađem u pogibelji za sagriješiti. Marijo, ufanje moje, u te se uzdam, da ću dobiti tu milost, da ću se uvijek preporučivati tebi i tvom Sinu, kad god budem napastovan. Uslišaj me, Kraljice moja, po onoj ljubavi, kojom ljubiš Isusa.

3. Najzad promotrimo kakva mora biti molitva. Mnogi mole, ali bez koristi, jer ne mole kako se treba moliti:"Molite, a ne dobivate, i to stog, što loše molite."(Jak.4,3). Za dobru molitvu ponajprije treba poniznost:"*Bog oholim uskraćuje, a poniznim dijeli milosti.*"(Jak.4,6). Dakle, Bog ne uslišava prošnje oholih, a naprotiv, ponizne ne pušta ispred sebe, što ih neće uslišati. "*Skrušeno i ponizno srce Bože ne odbacuješ.*"(Ps.50). Makar bio najveći grešnik, samo neka se ponizi i skrušeno pred Boga klekne, on ga prazna neće od sebe odbiti. Drugo traži se pouzdanje:"*Tko se je god ufao u Boga, nije smućen ostao.*"(Crkv.2,11). U tu svrhu Isus nas je učio, kad prosimo od Boga milosti, da ga drugačije ne zovemo nego, Oče naš; a to da mu se molimo s onakvim pouzdanjem s kojim sin moli svog rođenog oca. Tko dakle s pouzdanjem moli, taj i dobiva:"*Što god pitate moleći, vjerujte, primiti ćete i dati će vam se.*(Mark.11). A tko bi mogao posumnjati, veli sv. Augustin, da će mu se ono uskratiti, što mu obećava sama božanska istina, naime Bog? Bog nije kao što su ljudi, veli Sveto Pismo, koji obećaju, pak poslije prevare, jer ili lažu kad obećavaju ili kasnije mijenjaju odluku.

Nastavlja sv. Augustin, a zašto bi nas Gospodin toliko nagovarao da od Njega molimo milosti, kad nam ih ne bi davao? Obećavajući On se obvezuje davati nam milosti, koje budemo

molili od Njega.

No reći ćemo tko: ja sam veliki grešnik i stoga ne zaslužujem da budem uslišan. Ali na to odgovara sv. Toma, da molitva, dobivajući milosti, ne oslanja se na naše zasluge, nego na božansko milosrđe. *"Svako, tko god moli, prima."*(Luk. 11,10). *"Dobiva svako, bio pravedan, bio grešan."* Ali u tom i sami naš Otkupitelj digao nam je svaki strah, veleći:*"Uistinu, uistinu govorim vam, ako što zatražite od mog Oca u ime moje, dati će vam."*(Iv.16,25). Grešnici, kao da je htio reći, ako vi nemate zasluga, imam ih ja kod mog Oca; dakle tražite u ime moje, i ja vam obećavam i jamčim, da ćete dobiti sve što budete molili. Ovdje treba dobro razumjeti, da se ovo obećanje ne odnosi na dobra ovog svijeta, kao zdravlje, blago i druge slične stvari, jer nam ove milosti Gospodin više puta posve pravedno uskraćuje, jer predviđa, da bi nam bile na štetu vječnog spasa: Što je bolesniku korisnije, to liječnik bolje zna, nego li bolesnik, veli sv. Augustin. Zato svaku milost vremenitu treba moliti da nam je dade, ako nam neće služiti za izgubljenje duše. Naprotiv milosti duhovne; kao oprost, ustrajnost, božansku ljubav i slične, imaju se uvijek moliti sa čvrstim pouzdanjem, da ćemo ih dobiti.

Iznad svega u molitvi traži se ustrajnost. Veli Kornelije a Lapide, da Gospodin hoće da ustrajemo u molitvi, dok mu ne dosadimo. I to isto znači u Svetom Pismu:*"Treba uvijek moliti"*.(Luk.11). Bdite u svako vrijeme moleći.(Luk.21,36). Neprestano molite.(I. Tes. 5,17). To isto znače one opetovane riječi:*"Molite i dobiti ćete; tražite i naći ćete; kucajte i otvoriti će vam se"*.(Luk.11,9). Dovoljno bi bilo i da je rečeno: pitajte; ali ne, Gospodin nas je tim htio navesti da trebamo raditi kao i prosjaci koji neće da se okane tražiti, moliti i kucati na vratima, dok im se ne udijeli milostinja. Osobito konačna ustrajnost ne dobiva se bez stalne molitve. Ovu milost mi ne možemo

zaslužiti nego s molitvom, veli sv. Augustin, koju na neki način zaslužujemo. Molimo dakle neprestano i ne zapustimo molitvu, ako se mislimo spasiti. Svaki ispovjednik i propovjednik neka uvijek preporučuje molitvu, ako misli duše spasiti. I, kako veli sveti Bernardo, uvijek se utječimo pod zaštitu Blaž. Djevice Marije.

3. Moj Bože, ufam se, da si mi već oprostio, ali neprijatelji me neće prestati napastovati sve do moje smrti, ako mi ne pomogneš, opet ću se vratiti na grijeh. Po Isusovim zaslugama molim za svetu ustrajnost: *"Ne dopusti da se od tebe odijelim"*. I ovu milost molim za sve one, koji se sada nalaze u milosti tvojoj. Uvjeren sam, oslanjajući se na tvoje obećanje, da ćeš mi pokloniti ustrajnost, ako nastavim moliti je od tebe. Ali strašno se bojim da u napastima neću te zazivati u pomoć i tako se opet sunovratiti u stare grijehe. Molim za tu milost da nikada ne prestanem moliti. Daj da u svakoj grešnoj pogibelji zazovem u pomoć Presveta imena Isusa i Marije i da ti se preporučujem. Bože moj, tako obećavam i ufam se da ću to sve s pomoću tvoje milosti i izvršiti. Radi Isusove ljubavi usliši me. O, Marijo, Majko moja, isprosi mi milost da se u svakoj grešnoj pogibelji utječem tebi i tvom Sinu.

8. O ustrajnosti

"Tko ustraje do kraja taj će se spasiti."(Mat.24,13)

1. Veli sv. Jeronim, da mnogi počnu dobro, ali ih malo ustrajnih ostane. Počeše dobro; Saul, Juda, Tertulijan; ali na koncu svršiše zlo, jer ne ustrajaše u dobru. Sv. Jeronim veli, da Gospodin od nas ne traži samo da dobro počnemo, nego da u započetom dobru i završimo; jer je svrha, koja će plaću i nadarbinu odnijeti. Veli sv. Bono: *"Jedino ustrajnost se kruni."*

zato sv. Lovro Justinijan ustrajnost zove *vrata rajska*. Dakle, u Raj ne može nitko ući, ako ne nađe vrata ulazna. Brate moj, ti si sad ostavio svoje zloće i nadaš se, da su ti oproštene. Sad si dakle Božji prijatelj; ali znaj dobro, da još nisi spašen. A kad ćeš se spasiti? Kad ustrაješ u dobru do smrti. Tko ustraje do svrhe, taj će se spasiti. Počeo si sveto živjeti, zahvali Bogu; ali te opominje sv. Bernardo, da je onom tko počinje samo obećana plaća, a onom se daje tko ustraje do svrhe. Nije dovoljno trčati k cilju, nego treba trčati, dok se kroz njega ne prođe.

Sad si već počeo dobro živjeti; ali sad se najviše imaš i bojati:*"Sa strahom i drhtanjem radite na vječni spasenju."* (Fil.2,12). A zašto? Zato, jer (ne daj Bože) ako se počneš obazirati nazad i povratiš se na grešno življenje, Bog će te isključiti od Raja. Pomoću milosti tvog Gospodina uklanjaj se od grešnih prigoda, često primaj svete sakramente, svaki dan razmišljaj koju vjersku istinu. *"Blažen si ako uzaživiš tako, i tako čineći ako te zateče Isus, kada te dođe suditi"*.(Mat.24,46). Ako si se sad stavio služiti svom Bogu nemoj vjerovati da su prestale ili nestale napasti; poslušaj što veli Duh sveti:*"Sinko, stupajući u službu Božju, pripravi dušu svoju na napast."*(Crkv.2,1) Znaj da se sad više nego ikad trebaš pripraviti na borbu; jer neprijatelj, svijet, vrag i tijelo sad će više nego ikad ustati ne bi li te svladali i učinili da izgubiš milost, koju si zadobio. Veli Dionizije Kartuzijanski, koliko se čovjek više Bogu posvećuje, toliko više Pakao nastoji, da ga svlada. A to je dosta jasno rečeno i u Evanđelju: *"Kada duh nečisti izađe iz čovjeka luta po pustim mjestima tražeći pokoj, ali kad ga ne nalazi rekne: Povratit ću se u kuću svoju odakle sam izašao! I kad stigne, nađe je pometenu i uređenu. Zatim ode i uzme sa sobom sedam drugih duhova gorih od sebe, te uđu i tu se nastane. I za onog čovjeka posljednje stanje bude gore od prvoga."*(Luk.11,24.) Dakle vrag, kad se protjera iz jedne duše, on nema mira ni pokoja, sve

sile uloži ne bi li se opet u nju povratio; još za pomoć zove drugove i pođe li mu za rukom te opet u nju uniđe, tad za onu nevoljnu dušu biti će posljednja propast mnogo gora nego li je prva bila.

Razmatraj dakle kakvim se oružjem moraš naoružati da se obraniš od ovih neprijatelja i uzdržiš se u milosti Božjoj. Da te vrag na savlada jačeg oružja nema od molitve. Veli sv. Pavao, da se mi ne borimo s ljudima od mesa i krvi, kao što smo i mi, nego sa vojvodama iz Pakla. Tim je htio pokazati nam da mi nismo toliko jaki da se borimo sa paklenom vlasti; za to nam treba Božja pomoć. S Božjom pomoći možemo sve; ovako je sv. Pavao govorio, ovako moramo i mi svi govoriti. Ali ova pomoć daje se samo onom tko ju traži s molitvom: *Molite i primit ćete.* Dakle ne uzdajmo se u naša obećanja, ako se u njih pouzdamo propali smo; sve naše pouzdanje, kad nas vrag uznapastuje, stavimo u Božju pomoć, preporučujući se tad Isusu i Presvetoj Mariji. Osobito trebamo tako raditi, kad budemo napastovani protiv čistoće, jer između svih napasti ova je najstrahovitija i s njom vrag najviše dobiva. Mi nemamo te snage da sačuvamo čistoću, treba nam ju Bog dati. U toj dakle napasti trebamo se odmah obratiti k Isusu i njegovoj Majci, zazivajući za pomoć Presveta imena Isusa i Marije. Tko tako radi pobijediti će; tko ne radi izgubiti će se.

Molitva: *Ne odbij me od svog lica.* Već znam, da ti mene nećeš nikada napustiti, ako ja tebe prije ne ostavim; i ovog se najviše bojim, jer sam odveć slab. Gospodine osnaži me protiv Pakla, koji traži da me opet zasužnji. Tu milost molim po Isusovim zaslugama. Slatki Spasitelju, uspostavi vječiti mir između mene i Tebe, da se zauvijek ne prekine. I zato daruj mi svoju svetu ljubav; jer tko te ne ljubi taj je mrtav. Od ove nesretne smrti Ti me izbavi, o Bože duše moje. Bio sam izgubljen, to već znaš. Po

svojoj dobroti doveo si me u ovo sadašnje stanje, u kojem se sad nalazim, i ufam se, da sam u tvojoj milosti. Po onoj gorkoj smrti, Isuse moj, koju si za me pretrpio, ne dopusti, da se ikad više svojevoljno povratim na izgubljenje. Ljubim te iznad svake stvari, Ufam se, da će me uvijek ova ljubav držati, da ću u ovoj ljubavi umrijeti, i u istoj ljubavi zauvijek živjeti.

O, Marijo Majko moja, ti se zoveš Majka ustrajnosti. Ovaj veliki dar po tebi se dijeli. Tebi se preporučujem i po tebi ga mislim dobiti.

2. Pogledajmo sad kako se ovaj svijet ima svladati. Vrag je naš veliki neprijatelj, ali je svijet mnogo gori. Da se vrag ne služi sa svijetom, naime zločestim ljudima, ne bi toliko dobivao, koliko dobiva. Otkupitelj nas ne savjetuje toliko, da se čuvamo vragova, koliko od zločestih ljudi: *"Čuvajte se ljudi"*. (Mat.10,17). Više puta ljudi su gori od vragova, jer vragovi bježe od molitve i kad se zazove za pomoć ime Isusa i Marija, ali zločesti ljudi, ako stanu kog napastovati da sagriješi a da ovaj za obranu izrekne koju svetu riječ, oni ne bježe, nego ga više potiču i ismijavaju, nazivajući ga zaostalim, divljakom, koji ništa ne vrijedi, i kad mu drugo ništa ne mogu naći, govore mu da je licemjer koji se utvara kao svetac. I mnoge slabe duše, da ne čuju ovih ukora i podrugivanja, nevoljno se združe s onim Luciferovim službenicima i povrate se na prvošnje bljuvotine. Brate moj, uvjeri se ako hoćeš sveto živjeti, trebaš biti progonjen. Onaj koji zlo živi, ne može gledati one koji sveto žive, zato jer je njihovo življenje za njega stalni ukor, zato bi on rado da svi budu kao što je i on, ne bi li se oslobodio onog grizodušja, koje mu je prouzročilo dobro življenje drugih. Nema spasa, veli apostol, tko služi Bogu, mora biti progonjen od svijeta:*"Svaki, koji hoće da pobožno živi u Isusu, biti će progonjen."*(2.Tim.3,12). Svi sveti trpjeli su progonstva. Tko je od Isusa svetiji? Pa ga je svijet progonio i ubio na križu.

Svjetski nauk sav je protivan nauku našeg Isusa. Što ljudi cijene, to Isus ludorijom naziva:*"Mudrost ovog svijeta pred Bogom jest ludorija."*(1.Kor.3,13) Naprotiv svijet naziva ludorijom ono što Isus cijeni, kao što su patnje, boli, preziri. Ali utješimo se, ako nas zločesti proklinju i pogrđuju, Bog nas blagoslivlja i hvali:*"Proklinjati će oni, a ti ćeš blagoslivljati."*(Ps.108). Zar nam nije dosta što ćemo biti pohvaljeni od Boga, od Marije, od svih anđela, od svih svetih i od svih dobrih i poštenih ljudi? Pustimo dakle neka grešnici govore što hoće, nego mi slijedimo stope našeg milog Spasitelja ugađajmo Bogu, i zasluga je naša. Tako mislimo kao da na svijetu nikog drugog nema izvan Boga i nas. Kad nam se zločesti stanu podrugivati, preporučimo ih Gospodinu; i naprotiv zahvalimo Bogu da nas rasvjetljuje, što onim nevoljnicima uskraćuje, i slijedimo naš sveti put. Ne stidimo se pokazati kao kršćani, jer Isus veli da će se On nas tada postidjeti pred licem Oca svojega.

Ako se želimo spasiti, moramo se patiti i siliti se: *"Uzak je put, koji vodi u život."* (Mat.7). Tko se ne sili, taj se ne spašava. Nema lijeka, jer trebamo se boriti protiv naše pokvarene i odmetnute naravi, ako želimo dobro živjeti. Osobito s početka trebamo se siliti, da odstranimo one grešne navike, a dobre zadobijemo; jer kada se naviknemo dobro činiti, onda nam volja ojača i vrlo lako opslužujemo božanske naredbe. Reče Gospodin sv. Birgji, tko kreposno i sveto živi i strpljivo podnosi s početka bol, kad ga trn ubode, poslije trnje pretvori mu se u ruže. Budi na oprezu, kršćanine moj, sad ti Isus govori, što je jednom rekao uzetome: *"Evo zdrav si, nemoj više griješiti, da te veće zlo ne snađe."*(Iv.5,14). Kaže sv. Bernardo, ako po nesreći opet svjesno upadneš u grijeh znaj, da će tvoja propast biti mnoga gora, nego kad si prije griješio. Jao, veli Gospodin, onim koji pođu Gospodnjim putem i kasnije ga ostave. Ovi odmetnici, koji su bili od Boga obdareni velikom svjetlošću i kasnije mu se iznev-

jerili, za kaznu duhovno će oslijepiti i tako će svoj život svršiti u grijesima: *"Ako pak pravedni smetne sa svog pravog puta... zar će živjeti? Sva dobra djela, koja je počinio ne će se u obzir uzeti...u svom će grijehu umrijeti."*(Ezek.18,24).

Molitva: Ah; moj Bože tu kaznu ja sam već davno zaslužio, budući da sam toliko puta po tvojoj rasvjeti ostavljao grijehe i nevoljan opet sam se na nje povraćao. Neizmjerno zahvaljujem tvom milosrđu, da me nisi zapustio u mojoj sljepoći, ostavivši me posve bez svjetlosti, kao što sam bio zaslužio. Puno sam ti dakle, Isuse slatki dužan, a još bih veći nezahvalnik bio kad bih se opet povratio na prvašnje svoje bljuvotine, i tebe ostavio.

Ne, moj Otkupitelju: *"Milosrđe tvoje zauvijek ću slaviti."* Uzdam se, da ću kroz ovo života, što mi preostaje, i kroz svu vječnost slaviti i hvaliti tvoje veliko milosrđe, neprestano te ljubeći, i stalno živjeti u tvojoj milosti. Nezahvalnosti, koje sam ti do sada nanio i koje sad proklinjem i mrzim više nego ikakvo drugo zlo, služiti će mi ubuduće na poboljšanje, i poticati će me da uvijek gorko oplakujem uvrede kojima sam te pogrdio, a najviše raspaljivati će me žarkom ljubavlju prema tebi, koji si me, nakon tolikih uvreda od mene primljenih, tako velikim milostima obasipao. Da, ljubim te, o Bože moj, vrijedan neizmjerne ljubavi. Od sad unaprijed Ti budi jedina moja ljubav i jedino moje dobro, o vječni Oče, po Isusovim zaslugama molim te da ustrajem u tvojoj milosti sve do kraja svog života, i u tvojoj svetoj ljubavi. Već znam, da ćeš me uslišati kad te god zamolim. Ali tko će me osigurati, da ću ja tako pažljiv biti, i uvijek od Tebe ovu ustrajnost moliti? Zato, Bože moj, molim za ustrajnost i milost, da je uvijek od tebe molim. Marijo, odvjetnice moja, utočište i ufanje moje, isprosi mi po svom zagovoru stalnost, da uvijek od Boga molim za konačnu ustrajnost. Molim te isprosi mi ovu milost po onoj ljubavi, koju nosiš prema Isusu.

3. Prijedimo k trećem neprijatelju, koji je veći nego ikoji drugi, a taj je naše tijelo; i pogledajmo, kako se imamo od njega braniti. Prva obrana jest molitva, o kojoj smo gore više razmišljali. Druga obrana jest izbjegavanje grešnih prigoda; i ovo treba da sad dobro prosudimo.

Veli sv. Bernardin Sienski, između svih savjeta, dapače smatra se kao temelj naše svete vjere, jest savjet uklanjati se od grešnih prigoda. Jednom vrag bi prisiljen govoriti i reče, od svih propovijedi, koje se čine po crkvama, da mu je najmrža o izbjegavanju grešnih prigoda; a ima pravo, jer se vrag smije i podruguje na sva kajanja i obećanja grešnika, ako taj neće prekinuti zloglasna društva i grešne prigode. Prigoda osobito u nasladnim stvarima jest kao kakav zastor koji zastre oči, kroz koji se više ne vidi ni osoba, ni obećanja učinjenih, ni prosvjeta i nadahnuća primljenih, ni vječnih istina; jednom riječju zaboravi na sve, i oslijepi. Prigoda bila je uzrok propasti naših praroditelja jer je se nisu htjeli ukloniti. Bijaše im Bog zabranio da ne smiju ni dotaknuti zabranjeno voće."(Gen.3). Ali neoprezna Eva , ugleda, otrgne i pojede. Najprije počela razgledati voćku, zatim ju uzela u ruku i napokon ju pojela. Tko se svjesno i hotimice stavi u grešnu pogibelj, poginuti će. *"Tko traži pogibelj, u njoj će poginuti"*.(Crk. 3,27).

Veli sv. Petar, *da vrag kao ričući lav obilazi zemljom tražeći koga bi prožderao.* I da se opet vrati u dušu iz koje je istjeran, veli sv. Ciprijan, što radi? Čeka i traži prigodu. Ako mu pođe za rukom te dušu navede u kakvu prigodu, bez sumnje opet će u nju povratiti se neprijatelj i proždrijeti će je. K tomu dodaje Guerik Opat, da je Lazar uskrsnuo svezan; i kako je uskrsnuo onako je opet i umro. Isto tako nevoljni grešnik dižući se ispod grijeha, podiže se svezan i opkoljen od grešnih prigoda; i sve kad i ustane lako se može opet povratiti u grijeh. Dakle, tko hoće da se spasi, treba ostaviti ne samo svoje grijehe, nego i grešne

prigode, naime ono društvo, onu kuću, ono dopisivanje i razgovore.

No, reći ćeš, promijenio sam življenje, i s onom osobom više nemam nikakvih grešnih namjera, dapače ni napasti. Odgovaram. Pripovijeda se da u Mauritaniji ima neka vrsta medvjedica koje love majmune; majmuni ugledavši medvjedice uteknu na stabla, ali medvjedica što tad radi? Pruži se pod stablom i pričini se kao mrtva; kad pak majmuni stanu silaziti sa stabla, hitro se podigne, zgrabi i ždere ih. Tako isto i vrag radi: Za neko vrijeme prestane napastovati, ali kad čeljade zađe u koju prigodu, onda uzbudi napasti, koje ga proždru. O, kolike nevoljne duše, koje su se često ispovijedale, pričešćivale, da su se mogle svetim nazivati, zalazeći u prigode, vrag ih je ulovio i zarobio! Pripovijeda se u crkvenoj povijesti, kako je neka sveta gospođa, koja se bila posvetila da pokapa mučenike jednom našla jednog, koji još ne bijaše izdahnuo, uze ga k sebi u kuću i ozdravi; što se kasnije dogodi? S tom bližnjom prigodom, naime stanujući zajedno, najprije izgubi milost Božju, poslije i vjeru.

Gospodin naredi Izaiji da pripovijeda narodu da je svaki čovjek sijeno. I ovdje opaža Zlatousti, veleći: *"Je li moguće da sijeno neće gorjeti, kad se stavi u nj vatra?"* Isto veli i sv. Ciprijan: *"Nije moguće stati u plamenu, a ne gorjeti"*. Opominje nas Izaija prorok: *"Da je naša snaga, kao snaga goruće paučine u vatri"*. Na isti način veli i Salomon: *"Može li čovjek hodati po žeravici a da ga ne prži?"* Isto je tako i sa onim koji se stavlja u pogibelj, a misli da neće sagriješiti. Treba se dakle od grješnih prigoda uklanjati, kao od zmijske glave. Trebamo se čuvati ne samo da nas zmija ne pecne i da je se ne taknemo, nego ne smijemo ni blizu nje stati. No veliš, da ona obitelj, ona prijateljstva tebi koriste. Ali, brate moj, ako vidiš da je neka obitelj ili prijatelj za te put u Pakao, nije kud, trebaš je ostaviti, ako se misliš spasiti.

Veli Sveto Pismo makar bilo i tvoje vlastito desno oko, ako vidiš da ćeš se zbog njega izgubiti; iskopaj ga, i baci od sebe, i to još daleko: to će reći da imamo od sebe ukloniti svaku pogibeljnu stvar, makar nam bila najmilija i najkorisnija. Govoraše sv. Franjo Asiški, da vrag drugačije napastuje duše duhovne, koje su se Bogu posvetile, nego li duše grešnih i svjetskih ljudi; ne traži da ih odmah s početka sveže čitavim konopom, nego najprije gleda zgodu da ih sveže tankom dlakom, onda koncem, potom špagom, dok ih napokon ne stegne debelim konopom i tako ih zaplete u grijehe i nevaljalštine. I stoga, tko želi izbjegnuti svaku pogibelj, valja da s početka kida dlake, svake prigode, poglede, pozdrave, darove, pozive, posjetnice i slične stvarčice. A osobitim načinom onaj, koji se rastrovao u nečistim grijesima i u njima ogrezao, nije dovoljno da se kloni bližnjih prigoda, nego i daljnjih, inače će propasti i povratiti se na svoje prvašnje grijehe.

Tko baš ozbiljno želi spasiti svoju dušu, treba to odlučiti, i stalno ponavljati obećanja i odluke da se nikad više od Boga neće odijeliti, često opetujući onu rečenicu svetih:*"Prije sve izgubiti, a Boga nikako."* Nije dosta samo obećati da ga nećemo više gubiti, nego i za to potrebna sredstva primiti, da ga zbilja ne izgubimo. Prvo sredstvo jest kloniti se grešnih prigoda; o čemu smo već govorili; drugo je češće se ispovijedati i pričešćivati. Koja se kuća češće mete, u njoj čistoća vlada. Sa svetom ispovijedi čovjek održava čistom svoju dušu, i s njom ne dobiva samo oprost grijeha, nego i pomoć da lakše od sebe odbije paklene napasti.

Sveta pričest zove se nebeska hrana i kako god naše tijelo ne može biti bez zemaljske hrane, isto tako ni naša duša ne može živjeti bez nebeske hrane:*"Ako ne budete blagovali tijelo sina čovječjega i pili njegove krvi, nećete imati života u sebi."* (Iv. 6,51). Naprotiv, onom koji se često hrani ovim kruhom, obećano

je da će zauvijek živjeti: *"Ako tko uzblaguje od ovog kruha, živjet će za uvijeke."* Stoga Tridentinski sabor svetu pričest zove lijekom, koji nas čisti od malih grijeha, a od velikih čuva; treće sredstvo jest duhovno razmatranje:"Spomeni se posljednjih stvari, i nikad nećeš sagriješiti." Tko pred sobom drži vječne istine, smrt, sud, Raj i Pakao, taj neće pasti u grijeh. U razmatranjima Bog nas prosvjetljuje. Ondje nam pokazuje čega se trebamo čuvati, i što moramo raditi. Razmatranje je ona blažena peć, gdje se raspaljuje vatra božanske ljubavi. Štoviše, da se održimo u milosti Božjoj, kao što je više puta rečeno, posve je potrebno da neprestano molimo i za potrebne milosti prosimo; tko ne razmatra, taj teško da i moli, a tko ne moli sigurno će se izgubiti.

Dakle, pod svaku cijenu treba prihvatiti sredstva za spasenje i redovito ih živjeti. Jutrom, kad se ustaje, moliti uobičajene molitve, djela zahvalnosti, ljubavi, prikazanja, odluke, s molitvom Isusu i Mariji, da te ovaj dan sačuvaju od svakog grijeha. Poslije toga razmatrati i svetu Misu slušati. Preko dana čitati koju duhovnu knjigu, posjećivati Presveti Oltarski Sakrament i Blaženu Djevicu Mariju. Na večer izmoliti sveti ružarij i razmisliti što se kroz ovaj dan činilo. Kroz sedmicu se češće pričešćivati. Bilo bi vrlo korisno da se svake godine, ako je moguće, u kojoj redovničkoj zajednici obave duhovne vježbe. Treba napokon štovati Blaž. Djevicu Mariju kojom osobitom pobožnošću, kao na primjer nošenjem sv. Škapulara i postom u subotu. Ona se zove Majka ustrajnosti i tu ustrajnost obećava onima koji ju štuju. Povrh svega valja od Boga moliti svetu ustrajnost, a osobito u napastima, zazivajući onda češće Presveta imena Isusa i Marije, dok napast ne prestane. Ako ovako radiš, jamačno ćeš se spasiti; ali ako ne radiš tako, sigurno ćeš se izgubiti.

Molitva: Dragi moj Otkupitelju, zahvaljujem ti što me prosvjetljuješ, te što mi daješ da pomoću tvoje milosti upoznam sredstva potrebna za spas svoje duše. Obećavam da ću to sve točno ispuniti. Pomozi mi da ostanem vjeran mojem obećanju. Vidim da želiš moj spas i ja ću se spasiti, osobito stoga da udovoljim tvojoj želji i tvom slatkom srcu, koje toliko želi da se spasim. Neću, ne, Bože moj, opirati se više tvojoj ljubavi, koju imaš prema meni. Radi ove ljubavi tolikom strpljivošću si me podnosio, dok sam te svojim grijesima pogrđivao. Pozivaš me da te ljubim, a drugo i ne želim nego tebe samog ljubiti. Ljubim te, neizmjerna dobroto. Ah, po Isusovim zaslugama ne dopusti da ti i unaprijed ostanem nezahvalan; ili daj da prestanem biti nezahvalnik, ili me digni s ovog svijeta. Gospodine, kad si već djelo započeo i dovrši ga. Rasvijetli me, ojačaj me, daruj mi svoju ljubav. O, Marijo, ti koja se čuvarica milosti pomozi mi, imenuj me svojim slugom, kao što želim biti i moli Isusa za me. Najprije Isusove zasluge, tvoje molitve zasigurno će me spasiti.

9. O pouzdanju, koje moramo imati u zaštitu Presvete Marije

1. Koliko moramo biti zahvalni milosrđu Božjemu, što nam je dalo Mariju za odvjetnicu, koja nam svojim molitvama može isprositi sve milosti koje želimo. Grešnici, braćo moja, ako smo krivi pred božanskim sudom i već radi naših grijeha osuđeni za Pakao, ne gubimo se, nego utecimo se ovoj božanskoj Majci, stavimo se pod njezinu zaštitu i ona će nas spasiti. Traži se đobra volja, za promijeniti življenje u bolje: dobre i čiste namjere, te pouzdanje u Mariju i jamačno ćemo se spasiti. A to, jer je Marija odvjetnica *moguća;* odvjetnica milostiva; odvjetnica koja vruće želi da nas sve *spasi.*

Najprije promislimo da je Marija odvjetnica *moguća,* koja

može sve učiniti kod božanskog sudca, za korist svojih štovatelja. Ovo je osobita povlastica, koju joj je njezin Sin dao. Veli Gerson, da što god Blaž. Djevica Marija od Boga zamoli, to ona dobiva; i kao Kraljica šalje anđele da opominju čiste, rasvjetljuju i usavršavaju njezine sluge i službenice: Zato Crkva, da nas potakne na štovanje i pouzdanje prema ovoj odvjetnici, hoće da ju zovemo mogućom Kraljicom: *Kraljice moguća, moli za nas.* A zašto je Marijin zagovor tako jak? Zato, jer je Ona Majka Božja. Marijine molitve, budući je Ona Majka, imaju neku zapovijed kod Boga; zato nije moguće da ju Bog ne usliša, kad Ona moli. Govori sveti Grgur, nikomedijanski nadbiskup, budući je Marija rodila Isusa na ovaj svijet, stoga je On na neki način zadužen uslišavati njezine molitve. Zato veli sv. Metod mučenik: *Veseli se, veseli se, o Marijo da imaš dužnika onog Sina, kojemu mi dugujemo sve što imamo; jer što god imamo, to smo od Njega primili na dar.* Zatim govoraše Kuzma Jerozilimitanski, da je Marijina pomoć svemoguća. Da, svemoguća, to tvrdi i sveti Rikard, jer je pravedno da Majka bude dionica moći svog Sina, Sin dakle svemoguć, dolazi zasigurno je i svoju Majku učinio svemogućom. Sin je svemoguć po naravi, a Majka je svemogućom postala po milosti; to će reći, da ona svojim molitvama dobiva sve što hoće i što zamoli. Sveta Birgja ču jednom gdje se Isus s Marijom razgovara i reče joj: *Moli Me što hoćeš, tvoje molitve ne mogu ostati neuslišane; jer ni Ti meni nisi ništa zanijekala na zemlji, neću ništa zanijekati ni ja tebi na nebu.*

Jednom riječju, nema nikoga, makar bio najzločestiji, da ga Marija svojim zagovorom ne bi mogla spasiti. O Majko Božja, tvojoj moći ne može se ništa oprijeti, kad već tvoj Stvoritelj tvoju slavu drži i cijeni kao i svoju.

Molitva: Draga moja Kraljice i Majko, reći ću ti sa sv.

Germanom. *Ti si svemoguća za grešnika spasiti i ne trebaš druge preporuke kod Boga, jer si Majka pravog života.* Dakle, Gospo moja, ako se utečem pod tvoju obranu, svi grijesi neće moć učiniti da izgubim ufanje mog spasa. Ti sa svojim molitvama dobivaš sve što hoćeš; ako se dakle izmoliš za me, zauvijek ću se spasiti. Moli dakle za me nevoljnika, o velika Majko Božja, jer te tvoj ljubazni Sin uslišava i daje ti sve, što zamoliš. Grešnik sam, istina je, ali ću se popraviti i dičim se, da sam tvoj osobiti sluga. Istina da nisam zaslužio tvoje obrane, ali znam, da ti nisi do sad nikog zapustila, koji je u te stavio svoje pouzdanje. Ti možeš i hoćeš spasiti me i u tebe se samu uzdam. Dok bijah izgubljen i ne mišljah na te, ti si na me mislila i isprosila mi milost, da te dozovem, koliko više sad se mogu uzdati u tvoje milosrđe, kad sam odlučio služiti Tebi, Tebi se preporučujem, i u Te se uzdam! O, Marijo, moli za me, i daj da se posvetim. Isprosi mi svetu ustrajnost, isprosi mi veliku ljubav prema tvom Sinu i prema Tebi, toliko ljubazna moja Majko. Ljubim te, Kraljice moja i uzdam se, da ću te zauvijek ljubiti. Ljubi me još i ti i svojom ljubavlju promijeni moje srce, da od grešnika postanem svetim.

2. Promislimo drugo, da je Marija odvjetnica, koliko moguća, toliko i *milosrdna,* koja nikom ne zna uskratiti svoju obranu tko se njoj utječe. Govoraše David, da oči Gospodinove gledaju pravedne; a ova Majka od milosrđa, kako veli sveti Rikard, svojim očima gleda pravedne i grešnike jednako; pravedne da ne posrnu i ako su posrnuli, da ih svojim zagovorom opet podigne. Kaže sv. Bono, gledajući Mariju, činilo mu se da gleda samo milosrđe. Sveti Bernardo opominje nas da se u svim našim potrebama ovoj mogućoj odvjetnici sa čvrstim pouzdanjem preporučimo, jer je Ona sa svima slatka i blaga, koji se njoj preporučuju. Zato se Marija uspoređuje sa maslinom. Što iz masline izlazi samo čisto ulje, koje znači milosrđe, tako iz

Marijinih ruku drugo ne izlazi, no milost i milosrđe, koja Ona dijeli svima onima koji se stavljaju pod njezinu obranu.

Stoga ju Dionizije kartuzijanski punim pravom zove odvjetnicom svih grešnika koji se njoj utječu. O, Bože, koliko će se mučiti onaj kršćanin, koji se izgubi kad pomisli da se je tako lako na svijetu mogao spasiti, preporučujući se Mariji milosrđa, a nije to činio, te što nema više vremena da to učini! Jednom reče Marija sv. Birgji:*"Zovu me Majkom milosrđa, a i jesam, jer me je milosrđe Božje takvom učinilo"* Doista, tko nam je dao ovu odvjetnicu da nas brani, ako ne milosrđe Božje, jer hoće da se spasimo? Tužan je i tužan će zauvijek ostati onaj koji se za svog života mogao meni preporučiti koja sam tako dobra i milostiva sa svakim, a nesretnik nije se preporučivao i tako se osudio zauvijek! Valjda se bojimo, veli sveti Bono, tražeći pomoć od Marije, da nam ju ne zaniječe? Ne, veli svetac:*"Ona pak ne zna ne smilovati se, nevoljne ne potpomoći to nije nikada znala"*. Ne zna, niti je ikad znala nevoljnika od sebe odbiti, a da ga nije sažalila ni potpomogla, kad se je njoj preporučio. Ne zna, niti može to učiniti, jer nam ju je Bog odredio, da nam bude Kraljica i Majka od milosrđa: kao Kraljica milosrđa dužna se je brinuti za nas nevoljnike. Sveti Bernard iz poniznosti govoraše joj:*"Kad si dakle, Majko Božja, Kraljica milosrđa, najviše se za me imaš brinuti, jer sam najveći grešnik na svijetu."* Zatim kao Majka milosrđa treba da se brine i od smrti oslobodi svoje bolesne sinove, kojima je Majkom postala po svom milosrđu i dobroti.

Sv. Bazilije zove je: *Javna bolnica.* Javne bolnice prave se za siromašne bolesnike i tko je siromašniji, taj ima veće pravo da se u nju primi; i tako po mišljenju sv. Bazilija Marija sa većim milosrđem i ljubaznošću treba primiti pod svoju zaštitu okorjele grešnike, kada se kaju i k njoj utječu.

Ali, ne dvojimo o Marijinu milosrđu. Jednog dana sv. Birgja razumi, kako Spasitelj govoraše svojoj Majci:*"I vraga bi po*

svom milosrđu oslobodila, samo da se ponizi i zamoli oproštenje." Lucifer oholi nikada se neće poniziti, da oproštenje zamoli; ali da se nevoljan ponizi i klekne pred noge božanske Majke, te ju zamoli, da mu pomogne, Marija bi ga svojim milosrđem izbavila iz Pakla. Isus nam je htio time pokazati da Marija, kad joj se grešnik utječe, samo gleda na njegove namjere s kojima dolazi i moli za pomoć: ako stupi s dobrim namjerama, naime da će se popraviti, Ona ga ljubazno prima i vida mu rane, koje na sebi nosi. Nakon svega hrabri nas sv. Bono:*"Nevoljni grešnici, ne gubite ufanja, podignite oči k nebu i uzdahnite sa čvrstim pouzdanjem k milosrđu ove dobre Majke."* Dakle, od Marije tražimo izgubljenu milost, jer ju je ona našla; k njoj dakle moramo ići da ju otkupimo. Kad Gabriel ode da Mariji navijesti, da će postati božanskom Majkom, među ostalim reče joj:*"Ne boj se Marijo, jer si našla milost."* Ali, kad je Marija uvijek bila puna milosti, kako joj je mogao reći, da je našla milost? Odgovara Ugon kardinal, da Marija nije za se našla milost, jer ju je Ona uvijek obilno imala, nego ju je Ona našla za nas, koji smo ju bili izgubili, te isti Ugon veli, da moramo k njoj ići i reći joj:"Gospo Blažena, stvar izgubljena valja da se povrati onom, tko ju je izgubio; ova milost, koju si našla, nije tvoja, jer si ju ti uvijek imala, nego je naša, mi smo ju izgubili našom krivicom i grijehom; treba dakle, da nam ju povratiš.

Molitva: Evo, velika Majko Božja, pred tvojim nogama tužnog i nevoljnog jednog grešnika, koji je ne jedan put, nego više puta htio izgubiti božansku milost, koju mu je tvoj slatki Sin svojom smrću pribavio. O, Majko milosrđa, k tebi dolazim sa teško izranjenom dušom; ne ljuti se na me, nego mi se smiluj i materinskom ljubavlju pomozi. Pogledaj na pouzdanje, koje u te stavljam i ne zapusti me. Ne tražim od tebe svjetskih dobara, nego tražim milost Božju, i ljubav prema tvom Sinu. Majko

moja, moli za me i to neprestano moli. Isusove zasluge i tvoje molitve će me spasiti. Tvoja je dužnost moliti za grešnika, dakle: "*Odvjetnice naša* (reći ću ti sa sv. Tomom od Villanove), *vrši svoju dužnost*" Vrši svoju dužnost i preporuči me Bogu i brani me. Nikakva parnica, makar ona bila najpogibeljnija, ne će se izgubiti, samo ako ju ti uzmeš braniti. Ti si ufanje grešnika, Ti si sve moje pouzdanje, o Marijo, služiti ću te, ljubiti ću te i uvijek ću se k Tebi utjecati, a Ti nikad ne propusti pružiti mi svoju pomoć, osobito kad budeš vidjela da sam u velikoj pogibelji za izgubiti božansku milost. O, Marijo, o velika Božja Majko, smiluj mi se.

3. Promislimo na trećem mjestu, da je Marija, odvjetnica naša, tako milostiva, da ne samo da pomaže one, koji se njoj utječu, nego ide i traži nevoljne grešnike, da ih brani i spasi. Evo, kako nas Ona zove, hrabreći nas, da se nadamo svakom dobru, ako se njoj utječemo:"*U meni je sva nada života i kreposti, dođite k meni.*" Zove k sebi dobre i zle. Veli sv. Petar, da:"*Vrag uvijek ide okolo kao ričući lav, tražeći koga će proždrijeti.*" Ali ova božanska Majka, veli sv. Bernardin Bustio, ide naokolo tražeći koga da spasi.

Marija je Majka milosrđa i onim svojim materinskim milosrđem nas sažalijeva i sažalijevajući nas stalno traži da nas spasi, kao ljubazna mati koja ne može gledati svoje sinove u pogibelji vječnog izgubljenja, niti da ih pusti bez svoje pomoći. A tko se igdje, veli sv. German, poslije Isusa, bavi više našim spasom, od Tebe, o Majko milosrđa? Nastavlja sv. Bono, da je Marija tako brižljiva u pomaganju nevoljnih grešnika, kao da joj od toga nema ništa draže. Ona nas uistinu potpomaže, kad se k njoj utječemo, niti je do danas ikog od sebe odbila. No, ni to nije dosta njezinu milosrdnom Srcu, nastavlja sv. Rikard, nego pretiče naše molbe nastojeći da nam pomogne prije nego ju zamolimo. Suviše, veli isti svetac; da je Marija tako puna milos-

rđa, da čim spazi naše nevolje, odmah traži da nas iz njih izbavi, niti može gledati ičije potrebe, a da ga ne pomogne. Tako Ona još od onog vremena, dok je još živjela na ovom svijetu; kao što znamo za onaj čin, koji se dogodio na svadbi u Kani galilejskoj, kad im bijaše nestalo vina, naime Ona nije htjela čekati dok bude zamoljena, nego sažalijevajući žalost i sram onih zaručnika, zamoli Sina da ih utješi, veleći: *"Vina nemaju"*; i odmah je Sin čudom pretvorio vino u vodu. Veli sv. Bono, ako je bilo tako tada veliko Marijino milosrđe, kojim nas potpomaže, mnogo je veće sada, kada je na nebu, odakle bolje vidi naše nevolje i više nas sažalijeva. K tomu nastavlja Novarin, kad je Marija onda bila odmah ustala na pomoć, kad nije ni moljena, koliko će više nastojati da nas nevoljne utješi, kad joj se s molitvama utječemo?

Ah, ne propustimo u nijednoj našoj potrebi da se ne utječemo ovoj milosrdnoj Majci, koja je uvijek spremna pružiti pomoć onima koji joj se preporučuju i za pomoć zazivaju. Govori sv. Bernardin Bustio, da:*"Ona više nama želi dobra učiniti, nego li ga mi primiti."* I zato, kad se god njoj preporučimo, uvijek ćemo je naći sa rukama punim milosti i milosrđa. Govori sv. Bono, budući da nam Marija toliko dobra želi učiniti i da se spasimo, ne vrijeđaju je samo oni koji ju upravo pogrđuju, nego i oni koji joj se u potrebama ne preporučuju i od nje milosti ne mole. Zato se Marija zove:"Spas onih koji ju na pomoć zazivlju. Preporučujmo se dakle uvijek ovoj božanskoj Majci i uvijek joj govorimo sa sv. Bonom:*"U te sam se uzdao, Gospo draga, i zauvijek neću se pokolebati."* O, ljubazna Gospo, o Majko Božja Marijo, ne, neću se izgubiti, kad sam već u Te stavio sve moje pouzdanje.

Molitva: O, Marijo, evo pred tvojim nogama nevoljnog paklenog roba, koji od tebe traži milosrđe. Istina da nisam zaslužio

nikakva dobra, ali Ti si Majka milosrđa, a milosrđe se dijeli onima koji ga nisu zaslužili. Sav te svijet naziva utočištem i ufanjem grešnika; dakle Ti si utočište i ufanje moje. Ja sam ona izgubljena ovca; ali da se izgubljene ovce spase, Sin je Božji sišao s neba i učinio se tvojim Sinom; i On hoće da se pred tobom ponizim i tebi preporučim, a ti da me pomogneš svojim molitvama:*"Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grešnike."* O, velika Majko Božja, kad se za sve moliš, moli i za me svog Sina. Reci mu da sam tvoj štovatelj otkako me braniš. Reci mu da sam sve moje pouzdanje u te stavio. Kaži mu, neka mi oprosti i da se kajem što sam ga mojim grijesima vrijeđao. Raci mu neka mi po svom milosrđu pokloni ustrajnost. Reci mu, neka mi pokloni svoju svetu ljubav i milost, da Ga svim srcem zauvijek ljubim. Napokon mu reci da Ti hoćeš da se ja spasim. On ti daje sve što od njega moliš. O, Marijo, ufanje moje, u te se uzdam, smiluj mi se.

10. O ljubavi Božjoj

"Ljubimo dakle mi Boga, jer je on nas prije ljubio."(Iv. 4, 19.)

1. Najprije promisli, da je Bog zaslužio da ga ti ljubiš, a to, jer je On prije tebe ljubio, nego si ti njega, dapače i On te je počeo ljubiti prije nego itko drugi. Na ovom svijetu prvi su roditelji bili, koji su te počeli ljubiti, ali te nisu ljubili, dok te nisu poznali. No, prije nego si ti došao na ovaj svijet, Bog te je ljubio. Nije bilo još ni tvog oca, ni tvoje majke na ovom svijetu, a Bog te je ljubio; dapače još od prije stvorenja ovog svijeta, Bog te je ljubio, a od koliko vremena te je prije ljubio, nego je ovaj svijet stvorio? Valjda hiljadu godina, hiljadu vjekova prije? Ne treba istraživati godine i vjekove; znaj da te Bog ljubi od vijeka: *"U*

vječnoj ljubavi ljubio sam te."(Jer.31,3). Jednom riječju Bog te ljubi od vijeka, otkako je On Bog, otkako ljubi samog sebe, od onog vremena ljubi i tebe. Zato sveta Janja govoraše, kad bi ju svijet i stvorovi stali napastovati:*"Ne svijetu, ne stvorovi, ljubiti vas ne mogu; moj me je Bog prije ljubio, dakle posve je pravedno, da samo Bogu svu moju ljubav posvetim."*

Dakle, brate moj, oduvijek te Bog ljubi i jedino iz ljubavi te je stvorio na ovaj svijet. Iz ljubavi prema tebi još je mnogo lijepih stvari stvorio za tvoju službu i da te sjećaju na ljubav koju je On imao prema tebi, te koju mu ti duguješ. *"Nebo i zemlja, govoraše sv. Augustin i sve drugo, govori mi da te ljubim."* Kad je svetac razgledao sunce, mjesec, zvijezde, brda, rijeke činilo mu se, da mu to sve govori:"Augustine, ljubi Boga, jer je On nas stvorio za te, da Ga ti ljubiš. Opat Ranše, kad bi razgledao brežuljke, rijeke, vrela, cvijeće, govorio bi da ga sve ove stvari sjećaju na onu ljubav, koju je Bog imao prema njemu. Također govoraše sv. Terezija, da su joj stvorovi predbacivali njezinu nezahvalnost prema Bogu. Sv. Marija Magdalena Pazzi, kad bi uzela u svoje ruke koji cvijetak, ili koju voćku, probudili bi odmah njezino čisto srce na ljubav prema Bogu, te bi sama u sebi govorila:"Dakle, moj dobri Bog oduvijek je mislio stvoriti ovaj krasni cvijet, ovu voćku, da ga zauvijek ljubim! Suviše promotri osobitu Božju ljubav u tom, da te je stvorio u kršćanskom mjestu i katoličkoj Crkvi. Koliko ih se rađa među bezbožnicima, Židovima i drugim nevjernicima, koji će se svi izgubiti? Malo je ljudi na svijetu koji imaju tu sreću i rađaju se u pravoj vjeri: i među tom manjinom i tebe je Gospodin odredio da budeš. Oh, koliko je neprocjenjiv dar vjere! Koliko miliona duša žive bez sakramenata, bez riječi Božje, bez izgleda dobrih drugova i bez svih drugih sredstava, koja se nalaze u našoj Crkvi da se po njima spašavamo! A Bog ti je svojevoljno htio dati sve te milosti i velike pripomoći bez ikakve tvoje zasluge; dapače stvarajući te

i podjeljujući ti ove milosti, već je unaprijed predviđao one uvrede koje si mu imao učiniti.

Molitva: O, vrhovni gospodaru neba i zemlje, neizmjerno dobro, nedokučivo veličanstvo, ti koji si ljude toliko ljubio, kako si poslije od istih pogrđivan? Ali, među tim ljudima, Bože moj, osobito si mene ljubio, obdario me tolikim milostima i osobitim dobročinstvima, koja si drugima uskratio, a ja sam te više od drugih pogrđivao. Padam pred tvoje noge, o Isuse Spasitelju moj, ne odbij me od svog lica. Mojom nezahvalnošću zaslužio sam da me zauvijek od sebe otjeraš; ali Ti si kazao, da ne znaš od sebe odbiti srce, koje se skrušeno kaje i k Tebi se vraća. Isuse moj, iz sveg se srca kajem što sam te vrijeđao. Do sad te nisam poznavao, a sad te priznajem za mog Gospodara, Otkupitelja, koji si umro, da me spasiš i da te ljubim. Isuse slatki, kad ću već jednom ovu moju nezahvalnost prema Tebi prekinuti? Kad ću zbiljno početi te ljubiti? Evo, danas odlučujem da ću te unaprijed svim srcem ljubiti i da ništa drugo ne ću ljubiti, osim Tebe samog. O, neizmjerna dobroto, klanjam ti se i za sve one, koji ti se ne klanjaju i ljubim te za sve, koji te ne ljube. U Te vjerujem, u Te se ufam, Tebe samog ljubim i samom Tebi sav se posvećujem, pomozi mi svojom milošću. Ta već poznaš moju slaboću. Ali kad si me tolikim dobročinstvima obasipao i onda kada te nisam ljubio, niti želio da te ljubim, toliko više sad se trebam uzdati u tvoje božanstveno milosrđe, kad te ljubim, i kad drugo ne želim ljubiti, no samog Tebe? Gospodine moj, pokloni mi svoju ljubav, ali tako plamteću ljubav, da zaboravim na sve stvari ovog svijeta: Ljubav jaku, kojom ću moći svladati sve poteškoće, koje me odvraćaju od tvoje ljubavi: vječnu ljubav, da se nikada više ne pretrgne između mene i tebe. Uzdam se da ću to sve dobiti po tvojim zaslugama, o Isuse moj: također se ufam, da ću to sve dobiti po tvom zagovoru, o Majko moja, Marijo.

2. No, milostivi Bog nije nam samo dao toliko lijepih stvari; nije se zadovoljio dok nam samog sebe nije dao. Po prokletom grijehu bili smo izgubili božansku milost, Raj i postali sužnji vraga paklenog; ali Sin Božji na čuđenje neba i svijeta, htio je sići s neba na zemlju, te čovjekom postati, da nas izbavi od vječne smrti, i pribavi nam izgubljenu milost i Raj. Koliko bi to čudno bilo gledati, da se koji zemaljski vladar pretvori u jednog crva i iz ljubavi dade se zgaziti da bi spasio druge crve? Ali, neizmjerno više moramo se čuditi, gledajući gdje je Bog postao čovjekom iz ljubavi prema čovječanstvu dao svoj život. Sin Božji se obukao u čovječje tijelo. Ali nakon svega toga još je mnogo veće čudo, gledajući što je poslije činio i trpio za nas ovaj Božji Sin. Da nas otkupi dostatna je bila samo jedna kapljica njegove krvi, jedna suza, jedna prosta molitva, jer ova molitva, budući božanske osobe, imala bi neprocjenjivu vrijednost, jer bila je dostatna da sav ovaj svijet spasi. Ali ne, veli sv. Ivan Zlatousti, što bijaše dostatno, da nas otkupi, to ne bijaše dostatno neizmjernoj ljubavi, kojom nas je ovaj Bog ljubio. Nije htio samo da nas otkupi, nego, pošto je On nas mnogo ljubio, htio je da i mi njega mnogo uzljubimo, i zato je odabrao život pun muka, patnji i svakovrsnih poruga, te najgorču smrt, što postoji, da nam pokaže neizmjernu ljubav, kojom je plamtio za nas. O, prekomjernosti božanske ljubavi, koju svi ljudi, svi anđeli ne će moći dokučiti! Vele *prekomjernosti*, jer su ju tako zvali Mojsije i Ilija na Taboru govoreći o pregorkoj muci Isusovoj. *Prekomjernost u mukama, prekomjernost u ljubavi,* govoraše sv. Bono. Pretpostavimo da Otkupitelj nije bio Bog, nego koji prosti naš prijatelj, ili rođak, kakvu bi nam veću ljubav mogao iskazati, nego što nam ju je On dao polažući svoj život za nas? Da je Isus trebao otkupiti svog Oca, što bi veće mogao učiniti za njegovu ljubav, nego je nama učinio? Da si ti brate moj, bio Bog, i stvoritelj Isusov, kojim bi ti načinom mogao iskazati veću

ljubav, nego ju je iskazao za te umirući u moru muka i poruga? Da je najprostiji čovjek na svijetu za te onoliko učinio i pretrpio koliko Isus, bi li mogao biti, a da Ga ne ljubiš? Vjeruješ li ti u rođenje i smrt Isusovu? Vjeruješ a ipak Ga ne ljubiš? Možeš li i pomisliti, da drugu stvar ljubiš više nego svog Spasitelje Isusa? Valjda sumnjaš o njegovoj ljubavi? On je, veli sv. Augustin, za tu svrhu i sišao s neba na zemlju da trpi i umre za te, i da ti pokaže neizmjernu ljubav, koju u svom slatkom Srcu gaji prema tebi. Prije nego je Isus postao čovjekom i uzeo ovo naše slabo tijelo, čovjek je mogao donekle sumnjati, ljubi li ga Bog ili ne, ali poslije Isusovog rođenja i njegove smrti, kako može više sumnjati? Kako bi drukčije mogao pokazati svoju nježnu ljubav prema nama, nego ju je pokazao umirući za nas na križu? Ta privikle su se naše uši slušajući svakog časa spominjati stvorenje, otkupljenje, Bog u jaslicama, Bog na križu. O, sveta vjero, prosvijetli nas!

Molitva: O, Isuse moj, vidim da si nastojao da mi pokažeš potrebu da te ljubim, a opet s druge strane, pregledavajući moje življenje, vidim da sam svojom nezahvalnošću radio, da me zauvijek od sebe odbiješ i ostaviš. Budi uvijek blagoslovljeno ono tvoje strpljenje, koje me je toliko podnosilo. Zaslužio sam posebni Pakao za se: tvoja me smrt tješi. Ah!, daj da dobro upoznam tvoje zasluge, o neizmjerno dobro, radi kojih te trebam ljubiti i dužnost, kojom sam te dužan ljubiti. Znao sam da si Ti, Isuse moj, za me umro, i kako sam nevoljan, o Bože moj, kroz toliko godina mogao živjeti bez Tebe? Ah, da se mogu vratiti na prijašnje godine mog života, Gospodine moj, sve bi ih Tebi posvetio. No, godine se ne vraćaju: daj da barem ovo života što mi preostaje potrošim služeći Tebi i ljubeći Te! Dragi moj Otkupitelju, svim te srcem ljubim, ali umnoži u meni ovu ljubav; uvijek me sjećaj na ono što si za me učinio i ne daj da

ikad više živim kao nezahvalnik. Ne, neću se više opirati svjetlost, kojom me prosvjetljuješ. Hoćeš da te ljubim, i svim srcem ljubiti ću te. A koga bih drugog i ljubio, ako ne Boga, koji je neizmjerna ljepota, neizmjerna dobrota, onog Boga koji je za me umro? Boga, koji me je tolikom strpljivošću podnosio i umjesto da me odbaci, kao što sam i zaslužio, kaznu je zamijenio milošću? Da, ljubim te, o Bože vrijedan neizmjerne ljubavi, drugo ništa i ne želim, niti tražim, no kako ću živjeti u tvojoj ljubavi, te zaboraviti i od sebe odbaciti sve, što je tebi protivno. O, neizmjerna ljubavi mog Gospodina, pomozi ovoj duši, koja želi biti tvoja sva. Pomozi mi i Ti, o velika Majko Božja Marijo, svojim utočištem, moli Isusa, da me svega učini svojim.

3. Još nam se veće čudo ukazuje, kad promatramo želju, koju je Isus imao, da za nas trpi i umre. On govoraše:"Treba da budem kršten mojom vlastitom krvlju i umrem želeći, da čas prije dođe moja muka i smrt, a to stoga, da čovjek što prije upozna kolikom ga ljubavlju ljubim. Zato i reče u oči svoje pregorke muke apostolima:*"Vruće sam želio da blagujem s vama ovu pashalnu večer prije svoje muke."*(Luka 22, 15). Dakle, veli sv. Bazilije Seleucijanski, čini se da se Bog ne može nasititi ljubeći ljude.

No, Isuse moj, ljudi te ne ljube, jer misle na ljubav, koju si ti prema njima iskazao i iskazuješ. O, Bože, je li moguće da duša koja razmišlja kako si iz ljubavi prema njoj umro, i toliko želio da čas prije umreš za pokazati joj ljubav, kojom ju ljubiš, može živjeti na ovom svijetu a da te ne ljubi? Govori sv. Pavao, da nas Isusova ljubav sili da ga ljubimo. Razmatrajući to sv. Lovro Justinijan, govoraše:*"Vidjeli smo Boga, koji je iz ljubavi prema nama spreman poludjeti".* A tko bi to ikada mogao vjerovati, da nas vjera ne osigurava, da je Stvoritelj sobom htio umrijeti za svoje stvorove? Sv. Marija Magdalena Pazzi jednom bi zanesena u duhu i imajući u rukama sliku raspetog Isusa govoraše:*"Da,*

Isuse moj, ti si od ljubavi poludio." I zato pogani, kad bi im se pripovijedalo o Isusovoj smrti, to smatrahu za najveću budalaštinu, koja se ne može vjerovati, što nam i apostol Pavao potvrđuje:*"Propovijedamo propetog Isusa, Židovima kao sablazan, a poganima kao budalaštinu."* Je li moguće, govorahu oni, Bog u sebi najsretniji, koji od nikog nema potrebe, da je On mogao s neba sići na zemlju, postati čovjekom i umrijeti iz same ljubavi prema ljudskom rodu, koji je njegov stvor? To bi isto bilo vjerovati, da je Bog poludio od ljubavi prema ljudima.

No, ipak nas vjera uči, da je Isus Krist pravi Sin Božji iz ljubavi prema nama svoj život dao:*"Ljubio nas je i svoj život za nas dao."*(Ef. 5,2). A zašto je tako uradio? To je učinio da mi više ne živimo za ovaj svijet, nego za nj, koji je za nas htio umrijeti.

Učinio je, da s onom ljubavlju, koju je nama iskazao, zadobije ljubav naših srdaca. Stoga sveti, razmatrajući muku Isusovu, govorahu, da je posve malo dati svoj život i sve što se ima, za ljubav toliko ljubaznog Boga. Koliko plemića, koliko vladara je ostavilo rodbinu, bogatstva, domovinu i još kraljevsku krunu, pa se zatvorili u koji samostan i u njemu živjeli za ljubav svog Isusa! Koliko je mučenika za nj svoj život položilo! Koliko je djevojčica, odrekavši se velikaških zaruka, veseleći se i pjevajući otišlo u smrt, da se na koji god način koliko toliko oduže ljubavi Boga, koji je iz ljubavi prema njima umro! A ti, brate moj, što si do sada učinio za ljubav svog Isusa? Kako god je On umro za svete, za sv. Lovru, za sv. Luciju, za sv. Janju, isto je tako umro i za te. Ili barem što misliš raditi kroz to života, što ti još preostaje za živjeti, koji ti Bog produljuje, da se obratiš i počneš Ga ljubiti? Od danas u naprijed često pogledaj na propeće i gledajući Ga sjećaj se one ljubavi, kojom te je ljubio i reci sam u sebi: Dakle Ti, o Bože moj, ti si umro za me? Ovako često govori, pa ćeš se naći prisiljen, da ljubiš Boga, koji je tebe prije ljubio.

Molitva: Ah, moj dragi i mili Otkupitelju, istina je, da te stoga nisam ljubio, jer nisam mislio na ljubav koju si ti imao prema meni.

Isuse moj, mnogo sam bio nezahvalan prema Tebi: Ti si za me najstrašnijom smrću umro, a ja sam bio nezahvalan, i na te nisam ni mislio? Oprosti mi; obećavam čvrsto, da ću od sada, raspeta moja ljubavi, samo na Te misliti, te jedino Tebe ljubiti: Ah, kad mi vrag, ili onaj pokvareni svijet ponudi okusiti koju zabranjenu jabuku, napomeni mi, ljubazni moj Spasitelju, sve one muke, koje si za me podnio, da te ljubim i da te ne uvrijedim. Ah! Da je koji moj sluga onoliko za me učinio i pretrpio, koliko Ti, ne bih mogao biti da ga iz sveg srca ne ljubim, niti bih ga mogao ožalošćivati ikakvim načinom. A ja sam toliko slobodan i nezahvalan bio, da sam ti toliko puta leđa okrenuo! O lijepi plamene one ljubavi, koji si prisilio Boga da za me umre, dođi, raspali moje srce napuni i u njem uništi sve pohlepe za svjetskim stvarima.

Ah, moj ljubazni Otkupitelju, kako je moguće, da onaj, koji te promatra u betlehemskoj štalici, ili visećeg na križu na brdu Kalvarije, ili u Presvetom Oltarskom Sakramentu, u te se svom dušom ne zaljubi? Isuse slatki svim te srcem ljubim. Kroz ovo vrijeme mog života, što mi preostaje za živjeti, ti ćeš biti jedino moje dobro, jedina ljubav moje duše. Sit sam nesretnih godina, u kojima sam nevoljno živio ne misleći na te, na tvoju muku, ni na tvoju neprocjenjivu ljubav. Tebi sav se dajem i ako ti se ne znam sav dati, uzmi me Ti i vladaj mojim srcem. Ne daj da ičiji sluga bude, izvan tvoje ljubavi, da o drugom ne govori, o drugom ne misli, drugo ne želi, nego kako će Tebe ljubiti i samom Tebi ugađati. Uvijek budi uza me sa svojom milošću, da ti ostanem vjeran. Uzdam se u tvoje zasluge, o Isuse moj. O Majko lijepe ljubavi, daj da puno uzljubim tvog Sina, koji je tako ljubazan, te koji je mene nevrijedna toliko ljubio.

11. O Svetoj Pričesti

"Uzmite i blagujte, ovo je tijelo moje." (Mt.26)

1. Promotrimo, koliko je velik dar Presveti Oltarski Sakrament; veliku ljubav, koju nam je Isus u tom daru ukazao; veliku Isusovu želju, da se ovim darom češće krijepimo. Najprije promislimo veliki dar, koji nam je Isus pribavio, davši nam samog sebe za hranu u svetoj Pričesti. Govori sv. Augustin, budući Isus svemogući drugo nam nije mogao dati. Kakvo veće blago, nastavlja sv. Bernardin Sienski, može primiti ili zaželjeti duša, od blaga Isusovog Presvetog tijela? Viče Izaija prorok:*"Razglasite, ljudi, ljubazna iznašašća našeg predobrog Boga."* Da nam Otkupitelj sobom ne dade ovaj dar, tko bi ga ikad od nas mogao i zamoliti? Tko bi se ikad usudio i rekao mu: Gospodine, ako hoćeš da upoznam tvoju ljubav, stavi se pod obličje kruha i dopusti nam, da se tobom hranimo? To bi bila velika ludost i pomisliti. Kad je Isus svojim učenicima očitovao je dar Presvetog Sakramenta, oni ne mogaše vjerovati, i od njega odoše govoreći:*"Kako nam može dati svoje tijelo, da od njega jedemo? Ovaj njegov neshvatljivi razgovor tko može slušati?"* (Iv. 6. 61). Ali što ljudi nisu mogli ni shvatiti, to je zamislila i ispunila Isusova velika ljubav.

Govorio je sv. Bernardin, da nam je Gospodin ovaj Sakrament ostavio za uspomenu njegove ljubavi, koju nam je iskazao u svojoj pregorkoj muci. I to se slaže s onim. Što nam Isus govori po sv. Luki:*"Ovo činite meni na spomen."* Ljubav našeg Spasitelja, nastavlja sv. Bernardin, nije bila zadovoljna da samo svoj život žrtvuje za nas: prije nego će umrijeti od ove iste ljubavi njegove, dao nam je najveći dar od svih, što nam ih je do sada darovao, naime ostavio nam je samoga sebe za hranu. Veli Gverik opat, da je Gospodin u ovom Presvetom Oltarskom

Sakramentu učinio posljednji izljev svoje neprocjenjive ljubavi. Još se je bolje izrazio sabor tridentinski veleći, da je Isus u presvetoj Pričesti iznio na dar sve bogatstvo svoje ljubavi prema ljudima. Kolika bi to bila izvrsnoća i nježnost ljubavi, veli sv. Franjo Saleski, da koji vladar, sjedeći za ručkom, od svog zalogaja otkine i pošalje kojem siromahu? A kolika bi onda bila, kad bi mu poslao sav svoj ručak? Kolika napokon onda, kad bi mu poslao komad od svoje ruke, da se nahrani? Naš Isus u presvetoj Pričesti ne daje nam za hranu samo dio svog ručka, komad svog tijela, nego nam daje čitavo svoje tijelo: *"Uzmite i blagujte ovo je tijelo moje."* I sa svojim tijelom dariva nam i dušu i svoje božanstvo. Jednom riječju, veli sv. Ivan Zlatousti, Isus dajući nam samog sebe u svetoj Pričesti, dariva nam sve, a sebi ne ostavlja ništa. Evo onog velikog Boga, kojeg svijet ne može shvatiti (opaža sv. Bono), On je naš sužanj u Presvetom Oltarskom Sakramentu. Kad nam Gospodin u svetoj Pričesti svega samog Sebe daje, kako se možemo bojati da će nam zanijekati ikakvu milost, koju od njega zamolimo?

Molitva: O, Isuse moj, tko te je naveo, da nam samog sebe daruješ za hranu? A što ti više ostaje iza ovog dara, da nam dadeš i prisiliš da te ljubimo? Ah, Gospodine prosvijetli nas, i daj da upoznamo onu prekomjernost, koja te je nagnala, da postaneš našom hranom i sjediniš se s nama nevoljnim grešnicima. Ali, kad si se Ti nama sav dao, razložno je, da se i mi potpuno damo Tebi. Oh, moj Otkupitelju, kako sam te mogao toliko vrijeđati, kad si ti mene toliko ljubio, te koji nisi imao što drugo učiniti mi, da pridobiješ moje srce? Za me si postao čovjekom, za me si umro, dao si mi samog sebe za hranu, reci, što si mi drugo mogao učiniti? Ljubim te, neizmjerna dobroto, ljubim te nedokučiva ljubavi. Gospodine češće dođi u moju dušu, svega me raspali svojom svetom ljubavlju; i daj da zaboravim na sve,

da na drugo ne mislim; i da drugo ne ljubim osim tebe samog. Presveta Marijo, moli za me. I ti svojim zagovorom pomozi, da budem dostojan češće primiti tvog svetootajstvenog Sina.

2. Na drugom mjestu promotrimo veliku ljubav, koju nam je ljubazni Isus u tom daru iskazao. Presveti Oltarski Sakrament proizašao je iz jedine i čiste ljubavi. Po božanskoj odredbi, da se spasi ljudski rod, bilo je potrebno da Otkupitelj umre, te žrtvom svog života zadovolji Božjoj pravdi za naše grijehe; ali kakva je potreba bila, da je Isus nakon svoje smrti samog sebe ostavio nama za hranu? Tako je htjela njegova ljubav. Veli sv. Lovro Justinijan, da On nije za drugo ustanovio ovaj Presveti Oltarski Sakrament, nego da nam iskaže svoju nedosežnu ljubav, koju nosi prema nama. Zato pisaše sv. Ivan:*"Znajući Isus da je došlo vrijeme, da s ovog svijeta odlazi k svom Ocu, htio nam je ostaviti najveći znak svoje ljubavi, a taj znak jest Presveti Oltarski Sakrament."* Dobro opaža apostol, da je Isus upravo u ono vrijeme htio ostaviti nam ovaj neprocjenjivi dar, kad je imao umrijeti. Dok mu ljudi pripravljahu bičeve, trnje i križ da ga usmrte, upravo u ono vrijeme naš ljubazni Spasitelj htio nam je ostaviti posljednji znak svoje ljubavi. A zašto je baš na smrti, a ne prije Isus ustanovio ovaj Presveti Sakrament? Veli sv. Bernardin, da je tako učinio stoga, jer znakovi ljubavi, koje nam prijatelji ostavljaju kad stanu umirati, lakše nam ostanu u pameti, a radije se i čuvaju. Isus, veli isti svetac, prije nam se bio na mnogo načina dao; bio nam se dao za prijatelja, za učitelja, za oca, za svjetlost, za izgled i za žrtvu; ostaje posljednji stupanj ljubavi, a to je, da nam se dade za hranu, da se s nama sjedini, kao što se ujedinjuje hrana s onima, koji je jedu i to je učinio davši nam se za hranu u Presvetom Oltarskom Sakramentu. Tako dakle naš Otkupitelj ne bi zadovoljan, da se samo ujedini s čovječjom naravi, nego je htio s ovim sakramentom naći način, kako da se sa svakim od nas napose ujedini. Govoraše sv. Franjo Saleski:*"U*

nijednom drugom djelu naš Spasitelj ne pokazuje se nježniji, ni ljubazniji, kao u onom, u kojem se, tako reći, uništava i pretvara u hranu, da uđe u naše duše i sjedini se sa srcima svojih vjernika." Tako dakle, veli sv. Ivan Zlatousti, mi se ujedinjujemo s onim Isusom, u kojeg anđeli ne mogu da upravo pogledaju. Ima li ikakav pastir na svijetu, nastavlja isti svetac, da svojom krvlju hrani i poji svoje stado? I majke svoju djecu daju dojiljama, da ih hrane. Ali Isus u ovom Sakramentu nas hrani svojom krvlju i sa sobom nas sjedinjuje. A zašto nam se dao za hranu? Zato, jer nas je vruće ljubio i tako je htio sav se s nama sjediniti i da s njim budemo jedna te ista stvar. Dakle Isus je htio učiniti od svih drugih najveće čudo, da ispuni svoju goruću želju, kojom je želio, da s nama zajedno prebiva, te naša sa svojim Presvetim Srcem sjedini. Onaj veliki Božji sluga, o. Kolombiere, govorio je ovako: Da mi vjera malaksa u svetu Pričest, ni tad ne bi podvojio o mogućnosti, nego bi prije posumnjao o ljubavi, koju nam Isus iskazuje u ovom Sakramentu. Kako se kruh pretvara u Isusovo tijelo, kako se Isus nalazi na više mjesta, vele da Bog može sve. Ali ako me pitate, kako Bog tako ljubi čovjeka, da mu samog sebe daje za hranu, drugo ne mogu odgovoriti, nego da ne razumijem i da se ljubav Božja ne može shvatiti. No Gospodine tolika prekomjernost pretvarajući sebe u hranu, čini se, da ne dolikuje tvom veličanstvu. Ali na to odgovara sv. Bernardo:*"Ljubav zaboravlja svoje dostojanstvo."* Također u istom smislu govori i sv. Ivan Zlatousti, da ljubav ne traži uzroka pristojnosti, kad se pokazuje svom ljubezniku:"Ne ide gdje se pristoji, nego kud ga vodi njegova želja." Imao je dakle potpuno pravo sveti Toma kad je rekao, da je ovaj Sakrament ljubavi i zalog od ljubavi. I sv. Bernardo nazivaše ovaj Sakrament:*"Ljubav svake ljubavi."* A sv. Marija Magdalena Pazzi nazivala je veliki četvrtak, u kojem bi naređen ovaj Sakrament:*"Dan od ljubavi."*

Molitva: O, neizmjerna Isusova ljubavi, dostojna neizmjerne ljubavi! Ah, Isuse moj, kad ću te ja ljubiti, kao što si ti mene? Nemaš mi ništa drugo učiniti da te ljubim; a ja sam imao toliku slobodu ostaviti Tebe neizmjerno dobro i prigrliti dobra ovog svijeta! Ah, prosvijetli me, o moj milostivi Bože i više mi otkrij tvoje dobrote, da se sav u te zaljubim i da uznastojim kako ću samom Tebi od sada ugađati. Ljubim te, Isuse moj, moja ljubavi, moje sve; češće ću se s Tobom ujedinjavati u ovom Sakramentu, da se jednom otrgnem od svega i tebe samog uzljubim, moj živote.

Pomozi mi i Ti, o moj Otkupitelju, po zaslugama tvoje pregorke muke. Pomozi mi i ti, o Majko Isusova i Majko moja, moli ga, da me svega raspali njegovom svetom ljubavlju.

3. Na trećem mjestu promislimo veliku Isusovu želju, da ga mi primamo u svetoj Pričesti:*"Znajući Isus, da je došla njegova ura."*(Iv.). Ali kako je Isus mogao zvati svojom urom onu noć, u kojoj je imao početi svoju gorku muku? Da, zove ju svojom urom, jer je one noći imao ostaviti nama ovaj Sakrament, da se po njem posve ujedini sa svojim ljubaznim dušama. I iz te želje progovorio je ovako:*"Živom željom želio sam ovaj vazam s vama blagovati"*(Luka 22).

Ovim riječima Otkupitelj htio nam je pokazati svoju želju, koju je imao, da se sa svakim od nas sjedini u ovom Sakramentu.
I sebe htio je ostaviti u prilici kruha, da ga svaki uzmogne primati; da se je ostavio pod prilikom koje skupocjene hrane, tad siromasi ne bi bili u stanju primati ga: Isus je htio sebe ostaviti pod prilikom kruha, jer kruh nije skup, a ima ga svakud, tako da ga svi na svakom mjestu mogu naći i primati ga. Po ovoj velikoj njegovoj želji, da ga češće primamo, ne samo nas tolikim pozivima na to opominje:*"Dođite i blagujte kruh moj i pijte vino, koje sam vam ulio."* Nego nam i zapovijeda, da ga češće primamo: *"Uzmite i blagujte, ovo je tijelo moje."* Suviše da

češće blagujemo njegovo tijelo, privlači nas obećavajući nam život vječni:*"Tko jede moje tijelo, taj ima život vječni." "Tko bude jeo ovaj kruh, živjeti će uvijeke."* I ako ne htjednemo jesti prijeti da će nas isključiti iz Raja. *"Ako ne budete blagovali tijelo Sina čovječanskog, nećete imati života u sebi."* Svi ovi pozivi, obećanja i prijetnje proizlaze iz Isusove želje, kojom želi, da se s nama združi u ovom Sakramentu. I ova želja izvire iz prevelike njegove ljubavi, koju nosi prema nama, jer, kako veli sv. Franjo Saleski, svrha ljubavi nije drugo, nego da se spoji s onom stvari, koju ljubi, te što se u ovom Sakramentu Isus sav sjedinjuje s dušom:*"Tko jede tijelo moje i pije krv moju, pribiva u meni, a ja u njem."*(Iv.6.25). Zato Isus toliko žudi, da ga što češće primamo. Nema te pčele, reče jednom Gospodin sv. Matildi, koja bi iz ljubavi tolikom naglošću i hitrinom letjela od cvijeta do cvijeta, da pijuče med, kolikom ja dolazim u one duše, koje me žele.

Ah, da bi vjernici shvatili veliko dobro, koje sveta Pričest donosi duši! Isus je gospodar svih bogatstava, dok ga je Otac postavio za gospodara svih stvari. Zato kad Isus u svetoj Pričesti silazi u dušu, sobom nosi neizmjerno blago milosti. *"Dođoše mi s njome sva dobra"*, reče Salomon, govoreći o božanskoj mudrosti.(7,11). Govoraše sv. Dionizije, da Presveti Oltarski Sakrament ima veliku moć za posvetiti dušu. I sv. Vinko Fereri ostavi upisano, da više duša ima koristi od jedne Pričesti, nego li da cijelu sedmicu posti o kruhu i vodi. Sveta pričest, kako nas uči lateranski sabor, jest veliki lijek, koji nas liječi od malih grijeha, a od teških čuva. Zato sv. Ignacije mučenik nazva ovaj Presveti Sakrament:*"Lijek neumrlosti."*Reče Inocencije III., da nas je Isus svojom mukom oslobodio od kazne grijeha, ali sa pričesti izbavio nas je od griješenja.

Štoviše ovaj Sakrament raspaljuje božansku ljubav. Govori sv. Grgur Nisenski, da je sveta Pričest upravo ona pivnica, gdje se

duša tako napaja božanskom ljubavlju, da zaboravi na sve, što je na zemlji, a to je upravo što čezne od svete ljubavi. Govoraše još Franjo Olimpio Teatin, da nas ništa tako ne može raspaliti svetom ljubavlju prema Bogu, koliko sveta Pričest. Bog je ljubav i vatra ljubavi. I Isus siđe s neba na zemlju, da ovu vatru božanske ljubavi zažeže ovdje na zemlji. I kako lijep plamen Isus zažiže u dušama, koje ga živom željom primaju u ovom sakramentu. Sv. Katarina Sienska jednog dana opazi u rukama nekog svećenika svetootajstvenog Isusa, kao raspaljenu peć od velike ljubavi, s čega se je opet svetica čudila, kako od onolike vatre čovječja srca sasvim ne izgore. Sv. Ruža Limska, kad bi se pričešćivala, činilo bi joj se da prima sunce, koje bi iz lica tako odsijevalo, da bi joj dah oduzimalo, a iz usta joj je tako vatra isijavala, da bi se opržio onaj, koji bi joj poslije Pričesti pružio, da štogod popije, kao da se približio kakvoj zažarenoj peći. Sv. Venceslav kralj samo posjećujući Presveti Oltarski Sakrament, raspalio bi se takvim žarom izvana, da je njegov pratilac idući po snijegu svoje noge stavljao u njegove stope i leda ne bi osjetio. Govoraše sveti, da je Presveti Oltarski Sakrament vatra, koja tako zažiže, da od oltara polazeći, izdišemo takvi plamen od ljubavi, da nas vrag ne smije više taknuti, ni napastovati.

No, mogao bi tko reći: stog se često ne pričešćujem, jer se osjećam hladan u božanskoj ljubavi. Taj bi, veli Gerson, činio isto kao i onaj, koji ne bi htio k vatri, jer mu je studeno. Koliko se dakle više osjećamo hladnim, toliko više imamo se pričešćivati, uvijek želju pobuđujući, da ćemo Boga ljubiti. *"Ako te upitaju, veli sveti Franjo Saleski, zašto se tako često pričešćuješ, reci im, da imaju dvije vrste ljudi, koji se moraju često pričešćivati, savršeni i nesavršeni; savršeni, da se uzdrže u postignutoj savršenosti, a nesavršeni, da istu savršenost postignu".* Na isti način veli i sv. Bono; Ako si hladan, ipak, uzdajući se u Božje milosrđe, pristupi.

Koliko je tko bolesniji, toliko više potrebuje liječnika: *"Kad se pričešćuješ zaželi svu onu ljubav, koju nikad ni jedno srce nije imalo prema meni, i ja ću ju primiti onako, kakvu bi ti zaželjela da bude."*

Molitva: O, ljubavniče duša, Isuse moj, ti nam više ne možeš pokazati da nas ljubiš, nego što jesi. A što bi nam mogao drugo i učiniti i izmisliti, da budeš od nas ljubljen? Ah, daj neizmjerna dobroto, da te od danas ljubim svim srcem i svom dušom. Tko bi me ikad mogao više ljubiti od Tebe, o moj slatki Otkupitelju, koji mi se, nakon što si svoj život dao za me, sav daješ u ovom Sakramentu? O, moj Gospodine, kamo sreća, da se uvijek sjećam tvoje ljubavi, tim bi sve drugo zaboravio i Tebe samog ljubio! Ljubim Te, Isuse moj i Tebe samog ću ljubiti. Protjeraj, molim te, iz mog srce sve želje, koje se Tebi protive. Zahvaljujem ti što mi daješ vremena, da te mogu ljubiti, te oplakivati uvrede, kojim sam te toliko puta ožalostio. Isuse moj, Tebe samog želim ljubiti i ništa drugo. Pomozi mi, spasi me i daj da te svim srcem ljubim, i to neprestano na ovom i drugom svijetu. Marijo, Majko moja, pomozi mi ljubiti Isusa i moli ga za me.

12. O ljubaznom Isusovu prebivanju u Presvetom Oltarskom Sakramentu.

"Dođite k meni svi, koji ste umorni, i koji ste opterećeni, i ja ću vas okrijepiti." (Mat.11,18).

1. Naš ljubazni Spasitelj, pošto je imao poći s ovog svijeta k svom Ocu nebeskom, poslije je svojom gorkom smrću dovršio djelo našeg otkupljenja, ne htjede nas ostaviti same u ovoj tužnoj dolini suza. Govori sv. Petra Alkantara:*"Nikakav jezik ne*

može potpuno iskazati veličinu ljubavi, koju Isus nosi prema svakoj duši: zato ovaj zaručnik polazeći s ovog svijeta i da ga se, iza njegove odsutnosti ne zaborave, ostavi im ovaj Presveti Oltarski Sakrament, u kojem sam sebe ostavi, i tako je htio, da sobom sačuva svoju vječnu uspomenu u našim dušama." Dakle, ovaj ljubazni Isusov postupak dostojan je velike ljubavi, i zato je u posljednje vrijeme htio, da se posebnom svečanošću slavi jedan dan na poštenje njegovog Presvetog Srca, kao što je očitovao Margariti Mariji Alacoqe, i tim da mu, koliko toliko, iskažemo znak naše zahvalnosti i štovanja, radi njegovog ljubaznog prebivanja na oltarima: i tako u sito vrijeme nadoknadimo tolika pogrđenja, koja je u ovom sakramentu ljubavi primio, a i dan danas prima od krivovjeraca i zločestih kršćana.

Isus je sebe ostavio u Presvetom Oltarskom Sakramentu, 1. da ga svako može naći, 2. da može svakog k sebi primiti, 3. da svakom, tko god dođe, dijeli milosti. Prvo, On se nalazi na svakom oltaru, da ga svi mogu naći, koji ga žele. One noći , kad se Otkupitelj dijelio od svojih učenika, da pođe u smrt, učenici ožalošćeni plakahu, držeći da će se posve rastaviti sa svojim dragim Učiteljem: no Isus tješeći ih, reče (a to je isto onda i nama svima govorio): *"Sinci moji, evo polazim, da za vas umrem i tim da vam pokažem koliko vas ljubim, ali i umirući neću vas same ostaviti: dok ste na zemlji, dotle ću i ja s vama ostati u Presvetom Sakramentu na oltaru. Ostavljam vam moje tijelo, moju dušu, moje božanstvo i svega samog sebe. Ne, dokle vi uznastojite na zemlji, od vas neću se odijeliti."* Piše sv. Petar Alkantara: *"Zaručnik je svojoj zaručnici u ovoj tolikoj dalečini htio ostaviti koga u društvu, da sama ne ostane, zato je naredio ovaj Sakrament, u kojem je sam ostao, a to je najbolje društvo, koje nam je mogao ostaviti."* Stari bezbošci bili su izmislili sebi toliko bogova, ali ljubaznijeg Boga nisu mogli ni zamisliti od našeg, koji tako blizu nas stanuje i tolikom ljubaznošću nas čuva

i prati. Evo, dakle, Isusa, gdje stanuje na oltarima zatvoren u tamnice ljubavi. Svećenici vade ga iz kućice i izlažu općem poklonu, njime vjernike pričešćuju i opet ga zatvore, a Isus se zadovoljava ondje ostati zatvoren dan i noć. Ali, zašto je služilo, o moj Otkupitelju, da u tolikim crkvama ostaješ i po noći, kad svijet vrata zatvori i tebe sama ostavi? Ta dosta bi bilo da si samo ostao po danu. Ne, on hoće, da se na oltaru nađe u svako doba, po danu i po noći, njegova je želja, da ga jutrom odmah nađe, tko ga zatraži. Sad ako koja duša želi naći svog Isusa, dosta je da ode u župsku crkvu, ili u koji samostan i ondje će naći svog ljubljenika, koji ju željno čeka. U svakoj župnoj crkvi, u svakom samostanu drži se ovaj Presveti Oltarski Sakrament: i u svim tim mjestima nebeski Kralj zadovoljan stanuje u jednoj kućici od drveta ili od kamena, gdje često sam ostaje sa jednom svjetiljkom. Gospodine, govorio je sv. Bernardo, to se ne pristoji tvom veličanstvu. Ne smeta, odgovara Isus: ako se ne pristoji to mojemu veličanstvu, pristoji se mojoj ljubavi.

Koliko ostanu ushićeni i ganuti putnici obilazeći crkvu u Loretu, mjesta svete zemlje, betlehemsku štalicu, Kalvariju, sveti grob, mjesto gdje se Isus rodio, stanovao, umro i pokopan! Ali koliko ushićeniji mi moramo biti, kad se nađemo pred samim Isusom, koji stanuje u Presvetom Oltarskom Sakramentu? Govorio je Ivan Avila, da on nije mogao naći svetišta veće pobožnosti i utjehe, nego što je crkva, u kojoj stanuje svetootajstveni Isus. O. Baltazar Alvarez plakao je gledajući gospodske kuće i palače pune naroda, a crkve, u kojim Isus stanuje, prazne i zapuštene. Oh, Bože, da je recimo Gospodin samog sebe ostavio samo u jednoj crkvi na ovoj zemlji, naprimjer u crkvi sv. Petra u Rimu, i štoviše da je odredio, da će se samo jednog dana u godini tu naći, oh, koliko bi hodočasnika, koliko plemića, koliko vladara nastojalo, da se onog dana nađu u Rimu i poklone se nebeskom Kralju, koji se

vratio na zemlju! Ah, kakvu bi mu kućicu od zlata iskićenu dragim kamenjem pripravili! Kolikim bi se sjajem proslavio taj dan Isusova boravka na zemlji! Ali ne, veli Isus, ja se neću ograničiti samo u jednoj crkvi, ni samo za jedan dan, niti tražim tolikog bogatstva, ni tolikog sjaja: stalno ću stanovati na svakom mjestu, gdje ima mojih vjernika, da me svako u svako vrijeme, kad tko hoće, uzmogne naći.

Ah, da Isus sam nije mislio na toliku ljubav, tko bi na to ikad mogao od nas i pomisliti? Kad je uzašao na nebesa, da mu je tko onda rekao: Gospodine, ako hoćeš da nam pokažeš svoju ljubav, ostani s nama na oltarima pod prilikom kruha, da te ondje u svako vrijeme uzmognemo naći, to pitanje koliko bi bilo preuzetno i drzovito? Ali ono što nitko od ljudi nije znao ni pomisliti, to je smislio i učinio naš ljubazni Spasitelj. Ali, gdje je naša zahvalnost prema tolikim dobročinstvima? Da koji vladar dođe u koje selo svog kraljevstva, da kojeg od ondašnjih seljaka vidi, kolika bi tog seljaka nezahvalnosti bila, kada ne bi htio na nj ni pogledati; ili kad bi samo bacio okom na nj, kad bi prolazio ispred njega.

Molitva: O, Isuse, moj Otkupitelju, o ljubavi duše moje, koliko te je stalo, dok si ostao s nama u ovom Sakramentu! Najprije si trebao smrt pretrpjeti, da poslije uzmogneš ostati na našim oltarima, te iza tog morao si podnijeti tolike nepravde u ovom Sakramentu imajući uvijek nazočan biti. A mi smo toliko lijeni i zapušteni, pa te nećemo ni obilaziti; znajući da ti je milo, kad te češće posjećujemo i želiš nas napuniti dobrim, kad nas pred sobom vidiš? Oprosti mi, moj ljubazni Gospodine, jer sam i ja bio među onim nezahvalnicima. Od danas, Isuse moj, češće ću te obilaziti i što bude moguće više, zadržavati ću se pred tobom, zahvaljujući ti na dobročinstvima, ljubeći te i potrebite milosti proseći, kad si već za tu svrhu i ostao na zemlji zatvoren na

oltaru u drvenoj kutiji i učinio se našim robom ljubavi. Ljubim te, neizmjerna dobroto, ljubim te, o ljubazni Bože, ljubim te najveće i najobljubljenije dobro. Daj da zaboravim samog sebe i sve na svijetu, da se mogu sjećati samo tvoje ljubavi i da uzaživim samom tebi ugađajući. Daj da od sad sva moja naslada bude klečati pred tvojim nogama, raspali me svega svojom svetom ljubavlju. Marijo, Majko moja, isprosi mi veliku ljubav prema Presvetom Oltarskom Sakramentu i kad to zanemarim upozori me na ovo obećanje, koje sad činim, da ću ga svaki dan obilaziti.

2. Drugo, Isus u Sakramentu prima svakog. Govorila je sv. Terezija, da svi ljudi na ovom svijetu ne mogu govoriti sa svojim vladarom. Siromasi samo se uzdaju, da će im po drugom moći iskazati svoje potrebe; ali kod nebeskog Kralja ne trebaju zastupnici, ni drugi posrednici; bez razlike svi plemići i siromasi mogu s njime govoriti, prebiva u Presvetom Oltarskom Sakramentu da bi mu svoje nevolje u svako vrijeme licem u lice mogli iskazali. Zato se Isus zove poljski cvijet. Cvijeće, koje raste u vrtu, jest zatvoreno, ali poljsko cvijeće svakom je izloženo.

Dakle, s Isusom u ovom Presvetom Sakramentu može svatko govoriti i to svakog časa, kad hoće. Sv. Petar Zlatousti, govoreći o rođenju Otkupiteljevu u betlehemskoj štalici, veli, da kraljevi na ovom svijetu svakog ni u svako vrijeme k sebi ne primaju: često se dogodi da tko dođe i zatraži da s vladarom govori, a straža ga vrati nazad, govoreći, da nije ovo vrijeme za primanja, nego da dođe kasnije.

Ali Otkupitelj htjede se roditi u jednoj pećini otvorenoj, bez vrata i bez straže, da svatko slobodno ulazi i to svakog časa. Isto je i sad sa Isusom u ovom Sakramentu. Crkve stoje otvorene, kada god tko hoće može ući i s Isusom u svako doba govoriti. I onaj nebeski Kralj hoće da mu ondje govorimo otvoreno i pouz-

dano; zato se i stavio pod priliku kruha. Kad bi se Isus sad ukazao na prijestolju svjetlosti, kao što će se ukazati na sudnji dan, tko bi imao tolike snage, da mu se približi?

No, budući da Gospodin, kako veli sv. Terezija, želi da s njim govorimo i s pouzdanjem od njega molimo milosti i to bez ikakvog straha, zato je svoje veličanstvo pokrio prilikom kruha. On želi, kako veli sv. Toma Kempenski, da s njime postupamo, kao prijatelj s prijateljem.

Kad se duša zadrži pred oltarom, čini se da joj Isus govori:*"Ustani dušo i ne boj se; primakni se bliže k meni: nisi mi više neprijatelj dok me ljubiš i žalostiš se, da si me i vrijeđala; nisi više grdna pred mojim očima, mojom milošću lijepom si postala; dođi i reci mi što želiš, ja upravo zato i stojim ovdje na oltaru."* Koliko bi se radovao, čitatelju moj, da te kralj pozove u svoje dvore i rekne ti:*"Reci mi, što želiš? Za čim imaš potrebu? Ljubim te i želim, da ti kakvo god hoćeš dobro učinim."* Ovako nebeski kralj govori svima koji ga obilaze i posjećuju:*"Dođite k meni svi, koji ste umorni i koji ste opterećeni, ja ću vas okrijepiti."* Dođite siromašni, bolesni, ožalošćeni, ja ću vas obogatiti, izliječiti i utješiti.

3. Kad već dakle, Isuse moj ljubljeni, ti stanuješ na oltarima, da primaš molbe nevoljnih, koji ti se utječu, poslušaj danas i moju molbu, koju ti upravlja ovaj nevoljni i tužni grešnik. O, Jaganjče Božji, koji si žrtvovao i umro na križu: ja sam duša otkupljena tvojom krvlju, oprosti mi sve uvrede, koje sam ti nanio i pomozi mi svojom milošću, da te nikada više ne izgubim. Učini me dionikom, o Isuse, one muke, koju si za moje grijehe pretrpio u Getsemanskom vrtu. O moj Bože, kamo sreće da te nikada nisam uvrijedio!

Dragi moj Spasitelju, da sam u grijehu umro, više te ne bih mogao ljubiti; a ti si me stoga i čekao da te ljubim!

Zahvaljujem ti, što si mi dao još vremena da se obratim, da,

ljubiti ću Te. Pokloni mi milost tvoje svete ljubavi, ali takvu ljubav, da zaboravim na sve drugo, a tebi samom služim. Ah, Isuse moj, ti si sav svoj život dao za me, učini da i ja barem ovo malo još života potrošim za Te. Pritegni me svega k svojoj svetoj ljubavi; daj da budem sav tvoj prije nego umrem. Uzdam se da ću to sve dobiti po zaslugama tvoje gorke muke. Uzdam se još u tvoje utočište, o Marijo; znaš da te ljubim, smiluj mi se.

4. Isus u Presvetom Oltarskom Sakramentu svakog k sebi prima, svakom dijeleći svoje milosti. Govori sv. Augustin, da Gospodin više želi da nam razdijeli svoje milosti, nego mi da ih primimo. A to stoga, jer je Bog neizmjerna dobrota od svoje naravi, tako da svakog želi učiniti dionikom svojih dobara. Bog se tuži, kad duše ne mole od njega milosti. Zašto ne dolazite više k meni, zar sam vam uskratio koju milost, koju ste od mene zatražili? Sv. Ivan vidio je Gospodina s punim prsima mlijeka, to jest, milosrđa i opasana zlatnom kanicom, naime ljubavlju, kojom želi, da nam dijeli svoje milosti. Isus je uvijek spreman obasuti nas dobročinstvima, imenito u Presvetom Oltarskom Sakramentu obilato dijeli milosti. Enrik Suson govoraše, da Isus najviše voli uslišati naše molitve u ovom Sakramentu.

Kao majka, koja drži rastvorena prsa puna mlijeka, ide i traži djecu da ju podoje i olakšaju joj bol u prsima; na isti način i Gospodin nas zove k sebi iz ovog Sakramenta ljubavi. O. Baltazar Alvarez gledao je Isusa u Presvetom Oltarskom Sakramentu s punim rukama milosti, da ih ljudima podijeli, ali nije mogao naći komu bi ih razdijelio.

A blažena li je ona duša, koja stoji pred oltarom i prosi milosti od svog slatkog Isusa! Neka pobožna grofica iz Feric stupila u redovnice sv. Klare i kad nije bila poslom zapriječena, uvijek je bila pred Presvetim Sakramentom, i zato ju nazvaše zaručnicom Presvetog Sakramenta. Jednog dana bi upitana, što radi onoliko vremena pred oltarom na kom se čuva Presveti Sakrament,

odgovori: *"Stala bih kroz svu vječnost. Što se radi pred Presvetim Sakramentom? A što radi siromašak pred jednim bogatašem? A što radi bolesnik pred svojim liječnikom? Što se radi? Zahvaljuje se, ljubi se, i milosti prose."* Oh, koliko su vrijedne ove posljednje riječi, da se isplati zaustaviti pred Presvetim Sakramentom.

Isus se tužio Božjoj službenici Margariti Alacoqe na nezahvalnost, koju mu ljudi nanose u ovom Sakramentu ljubavi, pokazujući joj svoje Presveto Srce, optočeno trnjem, s križem odozgora na gorućem prijestolju, time htijući pokazati joj svoje ljubazno prebivalište u Presvetom Oltarskom Sakramentu, te iza toga joj reče:*"Ovo je ono Srce, koje je toliko ljubilo ljude, koje nije ništa za se prištedjelo, te koje gine pokazujući im svoju ljubav. Ali za naknadu od više njih ne primam nego nezahvalnost, po neštovanju i pogrđivanjima, koja mi nanose u ovom Sakramentu moje ljubavi. A to mi je najteže, što me vrijeđaju i grde srca meni posvećena."* Ljudi ne obilaze Isusa, jer ga ne ljube. Čitave sate provode razgovarajući s prijateljima, s društvom, a pola sata zabaviti se s Isusom u crkvi, to im je odveć teško. Može tko reći:"A zašto mi Isus ne pokloni svoju ljubav? Ali odgovaram:*"Ako iz svog srca ne istrijebiš i ne izbaciš zemlju, kako će ti moći u nj ući božanska ljubav?"* Ah, da ti možeš iz srca reći sa sv. Pilipom Neri, kad ugledaš Presveti Oltarski Sakrament: *"Ovo je moja ljubav, ovo je moja ljubav"*; ne bi ti teško bilo ostati čitave sate, čitave dane pred ovim Presvetim Sakramentom.

Duši zaljubljenoj u Boga, sati pred svetootajstvenim Isusom čine joj se trenucima. Sv. Franjo Saverio, po cijele dane radio je oko duša, a po noći bdio pred Presvetim Sakramentom.

Sv. Franjo Regis cijeli bi dan ispovijedao, a po noći bi išao u crkvu i koji put našavši ju zatvorenu, ostao bi pred vratima na ledu i vjetru i tako bi, makar iz daljega, častio svog ljubljenog

Gospodina. Sv. Vjekoslav Gonzaga imao je želju, da neprestano stoji pred oltarom: ali budući mu je od starješina naređeno, da se ne zaustavlja, prolazeći ispred oltara i osjećajući da ga Isus privlači k sebi, da se s njim zadrži, a moraše posluh izvršiti, stoga mu mladić ljubazno govoraše:*"Odmakni se od mene, Gospodine, odmakni."* Gospodine, pusti me da idem, jer tako posluh iziskuje. Ako ti, brate moj, ne osjećaš ove ljubavi prema svom Isusu, nastoj da ga svaki dan zaobiđeš i On će tvoje srce raspaliti svojom ljubavlju. Je li ti studeno? Primakni se k vatri, govoraše sv. Katarinarina Sienska. Blažena onda tebe, ako ti se Isus smiluje i svojom te ljubavlju raspali! Zasigurno onda nećeš ljubiti zemaljskih stvari, nego ćeš ih prezirati. Veli sv. Franjo Saleski:*"Kad kuća gori, sve se stvari iz nje izbacuju kroz prozor."*

Molitva: O Isuse moj, daj da te upoznam i da te ljubim. Toliko si ljubazan, da drugo nemaš što učiniti, nego si učinio, da te ljudi ljube: i kako je malo ljudi, koji te ljube?! Ajme, u broju ovih nesretnika bio sam i ja! Stvorovima sam bio zahvalan kad bi mi što dobra učinili; samo s Tobom, koji si za me svoj život dao, bio sam nezahvalan, vrijeđajući te tolikim grijesima. Ali vidim, umjesto što bi me imao napustiti, da mi ideš u susret i tražiš moju ljubav; čujem gdje mi napominješ onu zapovijed od ljubavi:*"Ljubiti ćeš Gospodina Boga tvoga svim srcem svojim."* Kad već hoćeš da te i ovaj nezahvalnik ljubi, da, ljubit ću te. Ti želiš moju ljubav, a i ja sad okrijepljen tvojom milošću, drugo i ne želim nego da te ljubim. Ljubim te, moja ljubavi, moje sve. Po onoj krvi za me prolivenoj, pomozi mi.

Ljubazni moj Otkupitelju, u ovu krv stavljam sve moje pouzdanje i u zagovor tvoje Presvete Majke, koju si odredio, da nas svojim molitvama potpomaže. O, Marijo, Majko moja mila, moli Isusa za me. U božanskoj ljubavi raspali sve svoje što-

vatelje, raspali i mene, koji te toliko štujem i ljubim.

12. Treba se prilagoditi volji Božjoj.

"I život je u njegovoj volji." (Ps. 29,6.)

1. Naš spas i naša savršenost stoji u neprestanom ljubljenju Boga. No savršenost ljubavi je u potpunom predanju naše volje božanskoj ljubavi, jer je to glavni učinak ljubavi, kao što veli Areopagita, ujediniti volje ljubljenika tako, da imaju samo jedno srce i samo jednu želju. Utoliko su Bogu mila naša djela, naše pokore, pričesti i molitve, ukoliko odgovaraju božanskoj volji; drugačije nikad ne mogu biti kriјeposne ni zaslužne, nego grešne i vrijedne kazne.

Naš Spasitelj stoga je i sišao s neba među nas, da nas u tom poduči svojim primjerom. Evo što je rekao, kad je došao na zemlju:*"Oče moj, odbio si ljudske žrtve, hoćeš da sebe žrtvujem smrću ovog tijela, koje si mi dao; evo spreman sam ispuniti tvoju volju."* I to je više puta izjavio govoreći, da On za drugo nije došao na zemlju, nego da izvrši volju Oca svog. Time je htio da upoznamo veliku ljubav njegovog Oca, gledajući, gdje On svoj život za nas polaže upravo stoga da udovolji svom nebeskom Ocu. Iza toga reče, da će On priznati za svoje sljedbenike samo one, koji budu vršili njegovu božansku volju. Ovo su svi sveti imali na pameti, te su u svim svojim djelima tražili da ispune volju Božju. Henrik Suson govoraše:*"Volio bih biti najprostiji crv na zemlji sa Božjom voljom, nego li anđeo s mojom."* I sveta Terezija govorila je:*"Onaj, koji se molitvom bavi, najprije treba da se pokori volji Božjoj; i neka se uvjeri da je u tome najveća savršenost; tko ju izvrsnije obavljao bude, taj će od Boga primiti velikih darova, a mnogo će napredovati u svom nutarnjem življenju."* Zato blaženi na nebu savršeno ljube

Boga, jer su u svemu podložni božanskoj volji. Stoga nas je Isus učio, da molimo milost, da uvijek na zemlji radimo po Božjoj volji, kao što rade blaženi na nebu: *"Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji."* Tko vrši božansku volju, taj će biti po Božjoj želji, kao što je Gospodin zvao Davida: *"Našao sam čovjeka po svojoj volji, koji će izvršavati volju moju."* A zašto ga je tako zvao? Zato, jer je uvijek pripravan bio izvršiti sve što je Bog htio. A on od Gospodina drugo nije molio, nego da ga nauči kako će vršiti njegovu svetu volju. Ah, koliko vrijedi samo jedno djelo učinjeno po Božjoj volji! Dok sv. Pavao proganjaše Isusovu crkvu, Isus mu kaza, rasvijetli ga i obrati. Tada svetac drugo ne učini, nego se potpuno podvrže njegovoj svetoj volji, obećavajući da će uvijek po njegovoj svetoj volji živjeti. *"Gospodine, što želiš od mene?"* I odmah ga Isus izabra za odabranu posudu i apostola naroda: *"Ovo je moja posuda i moje će ime nositi među narode."*

Tko posti, milostinju dijeli, pokoru čini za ljubav Božju, taj Bogu dariva dio samoga sebe, ali tko mu pokloni svoju volju, taj mu sve daruje. I ovo je ono sve, koje od nas Bog traži, naime, srce i volju: *"Sinko moj, daruj mi srce."* Napokon ova svrha mora biti svih naših želja, naših pobožnosti, naših razmatranja, pričešćivanja itd.., da ispunjamo volju Božju. Zato trebamo i moliti, tražeći milost, da uzmognemo sve izvršiti što Bog od nas traži. U ovakvim stvarima trebamo moliti pomoć od naših svetih odvjetnika, a osobito od Presvete Djevice Marije, da nam isprose svjetlost i snagu, da se u svim stvarima pokorimo volji Božjoj, osobito da prigrlimo one, kojima se naša vlastita ljubav protivi. Govorio je Ivan Avila: *"Više vrijedi jednom reći, blagoslovljen budi Bog, u protivnim i nepovoljnim stvarima, nego šest tisuća zahvalnosti u stvarima nama povoljnim."*

Molitva: Ah, moj mili Bože! Sva moja propast u proteklom

životu bila je u tom, što se nisam htio pokoriti tvojoj svetoj volji. Mrzim i proklinjem po tisuću puta one dane, one časе, u kojim sam se, radeći po svojoj volji, usprotivio tvojoj volji, o Bože duše moje. Sad ju svu tebi darivam; primi ju, Gospodine, i tako ju privij za svoju ljubav, da se nikada više od tebe ne mognem odijeliti. Ljubim te, neizmjerna dobroto, te iz ove ljubavi, koju gajim prema Tebi, sav ti se posvećujem. Odredi sa mnom i mojim stvarima, kako znaš, a ja se potpuno podvrgavam tvom božanskom htjenju. Ne daj, da ikad više padnem u tu nesreću i što god učinim protiv tvoje volje, a od ostalog radi od mene što želiš. Vječni Oče, po Isusovim zaslugama smiluj mi se i uslišaj ove moje molbe. Isuse slatki, uslišaj me po zasluzi tvoje pregorke muke. I ti mi pomozi, Marijo Presveta, i isprosi mi ovu milost, da uvijek izvršavam božansku volju, o kojoj ovisi moje vječno spasenje, drugo ništa i ne tražim.

2. Trebamo se pokoriti volji Božjoj ne samo u stvarima nepogodnim, koje nam upravo od Boga dolaze, kao što su bolesti, žalosti, gubitak dobara, gubitak roditelja i bližnjih, nego i u onom, što nam dolazi s Božjim dopuštenjem, ali ne od njega izravno, nego od zločestih ljudi, kao što su ogovaranja, podrugivanja nepravde i sve druge vrste progonstva. Znajmo i to, kad nam tko štetu nanese časti ili imetku, da Bog neće grijeha onog, koji nas vrijeđa, nego hoće naše siromaštvo, našu poniznost. Istina, što god se događa, dolazi s Božjim znanjem i dopuštenjem. Bilo dobro, bilo zlo, sve od Boga dolazi:*"Dobro i zlo, smrt i život od Boga su."*(Crkv. 11, 14).

Zovu se zla, jer ih mi tako nazivamo i mi ih zlim pravimo; jer da ih mi iz Božjih ruku dragovoljno primamo, kao što smo dužni, tad ne bi bila više zla, nego dobra.

Dragulji, koji rese najbogatiju krunu svetih na nebu, jesu patnje i žalosti, koje su na ovom svijetu za ljubav Božju pretrpjeli, mileći na to, da sve dolazi iz njegovih ruku. Sv. Job, kad je razu-

mio, da su mu Sabejci sve zarobili, što je odgovorio? *"Bog dao, Bog i oduzeo."* Ne htijaše reći, Bog mi je dao ova dobra, pa mi ih Sabejci porobiše, nego Gospodin Bog mi ih je dao i Gospodin mi ih je sad oduzeo, imajući na pameti, da se je to sve dogodilo po Božjem htjenju i njegovom dopuštenju. Sveti mučenici Epiteto i Anton bijahu mučeni gvozdenim kukama i gorućim bakljama, i pored sveg mučenje govorili su:*"Gospodine, neka se na nama vrši tvoja sveta volja."* I pošto će dušu ispustiti, izustiše ove riječi:*"Budi blagoslovljen, o vječni Bože, jer si nam dao tu milost, da se na nama ispuni tvoja volja."* Pripovijeda Cesario, kako je neki redovnik, iako nije živio kreposnije od drugih, ipak činio čudesa koja nisu drugi. Stoga njegov starješina začuđen jednog dana ga upita, kakve pobožnosti obavlja. Odgovori, da je on nesavršeniji od drugih, ali da je u svemu jedina njegova misao, da se potpuno podvrgne Božjoj volji. A za onu štetu, koju nam je onda neprijatelj na njivi počinio, jesi li se ljutio? Ni najmanje, oče moj, odgovori mu redovnik, nego sam dapače zahvaljivao Bogu, budući da On sve radi ili dopusti da drugi učine za naše dobro. Stoga starješina upozna svetost i dobrotu redovnika.

Na isti način treba da i mi radimo kad nam se što nezgodnog dogodi; sve protivštine primimo iz ruku Božjih, ne samo strpljivo, nego i veselo, kao što su se apostoli veselili, kad su bili progonjeni i grđeni radi Isusa.

A kakvu veću zadovoljštinu Bogu možemo učiniti, nego kad dragovoljno primamo i trpimo protivštine za njegovu ljubav? Ako dakle želimo, da u stalnom miru živimo, nastojimo da sve primamo za volju Božju, uvijek govoreći, kad nas što snađe:*"Gospodine, ti si tako htio da bude, i neka bude."* Na ovaj način imamo upraviti sva naša razmatranja, pričesti, posjete i molitve; uvijek moleći Boga, da se u svemu podložimo njegovoj svetoj volji. I sami sebe uvijek Mu prikazujmo,

govoreći:"Bože sveti, evo nas, i radi od nas što hoćeš. Sveta Terezija barem pedeset puta se ne dan prikazivala Bogu, stavljajući se potpuno u njegove ruke, da On njome ravna, kako hoće.

Molitva: Ah, božanski kralju, ljubazni moj Otkupitelju, dođi i od sada samo Ti vladaj mojom dušom. Uzmi svu moju volju, da drugo ne želim osim što je Tebi drago. Isuse moj slatki, u jednostavnom mom nevoljnom življenju toliko sam te puta ražalostio, protiveći se tvojoj svetoj volji, i to me više muči nego li ikakvo drugo zlo: kajem se i iz sveg srce ljuto žalim. Mrtvljenje sam zaslužio, to ne niječem, jedino me sačuvaj od kazne, kojom bi izgubio tvoju ljubav, a od ostalog radi od mene što hoćeš! O, Božja voljo, ti si jedina moja ljubav! O, Krvi mog Isusa, ti si moje ufanje; u tebe se uzdam, da ću od sada u naprijed stalno ostati uz božansku volju: ona će mi biti vođa, moja želja, moja ljubav, moj mir i moje sve. U njoj ću neprekidno živjeti i počivati. Kad me god što snađe uvijek ću govoriti:*"Bože moj, jedino želim ono što Ti hoćeš; neka se u meni uvijek vrši volja tvoja"*. Isuse moj, po tvojim zaslugama, daruj mi milost, da uvijek govorim ove tako krasne riječi:*"Budi volja tvoja, budi volja tvoja."* O, Marijo, Majko moja, blažena si, jer si u svemu vršila božansku volju, isprosi, da ju i ja od sada vršim. Kraljice moja, po onoj ljubavi, kojom Isusa ljubiš, isprosi mi ovu milost: uzdam se da ću ju po Tebi dobiti.

3. Tko se drži božanske volje, i na ovom svijetu uživa vječni slatki mir:*"Neće ožalostiti pravednika što mu se god dogodi."*(Prov.). Zaista, jer duša ne može imati većeg zadovoljstva, nego kad sve biva po božanskoj volji.

Tko drugo ne želi, nego što Bog hoće, ima sve što želi, jer što se događa, to sve dolazi po Božjoj volji. Duše, koje su se potpuno dale u ruke Božje i njegovoj volji podvrgle, veli Salvijan, ako su ponižene, to one i hoće, ako ih siromaštvo tišti, i traže da

budu siromašne, jednom riječju, hoće samo ono što se svednevice događa i stoga blaženo žive. Dođe li led, vrućina, kiša, vjetar; tko je pokoran volji Božjoj, govori: hoću ovaj led, hoću ovu vrućinu itd., jer tako Bog hoće. Nešto izgubi, bude progonjen, oboli, približava mu se smrt, taj veseo i zadovoljan govori:"Hoću da budem nevoljan, progonjen, bolestan i brzo ću umrijeti, jer tako dragi Bog hoće." Tko počiva u božanskoj volji, te se naslađuje u svemu što od Boga dolazi, kao da stoji nad oblacima, taj se nahodi kao da je odignut nad oblake, a ispod njih gleda gdje bjesne oluje, ali njega ne smetaju, niti imalo straše. Ovo je onaj slatki mir, veli apostol, koji natkriljuje sve svjetske naslade i ljepote: Jest onaj stalni mir koji se ne mijenja. Grešnik se svaki dan mijenja kao mjesec, koji danas raste, a sutra se smanjuje; danas se smije, a sutra plače; danas veseo i miran, sutra tužan i ljut; jednom riječju mijenja se prema stvarima povoljnim i nepovoljnim, koje ga stižu. No pravednik je kao sunce uvijek ravan, jednak u svojoj mirnoći, i to u svakoj stvari koja mu se dogodi, jer njegov mir je u tome, što se združio s Božjom voljom. Sv. Marija Magdalena Pazzi kad bi tko pred njom spomenuo *volja Božja*, tako bi se utješila i umirila, da bi od ljubavi izvan sebe izašla. Kolika je ludorija onih, koji se protive volji Božjoj! Što je Bog nakanio učiniti, to će se zasigurno i ispuniti: Zato nevoljnici će to sve tako i onako pretrpjeti, ali bez ploda, bez pravog mira i utjehe kao lijeni razbojnik u odnosu na onog koji se predao Božjoj volji.

A što drugo Bog i želi, osim našeg dobra? Hoće da nas gleda svete, da budemo zadovoljni na ovom svijetu, a blaženi na drugom. Znajmo da i one patnje, koje nam Bog šalje, jesu za naše dobro. Nevolje, kojom nas Bog kori na ovom svijetu, ne dolaze na našu propast, nego da se po njima popravimo i tako zadobijemo vječno blaženstvo. Bog nas toliko ljubi da On ne samo želi, nego se upravo brine da se mi spasimo.

A što bi nam ikad mogao uskratiti onaj Gospodin, koji nam je dao svog Sina? Stavimo se u ruke Boga, koji se uvijek brine za naše dobro, dok smo na ovom svijetu. Reče jednom Gospodin sv. Katarini Sienskoj - " ti uvijek misli na Me, a Ja ću na te" Ljubazni Bog misli na moje dobro, neću ni ja na drugo misliti, nego kako ću mu ugađati i njegovoj se svetoj volji u svemu podvrći. Ne smijemo moliti, govoraše opat Nilo, da Bog čini što mi hoćemo i kako hoćemo, nego da mi radimo ono što On hoće.

Tko tako radi živjeti će blaženo, i sveto umrijeti. Tko umire stavivši se prije u ruke Božje, taj iza sebe ostavlja dovoljan znak svog spasa. Ali tko se za života nije družio s božanskom voljom, neće ni na smrti i tako će se izgubiti. Gledajmo dakle, da uvijek opetujemo one riječi svetog pisma:*"Gospodine što hoćeš da činiš?"*

Reci mi što hoćeš da činim, i sve ću ispuniti:*"Evo službenice Gospodnje*: evo moja duša jest tvoja službenica, samo zapovijedaj i biti ćeš uslišan: *Tvoj sam, spasi me;* spasi me, Gospodine i onda radi od mene što hoćeš, sav tvoj sam i nisam više svoj. Kad nas što teška i nepoćudna snađe, odmah recimo: *"Bože moj, tako si Ti htio i tako neka bude."* Nadasve neka nam omili treća prošnja u Očenašu:*"Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji."* Sa srdačnim uzdisajem ovu prošnju često govorimo. Sretni smo ako uzaživimo i svoj život dovršimo ovako govoreći:*"Budi volja tvoja."*

Molitva: O, Isuse, moj slatki Otkupitelju, ti si svoj život završio u najtežim bolima, da mene nevoljna spasiš. Smiluj mi se dakle, i spasi me, i ne dopusti da te moja duša, tolikom mukom i tolikom ljubavlju otkupljena, zauvijek prezire. Drugo nemaš mi što učiniti; čim bi me zadužio, da te ljubim, nego si učinio. To si mi pokazao riječima, koje si, prije nego ćeš izdahnuti na Kalvariji izrekao:*"Svršeno je."* No kako sam ja poslije

odgovorio prema tolikoj ljubavi? Nikako, mogu reći, da do sada nisam ništa drugo radio, nego kako ću te vrijeđati i poticati da me zamrziš. Zahvaljujem ti, što si me s toliko strpljenja podnosio , te što mi sad daješ vremena da upoznam svoju nezahvalnost, da se popravim i počnem te ljubiti prije nego umrem. Da, ljubiti ću Te i puno ću te ljubiti, moj Spasitelju, moj Bože, moja ljubavi i moje sve; i sve ću učiniti po tvojoj volji; darujem ti svu moju volju, svu svoju slobodu i sve što imam. Od sada posvećujem ti i svoj život, dragovoljno primajući smrt onakvu, kakvu mi pošalješ, sa svim mukama i drugim nepogodnostima, koja će ju pratiti. Ovu moju žrtvu združujem s onom velikom žrtvom, koju si Ti, Isuse moj, prikazao za me na križu. Umrijeti ću vršeći tvoju volju. Ah, po zaslugama tvoje pregorke muke, udijeli mi milost, da do smrti ostanem potpuno u svemu pokaran tvojim božanskim odredbama i kad mi smrt dođe, da ju dragovoljno zagrlim, kao dar tvoje svete volje. Umrijeti ću, Isuse moj, da ti udovoljim: umrijeti ću govoreći:*"Budi volja tvoja"*. Marijo, Majko moja, isprosi mi da tako umrem.

Sadržaj